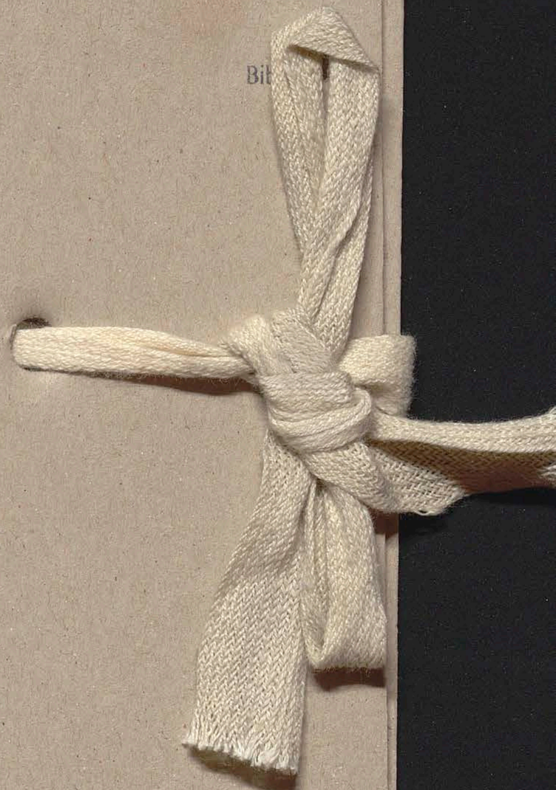

Zakon Towarzystwa Jezusowego założony 15 sierpnia
1534 przez Inigo (Ignacego) Lopez Recalde Loyola
szlachcica biskajskiego; otrzymał potwierdzenie Pawła
III d. 27 wrześn. 1540 – miał za cel pracowanie około
wydoskonalenia ludzi w życiu i w nauce chrześcijańs:
kiej oraz około rozkrzewienia wiary za pomocą kazań
spowiedzi, ćwiczeń duchownych i uczynków miłosier:
nych z wyparciem się osobistej woli z ślepem posłu:
szeństwem dla przełożonych bez żadnego rozbioru i
rozumowania oraz z gotowością do ciągłej walki w ob:
ronie Kościoła katolickiego.F Zakon ten wzrostszy póź:
niej w niestosowną do swego powołania potęgi (przewagę), nad:
użył jej mieszając się do spraw politycznych: przy:
spieszył tem swój upadek. Głównem staraniem było
tegoż zakonu owładnienie zupełnego wychowania
młodzieży i zakładów naukowych; przeto też usado:
wili się jezuici r. 1550 w Wiedniu, r. 1556 w Ingolsta:
dzie, w Dillingen w Bawaryi i w Pradze Czeskiej
w których to 3 ostatnich miastach zajęli akademie.
We Francyi oparł się uniwersytet paryski w XVI wieku
ich zabiegom. Jezuici zmienili systemat uczenia, zaprowa:

F z wolnością używania wszelkich możebnych środków.

dzili gruntowniejszą naukę języków starożytnych: a nauczanie bezpłatne było powodem, iż się ich szkoły napełniły natłokiem młodzieży: przez co wiele uczniów z dawnych uniwersytetów odciągnęli.

Pierwszy z jezuitów przybył do Polski i do Krakowa Piotr Canisius, r. 1552 towarzysząc nuncyuszowi papieskiemu Kamillowi Montovato biskupowi sutriańskiemu, oraz z drugim jezuitą Thierry Gérard. – Stanowczo dopiero zaprowadził ich do Polski Stanisław Hozyusz biskup warmijski r. 1564 osadziwszy ich w mieście Brunsbergu, gdzie w krótce szkołę otworzyli. Andrzej Noskowski biskup płocki założył r. 1565 dla nich Kollegium w Pułtusku, a Walerian Protasowicz biskup wileński r. ~~[illegible]~~ 1569 w Wilnie, gdzie też r. ~~[illegible]~~ 1570 jezuici otwarli gimnazyum o 5 klasach: Infima, Gramatyka, Syntaxis oraz Humaniora: Poetyka i Rhetorica. – D. 7 Lipca 1578 we Lwowie otrzymali jezuici przywilej Stefana Batorego na założenie uniwersytetu czyli raczej akademii o 2 wydziałach w Wilnie z wolnością nadawania stopni uczonych w filozofii, sztukach wyzwolonych i teologii, i z temi samemi swobodami jakie posiadała akademia Krakowska; co papież Grzegorz XIII d. 29 pazdz. 1579 potwierdził. – Przywilej na wydział prawny i medyczny otrzymał uniwersytet wileński od Władysława IV w Warszawie d. 11 pazdz. 1641 (jednak prawa cywilnego i medycznych katedr do końca nie było); katedrę prawa cywilnego zaprowadzili dopiero jezuici r. 1760 w Wilnie.

Bulla Klemensa XIV z d. 21 lipca 1773 zniosła zakon Towarzystwa Jezusowego i w Polsce z końcem roku 1773.

R. 1781 otwarto nowo zreformowany i uzupełniony uniwersytet w Wilnie

Stanisław Konarski wielki obywatel i kapłan odnowiciel oświaty
w Polsce ocucił nauki z uśpienia. Po zwiedzeniu najznamienit=
szych zakładów naukowych w Europie widząc błędność systematu
uczenia młodzieży ułożył około 1753 nowe urządzenie szkół
zmieniając zupełnie sposób wykładania nauk. Zarzucił przewod=
nictwo Arystotelesa i zasady Tomistów, gramatyczne reguły Alwara
i zaniechał niewłaściwych zwyczajów emulacyi szkolnej między
uczniami. Za to miast zaprowadził lepsze pojęcia o fizyce, his=
toryi, jeografii, języki nowożytne i wyrozumialszą karność
i obchodzenie się z uczniami. – Rozwiozłość studentów jezuickich
w XVIII wieku, doszła do tego stopnia, że żadna już władza po=
wściągnąć jej nie była w stanie. Żydzi, mieszczanie, uczniowie
innych szkół wystawieni byli na ich bezprawia i pociski, nawet
żołnierze i pojedyncza szlachta nieraz doświadczała ich wyuzdanej
swawoli. Jezuici używali nieraz młodzieży do pokrzywdzenia
niemiłych sobie osób. Takiemi zasadami napojona młodzież, roz=
wijała je w życiu domowem i publicznem po dworach, na trybu=
nałach, sejmikach. Zbyteczna dewocya wbrew przeciwna poboż=
ności chrześciańskiej; burzliwość w obradach, marnotrawienie czasu
i zdrowia na hulatyce, były głównemi cechami szlachty której z
szkół jezuickich nieco łaciny, arytmetyki w głowie pozostało,
mętne zaś formuły filozofii wywietrzały. Edukacya młodzieży nie
była głównym celem Jezuitów tylko środkiem do dopięcia zamia=
rów stosownych do zasad Jezuitów. Dzielna organizacya, zręczność
w postępowaniu, użycie języka narodowego z kazalnicy, zjednały
im wzięcie i rozrost. Głównemi wadami szkół jezuickich był wstręt
do pomnożenia i doskonalenia nauk stosownie do ich postępu
w innych krajach Europy, wyłączenie medycyny i prawa jako
przeciwnych ustawom zakonu. „Jezuici ucząc teologii i łaciny obok
„czczej filozofii scholastycznej, kształcili swych uczniów nie na oby=
„wateli kraju ale na księży tylko i to właściwie jeszcze na samych
„jezuitów albo na swych adeptów i dobrodziejów." (p. 217). Młodzież służyła

im za narzędzie do karcenia heretyków. Piaży zamiast niestosownej do życia praktycznego dewocyi zaprowadzili wychowanie religijne i pobożne bez przesady. Marnotrawienie czasu na dyalogi i panegiryki, nierozsądna cenzura ksiąg, zaniedbanie mowy ojczystej, schlebianie dumie i próżności osobistej dla dogodzenia egoizmu zakonnego były wadami szkół jezuickich. Już Kromer ubolewał nad zdolnością ich do mamienia ludzi zaraz po ich zaprowadzeniu; podczas uporczywych zapasów podkopywali przywileje akademii krakow. mieszając się do polityki zawładnęli zupełnie Zygmuntem III, później prowadzili wojnę z Piarami.

Alexander Comuleus abbas Nonensis Clementis VIII legatus dioecesis vilnensis visitator d. 22 Decembr. 1595. Vilnae.

Ad. „Przykro jest dziejopisowi rozpowiadać o tych zatargach „młodzieży szkolnej, marnującej czas na bójkach i swawoli „a razem psującej serce i obyczaje, zamiast poświęcania „się naukom i nabywaniu prawdziwej oświaty. Lecz niepodobna „ani opuszczać ani też taić takich wypadków nigdy, a tém „bardziej w tenczas kiedy nam przeszłość nie zachowała żadnych podań i żadnych szczegółów do lepszego wyświecenia „jaki był stan nauk w owej młodej akademii.“ (p. 80)

Dawna akademia wileńska. Próba jéj historyi od założenia w roku 1579 do ostatecznego jéj przekształcenia w roku 1803 przez Michała Balińskiego. Petersburg nakładem i drukiem Jozafata Ohryzki 1862. 8o. st XI. 606.
232 lp. 10 gr.

Zakon Jezuitów założył r. 1537 Ignacy de Loyola, potwierdził Paweł III r. 1540 i 1543 oraz Juliusz III r. 1550 – zniósł Klemens XIV r. 1773, a zaprowadził na nowo Pius VII r. 1814. Najważniejszem zadaniem i najpotrzebniejszym warunkiem tego zakonu jest ślepe posłuszeństwo i uległość dla przełożonych zakonu. Wstępujący do zakonu zrywa wszelkie stosunki i znajomości swoje: obowiązany jest nawet zrzec się miłości i przywiązania do rodziców i krewnych. Niewolno jest członkom zakonu mieć uczucie miłości ojczyzny i mówić o niej: wzbroniono przełoż mówić o wojnach i niezgodach pomiędzy chrześciańskiemi monarchami. Po odbytym nowicyjacie obowiązany jest członek zakonu uczyć się retoryki i literatury, przez 3 lata a nawet i dłużej kształcić się w filozofii, fizycznych i matematycznych umiejętnościach, poczém dopiero obejmuje obowiązki nauczyciela. Potem dopiero uczą go przez 4 do 6 lat teologii. Każdy członek powinien przez cały dzień zajęty być pracą duchowną lub cielesną, albowiem próżniactwo źródłem jest wszelkich występków. Laikom niepotrzebna żadnej nauki, zadanie ich jest służyć w prostocie i pokorze Chrystusowi. Reguły zakonu przepisują, aby się w każdym członku przebijała skromność, pokora i religijna dojrzałość. Ruchy głowy mają być poważne, a nie zaś lekkie i trzpiotowate, oczy zwykle spuszczone, a przy podnoszeniu takowych wzrok nie powinien się błąkać. Mówiąc z osobami mianowicie stanu wyższego, nie trzeba wzroku w ich oblicze wlepiać, lecz takowy spuścić niżej;

zmarszczek na czole a mianowicie koło nosa trzeba unikać: albowiem zewnętrzna spokojna powaga powinna świadczyć o wewnętrznem usposobieniu. Usta ani zbyt ściśnione ani też zbyt otwarte być mają: a cała ~~twarz~~ oblicze pogodne, a nie ponure lub mocno ~~ro~~ wzruszone. Ręce należy trzymać spokojnie ~~...~~ i przystojnie, jeżeli sukni nie trzymają. Chód ma być umiarkowany bez widocznego pospiechu: a nawet w wypadkach gwałtownej potrzeby należy zachować wszelkie reguły przystojności. Wszelkie ruchy twarzy i ciała mają być budujące. Udawać się na missią, jest toż samo co wyjść na robotę na roli Pana. (Ob: Das Innere der Gesellschaft Jesu; eine durch die Dokumente des Ordens gegebene Darlegung der Erziehung, Bildung, des inneren Ganges, der Verwaltung, des Bestandes und der Wirksamkeit der Gesellschaft in unsern Tagen. Leipzig 1845. — Kortüm: Die Entstehungsgeschichte des Jesuiten Ordens. Manheim 1843. — O jezuickiej metodzie nauki: Raumer: Geschichte der Pädagog. I Thl. pag. 289.)

Prawo udzielone Jezuitom nadawania Stopni akadem.

4

Papież Juliusz III bullą „Sacrae religionis" z d. 22 Oktobra 1552 nadał generałowi Jezuitów i rektorom Kollegiów jezuickich prawo uczniom szkół jezuickich, czyto nauk na uniwersytecie czyteż w innych szkołach słuchali jeżeli tylko zdali Examen rigorosum w obecności 2 lub 3 doktorów, nadawać tytuły i godności akademickie („Scholaribus Collegiorum eorundem extra Universitatem existentium, studiorum suorum cursu absoluto, et rigoroso examine praecedente, a dicto Praeposito generali, vel de ejus licentia, a quovis ex Praepositis vel Rectoribus huiusmodi Collegiorum, cum duobus, vel tribus Doctoribus vel Magistris per eosdem eligendis, quoscunque Baccalaureatus ac Magisterii, Licentiaturae ac Doctoratus gradus accipere: Praepositis vel Rectoribus cum Doctoribus huiusmodi, ut eosdem Scholares ad gradus ipsos promovere .... possint."

Bullarium Romanum edit. Taurin VI. 464.

Prawo to Pius IV Bullą: „Exponi nobis" z d. 19 August. 1561 potwierdził: „In vestris Collegiis .... quoslibet Scholares, qui inibi .... studuerint, ad quoscunque gradus promovere."

5 2)

Jezuici przybyli do Krakowa d. 7 Febr. 1583 (a nie 1581)

List Jerzego Xięcia Zbarafskiego do Lesiewskiego Jezuity. (Nie radby przestawać z Jezuitami – nie pozwala na prace jezuickie w swoich majątkach –
„Wolę ja mieć lentam religionem a długą, niżli fer-
„ventem a zgorzeć przy niej... Już tam WM. gdzie
„indziej kontynuujcie to tak wielkie studium
„in religione, ja go w swoim domu niechcę, i
„deponat WM. tę nadzieję próżną, żebyś miał albo
„poprawować, albo podawać tam Xiężą, bom
„gotów pierwej kazać Kościół zamknąć i Xiędza
„tam niechować, niżliby mi się to bezprawie
„stać miało.... Datum w Krakowie" p. 887
(to się tyczy Missyi jezuickich w dobrach Xięcia – o które się starali Jezuici)

List M. Sassini ad Joannem Petricium. Romae in Januario 1626 p. 889
Jezuici nie tak mocno są położeni u papieża. Polscy jezuici przejeżdzając przez Grac namowili z sobą uszczęścić się także wojewodzica rawskiego (Wołuckiego albo Gostomskiego ?) mającego 14 lat i wiezili go do Rzymu do Nowicyatu i tam go oblekli. Majordomo p. Taliborski który przy starszym braciе był w Senie prosił Papieża aby tego niedopuścił, lub jeśliby wojewodzic okazał chęć do duchownego stanu aby go oddano Teatynom. Papież kazał oddać dziecko które powiedziało że nie tym animusem wstąpiło do Jezuitów aby nim miał być, ale że go namowili i aby był zbył pedagoga który mu się przykrzył. – Słychać że w Krakowie 1625 Gratyja palona

Literae Mutii Vitellesci Romae 4 Julii 1626
ad Jacobum Naymanowicz Rectorem Univers.
Crac. p. 391 – Listu pisanego doń w Grudniu
1625 nie otrzymał; na list pisany d. 8 Maja 1626
odpisuje – Akademia nie ma się obawiać pism
Fryderyka Szembeka ani Lancicinsa. Oby Akademicy
w swojej sprawie uciekali się do słuszności a nie
do paszkwilów, potwarzy, gwałtu, broni i mordów.
Sądzę że sprawa podług słuszności rozsądzona
będzie

1583

6

Arturus (Faunteus) Jezuita powiedział na Synodzie Piotr-
(r. 1589.)
kowskim: Że już w Polszcze wiele jest takich, którzy
się w Akademii Krakowskiej nie uczyli. Na co x. Dobro-
cieski Kanonik i rektor Krak. odpowiedział: „Komu
Akademia nie jest Matką, pewnie jest Babką." (Al-
berti Strażyc: Noctes academicae 1640 Mscr. fol. Nr 197
pag. 1 (Sign. ant D.D. V. 3.) – toż samo miał wyrzec Jan Zamojski. (wpis)
(1588)
Tenże Dobrocieski podczas oblężenia Krakowa wysłany
z listem od Akademii do Maxymiliana Rakuskiego (w
odpowiedzi na jego list wzywający aby Akademia trzymała
jego stronę), rzekł Maxymilianowi: „Habemus duas
orationes, unam quidem pro Principe Svetiae, alteram
vero pro Serenitate tua: quicumque Cracoviam primus
ingressus fuerit eum salutabimus." (Strażyc pag. 1) (wpis)
Król Władysław IV ofiarował Akademii Krak. Prepozyturę
Sandomierską. Gdy mimo zwołania posiedzenia Akademii
przez Rektora Najmanowicza, Akademia dłuższy czas przyję-
cie zwlekała, nawinął się Lipnicki Oficyał Krak. później
Sufragan który tę prepozyturę wziął z pod nosa Akademii.
(Strażyc)
Biskup Krak. pisząc do Xięcia Wereckiego żałował, iż Jezui-
tów w Polsce promowował. (wpis)
R. 1583 mieli spór z Akademią o otwarcie szkół w Krakowie,
trwający przez 3 tygodnie przed Królem, Legatem apostolskim i
Biskupem Krak. Wreszcie obiecali Jezuici iż w Krakowie nic na
szkodę Akademii działać nie będą. (wpis)

1590 d. 13 Maii, Romae. — Stanisław Rescius opat jędrzejowski donosi Sokołowskiemu, iż papież Sixtus V. obiecał Akademii swą obronę przeciw zamachom Jezuitów i że przejrzawszy przywileje Akademii potwierdził takowe

1590 d. 18 Februarii ex Clara Tumba. — Wawrzyniec Goślicki biskup chełmski, niegdyś uczeń Akademii wstawia się do Papieża za Akademią przeciw otwarciu szkół jezuickich w Krakowie, dowodząc iż Akademia jako jedyny w Polsce zakład katolicki, jest tarczą przeciw Heretykom i z tego powodu zasługuje na opiekę.

Equitis Poloni in Jesuitas Actio prima. Anno
1590. (b. m.) 4to Kart. 12 (druk kursywą – pod-
ług jednych autorem: Klonowicz – a podług innych
Wilam z Kaliszan – O doktorze Zawadzkim Picus
zwanym mówi iż: „is certe ita de Jesuitis iudicat,
ut saepe affirmet, pessime cum patria nostra ac-
tum esse: quae istos non iam dudum eiecerit." – (że Myszkowski bisk. Krak. ostrzegał przed nimi)
Zburzenie Brogu w Krakowie przypisuję Jezuitom
– mówi że przebram zachtoponów należeli do tłuszczy która zbór
ten rabowała i że podżegali – porównywa Jezuitów
z Krzyżakami. – Pisane z powodu zburzenia Brogu.)
(na niektórych wydaniach ma być napis: Alberti Calissii
Equitis Poloni in Jesuitas Oratio prima 1590. 4o K. 10)
Spongia qua absterguntur convitia et maledicta Equitis
Poloni contra Jesuitas. Anagramma Authoris: Sanis
recta salus (Stanisslaus Rescius?). Cracoviae, typis
Andreae Petricovii, ~~…~~ 1590. 4o K. 12.
i w podobnym przedmiocie wyszły: Siscovii Martini
canon. crac: Pro religiosissimis Societatis Jesu Patribus
contra ficti Equitis Poloni Actionem primam Oratio. Cracoviae
in off. Lazari 1590. 4o str. 85.
Nobilis Poloni pro Societatis Jesu Clericis Oratio
prima in ficti Equitis Poloni in Jesuitas actionem
primam. Ingolstadii, ex off. typ. Wolfgangi Ebri 1590.
4o – 2a ed: Ingolstadii ex off. Dav. Sartorii 1591. 8o
3a ed. Neapoli 1592. 4o – pierwsza edycja wyszła w
Polsce – autor anonim Jan Lans Belga Soc. Jes.
Judicium albo Rozsądek księdza Mikołaja Jssżory
O Konterfekcie Jezuitów z Equesa łacińskiego w polski
język przezgnionym. Wilno, Daniel Lencicius 1594. 4o

Oratio M. Antonii Arnaldi Advocati in parlamento Parisiensi... pro Universitate Parisiensi actrice contra Jesuitas reos, habita IV et III Idus Julias 1594. Nunc primum Latina facta et missa ad Senatum Populumque Vilnensem. Lugduni Batavorum ex officina Joannis Paetsij et Ludovici Elzevirij A. 1594. 4to str. 84 (drukowane gdzieś w Polsce. - może w Lubiszu?) - (może Broszura!

Jo. Passeratii Praefatiuncula in disputationem de Ridiculis, quae est apud Ciceronem in libro secundo de Oratore. Lugduni Batavorum ex officina Joannis Paetsij et Ludovici Elzevirii A. 1594. 4to str. 15 (jest tu wiersz: Ad Sotericum gratis docentem - zdaje się Broszura - też druk może na Szląsku)

Ad Paulum V Pont. Max Pro Republica Veneta Oratio. 1607. 4to str. 16. (precio za Konom - autor Paulus Venetus Servita †1624 - druk w Niemczech)

Gravis et maximi momenti Deliberatio de compescendo perpetuo crudeli conatu Jesuitarum. 1609. 4to K. 34 (jest to: Consilium de recuperanda et in posterum stabilienda pace Regni Poloniae, in quo demonstratur pacem nec constitui, nec stabiliri posse, quamdiu Jesuitae in Polonia maneant, Ad illustres Regni Poloniae Proceres. Ex correcto et recognito Polonico in Latinum conversum.) Pierwsza edycya wyszła 1607 - drukarz mówi że Jezuici tępili to dzieło i że dostał z Polski exemplarz - druk w Niemczech. - autor anonim Felix Herburt - Tłomaczenie francuskie: Discours... Amsterdam 1726. 8vo. - Opisywali na to: Ziemecki Nicol: Responsio ad famosum libellum: Consilium... Cracoviae 1610. 4o - Cichocki Gaspar: Anatomia Consilii: Cracoviae 1611. 4o (Kaspra Sawickiego) - Linowski.

Na artykuł o Jezuitach Zjazdu Sędomirskiego czytany w Wiślicy przed Królem J. M. i Senatem ... 13 Września 1606 Odpowiedź Piotra Skargi Soc. Jesu Kraków, w druk. Andrz. Piotrkowczyka 1606. 8o K. 21. Uczyniona na Kazaniu tamże w Wiślicy 17 dnia tegoż miesiąca i roku.

/. Zjazd wiślicki żądał: aby Jezuitów oddalono od Dworu Krol. cudzoziemców Jezuitów z Polski wygnać, zakazać dalsze fundacje, skasować fundacje Królewskie, zostawić Jezuitów w Poznaniu, Kaliszu, Wilnie, Lublinie, Brauns: bergu, Pułtowsku, Jarosławiu, Nieświeżu - a wygnać ich z Krakowa, Warszawy, Sandomierza, Lwowa, Torunia, Gdańska, Połocka, Rygi, Derptu - Fundacje i majątki jezuickie obrócić na Akademię Krak. i szpital żołnierski - Skarga dowodził w Katedrze Krak. na Kazaniu, że dziesięciny nie sąde jure divino, na co mu się oponował Dobrowieski: - Książkę wydał - dopis Brosciusa:/

Josephus Patriarcha seu Oratio ecclesiastica de B. Ignatio fundatore Societatis Jesu, Authore Stanislao Zakrzewski Can. Reg. S. T. L. Calissii ex officina Alberti Gedelii 1620. 4º str. 35

Theologi cuiusdam Epistola ad quendam Magnatem scire cupientem quomodo posset distribuere bona sua temporalia ad pios usus cum utilitate quam maxima animae suae, et cui ordini regulari unum e nepotibus suis, vitae religiosae desiderio captum, deberet addicere. (b.m.) 1624. 8º str. 29. (rozdawali to Jezuici)

Ad Senatores Regni Poloniae Scriptum Silesiacum (1620) 4to (Vratislaviae in Conventu PP. et Statuum Sil. 29 Maji A. 1620) k. 14.

Widok stateczności Japońskiej przez którą sto osmnaście zacnych męczenników okrutnymi mękami dla Jezusa zamordowani, przez miecz, ogień i wodę korony chwały nieśmiertelnej dostąpili: Poznań w druk. Jana Wolraba R. 1625. 4º k. 14.
ded. Św. Franciszkowi Xawierowi Soc. Jes... Kongregacja pod tyt: Narodzonej P. Bogarodzicie z młodzi miejskiej Poznańskiej w Kolleg. Soc. Jes. r. 1624 stanowiona ... Paweł Zacmachowski Prefekt, Stanisław Olbrychtowic Sekretarz.

Elenchus Historiae Collegii Cracoviensis Soc. Jesu. ad S. Petrum

1595 Confoederatio contra illam P. Skarga scripto efficaciter.
1598 Mors Patris Laterna in missione – Liber contra Patos Aca. Felicis Zbo-
rowski (Zebrawski) editus (Wujek)
1599 a patre Unico libri varii scripti et in Polon. conver. – Postilla polonica major
et minor – Sacrarum literarum omnes codices polonice conversi
1601 P. Jacobus Szafranius mors sepultura in Coll. Crac. ejus delirii causa, recto-
ratus Lublinensis S. Ignatii vitam in polon: linguam edidit. – Daniel Kromerus
haereticus concionem contra Skargam immutatam adjunctis mendaciis
convertit germanice. Respondit ei P. Skarga eandem refutat et mendac:
– P. Skarga libertatem ab aula obtinet, sed iterum rex mutata sen-
tentia eum retinet
1602 Stanisl. Resii Abbat. Jendrejov. mors qui librum Apologeticum pro
Societate edidit.
1604 P. Barscius Roma redux congregationi Beatae Mar. Assumptae in templo
S. Petri privilegia tulit; Joannes Lebrydowski Capit: Lanckoronensis in
praefectum congregationis eligitur. Academici conantur impedire congre-
gationem sed frustra.
1605. P. Fabiani (Quarantini) liber de vita Ser. Annae reginae
1604. De 4 Novissim: liber prodiit P. Skargae. – P. Skarga – Articulum Rokosa-
norum contra Societatem refutat pro concione. Cardinal. Vicecomitis
1607 Novus Nuntius Apostolicus Simoneta. Proba Societatis liber prodiit in
lucem.
1608 primus Polon: provincialis P. Petr. Fabricius – Stadnicki Diabolus ab
Opalinio profligatur. Liber P. Skargae contra Arianos impressus
1609. Areopagus P. Skargae et aliorum contr. haer.
1610 Liber exitans ad poenitentiam. P. Skargae et nova postilla ejusdem. Instru-
mentum authenticum pro aperiendis scholis
1611. Skarga ab aula regis ad S. Petrum redit missio Sonecum antiqua –
1612 Liber de martyr. 9 Japonensibus editus – Alex. Koniecpolski virginem cum qua ratum
matrimonium inierat dedicit ad monasterium S. Agnetis. Eadem virgo cum sorore votum
virginitatis in monasterio facit. Invadit monasterium Koniecpolski et sponsam virgi-

nem cum sorore monasterio abripit. Hac mortua sororem ejus tanquam uxorem habet. Super hoc synodus diaecesana Cracoviensis. Excommunicatur in ea publice Alex. Koniecpolski. formula excomunicationis valde extraordinaria. Koniecpolski restituitur post honori. — Missus Roman academicus contra scholas oraturus redit nihil lucratus — Mors P. Skarga cujus virtutes Fabian. Birkowski publice exponit

1613. Adventus R.P. Argenti Visitatoris — Inhibitio P. Lipski Canonici typo impressa contra Monita privata.

1618 P. Sembus tractat de scholis cum Episcopo nullo effectu. P. Argentus provincialis in Polonia (erat Italus)

1619. Rationes Academicorum datae Regi ad impediendas Scholas Jesuitas. — Solutiones argumentorum Academicorum decem — Aliae academicorum Rationes contra nostras quae refutantur — Academici modum unionis scholarum proscribant patribus Societatis ac regi praesentant Decem rationes proponunt regi Academici recedunta [illegible] proposito propter certas personas copiae literarum regis et episcopi in hac materia.

1620 Recursus Academicorum ad Comitiola interdictus ab episcopo cracov. revisio modi unionis scholarum cum Academia ab Academicis.

1621. Protestatio academicorum contra scholas nostras rejectas ob causas rex Malevolentia academiae rectoris; rex animat Jesuit: contra Academicos. Episcopus silentium imponit Rectori Academiae Golminum academicum contra societatem comitiola obequitantem confundit ejque dipoicios minatur

1622. Bona Usiae ab Comite de Tarnow Collegio inscribuntur nova Molimina Academicorum contra Societatem ratione congregationis nobilium ad S. Barbaram. modus unionis cum Academia cogitatur. Sententia regis in hac materia et episcopi. Modus quo per viam concordiae optabat Soc. Jes. Academiae Cracovien. uniri nostri cedunt de regimine et ~~uni~~ officio Decanatus Academ: in Artis et Theol: facti — Conjuratio contra regem — Sacrum et officium de S. Aloysio impressum — Disputatio in collegio ex Phisica 13 Julii Academici turbare disputationem conantur. Disputatio nem nostram theologicam impedire conantur Academici defendente P. Drujbicki — Literae Golinii Academi Rector. contra Societatem contra hal Gregorius Borasto scripsit contra easdem P. Zakrzewski Canon. regul. cui titulus: Proca Davidova pis cui Kamien mi zgrojona sat pulchr.

1623. Libellus Apollogeticus prodit pro Soc. Jes. - Alberti Męciński reditus
in Poloniam. Contra Librum Apolo: L. Zakrzewski Responsa Aca-
demicorum tria per 3 libros item quartus academicorum editus contra nos
Tarcza obrony; in libro R. P. Zakrzewski quid displicebat variis; item
5tus contra nos: Obżałowanie przeciw OO. Jezuitom za Akad. Krak. - Litteras
Golinii Rectoris Acad ad conventum particularem contra scholas nostras ad S.
Petrum calumniosissimae contra Societatem - Golinius coram Nuntio contra
nos - Episcopus ad Naiman severas literas Varsaviam misit pro parte collegii
Litera Golinii ad Episcopum quibus ~~se~~ negat se scripsisse ad Comitiola regni
Litera Episcopi Crac universales ad Nobilitatem Minoris Poloniae pro parte Collegii
Jacobi Naiman ~~[illegible]~~ famosus libellus cui titulus Responsio ad famosum libellum Re
protestationis ~~[illegible]~~ imprimitur Torunii, spargi coepit Lancellotus
Nuntius suadet commissionem instituendam inquirendam autorem Sigismundus
III per carnificem publice Varsaviae exurere jussit et Episcopi posnan. et
cracov. prohibuerunt ipsum - Nowodworski libellos famosos contra nos
spargit excommunicatio libellorum famosorum authoribus diss eminatoribus
impressoribus poenae. Nowodworski jussu regis citatus a Marschalco
a Vice Cancellario judicatur regni ad carcerem trium mensium damnatur
regis decretum de exurendo libello fit ejus executio Varsaviae Nowodworski
carcerem subit a nostris veniam petit sed post haec scriptum contra nos
acerbum spargit Akademicy uniewinniali się przed Jezuitami że nic o tem paszkwilu
niewiedzą a Jezuici dali im zaświadczenie że oni niepisali tego paszkwilu -
Koniecpolski uwolniony z captivitate. Jezuita Angelus spowiednik xiężny ostrogskiej
na kazaniu obraził akademików i pozwali go przed sąd duchowny który Angela
ekskomunikował - Jezuici zaczynają uczyć Theologii protestują przeciw temu Aka-
demicy, Najman oskarża uczniów którzy chodzili do szkół jezuickich i ~~[illegible]~~
1624 ~~[illegible]~~ sprzyjających Jezuitom wyrzuca z Burs Król pisze do Akademii, by
się z Jezuitami pogodziła - Kardynał Ludwisius pisze z Rzymu do Nuncjusza
by się wdał w tę sprawę - Kazanie ~~Łognebe~~ [ng] bisk. Poznańskiego przez Rembusa
wydrukowane - Jże Zbaraski zacięty nieprzyjaciel Jezuitów - Król odkrywa
bunt przeciw sobie jednak nie karze. Zarzuty Akademików przed Nuncjuszem na szkoły
Jezuickie odpowiedź na to - Officiał karany zwróceniem kosztów procesu Nuncjusz
sprawę Jezuitów z Akademią chce pogodzić - Sprawa toczy się w Warszawie

Król jezwala na szkoły Jezuitów Akademikom Nuncyusz daje dylacyję — Liber editus contra nostros supprimitur — Król napomina Najmana względem Książki wydanej przeciw Jezuitom
1625 Akademicy oświadczają się przed Nuncyuszem aby tę sprawę przed Trybunał Rotae w Rzymie wytoczyć — Z Rzymu zakaz by uczniowie nie przechodzili na rytyst Tański — Mistria Żywiecka — Akademik rani studenta jezuickiego skarga o to Akademicy do Rzymu rektora Jezuickiego Lanciciusze cytują Król i inni wstawiają się za Lanciciusem który jedzie do Rzymu. Wydana Książka: Krótka sprawa o Nowym Kollegium O.O. Soc. Jes. — Bitki studentów Akad. z Jezuickiemi studenty. Tumult Akademików nie może go Najman uśmierzyć Król i biskup napominają Najmana lecz ten tumult nazywa dziecinną fraszką lenie zwołuje młodzież Akademików buntowniczo Jezuici proszą Najmana by tumult uśmierzył ten nie chce wiedzieć o tym Przepiórka Akademik dowodzi, unieważają Mikołaja Grabowskiego Akademicy Klasztor kamieniami szturmują, piechota zamkowa rozgania studentów bitwa z niemi Przepiórka zabity innych 9 rannych nosza ciało jego do zamku lecz nie chcą wpuście. Dwoch Akademików wsadzono do więzienia Najman wydaje edykt Przepiórkę pysznie chowają z pompą Akademicy Robią protestacyje przeciw temu skarga Jezuitów do biskupa wydają: Oratia na pogrzebie (od Jezuitów Zabitego) Akademika w Krakowie Echo lugubre contra Patres Soc. Jes. resonans — Prophetia Hildegardis Sprawa o to przed Królem który uniewinnia Jezuitów Jezuita Krzywokolski idzie do Najmana w celu pogodzenia z Akademią na które on nie chce przystać — Stany trzymają za Akademią. — Typografus haereticus capitur cum literis quas impressit proscribitur Cracovia et flagellatus in foro libri ab eo impressi exuruntur in quo eodem modo proceditur cum Broscio Neiman Conaritur Franciscus Cesari mandante Capitaneo hoc academici moleste tulerunt — Responsio ad Gratis — Decretum contra Scholas nostras frequentantes Academicis quod sint perjuri Academia Ob librum impressum P. Bembi Academici typographum spoliant variis injuriis afficiunt
Wojciech Mecin ski który Jezuitom Krakowskim 15 wsi i 1 miasteczko zapisał
Król nakazał ostro sprawę względem tumultu sądzić

1626 Jan Zebrzydowski do papieża przeciw Jezuitom. Król wstawia się do pa-
pieża za Jezuitami - Król z 4 biskupów na to chce Komisyję uczynić Akademicy
niechcą przyjąć tej Komisyi. L. Marianae liber prohibitur et damnatur
Król i nuncyusz Lancelloti napominają Akademików do zgody. - Król w Rzymie
cierni Akademicy - Processus typo impressus - Secunda decisio rotae secundae
pro scholis nostris contra Academiam - Naimani rectoris acad: Responsoriae litera
ad Thom: Oborski datae in quibus calumniose multa contra nos ut solebat. Brosii Acad:
justificatoria litera ad Episc. Crac. Academicorum exorbitantiae puniun-
tur. Clerici excommunicati duo academici: Decisiones duae typo impressae - Moni-
torium datum studiosis academicis a rectore Naiman ut quiete vivant. Joannes
Bandurkowic manifestationem fecit contra decretum rotae roman. L.
Szembek Reprotestatio contra Bandurkowicz - Status causae miedzy
Akademik. Krak. a Collegium Krakow S. Piotra typo impress. - Król wstawia
się do Rzymu za Jezuitami.
1627 Liber Nicolai Carmelitae discalceati recuditur Cracoviae et distribuitur prohibi-
tur distributio ab Episcopo sub combustione. Akademicy ministra Aryańskiego Lubie-
nieckiego znieważają ten nieka heretyka Rupniewskiego Akademicy Tapią Aryanie
skarżą się u starosty Krakowskiego ten posyła w tej mier ze żażalenie do rektora
4a decisio Rotae pro nostris Scholis - Gallicus liber Bolestraszycki contra Societatem
ex decreto trib. regni publice exuritur. Academici tecta collegii concutiunt
Novus Nuntius Sanctaecrucius - 4a Decisio et sententia typo impressa -
Liber polonicus Gratis Wyjezuicony L. Szembek alias Pieknorzecki nominatus contra
Gratis Slebanski Brosii editus cujus tres partes lous hujus libri.
1628. Liber Gratis wyjezuicony seu Pieknorzecki ad columnam per servum Carnifi-
cis combustus promoventibus academicis - Carnifex punitus est. - L. Szembek
distribuit eundem nobilibus. Zebrzydowski recepit et vexat Societatem
cui reposuit L. Szembek. Mecinski gdy do Indyi odjeżdżał ejus cognati atrocia contra
nos spargunt revocatur ex Lusitania in Poloniam venit Cracoviam et Petricoviam
1629. Jacobi Naiman novus liber colligitur supprimitur. - Decisio 5a pro scholis
nostris - De Talmud Lublini impresso rex significat Episc. Crac. Szyszkowski primo
Lublini postea Cracoviae hac de re consultationem fecit et concludit contra
Judaeos pro Collegio - Decisio 5a pro Collegio et scholis impressa P. Drużbicki
provincialis ex rectore Synodus schismaticorum Armenorum Sexta Decisio pro
scholis nostris impressa. - Litera executoriales S. Rotae Romanae de jure publice

legendi

1630. Santacrucius Cracoviam venit – Apellatio Academicorum ad Urbanum VIII typo impressa. – Rediit Roma P. Lancicius – Libellus de S. Rosalia editus – Relatio polonica miraculorum S. Stanislai Kostkae impressa. Contra Academicos acriter dicta in conventu Prosoviano. In templo orationem studiosorum Academici impudenter impediunt. Academici contra nostros studiosos tumultum excitant et per turmas congregantur. Tumulti occasio nostri fuerunt studiosi. Nuntius Apostolicus promulgat literas executoriales et excommunicatos declarat iis contrarios. Promulgatio huius decreti a concionatoribus in omnibus templis. Informatio extrajudicialis de controversia inter Academiam et Patres Soc. Jesu occasione Collegii noviter erecti.

1631. Protestatio Academiae contra societatem. Stanislaus Rab civis laqueo sibi mortem intulit. – Suppressio Congregationis Jesuitissarum – Academici aliquod domos haereticorum diripiunt et incarcerantur os hocce aliquos Georgii ducis a Zbarasz libidine extinguitur regnum affectabat Lenartowicz Academicus qui se daemoni devoverat decollatus Cracoviae nostris disponentibus – Academici diripiunt currum librorum Adagiorum nostrum et vexant nostros discipulos. Circa librum Adagiorum contra typographos prohibitum Ser. Regis Sigism. extat

1632. Scriptum famosum in praelatos cracovienses – Oratio Naimani contra hypocrisim – Liber Mancipium Mariae exiit – Mors P. Mosicenski dominicani amici Academicorum violentia studiosis ac templo illatae. Tragoedia excitata contra nos Leopoli post varias lites pacifice finita cum civibus Leopoliens. non tam cum praelatis et capitulo. – Liber polonicus Junius e nostris contra memoriale Naiman editus cui titulus: Declaratia exorbitantij y processu Acad. Krak. – Academici librum contra nos imprimunt cui titulus: Examen praetensij pracowy V. est. Severa prohibitio Romae prodiit eorum impressionis quae aliquem laedere possint. – Prohibitio librorum P. Poza – Jezuici do Króla się udają Król deleguje w tej sprawie Komissarzy – Reprehenditur a D. Foxio Naiman agnoscit maiores suos ea in re errasse. Agnoscit Naiman non habere ullam clausulam exclusivas Academicos quod antea nimis affirmabat. Najman dilationem petit negotii – Rex differt hoc negotium ad Comitia Coronationis. Academici novum librum contra nos scribunt

Konstancyja zapisała Jezuitom 10000 złł za to kupiono dobra Kamiona koło Nowego Sybiego — Liber Acad: Examen praetensii prawnej Szkół OO. Jezuitów przeciw Akademii w Krakowie typo- Refutatio libri ... stiliat Examen pretensyj praw 2° Liber typ impressus: Krót ka informatia o swywoli studentów Academ. Krakow. 1632. Academicii Sebast. Kołuckiego ... Memoriale Insolentiis Academici Collegium S. Petri infestantibus ab anno 1636. II Memoriale Causa Academicorum cum P.P. Societ nie należy nie ad forum Reipublicae ale do Rzymu Rationes novem Datae — Patres Societ słusznie szkoły swoje zażyli w Krakowie rationes 5. Libellus: Declaratia Memoriału exorbitantij y processu Acad. Krakows. (P. Drużbicki)

1633. Provincialis Mart Hincza. Libri editi a nostris P.P. P. Kun. gratiturtori ... P. Laprocki Casus atroces studiosorum nostrorum Leopol. amplificabantur ab academicis: — Rationes P.P. Societ Jesu Którémi legalitatem szkół swoich dowodzą — Colloquium institutum in arce crac. nostrorum cum academicis coram senatoribus et rege ~~ — Mandatum Rectoris Neiman contra studios. Collegii nostri typo impress. — assesores suadent ut juri nostro cederemus Academicis — ~~Schedula regis de scholis~~ ~~dat~~ — Georgius Ossolinski Romam pergens contra nostras scholas hostilem gerens animum nostros decipiendo. Violentia Academicorum in scholas nostras. Ossolinski Romae Breve quo nostris scholis silentium imponeretur procurat — Libri famosi contra nos quibus R.P. Foretus respondit — Literae Vladislai regis ad summum pontificem Urbanum pro Academia Cracoviensi et pro schismaticis. — Violentia portae Collegii nostri per Academicos. Libellus typo impress: Prawdziwy summariusz prawy między Jezuitami y Acad. Krak.

1634. Jesuici Akademików pozywają ad jus Castrense Cracov. postea Petricoviense Literae Vladislai regis ad provinc. P. Hinczam quibus scholas claudere jubet Collegii Jesuit. Academicus Cynerski in oratione: Clemens victoria potentissimi regis Vladislai IV impressa plena vexatio continet mordentia contra nos Carmen Samboritani de vita B. Stanislai Kostka recuditur Cracoviae ad refellendum mendacium qui eum negabant fuisse in societate Autentiam

R. P. Mutii Vitelleschi exactissime demonstrat vitam et mortem ejus in societate – Famosi libelli contra societatem damnati Romae
1635 Liber: Rex doloris P. Hinczae prodit – Clauduntur scholae nostrae publicae. Liber contra famosos libellos emanavit
1636. Liber P. Hincza: De pueritia Jesu prodit. Promotio P. Mathiae Sarbiewski in doctoratum Theologiae Vilnae circa illam solennitates cui Rex annulum ipse dat. Nicolai Smogulecki ingressus ad Novitiatum Nostrum
1637. Tumultus Academicorum cum Judaeis compositio cum iisdem Cunae Christi seu Jasleczka in templo exstructa. P. Alex. Zborowski Roma redux iter statim parat in Russiam sed Raphael Grochowski usurpat sibi bona Mikuliensia, ad protectionem Stanisl. Koniecpolski ducis exercit. confugit. P. Zborowski eidem bona Mikulensia brevi post vendit et reddit. Gravissime offenditur Archiepiscopus Leopol. Grochowski et litem intendit. Broni się Zborowski Adam Alexander Jezuita syn Alexandra (Samuela syna) mówiąc że go źle traktował opiekun Rafał Grochowski wreszcie za namową prowincyała i drugiego opiekuna Jana Sobieskiego Stan: Koniecpolskiemu za 250000 złł dobra Mikulińce z 15 wsiami sprzedał. Z tych pieniędzy Hieronimowi Zborowskiemu fl 10000, Xenodochio Leopoliensi fl 10000 Collegio Leopoliensi 20000 złł zapisał chorując śmiertelnie tego roku
1638, 1639. Haeretici duo ab Academicis vulnerati mortui
1640 Vita labores mors R. P. Gregorii Knapii. Drużbicki rector ad S. Stefanum
1641. 1642 Thoma Oborski contra famosos libellos professus per diaeces pro collegio
1643. Missio Żywecensis – Academici persuadente ac dictante timore protestationem faciunt coram Notar. Apostol. contra nomen rectoris ac Collegium
1644. a 1645 Mors Bobola Canonici Cracoviensis benefactoris Sacelli S. Ignatii
1646. Copia protestationis academicorum contra titulum rectoris
1647, 1648, 1649, 1671 Marianna Zebrzydowska palatin Crac 6000 collegio pro fabrica dat
1676 Joannes III in templo nostro salutatus imaginem Belli Chocimensis offert Templo
1688 ostatni rok. widać po stronach że Mscr. miał przeszło 1000 stron

Schemat profess
Zmor
Karpińsk
Kitowicz
Kołłątaj

Akademia we Lwowie.

Jezuici sprowadzeni do Lwowa przez arcybiskupa Solikowskiego otworzyli tamże r. 1608 swe szkoły w których grammatyki poetyki, retoryki, dyjalektyki, filozofii, teologii, arytmetyki, geografii, architektoniki i innych nauk uczyli – nieprzestając na tem umyślili otworzyć Akademiią w której by Nauk wyzwolonych i umiejętności rozmaitych, nauk Lekarskich i Jurydycznych (lubo Kanony Duchownym osobom takowych nauczać zakazują) uczyć oraz Promocye i Doktorskie stopnie udzielać mogli. R. 1661 d. 20 Stycznia, gdy Jan Kazmierz w Krakowie odwiedzał Nowicyat jezuicki przy kościele S. Macieja, jezuita Sikorski teolog nadworny niegdyś Mikołaja Prazmowskiego bisk. Łuck. kanclerza w. Kor. podłożył do podpisu królowi niedołężnemu przywilej na otwarcie Akademii jezuickiej we Lwowie. Otrzymawszy podpis pojechał za królem do Częstochowy i tam otrzymał pieczęć Kancellaryi większej Koronnej. – Donieśli o tem Rektorowi Akad. Krak. Paulini Częstochowscy, professorowie porozjeżdżali się na sejmiki przedsejmowe prosząc szlachtę aby się potwierdzeniu owego przywileju na Sejmie sprzeciwiła. – Przybyli Jezuici na sejm warszawski r. 1661 d. 2 Maja zaczęty z swym przywilejem i rozdawali Memoriał swój drukowany 1661 w Lwowskiej, i warszawskiej Elertowskiej drukarni (Informatio) i prosili o sejmową approbatę przywileju – Akademicy Krak. rozdawali ze swej strony Skrypt. I izby poselskiej wyszła rezolucyja iż dla nawałności interessów Rzeczypospolitej sprawa ta na przyszły sejm się odkłada. – Po tym odłożeniu Andrzej Potocki star. halick. Władysław Lubowiecki sędzia ziemski Krak. Gabriel Silnicki Łowczy Lwowski i Piotr Chrząstowski posłowie wojew. Krak. i ziemi halickiej zanieśli do akt grodzkich warsz. w imieniu posłów protestacyją we Wtorek przed Świętem S. Maryi Magdal. 1661. de nullitate przywileju jezuickiego.

Województwo Krak. na sejmiku relacyalnym w Proszowicach akceptowało
ową protestacyę i kazało w aktach grodzkich krak. w Piątek po S. Łuka-
szu Ewangeliście [1662] ponowić. – Kapituła lwowska pisała pisała ze Lwowa
d. 22 Septembr. 1661 list do rektora uniw. krak. w którem pisze iż rzu-
cona pogłoska w prozbie Jezuitów jakoby kapituła na otworzenie Aka-
demii lwow. pozwoliła jest fałszywą, że nigdy nie pozwolili ani na
otwarcie nie pozwolą. (Podobny list pisali Konsulowie lwowscy d. 12 Decembr.
1662 do rektora [w odpowiedzi na jego list] że im erectio Akad. lwowsk. cordi non est. Między
innemi mówią: Hausimus multi ex hoc fonte et senatus nostri major
pars ad hoc usque tempus doctoribus academicis constitit; Filii nostri
ubera almae hujus matris lambentes, non tantum liberaliter ad usum
ecclesiae et patriae instituuntur sed etiam laureis vestris pro profectu
suo exornantur; zdaje się że to pisał Zimorowicz – podobny list że abhorrent
od Akad. lwow. pisali: Collegium scabinale, Seniores Nationum Armenicae et
Rutenicae, Regens quadraginta virorum totaque Communitas Civita:
tis Leopoliensis 13 Decembris 1662 do rektora))
Na nowy sejm warszawski 1662 Jezuici znowu podali prośbę do
Izby poselskiej o potwierdzenie przywileju – Roztrząsano rzecz
lecz zważywszy prawa Akad. Krak. nie zezwoliła na Aprobacyę przywi:
leju i nie pozwoliła włożyć go w konstytucyę. – Marszałek izby poselskiej
Jan Wielopolski starosta biecki z innemi posłami wniesli do Akt grodzk.
warsz. w Środę po Kwietniej niedzieli 1662 protestacyę o nieważności
przywileju jezuickiego.
Obrażeni Jezuici lwowscy ich Prefekt rzekł: „O gwiazdy (t. j. posłow) nie
stojemy, kiedy nam słońce (t. j. Król) świeci" wyjednali instancyę 4 bi-
skupów polskich za niemi do Rzymu podali prośbę o potwierdzenie
do Papieża Alexandra VII i do Kardynała Virginiusa Ursina
protektora polskiego, którą sprawę przez prokuratora swego Ubalda
Jezuitę mocno popierali w Rzymie. Przeciwnie Jan Wielopolski mar:
szałek sejmu 1662 kazał wszelkie protestacye posłów powciągać do akt du:
chownych i oblaty te posłał w raz z prośbą do papieża przeciw Jezuitom na ręce
plenipotenta akademii Marcina Winklera S. T. D.ra w Rzymie który na prywatnej
audyencyi papieżowi to doręczył. Papież polecił tę sprawę do roztrząsania
Fagnano prelato suo domestico [Prospero] Fagnano Secretario Congregationis S. Concil który pisał
do Polski do Nuncyusza Marescotti abymu tę sprawę bliżej wyjaśnił. Otrzymawszy
relacyę wydał Fagnano wyrok iż przywilej Jezuitów potwierdzony być nie

może. Jezuici nanowo prosili papieża o nową Komissyję. Papież wyzna:
czył do tego Kardynałów: Franciottus, Corradus, Albizius, Rospigliosus
oraz prałatów Fagnanus i Albritius biegłych w prawie. Ze strony jezuickiej
bronili sprawy Jezuita Ubaldini Provinciae Polonae Procurator oraz Prokuratoro:
wie i Adwokaci Karol Montes, Józef Magnus, Prosper Bottinus – Ze strony
Akademii bronił Marcin Winkler wydawszy osobne w tej mierze Memoriale.
Komissya owa wydała wyrok aby Nuncyusz Polski uczynił relacyą o władzy stanu
rycerskiego w Polsce i ~~jeżeli~~ czyli za ~~jego mocą~~ niepozwoleniem stanu rycerskiego mog:
łaby nastąpić erekcya Akademii – Nuncyusz Marescotti odpisał z Polski 1662,
iż stan rycerski ma wielką władzę i że bez pozwolenia jego Król nic uczynić
nie może. Odpisał więc Prosper Fagnanus sędzia imieniem partykularnej
Kongregacyi Kardynałów w liście do Nuncyusza polskiego 1663 iż Rzym
na Akademią Jezuicką we Lwowie pozwolić nie może z tych przyczyn 1)
w przywileju erekcyjnym nie są wyrażone salaria profesorów 2) Kanony i Koncylia
zakazują zakonnym uczyć Prawa i Medycyny 3) z Promocyj doktorskich małe
wynika pomnożenie wiary św. 4) Schizmatycy na mocy tej akademii chcieliby też
we Lwowie otworzyć akademią 5) Byłoby to ze szkodą i uszczerbkiem Akad.
Krak. 6) Nie mają Jezuici pozwolenia Biskupa Krak. 7) Nie mają Jezuici poz:
wolenia arcyb. lwowsk. 8) Protestuje stan rycerski 9) Erekcya ta sprawiłaby
zamieszanie w Królestwie.

Gdy Jezuici w następnych latach nowe czynili zabiegi R. 1665 województwo
Krak. udecydowało aby ich posłowie na Sejmie prawa Akademii ~~Krak.~~ Konstytucyją
najmocniej obwarowali i aby upraszali Nuncyusza polskiego o pismo do
papieża by Jezuitom Lwowskim milczenie przykazał – Jednak dla zerwania
(Sejmu r. 1665 nie przyszły te życzenia do skutku. – Dopiero na Sejmie electionis 1669
prosili Akademicy Krak. w Warszawie Króla Michała aby Jezuitom Lwowskim milcze:
nie nakazał – Król zadecydował aby Akademii Jezuickiej we Lwowie nie było
i dał w Krakowie d. 26 Novembr. 1669 przywilej w którem potwierdza prawa
Akademii Zamojskiej i żeby taż Akademia Zamojska jako córka Krakowskiej
jedyną była na całej Rusi.

R. 1688 na Sejmie prosili Jezuici Lwowscy aby nauki fizyczne, Anatomiczne
i Medyczne przez sprowadzonego Tomasza Budny anatomistę uczyć mogli; jed:
nak Król Jan zakazał

R. 1706 d. 31 Maja Cracoviae zakazał Król August swym reskryptem Jezuitom
Lwowskim otwierać nauki niepozwolone i na ten cel skupować kamienice

R. 1718 d. 11 Maja Dresdae zakazał Król August Reskryptem aby rajcy Lwowscy
nie śmieli sprzedać Jezuitom kamienicy notaryalnej na otworzenie szkół w rynku
leżącej.

R. 1758 rozpoczęli Jezuici którzy r. 1749 we Lwowie Konwikt Szlachecki
otwarli (Collegium Nobilium) proces z Pijarami którzy podobny Konwikt w
Lwowie otw~~orzyć~~ ierać chcieli Rektor kollegium jezuickiego lwowskiego w sądach zadwor-
|biskupa Hebrońskiego
nych ~~[illegible]~~ Assesorskich Samuela Głowińskiego | sufragana lwowskie-
go fundatora Pijarów zapozwał wraz z Pijarami iż bez prawnie Collegium
nobilium we Lwowie otwierali na uszczerbek Konwiktu szlacheckiego lwows-
kiego. Sądy kazały Piarom złożyć przywileje ci złożyli 1) Przywilej z r. 1655
w którym Pijary fine erudiendae juventutis do Polski przyzwani 2) Przywilej
króla w którym Piarom Jus exclusivum concesserat 3) Konstytucyję
z r. 1677 potwierdzającą przywileje Piarów. – Wypadł następujący Decretum
Assesoriale w Warszawie d. 21 Februarii 1759 aby tam gdzie Jezuici mają
~~[illegible]~~ szkoły publiczne pro erudienda juventute Piary swych szkół nie otwie-
rali; tam zaś gdzie Piary podobne szkoły mają, jezuici takowych ~~otwie~~
rać się nie ważyli. – Na mocy tego Dekretu zakazano Piarom fundować
†pomimo że Piary na fundacyję szkół we Lwowie, otrzymali przywileje kró-lewskie 1754 i 1757 które potem 1759 unieważniono
szkoły we Lwowie†. – Natomiast Samuel Głowiński z Piarami zapoz-
wał Jezuitów lwowskich że nie mają prawa do otwarcia szkół. Ukazali więc
Jezuici Przywilej Dymitra Jolikowskiego arcyb. lwow. i przywileje Królewskie
na fundowanie Collegium jezuickiego we Lwowie i otwarcie szkół tamże
także niektóre Konsensa Królewskie na skupienie placów miejskich i li-
bertację od podatków prócz tego przywilej Jana Kazimierza z r. 1661 na
otworzenie akademii jezuickiej we Lwowie. – Gdy sąd assesorski owego
†we 2 miesiące po dekrecie
przywileju jezuickiego z r. 1661 nie zaprzeczył wyrobili Jezuici †approba-
tę owego przywileju od Króla Augusta III w Warszawie d. 19° Aprilis 1758
oraz list królewski do papieża wstawiający się za Jezuitami lwowskiemi
Klemens XIII Romae apud Sanctam Mariam Majorem 1759 Septimo Calendas
Aprilis dał Bullę Jezuitom Lwowskim na otwarcie akademii zaczyna-
jącą się od słów: In supereminenti ecclesiae solio nullis licet nostris meri-
tis sed inscrutabili tantum divinae bonitatis consilio constituti, sollicitas
animi nostri cogitationes in id omne intendimus &.... jednak z klau-
zulą w tej bulli jeżeli przez takowe otwarcie akademii we Lwowie
nie będzie komu przeszkoda. – Nakupili więc Jezuici kilka placów domów i
kamienic miejskich, otworzyli lectoria i Akademią i kilka promocyi na
stopnie doktorskie odprawili; otworzyli akademię 1 Septembris 1759
Rekurowali przeciw temu otwarciu akademicy krakowscy i zamojscy do Króla
Król w Warszawie d. 8 Augusta 1759 reskryptem zakazał Jezuitom otwie-
rać Uniwersytetu dopokąd się proces z Akad. Krak. nie skończy – Reskryp-

temdrugim z r. 1759 Varsavia 18 Septembris zakazał Król budynki nowe Jezuitom na akademią w Lwowie stawiać aż do ukończenia processu. Poczyniono rożne protestacyje jako to: 1) Kapituły metropolit. lwowsk. którą Laurentius Opeydowicz i Leo Sierakowski Kanonicy lwowscy do Aktów Konsystorialnych Lwowskich 1759 d. 10 Septembr. podali iż Jezuici we Lwowie bez pozwolenia loci ordinarii ~~akad~~ oraz kapituły akademię otwarli oraz że szkolane jezuicky na karb innych szkoł rabują mieszczan i synagogi żydowskie 2) Protestacyja województwa krak którą Kazimierz Dzieduszowski Marszałek sejmiku proszowskiego i inni do ksiąg grodzk. krak. 1759 d. 10 Novembr. przeciw otwarciu Akad. lwow. zaniesli 3) Protestacyja Xięstw Oświecimskiego i Zatorskiego którą Józef Zaklinski kaszt. Oświecim. i inna tamtejsza szlachta do ksiąg grodzk. Oświecimskich d. 22 Novembr. 1759 przeciw Akad. Jezuick. lwowsk. wniesli 4) Protestacyja szlachty wojew. Wołyńskiego i Czerniechowskiego wniesiona do ksiąg grodzkich włodzimierskich 1759 d. 10 Septembr. od Józefa Lieszkowskiego Kasztelana Czerniechowskiego i innych przeciw Akad. lwowsk.

R. 1761 d. 22 Junii w imieniu Akad. Zamojsk. wniosł protestacyją do ksiąg grodzkich warszawskich przeciw Akad. lwowsk. Klemens Zamojski Ordynat Toczyła się ta sprawa z Jezuitami lwowskiemi w Assesoryi Koronnej, skąd sądów relacyjnych królewskich odesłana została jednak dla śmierci Augusta III r. 1763 nie było wyroku. Więc na sejmie Konwokacyjnym akademie Krakowska i zamojska r. 1764 na nowo process przeciw Jezuitom lwowskim podały.

Protestowali przeciw Akad lwowskiej: 1) Dygnitarze ziemi lwowskiej w grodzie lwowskim 1760 feria 2a post Dominicam Judica. 2) Kapituła Chełmska 7 Stycznia 1760 do Akt Konsystorskich.

Kapituła lwowska 1760 d. 10 Marca wydała dekret: de non admittendis nulliter graduatis in Univ. Leopol. S. J. ad officia et dignitates. Ten sam dekret powtórzyła: Kapituła gnieźnieńska 1760 d. 12 Maja – Kapituła przemyska 1761 d. 30 Stycznia – Kapituła łucka 1760 – Kapituła chełmska 1760 d. 7 Stycznia.

Kapituła lwowska przez Adama Grabiankę i Jerzego Bietkowskiego kanoników podała protestacyję do Akt Konsystorialnych 1759 d. 15 Decembris ponieważ Jezuici lwowscy d. 11 Decembris przy zamkniętych drzwiach po odśpiewaniu Te Deum induti togis et habitu academico cum insigniis seu sceptris formarunt Pseudobaccalaureos sive Magistros oraz odprawiali promotiones academicas przyczem po ~~[illegible]~~ południu trąbili i strzelali. Jan Kanty Jankiewicz Philos. Prof. et Dr. Rector Gymnasii leop. minorum ordinum Clericus w imieniu akademii Krak. i Kapituły lwow. posłał piśmienny zakaz odprawiania tej uroczystości Dominicis.

Wereszczaka Rectori Collegii Jesuitów Lwow. oraz protestacyą - lecz gdy tej Jezuici nie posłuchali poszedł Jankiewicz sam do ich kościoła gdzie publicznie protestował - lecz Jezuici wraz z studentami wyrzucili go za drzwi o który gwałt Kapituła protestuje - Podobną protestacyą o zelżenie Jankiewicza podał Uniwersytet Krak. 1759 Sabato post festum S. Thomae Apost. proximo do Ksiąg grodzk. Krak. - oraz Uniwersytet zamojski 1759 feria 3a ante festum S. Thomae apost. proxima do Ksiąg grodzkich lwowskich.

Jezuici lwowscy wskutek Układu z miastem ut possint in suo Collegio docere płacili rocznie Directori Scholae Parochialis Academico Cracoviensi in recognitionem quasi cujusdam Canonis flor: 100 vel 200. —

W krakowskiej Akademii byli sławni Lwowianie: Leopolitowie, Szlachetkowie, Weyszowie, Weniczyszowie, Kaznowscy, Kuczankowiczowie, Krauzowie, Alempekowie, Habrekowie, Biezanowscy, Domagaliczowie, Wilczkowie, Ziętkiewiczowie.

Pisma Jezuickiego: Dyskurs dwóch Ziemianów wyszło we Lwowie dwie edycye.

Lwowianie, którzy doktorskie katedry w Akademiach Krakowskiej i Zamojskiej posiadali: 1) Lucas et Joannes Leopolita, Simon Simonides, Joannes Ursinus, Joannes Jovius, Simon Alexandri, Thomas Dresnerus, Joannes Szlachetka, Stanislaus Biesanowski, Mathias Ziękiewicz. 2) Kanonicy w Kościołach Katedralnych: Stanisław Mieszkowski Kanonik lwow. i officyał przemysk. Melchior Stefani Kanonik i oficyał chełmski, Jan Czechowicz, Jan Józefowicz Kanonicy lwowscy. 3) Rządy w miastach piastowali: Franciszek Wilczek, Andrzej Szymonowicz, Maciej Ziętkiewicz, Antoni Czechowicz r. 1759 autor kilku druków przy straconym wzroku zdobił magistrat warszawski. 4) Sławni medycy: Jan Wolphowicz, Jakub Kranz, Benedykt Wilczek. 5) Pisma drukowane uczonych professorów akademii Zamojskiej: Analogia Jana Ursyna (?), Institutiones Juris Regni Poloniae Tomasza Dresnera, Jus Magdeburgicum Cervi Tucholiensis, Pentesilea Simonis Simonides. Respons na dyskurs dwóch Ziemianów

akademickie, piarskie, bazylianskie, Xięży Komunistów

Szkoły jezuickie w Krolestwie polskim znacznieysze: w Warszawie, Poznaniu, Piotrkowie, Przemyślu, Sandomierzu, Barze, Bydgoszczy, Brzesciu, Kaliszu, Kamieńcu, Konieczznie, Krasnostawie, Lwowie, Lublinie, Jarosławiu, Krzemieńcu, Krosnie, Gdańsku, Grudziądzu, Łucku, Ostrogu, Owruczu, Rawie, Stanisławowie, Toruniu, Łęczycy, Malborgu, Międzyrzyca, Samborzu, Wałczu, Winnicy, Wschowie, Żytomierzu. r. 1759.

Akademia Krakowska prowadziła z Jezuitami następne processa: 1) W Poznaniu 1613. 2) W Poznaniu 1676. 3) W Krakowie 1621 trwał lat kilkanaście 4) We Lwowie 1661 i 1662 5) W Nowym Mieście woiewództwie sandomierskim 1691. 6) na Białej w Starostwie Lipnickiem 1714. 7) W Koniecpolu 1718. 8) we Lwowie 1759 i 1760

Jezuici wydali we Lwowie w drukarni Soc. Jes. 1759 pod imieniem Potockiego w dwóch edycyach: Objaśnienie prawdy.

Przywileje miasta Zamościa:
1580 Jan Zamojski zakłada miasto Zamość a r. 1589 tamże Akademia 1590 robi Ordynacyą Zamojską – 1594 Klemens VIII pozwala w Akad. Zamojskiej Promocye na D:row i inne stopnie w Akad. Zamojsk. – 1617 Paweł V Kollegiatę i Akademię zamojską z innemi polskiemi równa. – 1648 Innocenty X pozwala w akad. zamojsk. kreować stopnie teologiczne, co Innocenty XI r. 1688 i Benedykt XIV r. 1757 potwierdzili
1601 Zygmunt III potwierdza testament Jana Zamojskiego w którym daje opatrzenie Akad. i Kollegiacie Zamojskiej – potwierdza to Władysław IV r. 1634 Potwierdzali przywileje Akad. Zamojskiej Jan Kazmierz 1666, Michał 1669, Jan III 1676, August II 1717, August III 1746. –

najlepsze pisma:
Propugnatio jurium, privilegiorum et Praerogativarum Generalis Regni
Scholae Universitatis Cracoviensis adversus praetensam Erectionem Academiae
in Collegio Leopoliensi RR. Patrum Societatis Jesu, A.D. 1759. (fol. k. 54 bez tyt.)
Respons na Dyskurs dwoch Ziemianow o Erekcyi Akademii Jezuickiey we
Lwowie dla wiadomości przeswietnych Województw, Ziem, Xięstw i Powiatów,
Koronnych i W. X. L. do druku podany Roku Pańskiego 1760 (fol. k. 48)

Summaryusz całej sprawy względem otwarcia akademii jezuic=
kiej we Lwowie na sejmiki przedsejmowe prześwietnych województw
ziem, xięstw i Powiatów Koronnych i W. X. L. od Akademii Kra=
kowskiej roku 1760 dla informacyi podany (folio kart 2 urywek)

Instancya do Nayiaśnieyszych Trzech Stanów Rzeczypospolitej
za ukrzywdzonym prawem publicznym i dwiema Akademiami
Krakowską i Zamojską przeciwko wznowionej Akademii Lwows=
kiej OO. JJ. pokornie zaniesiona Roku 1759. (fol. k. 16 bez tyt.)

Erekcia Lwowskiey Universitatis żadnego i żadnemu Prawu
ani statutom Królestwa przeciwna nie jest Informacya z pozwo=
leniem starszych Roku P. 1760 (jezuickie fol. bez tyt. kart. 12)

Przywilej dotyczący szkoły katedralnej we Lwowie

18

1 Russiae, Prussiae, Masoviae Samogitiae, Livoniaeque etc.
L praesentibus litteris nostris quorum interest universi et singulis
P canonicatum ecclesiae metropolitanae leopolien. Canonico
Personae videlicet vel in Sacra Theologia vel in utroque vel
etiam alterutro jure
1) cum eodem Venerabili Capitulo habitorum
2) idque post cessum vel decessum alicui ex gremio illorum Canonici
imitae et constitutae eamque transactionem utrinque modo prae-
misso factam
3) bonumque ejus ecclesiae regimen
4) praesentibus litteris nostris
5) sive per cessum, sive per decessum alicujus ex gremio Canonicorum
6) praesentandae cum in locum ejus ac talis personae ut supra descriptum
est vigore
E et aliis pro tempore existentibus sive eorum in spiritualibus
vicariis vel ad id potestatem habentibus et habituris
b hortan. p[at]rnitatem v[est]ram (paternitatem vestram?)
7) percessum vel decessum
‡ Pro debito Officii sui pastoralis.
L Regni vero Nostri anno quinto
p Paulus Koszuttski manu ppria

Julianus miseratione divina et sanctae Sabinae sanctae romanae ecclesiae presbyter Cardinalis Sancti Angeli vulgariter nuncupatus in regnis Hungariae, Poloniae, Bohemiae, Dalmatiae et Croatiae ac in provincia Salzburgensi apostolicae sedis legatus. Dilectis nobis in Xto consulibus civibus ac communitati civitatis Leopolien. salutarem et sinceram in Domino caritatem. Ea quae pro morum disciplina gratiose a Majestate Regia concessa fuisse comperimus, illa cum a nobis petitur, ut illibata permaneant et secura consistant nostrae Confirmationis praesidio roboramus. Hinc est quod perlectis regalibus litteris nobis concessis et nobis pro parte nostra praesentatis quarumque tenor sequitur et est talis: In nomine domini. Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Cum omnes Regum et principum pia et provida

- - - - - - -

concessio - -

(Datum per manus) ~~Relatio ejusdem~~ venerabilis Joannis Rey Sti Michaelis in Castro Cracovien praepositi pro tunc nostri Sigilligeri nobis sincere dilecti. Relatio ejusdem venerabilis Joannis Rey Sancti Michaelis in castro Cracoviensi praepositi. — Vestris in hac parte nobis porrectis supplicationibus inclinati litteras ipsas regales et omnia et singula in eisdem contenta nostrae Legationis autoritate confirmamus, ratificamus, approbamus ac perpetuo stabilimus. — Per praemissa autem non intendimus juri pauperum et infirmorum hospitalis in dictis regalibus litteris nominati, aut cujusvis alterius in aliquo derogare aut praejudicare, sed contra illud in suo robore volumus permanere et conservari debere. Coeterum ut consules Communitas et cives Leopoliens. Informator seu Magister Scholarum et Scholares praedicti non possint a quopiam in praemissis indebite molestari aut impediri, quominus omnia et singula praedicta libere perficere possint, Regia autoritate Rndo in Xto patri Dei Gratia eppo Praemisliensi committimus et mandamus per praesentes quatenus Consules cives Communitatemque Leopoliens. ac Informatorem seu Magistrum Scholae et Scholares praedicti qui erunt pro tempore ab omnibus volentibus eis impedimentum dare, quo minus omnia et singula praemissa libere exequi et facere possint defendat et protegat mediantibus remediis juris contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Datum Budae Vesprimiae ducatus die quintadecima Julii Anno a Nativ. Domini Millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto, pontificatus praefati Sanctissimi domini nostri domini Eugenii divina providentia papae quarti, Anno quarto decimo — Praepositus = θ = P de Bnionis.

Libro privil Tom II p. 110.

E temporibus perpetuis, ut in alias Scholas moris est, per Civitates Regni nostri Poloniae ambulare,

I, in eaque manere, pausare et studere. Quam ipsi Consules Scholam constructam et construendam reformabunt, regent et tuebuntur

p Harum quibus Sigillum nostrum est subappensum testimonio litterarum.

⊥ Bieniasz Bardlewski Vexillifero

+ Relatio ejusdem venerabilis Joannis Rey Sancti Michaelis in castro Cracoviensi Praepositi.

Potwierdzenie tego przywileju przez Juliana Kardynała 1444 Buch Privileg. II p. 112 odpisać

In nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia temi multis errorum litium et dubiorum incommodis prudenter ocurrimus dum gesta aetatis nostrae Litterarum apicibus et testium annotatione perennamus.

Proinde nos

1) Russiae etc. Ad Universorum notitiam tam praesentium quam futurorum per haec scripta deducimus, quod

2) ut ipsi alterutrum uniti per nostram celsitudinem sub nostro felici regimine in purae charitatis perseverent dulcedine et creatoris nostri Clementiam pro nostra salute liberius non desinant exorare. Quantum igitur ad primum articulum in quo fomes ipsorum displicentiae potior habebatur mediante, Praelatorum et Baronum nostrorum adhoc specialiter vocatorum consilio statuimus per utramque partem inviolabiliter observari volentes ut omnes ~~cives~~ Incolae civitatis Lemburgensis et alii ad ipsam civitatem spectantes agros colentes pro datione Missali quae alias Messzne dicitur quam ipse Joannes Rector ecclesiae ab ipsis per deputatorum frumentorum grana extorquere satagebat per duplicatam pecuniam quae prius per simplicem solvebatur de quolibet laneo seu manso annuatim eidem plebano et ecclesiae perpetuis temporibus exolvatur. Ita videlicet quod quilibet civis ad civitatem pertinens agros collens qui prius grossum de mensa ~~pro rectore Ecclesiae et ipsa ecclesia~~ solvebat, duos grossos latos et qui medium unum grossum latum de mensa pro rectore Ecclesiae et ipsa ecclesia solvere teneatur. Caeteri autem Cives et alii sub jure civili existentes agros non colentes per unum grossum solvent

more solito et consueto. Quantum autem ad secundum articulum praedictorum praelatorum et baronum persuasione

3) ac in omnibus licitis obedire faciant. Qui si incorrigabilis et distortus seu ignarus et ipsi plebano rebellis fuerit: ipse plebanus rebellionem ipsius et omnes defectus ipsis civibus explicet et narret, qui alium valentiorem invenire debent et statuere et ipsi plebano praesentabunt ac obedire faciant. in omnibus licitis qui res Ecclesiae utpote calices ornatus et alia bene et provide custodiet et servabit. Addicimus insuper quod ad testamenta omnia tam morientium quam vivorum quae alias fiebant coram consulibus, plebanus vel ejus vicarius aut quem ipse deputaverit vocetur resque testata Consulibus tanquam executoribus testamenti dentur, quas ipsi cives pro ecclesia convertent de scitu Rectoris Ecclesiae Lemburgensis memoratae. Praeterea. De fentu duorum domorum de quibus septem sexagenas ipse plebanus ratione census sibi dari debere asserebat, taliter decidimus. Quod ipse plebanus ratione ipsorum ipsos cives non debet impetere. Ex eo: quod ipsi cives commutationem factam pro eisdem domibus manifeste probaverunt. Insuper Ipse plebanus et ejus successores Molendinum Sanctae Mariae pro quo etiam cum civibus litigabat. Pro ecclesia temporibus perpetuis possidebunt pacifice et quiete. Et ut praescripta omnia in firmiori robore permaneant vadium centum Sexagenarum inter plebanum et eosdem cives vallavimus et vallamus. Praesentibus decernentes quod quemcunque partium praemissarum articulos praedictos vel unum ipsorum temerarie violaverit vadium hujusmodi centum sexagenarum quarum quinquaginta Nobis et quinquagintam Parti violentiam passae solvi volumus irremissibiliter debeat expagare. Harum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio litterarum:

P, Capitaneo Russiae b et Bokssza de Szumsko venatore Cracoviensi
F fide dignis. Datum per

Głowiński fundował ~~Jezuitów~~ Pijarów we Lwowie Jezuici sprzeciwili się ich zaprowadzeniu uzurpując sobie wychowanie młodzieży, Pijarzy więc rozpoczęli walkę ogłaszając iż Przywileje jezuickie które im Król na ~~trzymanie~~ wychowywanie młodzi r. 1754 i 1757 są nieważne

w Dziele Ku Propugnatio jest: 1) Przywilej fundacyjny Jana Kazimierza r. 1661.
2) Rationes Academicorum Cracoviensium quibus probant quod non expediat novam academiam Leopoli in Collegio patrum S. J. erigere in Comitiis regni generalibus anno 1661 porrectae

Olniejsze akademii kolonie Chełmno, Poznań, Zamość, Widawa, Biała, Ołyka, Brody, Jedlińsko, Sielaków

R. 1706 d. 31 Maja

R. 1718 gdy się akademia Krak. dowiedziała że magistrat zezwolił ~~aby~~ na sprzedaż pewnej kamienicy w mieście Jezuitom pisali do ~~Ge~~ Akademicy Krak. do Augusta II który wydał reskrypt w Dreźnie 11 Maja 1718 zakazujący magistratowi Lwowskiemu aby Jezuitom nie sprzedawał kamienicy

1758 otrzymali Jezuici potwierdzenie przywileju Jana Kazimierza od Króla Augusta III i papieża Klemensa XIII

*) Andrzej Potocki starosta halicki, kołomyjski, leżajski – Władysław Lubowiecki sędzia ziem. krak. – Gabryjel Silnicki towarzysz lwowski, Piotr Chrząstowski poseł protestowali że erekcyja wbrew praw zrobiona (jest w dziele Instancyja do starostów ten manifest)

**) Książka wyszła ta w drukarni wdowy i sukcess. ~~Ele~~ Piotra Elerta w Warszawie 166[illegible]. r. i we Lwowie tegoż roku druk. – rozdawano na sejmie

***) Krzysztof Michał Rupniowski tribunus et judiciorum palatinatus Cracov. Marschalcus Celoviensis, capitaneus, – Stefan z Wrorowa Cieński pisarz grodzki krak. – Andrzej Lienkowski ~~pod~~komorzy[nik] graniczny, Przecław Wieloglowski, ~~wies~~ podstarości grodu bieckiego – Franciszek Szembek Burgrabia zamku krak., Samuel z Wojska Wojski – przeciw przywilejowi erekcyi (manifest ten jest w dziele Instancyja)

+) Jest w dziele Instancyja

1) Jezuici popierali swej sprawy w Rzymie przez Ubalda Jezuitę, jezuici na protestacyję posłów mówili że o gwiazdy niedbają gdy im słońce i miesiąc świeci (król i papież)

Szkoły były następujące 1) Academia Krak. Zamojska, Wileńska 2) Kolonie w których uczono tak zwane generalia studia 3) Scholae parochiales rudimentorum te nie podlegały władzy akademii. Szlachectwo ~~profesorom Akademii~~ w Wilnie nadał Zygmunt August (magistratowi) profesorom akademii w Zamościu ~~Jan III 1676~~. Król Michał 1669. d. 26 Novembra. co potwierdził Jan III 1676.

A. 1661 d. 20 Stycznia od Jana Kazimierza Jezuici wtedy wojnami kozackiemi pozyskali przywilej pro Erigenda Academia Leopoliensi przy najbliższym sejmie prosili o potwierdzenie wzywając pomocy szlachty swych uczniów w piśmie druk. (którego ogólnym tytuł: Patres Societatis Jesu Provinciae polonae petunt ab illustrissimis et amplissimis Regni ordinibus ut erectionis academiae in collegio Leopoliensi approbationem constitutione comitiali confirmatam obtineant praecipue tamen suorum quondam discipulorum opem implorat Societas. **) — Sejm odłożył całą sprawę na przyszły sejm, aby zaś machinacyjom Jezuitów zapobiegnąć Posłowie ziemscy*) z wojew. krak. i ziemi halickiej podali in curia regia Varsaviensi ante diem festum S. Mariae Magdalenae A. 1661 protestacyją contra machinationes Jezuitów. Zjazd proszowski uchwalił wysłać deputatów do ksiąg grodzkich krak aby wnieśli protestacyję przeciw Jezuitom co uczynili feria 6ta post festum S. Lucae 1661. ***

A. 1662 na sejmie wnieśli Jezuici prośbę która odrzucono jako mało-znaczącą. Udawali więc subskrypcyje do prośby do Rzymu — Jan z Pieskowej Skały Wielopolski dapifer regni starosta bocheński bieckimarszałek w izbie poselskiej wraz z innymi szlachta (~~wniosł~~) znowu ad acta curiae regis Varsaviensis 1662 post dominicam ramis palmarum protestacyję w imieniu ziem 26 że niemoże uznać erekcyj akad. lwowsk. contra formulam legum et constitutionum ac voluntatem ordinum factam, i że wszelkie podpisy i pisma do Rzymu 1) aby za nieważne były. †) Protestacyję tę podpisana przez Hiacynta Tomaszewi za W. J. Doktora Curato in Koniusza Notario Apostolico według zwyczaju wraz z listami posłali do Rzymu na ręce Marcina Winklera teologii Doktora tam plenipotenta akad. Krak bawiącego który podał to Alexandrowi VII który całą sprawę do rozpoznania dał Fagnano Praelato Curiae przybocznego prałata swej przy tego wyznaczył deputatów Franciottus, Corradus, Albizius et Rospigliosus Cardinales cum Fagnano et Ubritio adwokatów Praelatis domesticis posłał papież do nuncyjusza albużego Rospigliose Marescotti (w Polsce bawiącego azali słuszne są protestacyje rycerstwa. Odpisał nuncyjusz że prawa mają wielkie szlachta i dla tego też papież odmówił potwierdzenia akademii lwowskiej (Ob. Copia epistolae decretalis nomine particularis congregationis cardinalium ad cognoscendam causam erectionis Academiae Jesuiticae Leopoli, deputatorum ex mente Sanctissimi fel. rec. Alexandri VII Papae per Illmum olim Prosperum Fagnanum ad Illmum Nuntium

1663 Apostolicum Regni Poloniae in a. 1663 directae Romae in Archivio domus Fagnanae di reperta (fol.) Kart I druk — List ten do nuncyjusza od fagnanicego 1663 pisany donosi że z następnych przyczyn akademija nie może być założona: 1) brakuje dos necessaria pro salariis et provisionibus ~~le~~ctorum ac ministrorum 2) Szkoły jezuickie były i są od dawna we Lwowie w których dają

Theologia speculativa et moralis ac Philosophia; jednak zakon jezuicki nie ma prawa dawać lectionem facultatum jurisprudentiae ac Medicinae (które kanony i Koncylia dawać im zakazują, równie jak i doktorskich stopni udzielać) 3) chcąc pozwolić Jezuitom trzeba by i Schizmatykom pozwolić 4) poniosła by przeto uszczerbek w dochodach akademija Krakowska 4) Stany sprzeciwiają się temu; przeto papież zawiesza całą sprawę

1665 Ponieważ Jeszcze r. 1665 strawszy jezuici nadzieję u Rzeczypospolitej naprykrzali się Zygmowi dla tego sejmik Krakowski posłom swym na sejm dali instrukcyje ~~laudum~~ aby przez konstytucyje obwarowali prawa akademii Krak i uprasali nuncyjusza by pisał do papieża aby Jezuitom milczenie nakazał (jest ta Instrukcyja w dziełku Instancyja)

1650 od Jana Kazimierza wyrobili sobie Jezuici przywilej na akad. w Poznaniu lecz niechciał go pieczętować Jędrzej Leszczyński W. Kanclerz Kor. (Instancyja)

1655 Pijarzy przybyli do Polski na ich pobyt Król zezwolił r. 1759 zapozwali Jezuici Pijarow o to do sądu że otworzyli szkoły, dekret asesorski 1758 d. 21 Februarii całą sprawę w ten sposob rozstrzygnął iż tak gdzie Jezuici mają szkoły Pijarom ich otwierać nie wolno. (Instancyja)

1688 Za Krola Jana III domagali się Jezuici na sejmie aby wich w Lwowskich szkołach fizyczną ~~akademi~~ anatomiczną, medyczną praktykę przez sprowadzonego Tomasza Bielnigo Bużny (synos Budnego Med Dr) anatomistę r. 1688 otworzyć było wolno lecz Król i stany dla praw akademii Krak. tego nie pozwolili. (Inst)

~~1702~~ ~~d. 31 maja~~ (Za Augusta wzbroniono im nauki medyczne (1706 d. 31 maja) otworzyć i kamienice na ~~ten~~ cel skupywać

Manifest do ksiąg ~~grodzkich włodzimierskich~~ konsystorskich lwowskich d. 10 Septembra 1759 zaniesiony przez posłanych od Kapituły lwowskiej kanonikow Wawrzyńca Opęgdowicza i Leona Sierakowskiego z tego powodu że Jezuici we Lwowie uzyskawszy podstępnie bullę od Klemensa XIII*) otworzyć sobie pozwolili Uniwersytet absque scitu Archiepiscopi et Capituli sede vacante na on czas że studenci owych szkół domy mieszczan napadają, synagogi żydów rabują że otwarcie tej akademii sprzeciwia się fundacyjom zamojskiej i ~~Ale~~ Krak. (Instancyja)

Manifest do ksiąg grodzkich Włodzimierskich 10 Septembr. 1759 obywatele województ. wołyńskiego i czerniechowskiego protestowali względem otworzenia akademii w Lwowie przez jezuitów

*) Romae 1759 7mo Cal. Aprilis

Złości jezuitów przeciwko Brosciuszowi doszła do tego stopnia iż Knapski który (w pierwszej edycyi swego Polonico-latino-graeci dictionarii przytoczył imiennie Brosciusa, w drugiej to imie wypuscił
R. 1610 Jezuici rozdawali u S. Barbary karteczki z drukowanemi zdaniami świętych na jednej karteczce która miała tytuł: Gula i zdanie Doktora swiętego dopisywali: Ora pro professoribus Almae Universitatis Cracoviensis.
R. 1610 Jan Żołkiewski (syn Hetmana Stanisława) starosta hrubieszowski kształcił się w akad. Krak. Prawa słuchał pod Jakubem Janidło, Filozofii moralnej pod Albertem Borowskim i Janem Praeclaides, Retoryki pod Adamem Opatovinsem a Geometryi pod Walentym Fontanus i Brosciusem.
Jezuita Fryderyk Szembek przed Sebastianem Nuncyuszem posądzał Brosciusa o herezyą; od tego czasu unikał Brosius towarzystwa Jezuitow – potem Brosius wyjechał do Włoch. wtedy powstała między Akademią Krak. a Jezuitami proces: De jure docendi Cracoviae. Brosius bawił 4 lat w Padwie, r. 1624 wrócił do Krakowa. Wtedy Jakub Nayman Dr. Praw i rektor akadem. przysłał Brosciusowi kopią listu który z Czerniechowa d. 2 Novemb. 1624 pisał Mikołaj Lanciciuss rektor Collegium S. Jos. ad S. Petrum Cracoviae (syn zmarłego Daniela z Łęczycy drukarza pinczowskiego) do Hieronima Przyłęckiego stolnika Krak. przesyłając mu informacyą dla rozszerzenia między szlachtą na sejmiku proszowskim (gdzie akademicy

chcieli wnieść zażalenie przeciw Jezuitom że chcą Akademią zniszczyć. W tej informacji pisze Lancicius
„Tak też nie krzywda że nowi nauczyciele przystępują
„którzy uczciwemi naukami darmo, pilnie, drugim
„nic nie wydzierając chcą znieść nieprzyjacioły boże
„Kościelnej rzeczypospolitej duchowne, ale wielom szkod-
„liwe, haeresim impietatem et ignorantiam... Przeczy-
„taliśmy wszystkie ich prawa do szkół ich należące,
„które był dał nieboszczyk x. Janidło Królowi J. M.:
„niemasz w nich tego, żeby się nam w Krakowie
„uczyć nie godziło. A mająli co takiego, niech pokażą:
„damy pokój szkołom. ... Mamy na to i dwu Królów
„polskich przywileje: mamy nawet i samej Akademii
„Krakowskiej wyraźny i szczególny konsens non
„privato nomine, sed nomine totius Universitatis
„Cracov. dany r. 1581... Zakaz się tedy im od nas
„krzywda dzieje, kiedy to chcemy czynić, co nam
„wolno i za własnym ich pozwoleniem.... Sam
„rektor nieb. x. Gorski samosiodm stanąwszy przed
„Nuncyuszem, to na co już była zezwoliła Akademia,
„juridice potwierdził... zaczem idzie, że chociaby mieli
„jaki dawny przywilej naszym szkołom przeciwny (kto-
„rego pewnie nie mają), nic by nam nie szkodził, bo swem
„zezwoleniem na nasze szkoły onemu derogowali i
„onego odstąpili. Przydam i to że tem bronieniem szkół
„naszych libertati Equestri gwałt się dzieje: bo wolno szlachcie
„uczyć się gdzie chce. Przeto bronić tego, żeby szlacheckie dzieci
„nigdzie indziej jeno w Akademiey się uczyły, jest wolności
„szlachecką więzić i wiązać i subtelną drogę pokazować
„jako wyższe urzędy mogą sensim w inszych rzeczach szlachec-
„ką wolność ściskać i onej skrzydła ucinać. Co miałoby WM

„mym mciwym Panom oczy otworzyć. Vestra res
„agitur: a cięższa jest jeszcze ta rzecz i subtelna
„niewola, kiedy ją na szlachtę kładzie nieszlachta.
„Ale mam nadzieję w P. Bogu, że nas Rzym od tej
„niewoli obroni: bo się PP. Akademicy udali ad Judi:
„cium Sacrae Rotae Romanae, i pozwali już
„nego plenipotenta d. 28 Junii, jako mi pisano
„niezajutrz z Rzymu..."
Już r. 1624 na Sejmie Warszawskim podbechtani przez Je:
zuitów widząc że się Akademicy o swe prawa ujmują,
wołali: Przyjechali bakałarze na Sejm, o kwartały
im gra idzie, gdy drudzy z miłości chrześciańskiej
darmo chcą uczyć. – Wtedy ozwał się jeden z biskupów:
Praeclare mentitum, declamatum: Jesuitae enim
docendi pecuniam accipiunt a parte ante, Academici
a parte post. – Brosius komentując powyższy list
Lancicinsa dodaje: Azaż to się zgadza z zasadą chrześ:
ciaństwa: Niewolą kładzie na szlachtę nieszlachta: widać
że x. Lancicius nie zna iż prawdziwe szlachectwo zasa:
dza się na naukach i na bohaterstwie. Alboż to nada:
remnie s. p. Król Jagiełło nadał Akademii w herbie
berła. Ad tranquillitatem studiorum sceptris Academiae
insignimus, non ad ullam jactantiam." (To dało po:
czątek Brosiusowi do napisania Gratysa)
R. 1629 d. 22 Junii pisał z Rzymu Nicolaus Lancicius
Soc. Jes. do prowincyała Jezuitów iż na ich korzyść
Sacra Rota d. 22 Junii wydała wyrok nakazując
exekucyją dekretu z d. 30 marca przeciw Akademikom.
Jezuita Jakób Lituański donosząc o tem jezuicie Sylvius
dodał chełpliwie: już Akademikom nikt pomódz nie
może, chyba sam P. Bóg.

24

1611 uzyskali Jezuici od Zygmunta III przywilej na otwarcie Akademii w Poznaniu – Akademicy remonstrowali przeciw temu dowodząc iż w Poznaniu jest już Collegium Lubrańskiego i szkoły miejskie, że papież Alexander III na Koncylium Turoneńskim zakazał zakonnikom wykładać Leges imperiales et Phisicas – i że ta nowa Akademia byłaby „res mali exempli" jako zbyteczna. – Akademia przez Jakuba Janidło z Brdzantyna Dr. Praw i Prof. Kanonika sądecki posyła swą obronę i wywody do Rzymu, mając przytem listy polecające od Piotra Tylickiego bisk. Krak. Mikołaja Zebrzydows-kiego wojewody Krak. Zygmunta Myszkows-kiego marszałka w. Kor. i od szlachty na Sejmiku Proszowskim zebranej – r. 1612 d. 11 novembris miał w Watykanie audyencyą u papieża (Juliusza II). Papież oddał tę sprawę do rozpoznania Kardy-nałom Fabricio Verallo i Horatio Lanceloto. Papież wskutek sprawozdania Kardynałów nie potwierdził jezuickiej Akademii w Poznaniu – lecz Akademii Krak. konfirmował przywileje Romae apud S. Petrum 14 Novembr. 1613.

1613 Pridie Idus Januar. Romae. Paulus V. pisze do biskupa Krak. iż lubo sprzyja Akademii, wsprawie jednak z Jezuitami niemoże jeszcze decydować, wszystko zasięga informacyi od nuncyusza Lelius episc. Balneoregii

1613
1602(?) XV Calend. Decembr. Pontificatus anno 8º.
Romae. – Paweł V pisze do Akademii do Rektora
iż w sprawie o Akademią jezuicką w Poznaniu
dał audyencyą wysłanemu Jakubowi Janidłowi
i obiecuje co tylko można uczynić (po prostu
zbył grzecznościami

1613 pridie Idus Januarii Romae anno 8º.
Paulus V. Rectori et Academiae Crac. pisze iż
przyjmował posła Janidłę, obiecuje Akademii
swą opiekę, – sprawę zaś o Akademią z Jezui
tami w Poznaniu polecił Nuncyuszowi
Laelio Ruini Episcopo Belnei Regi.
takie same breve wystosował papież do
szlachty województwa Krak.
Janusz Xże Zbarazki starosta pińki w imieniu szlach.
ty żąda od Króla aby zawarowano konstytucyą
prawa Akademii Krak.
Akademia Krak na przywileje swobod
Króla Kazimierza Jagiellończyka z r. 1464 na
wolność od dziesięciny drzewa
Króla Jana Alberta z r. 1496
Alexander 1502 Dominica Laetare potwierdza
prawa akademii Krak. i uwolnienie od cet.
Alexander 1502 fer. 5a ante f. S. Georgii nadaje
akademii decimam lignorum
Zygmunt I 1513 wyznacza karę na absentujących się
Profesorów – wojewoda Krak w skutek tego zabrał
dobra Joannis de Nieszkow Decretor. Doct.

1622 d. 26 Novembr. (podczas powietrza), z Bronowic. – Basil. Goliniusa Rektora Akad. Krak. list do Marszałka i posłów na sejmiku sochaczewskim prosi o obronę Akademii przeciw jezuitom którzy tego roku gwałtem dysputy zaczynają; „prosimy aby się w kącik nasz stary „dawny i ubogi [illegible] nie wdzie„rali" aby posłom polecić rzeczypl. „żeby ci „Ojcowie sposobami swemi arcymisternemi „Akademiej gubić zaniechali"

na ten list w obronie Jezuitów wydał uszczypliwą odpowiedź Gregorius Borastus Utr. Jur. Dr. regii sacell. secret. et biblioth.: Eventilatio literarum quas Basilius Golinius ad Sochacoviensem aliosque nobilitatis Conventus ante [illegible] Regni Comitia habitos scripsit de Patribus Soc. Jesu ad Academiam Cracov. non admittendis facta. Brunsbergae, typis Georgii Schonfels 1623. 4to.
(.. Varsaviae XII Cal. Febr.)

Mscr. Bibl. Uniw. in 4to AA. XIII. 20. Nr 525 26
Nr Inw. nov. 2363.

Oratio Valentini Fontanini in principio rectoratus p. 41–37.

List Mikołaja Lancicusa Rektora Collegii ad S. Petrum S. J. z Czerniechowic d. 2 Novembr. 1624 pisany do Hieronima Przyłęckiego Stolnika Krak. p. 855 – 859. (niesłuszne są utyskiwania ~~Jez~~ Akademików na szkoły jezuickie – bo Jezuici uczą Gratis – mają Przywileje z królewskie – i Konsens Uniwersytetu z r. 1581 na szkoły jezuickie co rektor Gorski potwierdził „Bronić tego, „żeby szlacheckie dzieci nigdzie indziej jeno „w Akademii się uczyły, jest wolność szlachec„ką więzić i wiązać i subtelną drogą poka„zować, jako wyższe urzędy mogą sensim „w inszych rzeczach szlachecką wolność ścis„kać i onej skrzydła ucinać. Co miałoby WM. „moim Miłym Panom oczy otworzyć; vestra „res agitur. A cięższa jest jeszcze ta rzecz „i subtelna niewola, kiedy ją na szlachtę „kładzie nieszlachta. Ale mam nadzieję w P. Bogu „że nas Rzym od tej niewoli obroni: bo się „Panowie Akademicy udali ad Judicium Sacrae „Rotae Romanae, i pozwali już mego Plenipotenta 28 Junii." /: Pisał Lancicius do Przyłęckiego bo się dowiedział iż Akademicy na przyszłym sejmiku chcą Jezuitów skarżyć o szkoły. – Ten list dał Brosciusowi powód do napisania Gratisa. :/

Literae Joannis Broscii Curzeloviensis ad Cosmum de Torres S.R.E. Cardinalem, scriptae ex Collegio majori Crac. d. 1 Septembr. 1625. pag. 867–878.
(do Protektora Polski – skarży się na Mikołaja Lanciciusa (syna Daniela Kalwina drukarza) iż obelżywy na Akademię list pisał do Przyłęckiego – Gdy Batory Stefan chciał nowych utworzyć Profesorów pisał mu Hosius: „Mihi quidem haec novitas probari „non potest, cum videam, quantum Academiae „Cracoviensi, cujus alumnum esse me profiteor, „praejudicii sit allatura." – W Rzymie popierał sprawę Jezuitów Mutius Vitelleschi

Litterae fr. Abrahami Bzovii ad Joannem Broscium Prof. Romae d. 10 Januar. 1626. p. 879
Torres obiecał pomoc Akademii, lecz dotąd nic nie zrobił ani odpisał Broscinsowi

List Stanisława Sokołowskiego do Rozrażewskiego bisk. Kujaw. (b. daty) p. 880.
1583
1583 Niepodoba mu się „ożenenie" Kollegiatów z Jezuitami Budują duże Kollegium u S. Szczepana „Takżebym rad Jezuity do Kościoła, a żaki do szkoły pognał."

Arturus Faunteus Jezuita starał się aby na Synodzie prowincyonalnym w Piotrkowie 1589 w ustawy włożono: aby w Akademii Krak. mogło kilku Jezuitów być Profesorami teologii i filozofii – oparł się tej ustawie Wawrzyniec Goślicki biskup chełmski (25 Octobr. 1589) – a Akademija Krak. przez Profesora Mikołaja Koczovius jadącego do Rzymu uprasza Kardynała Monte alto protektora Polski (12 Febr. 1590) i Kardynała Montis regalis aby przeszkodzili była ustawa nie była w Synodu uchwały włożona – ponieważ była wbrew woli biskupów. p. 882.

PP. Rady, Urzędnicy ziemscy i obywatele stanu rycerskiego województwa krak. na sejmiku proszowskim d. 16 Decembris 1625 zgromadzeni uczynili protestacyą ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ przeciwko zgromadzeniu zakonu Societ. Jesu regulae S. Jgnatii ordinis mendicantium w konwentach przy kościołach S. Stefana, S. Barbary i SS. Piotra i Pawła w Krakowie bawiących, którą to protestacyą podpisaną przez Jana Zebrzydowskiego mieczn. kor. marszałka, Władysława Jordana, Adama Misiowskiego, Jana Pisarskiego, Andrzeja Morskiego, Wacława Chwaliboga, Stanisława Oraczowskiego, Jarosza Łukowskiego, Jana Krupkę, Bernata Czernego, Abrahama Latoszyńskiego i Sebestiana Grodeckiego, oblatowali fer. 4a ante f. S. Priscae 1626 w aktach grodu krakowskiego (Libr. Relat. Tom 51) W protestacyi tej mowia: Poniewaz Akademia krakowska przed 200 lat wprowadzona i prawami koronnemi obwarowana, tak się Rzeczypospolitej zachowała że jej żaden nietylko zmazą jaką ale ani suspicyją oka zaprószyć może, wydawszy wieku przeszłego tak zacnych ludzi którémi Ojczyzna nasza słynęła i teraz nie przestaję pracowicie powinności swoją odprawując przy szczupłości salariorum w modestyej jako studnica nieprzebrana bonae et ingenuae institutionis rivulos po wszystkiej Koronie rozlewać, opressią cierpi za założeniem nowej szkoły przez OO. Jezuity u S. Piotra

w Krakowie, szkoły przeciwko szkole, professorów przeciw professorom, studentów przeciw studentom, rektora przeciwko rektorowi juryzdykcyą przeciw juryzdykcyi: w czém jaki zamęt i burza się pokazuje każdy baczny rozsądzić może doświadczywszy już skutków dwu szkół nie tylko różnych ale przeciwnych w jednym miescie, które nam rozlania krwie, tumulty, oppressią uboższych pomieszanie tranquilitatis publicae, każdy się wzdrygnąć i z serca poruszyć musi. Uważywszy znieważenie inhibitionis apostolicae, spustoszenia szkół farnych, zagubienie professyi potrzebnych, niewolą którą szlachecki stan ponosić by musiał, gdyby zepsowawszy akademią, same jezuickie szkoły w Koronie zostały: uważywszy absurda przeszłe i konsekwencyje przyszłe, postanowiliśmy przy prawach, wolnościach zwyczajach, prerogatywach przerzeczonej Akademii w Statucie Koronnym i przywilejach zawartych, publice opowiedzieć, protestujemy i manifestujemy że my wszelakim sposobem bronić przerzeczonej Akademii będziemy aby żadnego uszczerbku w prawach swoich nie ponosiła, a przerzeczone szkoły jezuickie bez wiadomości i consensu Stanów Koronnych wzniecone, bez żadnych praw swych i przywilejów cudze prawa i przywileje psujące, aby zniesione, zamknione, zakazane były.

1627 Jerzy Zbarazki Kasztelan Krak. do Marcina Szyszkowskiego bisk. Krak. ... Akademicy uskarżają się iż Jezuici otworzyli drugą Akademią przy Kollegium S. Piotra. – Król nadał im dawniej przywilej, gdy chodziło o potwierdzenie tego przywileju na sejmie przed r. 1616, sprzeciwiał się temu Jerzy Zbaraski i miał w senacie sprzeczkę z Feliksem Kryskim kanclerzem. Zbarazki popierany przez Tylickiego bisk. Krak. tyle, wyjednał, że na Sejmie (r. 1613) potwierdzono konstytucyją prawa świeckiej Akademii Krak. przyczem mu Tylicki bisk. Krak. pomagał. Pisze dalej Zbarazki: „Od tak dawnych czasów Królowie polscy i ta „Rzeczpospolita nadała tę Akademią, chcąc też in illa „barbarie, jaka na ten czas była, cultum animorum „polskich uczynić i tak im to cordi, że każdego „z sukcessorów swoich gravissimis imprecationibus „zaklęli, ktoby praw akademickich ruszył. Wyszło z niej „tak wiele ludzi et in Senatu et in Equestri godnych, dla „czegóż ci irreptitii mają takowe vincula targać, „jakiemi i nasze prawa i wolności są też związane.? „Cóż tam foremniejszego z ich (Jezuitów) Aten wychodzi? z simu„lata virtute disciplina et colore quodam śmiata tylko, „a wewnątrz wszystko contrarium, i artes ad ever„tendas libertates (boby oni radzi mieli wszystek „świat u siebie sub jugo) sufficientissimae, jeśli to „amplecti, jeśli to fovere mamy, wejrzyjmy i w powin„ność swoję i w przysięgę, i komu smaczniejszy łańcuch „żelazny na szyi niż złoty, i pęta na nogach, musi być servilissimi

„ingenii. Ja non personis akademickim faveo, ale
„prawom, przy których stojąc i żywot swój położę, i wolę
„w szarej sukni chodzić przy wolności swojej, niżeli naj=
„większe purpuras odnosić, a być in metu perpetuo
„et catenis."... Życzy więc aby biskup krakowski nie
dał czynić krzywdy Akademii i aby zapędy Jezuitów raczył
„hamować et dominium nad sobą i nad Rzecząpospolitą nie
„dopuszczał tym, którzy variis blandimentis fawory sobie
„jednają et blanda oratione w naszémże własnem złocie
„truciznę nam dają"...

1613

Akademia Krak.

Jezuici nie zasypiali sprawy o otwarcie swoich szkół w Krakowie. Pomiędzy Szlachtę zebraną na elekcyją 1632 rozrzucono broszurę bezimiennego autora (właściwie x. Marcina Śmigleckiego) „Przestrogi do sumnienia należące od jednego Miłośnika Ojczyzny wydane. 1632. 4to K. n. 38 (Sign A–K2) w której w Rozdziale VIII słuszność" otwarcia szkół jezuickich w Krakowie) na mocy tertiae decisionis Rotae Romanae d. 18 Decembr. 1626 i Dekretu Komisarzów Apostolskich (executoriales) (w procesie z Akademikami) dat. Romae 15 April. 1630. – również wspomina iż r. 1583 in Februario dwa razy przed Bolognetem legatem papieskim pozwolili Akademicy na otwarcie szkół jezuickich, – że Zygmunt III na sejmie wyznaczył do tej sprawy Komisarzów Szyszkowskiego bisk. Krak. Grochowskiego bisk. przemysk. i Radoszewskiego bisk. kijows. – lecz Akademicy nie chcieli przystąpić do zgody z Jezuitami tylko się zdali na Dekret rzymski – lecz Dekret wypadł na korzyść Jezuitów. Iż lepiej że będzie więcej szkół. Że się nie godzi kasować tego co w Rzymie osądzono, podług Bulli Caenae Domini i że ci którzy się przeciwiają Decyzyi Rotae podpadają exkomunice – że Apellacyją Akademików jako niesłuszną odrzucono – i że Legat papieski potwierdził d. 23 Octobris 1630 iż wszyscy którzy czynić będą przeciwko Szkołom Jezuitów wpadną w klątwę.

In laudem status equestris poloniae że błogosławiony Stanisław Kostka nie był Jezuitą ani ma być poczytany za jezuitę, ale tylko za szlachcica polskiego świeckiego a teraz świętego sub nomine Stanislai Casimiri Grodziecki a Wyszyn publicata 1633. fol. Mscr. ded. Stanisławowi Lubomirskiemu wojewodzie rusk. ... Stanisław Kazimierz z Wyszyna Grodziecki.. Z Wyszyna 13 Sept. 1633

(Kostka przybył do Rzymu d. 25 Octobr. 1567 d. 28 Octobr. robił examin nowicyuszów Jezuitów)

Kostka odesłany umarł w Szpitalu S. Spiritus de Saxia i to nie w habicie... Jezuici mylnie intentionem bł. Kostki pro facto kładą... Kostka chciał zostać Bernardynem.

Zbaraski Kaszt. Krak. pisze do Szyszkowskiego biskupa Ja non personis academiis faveo ale prawom, przy których stojąc i żywot swój położę

Vladislaus IV Dei gratia Rex Poloniae etc.

Venerabiles devote nobis dilecti! Intelleximus ex literis Devotionum Vestrarum, Patres Societatis ~~Ecclesiam~~ Cracoviae ad Ecclesiam Beatorum Petri et Pauli nondum Diplomati Pontificio paruisse, nec ab usu scholarum supersedisse: causamque aestui Comitiorum velle committere, quam nos quidem cuperemus potius intra privatos parietes sopiri, quam populari censurae et procellae exponi. Habebit enim tum longe graviora Respublica moderanda negotia, quam ut huic scholastico certamini examinando tempus consumat. Damus ea de re ad

Provincialem Societatis litteras, hortamurque, ut Pontificiam voluntatem ratam gratamque habeant, ac sese nostris et Ordinum studiis accomodet, quo Devotiones Vestrae pacate tranquilleque professioni suae et instituendae sine tumultu et perturbatione juventuti vacent; caeterum a nostra regali beneficentia et tutela omnia expectent, beneque valeant. Datum in Castris ad fluvium Wiaziorna, die XXVj 8bris,
A. D. 1634.

Vladislaus Rex.

Manifestatio Patrum Societatis Jesu ratione supersessionis a studiis et scholis Cracoviensibus facta.

Actum in Castro Cracoviensi Feria quarta in vigilia festi Sanctorum Petri et Pauli Apostolorum A. D. 1634.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Cracoviensia veniens personaliter reverendus pater Hiacynthus Przetocki Scholarum Cracoviensium Societatis Jesu ad praesens praefectus petiit suam infrascriptam manifestationem suo et totius Collegii nomine per officium praesens suscipi et Actis praesentibus inscribi, idque ideo: Quia praedicti Collegii Societatis Jesu

Patres ad primam voluntatis S. R. M. D. D. clementissimi declarationem per litteras Reverendo Patri Provinciali Martino Hincza hodie exhibitas, quibus praedicto Patri Provinciali suo et Ordinum Reipublicae nomine imperabat, ut ab usu scholarum docendique desistant; tametsi nullum praedictis Patribus Apostolicum ea de re rescriptum hactenus exhibitum fuerit, ad solum S. R. M. imperium eo ipso die juventutem dimisse=re, scholasque clausere: quo suam erga S. R. M. Dominum Clementissimum et Rempublicam devotionem et observantiam testatam facerent, ac ne cui occasio traducendi praedictos religiosos relinqueretur tanquam refractarios et mandatis S. R. M. renitentes.

(Liber Relat. et Oblat. castri Cracov. Tom 58 Nr. 879 pag. 1122 - 1123)

Ad Officium et acta praesentia Castrensia Capitanealia Cracoviensia personaliter veniens magnificus et clarissimus vir Christophorus Naimanowicz Phil. et Med. Doctor, almae Universitatis Cracoviensis generalis Rector suo et totius ejusdem Universitatis nomine obtulit officio praesenti Remanifestationem contra Manifestationem Reverendorum Patrum Societatis Jesu, coram officio et actis praesentibus non ita pridem factam infrascriptam, petens eandem a se suscipi et in Acta praesentia inserrere admitti. Cujus affectationi officium praesens annuendo, eandem Remanifestationem ab ipso suscepit et in Acta praesentia inserere demandavit. Cujus tenor sequitur talis:

Plurimum sibi gratulatur et gaudet Universi-
tas Cracoviensis intellecta declaratione Patrum So-
cietatis Jesu ad Sanctum Petrum de scholis clausis,
juventuteque dimissa intelligit quippe id multum
facere ad augmentum cultus divini, quietem pub-
licam hujus urbis, mutuae charitatis et tranquil-
litatis reintegrationem; caeterum non potest non
dissimulare, dolere sibi quod Admodum Reveren-
di Domini non tam intuitu aequitatis et sanctae
justitiae, quam alio quopiam motivo testentur
se compulsos praedictam dimissionem fecisse. Me-
minisse enim eos probe debere, quomodo in comi-
tiis felicissimae electionis Varsaviensis S. R.
M. Domini nostri clementissimi totam causam
absoluto arbitrio Majestati suae commiserint et
subdiderint: ibi S. R. Majestatem cognitionem insti-
tuisse. Sed cum Academici se imparatos a documen-
tis asserent, remque differri peterent, S. R. M.
Dominum nostrum clementissimum, consentienti-
bus partibus, ad Comitia felicissimae coronatio-
nis suae Cracoviam distulisse et serio praecepisse,
ne quidquam interim ab altera partium in prae-
judicium alterius moveretur. Adveniente vero
tempore Comitiorum coronationis Cracoviae, ipsos
dominos Jesuitas vulgatis libellis statum causae

continentes primos provocasse. Tandem negotium totum S. R. Majestatis et omnium Ordinum placito illustrissimis, reverendissimis, illustribus et magnificis dominis ex Ordine Senatorio et Equestri deputatis commissum fuisse, praesenteque parte utraque et consentiente, se seque submittente, summa diligentia causam examinatam et probationes hinc inde adductas exactissimo judicio virorum illustrium ponderatas fuisse, eo tandem rem devenisse, ut reverendi Patres Jesuitae, qui tunc erant praesentes, iique principes Societatis in Regno admonerentur, quatenus a scholis supersederent, ad quas cum tanto praejudicio Academiae nihil juris haberent. Re postea ad Ordines Regni relata, facta est Constitutio quae extat, secundum quam Serenissimus et Victoriosissimus Dominus noster ad Sanctissimum Apostolicum legationem instituisset gloriosissimam, in qua inter caetera Reipublicae negotia causa academica cum Jesuitis commendata fuit, rescripsit Sanctissimus binis literis Academiam in sua tranquillitate et jure conservandam, Patribus litem suppressam et abolitam, vacationem a scholis et perpetuum silentium indicendum. Quae cum toti Poloniae

Admodum
nota sint, tum vero Reverendis Patribus longe
notissima, utpote quae a primatibus eorum pro
magna parte in conspectu totius Reipublicae acta,
agitata, tractata, conclusa, approbataque sunt:
unde non posse non moerari et dolere, Universi=
tatem asseri a Patribus alio respectu scholes
occlusas, quam ex processu causis et rationi=
bus supraallatis, in quibus singulariter res=
plenduit et ipsorum reverendorum Dominorum
Jesuitarum pietas, amorque aequitatis, Ordi=
num Regni placitum, S. R. Majestatis autho=
ritas, Summi Pastoris et Vicarii Christi ap=
probatio. Quare rogat obnixe Admodum Reveren=
dos Patres et Fratres suos charissimos su=
pradicta Universitas, quatenus depositis scru=
pulis et suspitionibus omnibus, ad charitatem
illam, quae ante annos quinquaginta floruerat
inter Academiam et Ordinem Societatis sincere
redeant et junctis manibus votisque gratias Deo
agant pro beneficiis per S. R. Majestatem victo=
riosissimum Dominum nostrum patriae commu=
ni fideliter concessis et pro incolumitate Suae
Majestatis, communisque patriae conjunctis
precibus superum numen exorent et sua in
statione quisque tranquille et quiete Deo,

Ecclesiae et Patriae aeternum et citra offen=
sionem alter alterius serviat. Quam testatio=
nem eadem Academia Cracoviensis quasi
provocationem declarandi sui amoris erga
Patres Jesuitas et eximendorum scrupulo=
rum causa actis praesentibus inseri vo=
luit. Putat quippe multum ad augmentum
cultus divini, fidelium consolationem, scan=
dalorum extirpationem pertinere, si omni=
bus incolis Regni notum et perspectum
sit, candide et sincere exemptaque
omni suspitiones occasione reconcilia=
tionem hanc et consolidationem amicitiae
inter se et Patres Societatis factam et
consummatam esse.

(Ex Libr. Relat. et Oblat. castri
Crac. Tom. 58 pag. 1132 - 1134
Nr 890.)

Tempore Procuratoris Nicolai Pokrzywnica 37
ex invento Thesauro et Collecta diversarum
personarum constructa est Fornix et
Bibliotheca nova. (Concl. ~~Univ~~ Colleg. Maj.
Anni 1660 pag. 363)

(około 1662?) rektor Kucharski Andreas prowadzi
z Jezuitami proces w Rzymie o otwarcie Akademii we Lwowie, posyła do Lwowa prof.
Szymona Makowskiego ten przed szlachtą
ruską skarży się na intrygi Urbana Ubaldini jezuity (rodem ze Lwowa) w Rzymie

Format	Autor (Redaktor)	Tyt... godło, edycya, miejsce druku... miejsce składu, ilość tomów, w... rycin, mapp, tablic, pl... Stan egzemplarz...
8vo	Hube Romuald	Lit. Kilka aktów sąd...
	Tłumacz (*przerabiacz*) (*wydawca*)	

Dział	Umiejętność	Przedmiot

1661 Jezuici od S. Barbary, chcąc wyrugować Mansyo=
narzy Kościoła P. Maryi z ich posiadłości i tako=
wą Kamienicę wcielić do swego Kollegium, wiedli
proces w Urzędzie biskupim z Mansyonarzami.
Biskup [Andrzej Trzebicki] popierał Jezuitów i r. 1658 przyrzekł im
wyrugować Mansyonarzy i rzeczywiście dekretem d. 12 wrześn. 1661
nakazał się usunąć Mansyonarzom [z domu tak zwanej Mansyonaryi], którzy r. 1661
d. 14 września założyli appellacyją do arcybisku=
pa gnieźnieńskiego, tłomacząc się że i tak szczup=
łe mają mieszkanie i że przytym administrują sa=
kramenta (Jezuici albowiem żądali aby im Mansyo=
narię oddano dla świeżego powietrza i zdrowia)
— Co do świeżego powietrza posiadają Jezuici aż
nazbyt takowego ze szkodą kościołów i całego
miasta albowiem sam Dom ich przy Kościele S. Bar=
bary tak jest obszerny, iż oprócz dostatecznych
mieszkań dla wszystkich Jezuitów, wydzierża=
wiają niektóre lokalności kupcom i kramarzom
na sklepy — prócz tego posiadają Jezuici rozległe
grunta z ogrodami, stawami za Nową Bramą, mają
wspaniałe i obszerne Kollegium S. Piotra w
którem się nawet browar i młyn mieści, do tego ka=
mienicę na grodzkiej ulicy, której bramę z szkodą
miasta zamurowali — mają za Floryańską bramą
pałacyk z ogrodem i rozległemi blisko na pół mili
gruntami (Montelupiowskie) — mają za Bramą Wiślną folwerk
z gruntem i stawami zwany Pralnia na Zwierzyńcu — mają

w mieście rozległe zabudowania przy Kościołach S. Szczepana i S. Macieja wraz z browarem i szynkownią - mają za Szewską bramą kilka domów murowanych, gdzie z szkodą miasta szynkują piwo wyrabiane w Domie Nowicyatu przy S. Szczepanie.

Szkoły lwowskie.

R. 1661 d. 20 Styczna Sikorski jezuita spowiednik Prażmowskiego
Mikołaja Kanclerza W. Kor. podłożył podstępnie Krolowi Janowi Kazi=
mierzowi wizytującemu Nowicyat jezuitów w Krakowie, gotowy
prywilej na otwarcie Akademii we Lwowie, potem pojechał
za królem do Częstochowy gdzie uzyskał pieczęc większą.
Doniesli o tem zaraz Paulini Częstochowscy professorom akademii kra=
kowskiej którzy to zrobili iż marszałek izby poselskiej z innemi
posłami różnych województw protestowali przeciw temu prywilejo=
wi manifestem w aktach grodu warszawskiego we srodę po kwiet=
niej niedzieli 1662. Akademicy wytoczyli nawet sprawę w Rzymie
przed Alexandrem VII co województwo krakowskie popierało, papież
dowiedziawszy się o tem od nuncyusza Marescotti polecił tę sprawę
Prosperowi Fagnani domowemu prałatowi swemu sekretarzowi
który w liście do nuncyusza 1663 w ten sposób rassądził aby jezuici
dotąd we Lwowie nie otwierali Akademii poki na to nie będzie
powszechna zgoda Senatorow

Dopiero r. 1760 jezuici na nowo z swym zamiarem się odezwali
albowiem gdy piarzy w sądach assessorskich krolewskich r. 1758 rozpo=
częli zatargi z Jezuitami o skassowanie dwóch prywilejów królewskich
r. 1754 i 1757 przeciwko Piarom otrzymanych. Jezuici między innemi
obronemi prawnemi produkowali prywilej z r. 1661 na akademią lwowską
który to prywilej sąd assessorski za ważny uznał. Na mocy tego
zaczęli się Jezuici krzątać o otwarcie akademii. Protestowała przeciw
temu akademia krakowska i zamojska i wyjednała 2 inhibicye krolewskie
r. 1759 w srodę przed S. Bartłomiejem apost. i w srodę przed S. Mateuszem
ewangel. wtedy to województwa, kapituły poczyniły protestacyje,
rozpoczęto sprawę w sądach assessorskich krolewskich r. 1762 które uczy=
niły remissyą tej sprawy na sądy relacyjne.

1706

Joannes Casimirus Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae, Smolensciae, Czerniechoviaeque etc. nec non Svecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Significamus etc. Quomodo coram actis metricae regni cancellariae majoris comparens personaliter reverendus Pater Andreas Sikorski Societatis Jesu Presbyter, Illustrissimi et Reverendissimi in Christo Patris Domini Nicolai in Prażmow, Prażmowski Episcopus Luceoriensis et Brestensis, Supremi Regni Cancellarii Theologus obtulit ad actis praesentibus inserendum Privilegium Collegio Religiosorum Patrum Societatis Jesu Leopoliensium super noviter erigendam ibidem Academiam a nobis nuper benigniter concessum, manu nostra subscriptum et sigillo Regni majoris communitum, sanum salvum et illaesum, omnique suspitionis nota carens, petens suscipi et sibi ex iisdem actis descriptum authentice extradi. Cujus quidem Privilegii tenor sequitur, estque talis:

Joannes Casimirus Dei gratia Rex etc. Ad perpetuam rei memoriam et notitiam posteritatis significamus: Regnorum regumque felicitas tantum sapientiae debet, quantum initiis ac incrementis assurexit. Nihil enim prospere nihil provide vel inchoare vel producere principibus populisque licet; fulciri quin etiam ac firmari status imperiorum

citra consilii robora non possunt. Quo magis aequum est magistras eruditionis literas, omnisque politioris doctrinae parentes simul ac nutrices ab iis foveri quicunque rerum gubernaculis admoti publica moderantur. Hinc illud veteris aevi, totiusque adeo cultu antiquitatis ac divinarum humanarumque scientiarum propagatione studium illae in promovendis artibus honestis ac liberalibus curae nec perleves nec pervulgares. Profecto ne quidem divi praedecessores nostri Duces et Reges Poloniae tot inter cruenta bellorum et turbida mansvetas tranquillasque illaesas neglexere. Idem ipsis erga togatam et sagatam Palladem amor, genius in arenas idem ac palestras. Admissa immissaque sub ipsum fidei catholicae regii diadematis auspicium, Minervae noctua nido Lechicae aquilae insedit, dum Gnesnense gymnasium avida sciendi principum et procerum simplicitas, superius jam inde sceptro, throno, lustris erexit. Tum dein profusa saeculis aliquot commoda, fructusque uberes, quo pretium gravius, eo ardentius melioris literaturae desiderium pluribus injecerunt. Cui serenissimus antecessor abavusque noster divus Vladislaus Jagello large restinguendo, venam fontemque aperuit, cum almam Academiam Cracoviensem, omnimodis redundantem disciplinis non exili operae ac impensae lucro polonae prostituit juventuti. Aemulata gloriam successorum in sapientiam benignitas divi praesertim Stephani regis, qui tot Collegia Religiosis Patribus Societatis Jesu instituit dotavitque. Desideratissimus item genitor noster divus Sigismundus Vilnensem Academiam insignibus praerogativis ac privilegiis decoravit et Cracoviense iisdem PP. Societatis Jesu Collegium a primis excitavit fundamentis. Cum

vero plurimum intersit, ut in Roxolanis quoque provinciis et in regionibus solidae veritatis virtutisque professioni debitus adstruatur honor: faciles ac libentes in animum induximus, ut Collegio Leopoliensi Societatis Jesu Academiae dignitas accessio nobis annuentibus fiat, titulusque Universitatis deferatur. Damus igitur potestatem in eodem Leopoliensi Societatis Jesu Collegio generale studium in omni licita facultate constituendi, theologiae nimirum tam scholasticae quam moralis, philosophiae, matheseos, juris utriusque, medicinae, liberaliumque artium et disciplinarum ac scientiarum omnino omnium, quascunque praedicti Patres Societatis Jesu tractandas ibidem per se vel per alios censuerint, pro ipsorum arbitrio ac instituto, consuetoque Academiarum et Universitatum more et praxi; atque id sub nomine Universitatis statuimus, perpetuis deinceps temporibus duraturum. Quae quidem Academia et Universitas volumus ut iis, talibusque juribus, privilegiis, libertatibus praerogativis immunitatibus, titulis, insignibus, muniis, officiisque et quomodo libet denotandis favoribus, beneficiis indulgentiisque gaudeat et fruatur nunc et in aevum, quibus et qualibus gaudent ac fruuntur Cracoviensis, Vilnensisque Academiae ac Universitates nostrae, nec minus quam si quaeque hic sigillatim concessa et expressa forent, pro concessis et expressis habenda declaramus. Academicos potissimum gradus, Laureas, Magisteria, Licentiasque et Doctoratus ac caeteras Universitatibus usitatas promotiones et solennitates, quas quot et quomodo peragi moris est, constituimus, atque ut valide liciteque in ea ipsa Leopoliensi Societatis Jesu Universitate peragantur et celebrentur permittimus ac indulgemus. Regimen porro Universitatis directioque omnis penes Religiosos PP. Societatis Jesu integra semper

erit, utpote quorum insignis dexteritas et sedulitas in scholasti=
cis institutionibus orbe toto, atque hoc etiam Regno probatur,
et quibus ratio formandae ad pietatem ac eruditionem juventutis
probe perspecta penitusque recognita est. Eo tamen saepe memo=
rati patres minime prohibentur quominus honorem, munus ac
praeeminentiam ex Academicis aliquam ad alios libere sponteque
valeant deferre. Promittimus denique pro nobis, Serenissimisque
Successoribus nostris, Nos dictam Universitatem Leopolita=
nam in his omnibus quae ad integritatem illius spectant in
valore vigoreque ac nitore suo conservaturos et propugnaturos;
quod ipsum etiam Serenissimi Successores Nostri sunt perpetuo
praestituri. Ut autem res haec vim ac robur majus habeat,
Regiam manum Nostram apponimus ac erectionem hanc Acade=
miae et Universitatis subscribimus, sigilloque Regni Diploma
seu Privilegium istud muniri mandavimus. Datum est Cracoviae
die vigesima mensis Januarii, Anno Domini Millesimo sexcen=
tesimo, Sexagesimo primo, Regnorum nostrorum Poloniae et Sve=
ciae XIII anno.– Joannes Casimirus Rex.– Locus Sigilli majoris
Cancellariae Regni.– Stephanus Hankiewicz S.R.M. Secreta=
rius.

Quod quidem Privilegium Actis praesentibus inseri et ex iis=
dem in forma authentica extradi permisimus. In cujus etc.
Actum Częstochoviae Sabbato post festum Purificationis Beatae Ma=
riae Virginis proximo, die scilicet quinta Februarii, Anno Domini
Millesimo Sexcentesimo, Sexagesimo Primo. Ad Relationem Illus=
trissimi et Reverendissimi in Christo Patris Domini Nicolai
Prażmowski episcopi Luceoriensis et Brestensis, Supremi Regni
Cancellarii, Abbatiae Sieciechoviensis perpetui Administratoris,
ecclesiae Sancti Michaelis in Arce Cracoviensi Praepositi.

Potwierdził August III w Warszawie 19 Aprilis 1757 i potem 19 Aprilis 1758
w Warszawie

Augustus II Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae, Podoliae, Livoniae, Smolensciae, Severiae, Czerniechoviaeque; nec non haereditarius Dux Saxoniae et Princeps Sacri Romani Imperii Elector.

Universis et singulis quorum interest notum facimus, quod Almae Academiae Cracoviensi universae, generali ac universali Regni nostri Scholae a divo Vladislao Jagellone Praedecessore nostro fundatae, ac postea amplissimis praerogativis, privilegiis, libertatibus, immunitatibus, indultis tam a Sede Apostolica quam et Serenissimis Antecessoribus nostris, totaque Republica auctae, non solum pro jurata nostra in Conservationem ejusdem obligatione, verum etiam ex singulari respectu, quo celeberrimos in eadem Universitate viros, usui publico in eruditione juventutis Regni hujus se se impendentes prosequimur, particulares quovis in tempore regiosque nostros demonstrare favores Nobis in votis est. Ideo cum accepimus Religiosos Societatis Jesu contra vetera instituta sua ac prima principia, facultatem et licentiam anatomicam in civitate Leopoliensi erigere, juribusque Academiae Cracoviensis (cui soli Facultates theologicas, juridicas, physicas

anatomicas, apertas tenere in iisdem quosvis venientes insti=
tuere, instructos ad gradus Licentiaturae et Doctoratus pro=
movere competit) praejudicare, fundosque et areas ad prae=
missorum effectum coemere et acquirere velle; Nos insistendo
zelo divorum Praedecessorum nostrorum, ac signanter Serenis=
simi olim Joannis III, qui exercitium Facultatis Anatomicae
cuidam honorato Thomae Budny (per memoratos Religio=
sos Societatis Jesu in Comitiis Regni 1688, Facultatem
eandem authoritate publica erigi supplicantes) conducto ve=
tuit, prohibuit, petitionique ejusmodi se se opposuit, amo=
vendoque quascunque in posterum contentionum et rixarum
occasiones faciendum esse duximus ut tam in dicta civita=
te nostra Leopoliensi, quam et in aliis locis erectionem
Physicae et Anatomiae per dictos Religiosos et quemlibet
alium instaurandam prohiberemus et interdiceremus, ve=
luti hoc Nostro Diplomate interdicimus et prohibemus
perpetuo et in aevum, controversiasque hac in parte per
Antecessores nostros et Rempublicam assopitas nullatenus
innovare volumus, quinimo interdicimus. Insuper inhae=
rendo submissioni eorundem Religiosorum Societatis Jesu,
transactionique cum Magistratu Leopoliensi in Anno
1647 per Religiosum Rectorem eorum circa receptionem eorum
in civitatem initae, qua se obstrinxerunt non amplius
fundorum in civitate in posterum praetendere, prospicien=
doque legibus Regni, ne fundi, areae, domus, lapideae,
horti, uno verbo bona immobilia et solistantia, alias patri=

monium Reipublicae minuatur, vires ejusdem enerventur, et quovis sub praetextu bona tam civilia quam terrestria abalienentur, contributiones diminuantur, declarandum esse duximus, declaramusque per praesentes nullam amplius licentiam et facultatem Religiosis Societatis Jesu acqui= rendorum fundorum et arearum in eadem civitate Leopoli= ensi quinimo si concessam in praemissis facultatem ex cancellaria nostra ad sinistram ejusdem informationem obtinuerunt, eandem tanquam illicitam et invalidam legi= bus Regni contrariam, juribus Universitatis Cracovien= sis praejudiciosam esse declaramus, eandemque revocamus et nullius roboris esse declaramus. Quod ad notitiam quorum interest, praesertim vero Dignitariorum, Offi= cialium, totiusque Ordinis Equestris Palatinatuum Russiae, Volhyniae et aliorum omnium, nec non generosi Capitanei nostri Leopoliensis nunc et pro tempore existentis, atque Magistratus judicii advocatialis, et scabinalis, Ordinum= que civitatis Leopoliensis deducendo, mandamus et prae= cipimus, ne praesentibus Nostris ullo modo contrave= niant, tumve ad Acta sua quasvis resignationes fundo= rum, lapidearum, arearum in favorem dictorum Religio= sorum Societatis Jesu quovis praetextu suscipiant, fun= dos et domicilia de novo acquirere, coemere et possidere ipsos permittant, facientes praemissa in executionem Legum Regni, jurium Universitatis Cracoviensis et pro gratia Nostra. In quorum fidem praesentes manu nostra

subscriptas, sigillo Regni communiri jussimus.

Datum Cracoviae die 31 mensis Maji Anno Domini 1706. Regni nostri anno 9. – Augustus Rex. – Locus sigilli majoris Cancellariae Regni. – Michael Augustinus Hovel S. R. Majestatis Secretarius m. pp.

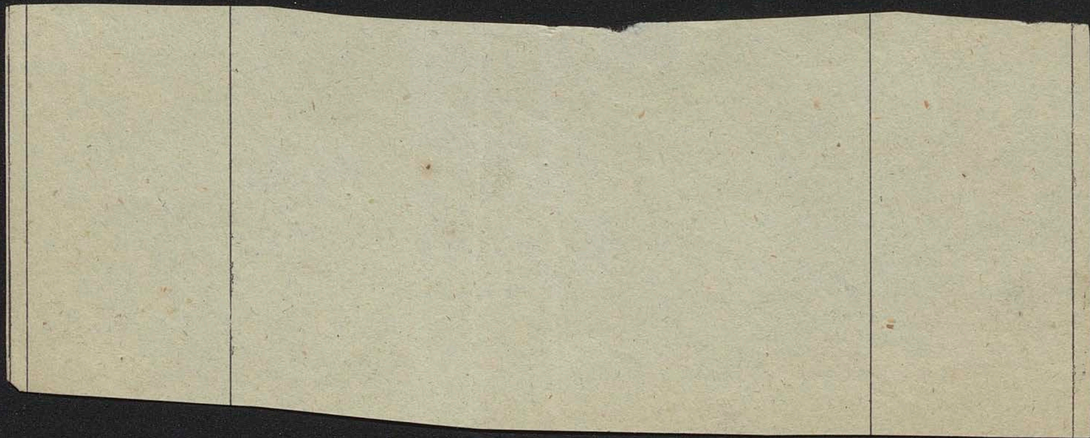
oblat. w grodzie Krak. Sabbato post festum SS. Viti et Modesti Martyrum proximo 1706.

O szkole lwowskiej

44

De Poloniae Prussiaeque academiis, gymnasiis, collegiis, Bibliothecis, Typographiis et similibus aliis; rozprawa trzecia w dziele: m. Jacobi Woit et J. I. Jungschultz (De incremento studiorum per Polonos et Prussos. Lipsiae 1723. 4o str. 86.

Jan. Daniel Janocki: Lexicon derer itzt lebenden Gelehrten in Polen Breslau b. J. J. Korn 1755. 8o t. II str 224 i 202 jest tu stan akademiji i kollegiów opisany oraz professorzy wymienieni.

Fol.

45

Zbior Prawa Szkolnego dla Akademii Krak 6163

Instancya do Najjaśnieyszych Trzech Stanow Rzeczypospolitej za ukrzywdzonym prawem publicznym i dwiema Akademiami Krakowską i Zamojską przeciwko wznowioney Akademii Lwowskiej OO. JJ. pokornie zaniesiona Roku 1759. fol. (Kart 12) 6163/18

od Akademii Krak

Propugnatio jurium privilegiorum et praerogativarum Generalis regni scholae universitatis Cracoviensis ad versus praetensam erectionem Academiae in Collegio Leopoliensi RR. Patrum Societatis Jesu A. D. 1759. fol. (ark. 33) 6163

pozwrye (zbiór pism w sprawie Akad. lwow. od 1661 r. – 1759 wydanych)

o tym sporze mowi Sołtykowicz p. 536 & 573

Copia Epistolae decretalis nomine particularis congregationis cardinalium ad cognoscendam causam erectionis Academiae Jesuiticae Leopoli deputatorum in anno 1663 directae 20 21

do Ksiąg grodzkich lwows. kich 1760

Attentata per patres Soc. Jes. Collegii Leopoliensis commissa. Protestatio Capituli 1759.

Protestatio Incolarum terrae Leopol. contra Patres Soc. Jes. Collegii Leopoliens 1760. 22

4° K. 4 feria 2a post Dom. Jn: – toż samo in fol. Kart 2.

de nullitate et insubsistentia introductae praetensae Academiae

Protestatio Capituli Metr. Gnesnensis contra Patres Soc. Jesu Coll. Leopol 1760. 4° 23

Dyskurs dwoch ziemianow (Jezuicki) Luceoriensis 1760. fol. 24

Responsa na Dyskurs dwoch Ziemianow o Erekcyi Akademii Jezuickiej we Lwowie 1760 fol. fol. K. 48. 26

Summaryusz całej sprawy względem otwarcia Akademii Jezuickiej we Lwowie 1760. fol (1 Kart) 27 a.

Rationes pro universitate Leopol. Colleg. Soc. Jesu operiendae (ex documentis et constitutionibus Regni desumptae) 1750. fol. b.m.i.r. 28

(1759) fol. K. 10. (akademicki)

Et Responsum

3) Erekcia lwowskiej Universitatis żadnego i żadnemu prawu ani statutowi królestwa przeciwna nie jest 1760. fol. K. 13. (z przywilejem Jana Kazmierza) 29

List przyjacielski do nauczycielów szkół lwowskich 1760 30 Kart 21 fol.

Erzenie: Objaśnienie prawdy jako Akademia lwow. sprawiedliwie i potrzebnie otwarta (1760)

List powtorny do OO. Jezuitów Collegium Lwowskiego wydany 1761. 31

z refleksiami na skrypt o Erekcyi pretendowanej we Lwowie Akademii świeżo wydany R. 1761. fol.

(jest to mowa akademika Krak. pewnie Jarmundowicza bo się odwołuje na Propugnatio)

Process Akademii Krakowskiej i Zamojskiej przeciw Kollegium OO. Jezuitów szkół Lwowskich w sądach JK. Mci Assessorskich wywiedziony (mowa przy zaczęciu sprawy) 1761. fol. K. 14. 32

Informacya in jure et facto w sprawie Akademii Lwowskiej Soc. Jesu naprzeciw prześwietnym Akademiom Krakowskiej i Zamojskiej trzema częściami podzielona (s.l.e. a. fol. (1759) kart 25 niel.

Leopolien. Informatio super dubio utrum constet de jure quaesito Universitatis Cracov. ad Scholam Metropol. Leopoliensem fo. 6163/34 ważne i do list Kapituły

Stan wewnętrzny i zewnętrzny studii Generalis Universitatis Cracoviensis 177" fol. (historia Akademii o bursach) 36

Protestationes pro juribus Universitatum Cracoviensis et Zamosciensis contra praetensam erectionem academiae in Collegio Leopoliensi Patrum S. J. A. 1759 factae. 4° K. 4 protestacya Kapituły lwow. województwa wołyńskiego)

1661 98 1759

Leges scholis ecclesiarum jurisdictioni rectorali almae universitatis studii generalis crac. subjectis. Crac 1693. Crac. 4° 6151/50.

7.

6 krop. amon
1/2 fil. z cukru wodą.

lotne alkali 20 krople
z wodą filiżank 3 tyżek

Mowa w sądach zadwornych J. K. Mci za prawami akademii Krakowskiej i Zamojskiej przez x. (Melchiora) Kochnowskiego O. Pr. D. kanonika kolegiaty i rektora universitatis Zamojskiej d. 24 lipca 1761 miana. 4º K. 4.

Acta Universitatis Leopolitanae 1786. 4º.

6135
23

Dyaryusz wizyty akademii krakowskiej przez Kajetana Ignacego Sołtyka bisk. krak. od S. stolicy apostolskiej i krola Stanisława Augusta delegowanego d. 8 lipca 1765 zaczętej. fol. K. 6.
(mowy Bieganowicza, Szeplowskiego i Sołtyka)

Ratio studiorum pro facultate philosophica in Universitate Cracoviensi A. 1778. 4º K. 9. (statut reorganizacyjny Kołłątaja wizytatora)

Informacya o Akademii Krakowskiej Stanisławowi Aug. królowi pol. w Warszawie r. 1766 podana przez Kajetana Sołtyka biskupa krak. wizytatora. 4º K. 8.

Ordinatio studiorum facultatis philosophicae sub regimine Adalberti Bieganowicz ~~...~~ univ. crac. rectoris A. D. 1765 d. 12 Martii facta. 4º K. 10.

List powtorny do Wielebnych OO. Jezuitow Collegium Lwowskiego
4) z Reflexiami na skrypt o Erekcyi pretendowanej we Lwowie Akademii przez Ich świeżo wydany R. 1761. fol. K. 18 z ~~...~~ mappą szczych. fortec polskich J. C. Siarczyński sculp. Zamoscii.
(odpowiedź na pismo Erekcya)

List przyjacielski do Nauczycielów Szkoł Lwowskich R. P. 1760. fol. K. 21 z mappą sztych fortec pol. J. C. Siarczyński sculp. Zamoscii
2) (jest to odpowiedź druk. w Zamoscin na pismo jezuickie wydane: Objaśnienie prawdy jako Akademia Lwowska sprawiedliwie i potrzebnie otwarta. Lwów 1760

1760 fer. 2a post dominicam Judica – In castro infe=
riori Leopolien. – Dignitarii et Incolae terrae
Leopoliensis protestantur contra patres Soc. Jesu
Collegii Leopol. de nullitate praetensae Academiae.
– Już posłowie województwa krak. protestowali r.
1661 i 1662 przeciwko Jezuitom który wyjednali
sobie u Jana Kazmierza podstępnie przywilej na
akademią we Lwowie który od Alexandra VII
skasowany został; pomimo tego r. 1759 otwarli
Jezuici we Lwowie Akademią i udzielili uro=
czyście lauream doctoralem Nossadyniemu ka=
nonikowi chełmskiemu – Jan III gdy Jezuici na
sejmie r. 1688 prosili, aby im pozwolono otworzyć
katedrę anatomii zakazał Tomaszowi Budnemu
aby się nieważył tę naukę wykładać: Pomimo
iż Jezuici otwierając swe Kollegium we Lwowie
przyrzekli i zobowiązali się Magistratowi iż re=
alności nabywać nie będą, mimo tego skupili
wiele kamienic we Lwowie.

1683 Nuntii terrestres in comitiis general. varsav. protes=
tantur contra Patres Soc. Jes. Collegiorum Varsavien.
et Posnanien. – Już r. 1613 protestowali posłowie ziemscy
contra privilegium Patribus Soc. Jes. pro erigenda Posna=
niensi Academia concessum; lecz sami Superiorowie za=
kazali otworzyć tę Akademią. – R. 16~~83~~69 protestowali posło=
wie iż Jezuici otwarli szkoły w Warszawie na szkodę szkół
pijarskich – iże w Poznaniu wydają stopnie doktorskie

na które im dał fun=
dusz Paweł Tetera
starosta niżyński.

1762 Akademia Krakowska wytacza w sądach assesor:
skich proces Jezuitom o otwarcie Akademii lwowskiej.

2 47

Academiam nuper institutam Leopoli nullis regni legibus adversari legitimae autoritatis permissu probatur. Opusculum ex polonica lingva in latinam conversum. Ibidem Anno Domini 1760. fol. K. 16. (tłomaczenie dzieła: Erekcya)

jest tu) przywilej erekcyjny akademii lwowsk. jezuickiej przez Jana Kazmierza króla. Cracoviae d. 20 Januarii 1661 podpisany, ~~[illegible]~~ z pieczęcią wielką kanclerską i podpisem króla oraz sekretarza Stefana Stankiewicza, wydany z aktmetryki Koronnej Częstochoviae sabbato post f. Purif. B. Mariae ~~[illegible]~~ d. 5 Februar. 1661 z podpisem Mikołaja Prażmowskiego kanclerza Koron. – transsumpt przez Augusta III (bez approbaty) Varsaviae fer. 4a post domin. Misericordiae d. 27 April. 1757. – ~~[illegible]~~ approbata tegoż przywileju i transsumptu przez Augusta III Varsaviae d. 19 Aprilis 1758 (a to na mocy dekretu sądów zadwornych fer. 3a post domin. Reminiscere d. 21 Febr. 1758)

2) Bulla papieża Klemensa XIII „In supereminenti ecclesiae solio" Romae VII Calendas Aprilis 1759 pozwalająca Jezuitom otworzyć uniwersytet we Lwowie w którym zakonnicy jezuiccy uczyć mają gramatykę, retorykę, filozofię, teologię scholastyczną i moralną, dogmatykę, Positivam, Sacros Canones, Jus Canonicum – a przez świeckich (Lectores saeculares) Jus civile aliarumque scientiarum studia – sine tamen alicujus praejudicio – i udzielać stopnie akademickie.

Erekcya lwowskiej Universitatis żadnego i żadnemu prawu (jezuickie) ani statutom Królestwa przeciwna nie jest. Informacia z pozwoleniem starszych R.P. 1760. fol. K. 13 (przywilej i bulla są tu po łacinie)

Informacya krótka pretensyi o Akademią lwowską przez OO Jezuitów w Rzymie traktowanej. b.m. i r. 4º. K. 7 (wyszło r. 1759 (Akademij Krak.)

Argumentum rei. Responsum pro juribus Academiarum Cracoviensis et Zamosciensis (1759) b. m. i r. fol. k. 14. jest to druga edycyja pisma: Rationes pro universitate powiększona protestacyjami. (akademick)

Ad Sacram Regiam Majestatem et Senatum Regni Poloniae pro Academia Zamosciensi supplex libellus A. D. 1759. 4º. k. 16. (przeciw lwowskiej akademii jezuickiej)

Kontrowersyja lwowska: Jaką powagą Jan Zamoyski fortecę albo Akademią publiczną w mieście nowym Zamościu założył? Rezolucya Zamojska. b. m. i r. (1759) fol. k. 4. (z protestacyjami z r. 1759 (akadem.)

Decretum tribunalitium contra fundationem Scholarum Patrum Societatis Varsaviae. Actum Lublini in judiciis gen. trib. regn. fer. 4º. in vigilia SS. Petri et Pauli Ap. 1673. fol. k. 6. (Paweł Tetera starosta bracław. i niżyńsk. zapisał znaczną summę na miasteczku Kotki na fundacyją nową Collegium Soc. Jes. w Warsza: wie 2000 dukat. Po jego śmierci Samuel Leszczyński oboźny w. Kor. starosta łucki zajął to miasteczko – oto była sprawa w Lublinie – o szkołach nic tu niema)

3 48

Dyskurs dwóch ziemianów z okazyi wydaney Bulli od Oyca Swiętego Klemensa XIII na Lwowską Universitatem do wiadomości publiczney podany. 4o kart 11. (jezuic)

Rationes Academicorum Cracoviensium quibus probant quia non expediat novam Academiam Leopoli PP. Societ: Jesu erigere. (4o bez tyt. w XVII w.) Kart 5. Joannes Felix Herburtus in Epistola ad Acad: Cracov. d. 19 Novemb. 1612 scribit: O si benignum numen aliquando vota mea adspicere vellet cognosceret haec virtutum et disciplinarum mater, haec omnium bonorum altrix me bonae Matris non malum esse filium &c.

Attentata per patres Soc. Jesu Collegii Leopoliensis Commissa ratione quorum facta sunt Protestationes et Manifestationes hujusmodi: Protestatio peran: gusti Capituli Ecclesiae Metropolitanae Leopoliensis 1759 d. 15 Decemb. zanoszą Adam Grabianka, Georgius Bietkowski kanonicy ponieważ d. 11 Decembr. przy zamkniętych drzwiach promotiones academicas odprawiali Jan Kanty Jankiewicz Phil. Prof. & Dr Gymnasii Leop. Rector Minorum Ordinum Clericus posłał piśmienny zakaz Dominico Wereszczaka Rectori Collegii Jezuitów i protestacyię wreście sam poszedł do Kościoła i publicznie protestował jezuici i ich szkolane wyrzucili go zedrzwi za to o co Kapituła protestuje podobną protestacyię podał Univ. Cracov. 1759 Sabato post festum S. Thomae Ap. proximo do grodu Krak. i Univ. ~~Krak~~ Zamojski do grodu Lwow. 1759 feria 3a ante festum S. Thomae Apost. proxima mówi że Jezuici bezprawnie w togach chodzili i insygnia mieli bezprawnie togis et habitu academico cum insigniis seu sceptris formarunt Pseu:dobaccalaureos sive Magistros. po objeździe trąbili: strzelali jezuici

Protestatio Capituli Chelmensis 7 Januarii 1760. (4o kart 9.)

Idea Collegii nobilium pro educatione juventutis in pietate, bonis nobilibusque moribus variis ejusdem statui convenientibus artibus et scientiis sub cura patrum Societatis Jesu ad publicam patriae felicitatem Leopoli erecti 1749. 4o kart 6. Jezuici r. 1749 otworzyli Collegium nobilium

Uczną chodzili na mszę do Kaplicy domowej w dzień a w niedzielę do Kościoła uczyli łaciny, interpretowali autorów, Arytmetykę, Historyję, Geographia, z mapp i tablic genealogicznych Geometria, Militaris architectura, Astronomia po francusku, niemiecku – Wakacyje od 1 Augusti – 8 Septembris – uczyli pisania listów panegiryków mensa communis objad na 5 kolacya na 4 potraw – Półgodziny po objeździe: kolacyj uczono muzyki w święto po objeździe 2 godzin spaceru spali w celach po 2 – 4 spali 8½ godzin o pół do 9 szli spać o 5 wstawali w każdej klasie Pedagogus, w każdym pokoju ephebus służący jezuicki drzwi do połowy szklanne aby jezuita mógł widzieć po 63 ✕ rocznie czyli 862 tymfów za osobną nagrodą uczyli tańczyć muzyki fechtować Przyjmowano od 8 lat Elew miał mieć pościel, dywany 2 na ścianę i podłogę skrzynię, velamen cubilis de serico viridi, suppelex lintea, pelvis, 12 orbes Hollandii i serwety cochlear, culter et fuscinula argentea z herbem

<u>Leges scholis</u> ecclesiarum jurisdictioni Rectorali Almae Universitatis Studii generalis Cracov. subjectis pro bono earundem regimine conservando latae et publicatae Anno, Die, quibus intra. Cracoviae typis Universitatis (4o kart 11.) – Sebastianus Piskorski U.J.D.r Canonicus Crac. et Rector dla wszystkich szkół ogłasza 1695 d. 23. Martii

§. I De seniore Scholae sive magister ~~sive~~ in Artibus sive Baccalaureus obrany autoritate officii rectoralis ad requisitionem ecclesiae praelati dogląda szkoły i trzyma Baccalaureum seu Officialem – Senior (Rector) rano i popołudniu po godzinie uczył Etymologii, Syntaxy, Prosodii resztę uczył Baccalaureus Officialista a Cantor śpiewu. Studiosi mendicantes co soboty examen Rektor robił bił rózgą – Sessiones majorelsa Judaeis nie powinien ich dać tylko jak zadekretowano po 30 latach i 3 latach repetycyi. relegowali

II De ordinatione Studii rano w niedzielę na mszę i nieszpor examinować z słuchanego kazania <u>Poniedziałek</u> Exercitium polonicum per regulas gramatices lectio ex epistolis Ciceronis, ex Ovidio. <u>Wtorek</u> toż samo Seneka, Plutarch, Catonis Disticha <u>Środa</u> toż samo, <u>Czwartek</u> Arytmetyka, fabulae Esopi rekreacyja po południe. <u>Piątek</u> tożsamo <u>Sobota</u> Recapitulatio, Examin, katechizm.

II De scholaribus Co sobotę śpiewali litanie laurentańskie Co niedziele i święto
cum Cantore scholae Matutinum, Primam, Summum et Vesperas.
Cantor, Signator (ruzen lepszy) Pater mendicantium — niewolno dialologow
Statuimus ne quis scholarium comoedias aliquas vulgo dialogos sub tempus
festorum natalis D. N. Jesu C. totoque Bacchanaliorum decursu ac aliis tem-
poribus agere praesumat sine speciali licentia et approbatione Magnifici
Domini Rectoris sub poenis in eodem edicto appositis — Chodzili cum
cantilenis aliisque strenis na Boże Nar. w dzień S. Grzegorza pap., na
Rękawkę i w dzień S. Wawrzeńca do jego kościoła. — Pogrzebów dyssydenckich
niewolno turbować (Są to prawa dla Burs Krakowskich)

Inter PP. Soc. Jesu et PP. Scholarum Piar. Leopol. anno 1758 coram
judicio S. R. Maj occasione privilegiorum exclusivorum causa mota
1. Protestacyja posłów halick. i warszaw. w grodzie warszawsk. 1661. feria 3a ante
f. S. Mar. Magdal. Proxima 2) Protest. województwa krak w. 1661. w grodzie
krak fer. 6a. post festum S. Lucae Evang. prox. 3. Posłów sejmowych i marszałka
izby Protest. 1662 feria 5a post Domini cam palmarum w grodzie Warsz. —
4. Protest. województwa wołyńsk. w grodzie włodzimir 1759 d. 10 Septembr.
5. — — województw. krak. 1759 sabato ante festum S. Martini Pontif. proximo w gro
dzie krak.
6. — księstw oświecim : zator. 1759 feria 5a post festum Praesentat. B. V. M. w
grodzie Oświec.
7. — Dignitarii terrae leopol. w grodzie lwow. 1760 feria 2a post Dnicam Judica
8. Decretum Capituli Leop. 1760 d. 10 Martii de non admittendis nulliter graduatis
in Univ. Leopol. S. J. ad officia et dignitates. ten sam dekret ponowiła
kapituła gnieźnieńska 1760 d. 12 Maja — kapituła Przemyska 1761 d. 30 Stycznia
kapituła łucka 1760 — kap. chełmska 1760 d. 7 Stycznia.

Roxolanki to jest Ruskie Panny na Wesele B. Z. z K. D. przez Simeona Zimorowica Leop. Roku Pańskiego MDCXXIX Dnia XXVIII Lutego We Lwowie wprowadzone A teraz światu świeżo pokazane Roku Pańskiego, 1654. W Krakowie w Drukarni Wdowy y Dziedziców Franciszka Cezarego, J. K. M. Typographa. 4° ~~kart 38~~ Kart 39.

(Ukochanym Oblubieńcom – już umierał widać że kto inny pisał – Dziewosłąb Pierwszy Chor panieński 18 – II Chor Młodzieńców 31 (defekt) – III Chor 20. –

Joannes Casimirus Dei gratia Rex ~~Ut~~ ~~Ed~~ ~~perpetuam~~ Poloniæ magnus Dux Lithuaniæ Russiæ, Prussiæ, Masoviæ, Samogitiæ, Livoniæ, Smolensiæ, Czerniechoviæque &c nec non Suecorum, Gottorum Vandalorumque haereditarius Rex. Significamus &. Quomodo

Datum est Cracoviæ

Episcopi Lucoriensis & Brestensis Supremi Regni Cancellarii Abbatiæ Sieciechoviensis perpetui Administratoris, Ecclesiæ Sancti Michaelis in Arce Cracoviensi Præpositi

---

Badeny

Augustus II Dei gratia Rex Poloniæ magnus Dux Lithuaniæ, Russiæ, Prussiæ, Masoviæ, Samogitiæ, Kijoviæ, Volhyniæ, Podoliæ, Livoniæ, Smolensiæ, Severiæ, Czerniechoviæq: nec non Hæreditarius Dux Saxoniæ & Princeps Elector Universis ....

5 Pisma [illegible] w sprawie Akademii Krakowskiej 50

w sprawie z Krzysztofem Najmanem Dr. Med. i Prof.

a) Brevis et vera informatio in causa Universitatis Studii Cracov. cum Christophoro Najman ex parte fundorum Swieborowice et Pielgrzymowice ab oeconomo ejusd. Universit. fideliter collecta. Cracoviae 1646. fol. Kart 16. (autor Zygm. Grygierowicz)
Zygmunt Cracoviae 1646. 4o. K. 21.

1) Jacobi Vitellii S. Th. Doct. et Prof. canonic. ecl. S. Flor. rectoris Univ. Crac. Reprotestatio coram Notario publico contra Christoph. Najman civem crac. 1644 d. 14 Novembr. 4o. K. 2. (iż Najman fałszywie zaskarżył do Papieża Uniwersytet jakoby znieważał papieża – albowiem gdy akademia przed Urzędem radzieckim toczyła z Najmanem sprawę o zatrzymane dochody z ~~Pielgrzymowickiej~~ Swieborowickiej dzierżawy, gdy Najman wyjednał w Rzymie d. 28 Julii 1644 u papieża przychylny wyrok i takowy w Radzie miejskiej prodkował Dionizy Politowicz Collega minor et Prof. Plenipotent uniwersytetu miał powiedzieć: „Niemasz tu u nas papieża!") (Vitellius) (bez tytułu)

2) Ad protestationem contra Christoph. Najman Phil. et Med. Doct. et in Acad. Crac. ordinarium professorem Cons. Crac ab Jacobo Vitellio S. Th. Baccal. S. Flor. Canon. typis vulgatam Reprotestatio (1645) 4o K. 6. (Najmanowie kwitli od 200 lat w Krakowie i Olkuszu, od 40 lat posiadali dyplomy doktorskie uzyskane w Bononii; od 25 lat byli rajcami – Uniwersytet jednak wymazał go, z majątku zmarłego Najmana kanonika zagrabił 5000 zł. i od Krzysztofa Najmana żądał 18000 złp. – Najman trzymał 2 lata Swieborowice za 3600 złp. Z tej summy zapłacił pierwszą ratę 900 flor. wydał 1134 flor gr. 20; w zbożu zostawił 3004 fl. gr. 15 zasiewy warte 469 flor. więc za powyższą summę 3600 złp. zapłacił Najman 5507 flor 35 gr. a jednak Uniwersytet żądał jeszcze od niego niesłusznie 6000 złp. za browar który Najman dla siebie (od Szembeka kupił 6000 zł. za zniszczenie w lasach [illegible] pielgrzymowickich 6000 zł.) (Najmana)

Najman posiadał własną wieś dziedziczną Gorzków. (Korzkiew?) którą wraz z bratem kanonikiem kupił od Młodziejowskiego za rektorstwa Krupki

(Sprawa Najmana z akademią rozpoczęta się 1636 najprzód w urzędzie Jakuba Radzika d. 27 Novembr. 1637 zaszedł kompromis na który rektor Opatowius i Najman pozwolili – R. 1643 puszczono Najmanowi w dzierżawę Świeborowice rocznie miał płacić czynszu 1800 zł (czyli za 2 lata 3600 zł.) – lecz Najman trzymał już dawniej 1636 Świeborowice; Browar tamże kupił Najman od Dzembeka r. 1630.)

(najmana) 3) Contra Spectabilem Magistratum Cracoviensem de Authoritate apostolica et Bulla Coenae Domini convulsa protestatatio Christophori Najmaen Phil. et Med. Doct. d. 12 Junii 1645. 4° K. 4. (iż wbrew wyrokowi rzymskiemu z d. 28 Julii 1644 Najmanowicza d. 26 Aprilis 1645 loco consulari moviss. sent)

(najmana) (bez tytułu) 4) Christophori Najmaen Phil. et Med. D^r. Protestatio contra Jacobum Vitellium S. Theol. Bac. et Profess. rectorem Univ. Adamum Opatovium Canonic Crac. S. Th. Doct. et Prof. Jacobum Ustiensem S. Th. Prof. Sigismundum Grigierowicz Procuratorem Univers. Gabrielem Ochocki Medicum nomine Universitatis agentes in praetorio cracov. nec non contra Stanislaum Condrat, Adamum Nagoth, Stanislaum Spiszek, Jacobum Firmanowicz Consules Cracov. d. 6 Januar. 1645. 4° K. 2. (iż akademia oraz rajcy ubliżając bullis Caenae Domini odebrali Najmanowi professurę a rajcy radziectwo za to że miał w Rzymie wieść proces – iż klerykowi Frojanowskiemu który doręczał rezolucyję rzymską stronom ob. bor: karną a Stefanowi Licensowi subdiaconum za to że szkoły wygnali)

5) Najmanowicz: Authoritas apostolica et bulla caesnae domini convulsa. 4º k. 6. (1645) dedyk. Vladislao regi... Najmanowicz (Rozdział XIII rzeczonej Bulli mówi „Excommunicamus omnes qui citationum, Inhibitionum... a camerae Apostolicae auditoribus emanatorum executioni demandari impediunt, recurrentes ad Romanam Curiam et apellantes partes locis ejiciunt, bonis spoliant." – Mimo tego Uniwersytet działający przeciw Najmanowi: Jacobus Ushernfil S. T. Dr. Jacob Vitellius S. Th. Baccal. Sigism. Grzegorzowicz procurator univ. Gabriel Ochocki Medicus. Stanisław Czaplic, Adam Roszczewicz, Mathias Burszewicz, Stanisław Węgorkowicz, Joachim Speronowicz, Dionizy Politowicz, Adam Młynkowicz, Andrzej Grabianiowicz, phil. magistri, Justus Słowikowski archipresbiter J. U. D. Adam Opatovius S. Th. Doct. Jacobus Gorski J. U. Dr. Canonici Crac. Laurent. Śnieżkowicz Med. Dr. et Stanislaus Rap. Mr. Art. causae contra Najman. Romos plenipotens – jakoteż rajcy Stanisław Januszowicz burmistrz, Stanisł. Condrat, Adam Nagoth, Jerzy Cromer, Stanisł. Spinek, Jakob Cielesta, Rafał Dellpace, Jan Furmankowicz, Franciszek Roliński rajcy Krak., Jan Rorajski notariusz miejski i Andrzej Lieski adwokat przy dworze Król. działał przeciw citacyi Apostolskiej – d. 6 Julii 1644 odebrano Najmanowi professurę d. 26 April. 1645 odebrano radzieckwo) (najmana) (bez tytułu zaczyna się Serenissimo Vladislao Regi)

6) De usurpatis in excommunicando clavibus atque reverendi olim Jacobi Naiman canonici cathedr. cracov. et arendae Suiborovianae falsis et calumniosis debitis ab Archiepiscopo gnesnensi ad S. Sedem Apostolicam reverenter admissa Appellatio Christophori Naiman. (1644.) 4º k. 10. (Najmana)

(Najmana) 7) Najman Christophori Phil. et Med. Doct. Cons. Crac. Responsio coram Notario publico 1645 contra certos praetensos libellos contra eum nomine Universitatis Cracov. coram Judicio Administratoris Episcopatus Cracov. propositos. 4º K. 6.
(bez tytułu)

(Najmanowi nie chcieli drukarze krakows. cy podległi rektorowi Vitellinsowi drukować posyłał sługę swego Laskowskiego Najman do Wrocławia - lecz wykradli pismo temuż słudze akademicy przed drukiem - kazał więc gdzie indziej Najman drukować dla informacyi w Rzymie.)

(Najmanna) 8) Christophori Najman Phil. et Med. Dr. Contra Sigismundi Gregorzowicz et Joachimi Speronowicz professorum Acad. Crac. in Christophorum Najman Phil. et Med. Doct. protestationem d. 3 maji 1645 (reprotestatio. 4º. K. 4.
(Akademia pieniądze od Jakuba Radzika bisk. Krak. złożone na Kanonię zaciągnął S. Jana Kantego w Archiwum Akademij użyła na proces Najmana.)

(Vitellinsa) 9) Aliud Exemplar litterarum Roma missarum de falsificatione typographi et licentiae imprimendi per Christophorum Najman ad injuriam Acad. Crac. 1647 d. 12 Januari 4º. K. 2. (pismo to zwunciatury) Datow: Varsavia d. 24 Decembr. 1646. - tu zaś jest oblata - podobno po śmierci Najmana przez Jakuba Vitellinsza rektora)

zawierające legalizacyję listu Kardynała Lamphilio, Roma d. 6 Octobr. 1646 dotyczy książki Najmana

(Strzegocki) 10) Vera justificatio academiae Cracov. opposita falsae Christophori Najman justificationi, cum gravi Judiciorum Camerae Apostolicae et Academiae Crac: injuria extra impressae Cracoviae sparsae Declaratio per Nobilem Wencesłaum Strzegocki Acad. Crac. Alumnum Cracov. in off. Christophori Schedelii 1646. 4º. K. 12.
nazwał Witemberczykami

Academia Cracov.

(Bembus Math.): Krótka sprawa o nowem Kollegium Ojców S. J. u S. Piotra w Krakowie, dla nieświadomych wydana. Kraków 1625. 4º K. 104.

(Bembus M.): Obrona Kollegium Krakowskiego Patrum S. J. stanom Koronnym na sejmie 1627 podana. Warszawa dr. J. Rossowskiego 1627. 4º K. 24.

Rozprawa krótka o nowym Kollegium Ojców Soc. Jes. u S. Piotra w Krakowie dla nieświadomych wydana. Kraków 1625. 4º.

Refutatio rationum quibus erectio Academiae Leopoliensis
3) S. J. impugnatur (b. m.) 4º K. 6. (roku 1661) (jezuickie)
(odpowiedź na pismo: Rationes pod Nr 2)

Rationes quod non expediat novam Academiam Leopoli PP. Societ: Jesu erigere (b. m. i r.) (1661) 4º K. 4.

2) Papież Paweł V do Jakuba Janidły ablegata Akademii Krak. gdy miał audyjencyją wyraźnie powiedział: iż ~~nowe~~ te nowinki jezuickie, które w Kościele bożym więcej kłótni (dissensiones) aniżeli zbudowania wzniecają, niechętnie słyszy; przekonany jest o znakomitych zasługach Akademii Jagiellońskiej, jakie szerząc oświatę w krajach północnych, dla Wiary świętej wyświadczyła, i aby oświadczył biskupowi Krak. Kanclerzowi, iż nie zaniecha Akademią Krak. nowemi honory ozdobić, aby biskup nie zwlekając sprawy, objawił co najprędzej swe dezyderia.

Rationes quod non tantum expediat, sed etiam necesse sit Academiam Leopoli in Collegio Patrum Soc. Jes. erigere.
1) Varsaviae apud viduam et haeredes Petri Elert. 1661. 4º K. 2.
(jezuickie)

8 53

Informacya krotka Pretensyi o Akademyą Lwowską przez OO Jezuitow w Rzymie traktowany (4º bez tyt akademik)

Sprawa o szkodliwe otwarcie Akademii w Kollegium XX Jezuitow Lwowskich po odestaniu z Assessoryi Koronney y niedoszłych sądów Relacyinych, dla niedzałowaney Smierci Nayiaśnieyszego Krola JMci ś.p. Augusta III w Roku przeszłym 1763 zmartego. Do Stanów miłościwych Nayiaśn: Rzeczy pospo: od Akademii Krakowskiey y Zamoyskiey na Seymie Konwokacyinym w Warszawie Roku 1764 z jak nayglębszym uszanowaniem i praw swoich pod moc jedynowładną podrzuceniem zaniesiona. (4º bez tyt. akad. Kart 12 na Końcu Typis Univ. Zamosensis A.D. 1764.)

jest tu protestacya Klemensa Zamoyskiego Ordynata do Akt Warszawsk. grodu 1761 d. 22 Junii.

Sandivogius de Tczyn Archidiaconus et Officialis Cracov. 1460
Jan Tęczyński kaszt. krak. Mikołaj Tęczyński wojew. rusk. byli doktorami Akad. Krak.

Academiam nuper institutam Leopoli nullis regni Legibus adversari legitimae autoritatis permissu probatur. Opusculum ex polonica lingva in latinam conversum. Ibidem Anno 1760. fol. Kart. 16. jest tu drukowana bulla papieska na założenie uniwersytetu we Lwowie – (w bibl. Krak Polskie A. Fasc I fol)

Protestationes pro juribus Universitatum Cracoviensis et Zamoscensis adversus praetensam erectionem academiae in Collegio Leopoliensi Patrum S.J. Anno praesenti 1759 factae. (b.m.) 4º K. 4 jest tu 1) Protestatio ex parte Capituli Leopol. d. 10 Sept. 1759. 2) Protestatio ex parte palatinatuum Wolhyniae et Czerniechoviae. w Włodzimierzu d. 10 Septembr. 1759.

Protestatio pro juribus i. t. d. 1759 facta (b. m.) 4º K. 2. jest tu: Protestatio ex parte palatinatus cracov.

Summariusz całey sprawy względem otwarcia Akademii Jezuickiey we Lwowie, na seymiki przedseymowe województw od Akademii Krakow. r. 1760 dla informacyi podany. fol. K. 2.

Summarium rationum academicarum, quibus deducitur privilegium a regeJoanne Casimiro per Societatem Jesu A. D. 1661 obtentum fuisse et esse nullum ac penitus insubsistens ad effectum eri: gendae seu innovandae Universitatis in Collegio Leopoliensi ad instar Cracoviensis, Coram Judicio Assessoriali Sacrae Reg. Maj. ex parte Universitatum Cracoviensis et Zamoscensis productum A. D. 1761. Typis Academicis Universitatis Zamoscensis. 4o K. 6.

główny dowód był że przywilej Jezuicki aczkolwiek r. 1661 i 1662 sejmowi przedłożony, nie został od stanów potwierdzony i owszem przez 3 protestacie posłów odrzucony – iż ten przywilej Alexander VII r. 1663 na specyalnej Kongregacyi 4 kardynałów i 2 prałatów w Rzymie przedłożony, papież nachwiał potwierdzić owszem przez Nuncyusza swego Marescotti Królowi dał odmowną odpowiedź – A. 1685 wydał Jan III reskrypt kassujący otwarcie pretendowanej Akademii w Poznaniu przez Jezuitów – Jezuici rozpoczęli najprzód we Lwowie r. 1754 spór z Liarami o szkoły tamże – Klemens VIII dał Jezuitom bullę na otwarcie Uniwersytetu we Lwowie r. 1759. przeciw temu otwarciu proceß.

x. Goleń kanonik krak.

Memoriale pro conservandis juribus et privilegiis Almae Academiae Universitatis Cracoviensis, ex Constitutionibus Regni. fol. k. 4. (wydane po r. 1685 są tu protestacye przeciw Jezuitom z r. 1661, 1662, 1671, 1674.)

Proceß Akademii Krakowskiej i Zamojskiej przeciw Kollegium OO. Jezuitów szkół lwowskich w sądach J. K. Mci Assessorskich wywiedziony Roku P. 1761. fol. k. 13 (końca brak) (Wywód sprawy ze strony Akadem. Krak.)

1764 fer. 5a post fest. S. Dorotheae. — Kanty Żakiewicz
Dr filoz. Prof. i Kollega minor w imieniu Akademii
Krakow. i zamojsk. protestują przeciwko Jezuitom
we Lwowie, iż sprowadzili Troppa kanonika kolle=
giaty jarosławskiej doktora praw, który w Kolle=
gium lwowskiem jezuitów wykłada Jus civile.

1764 fer. 2a post Dom. Rogat. — Joannes Cant. Sucharzewski
Phil. et mathes. Prof. Univ. Crac. Sindicus nomine Andre=
ae Lipiewicz U. J. Dr. Prof. Collegae jurid. major. Academiae
Posnan. Rectoris et Christiani Jungling Phil. Doct. Colleg. min.
Professor. Theolog. in Collegio Lubransciano protestatur contra
Joannem Bilski Soc. Jes. autorem libelli Widok Króles=
twa polskiego. — Ponieważ Bilski dał do cenzury swe
Dzieło Widok z którego cenzor Antoni Bojarski kanon.
poznań. powykreślał miejsca uszczypliwe ~~[illegible]~~ na aka=
demią Krakow. w przedmiocie akademii lwowskiej, mimo
tego wydrukował też miejsce Bilski w swej książce i
wyraził tamże że Akademia lwowska jezuicka została
potwierdzona przez stany, co nieprawda, że Akademia Kra=
kowska rozsiewała herezyje mianowicie naukę Lutra
gdyż Stankar był profesorem krak.

1764 fer. 4a post fest. Pentecostes. — Karol Wochowski senior,
Walenty Janowski wicesenior, Łukasz Orłowski senior pater
i Mikołaj Janowski szkoły praktycznej malarskiej w
Nowodworskich szkołach profesor tudzież Józef Kopaczyń=
ski konsyliarz Kongregacyi malarskiej zanoszą skargę
na Magistrat krakowski iż pomimo że Kongregacya malarska
przez Augusta III ~~jeł~~ i przez [r. 1748] sąd komisarski Król. przyłączona
została do Akademii Krakow. i dekretem assesorskim d.
28 lutego 1750 tylko goldszlagierowie złoto malarskie
bijący wyłączeni z Kongregacyi pod jurysdykcyą miejską
poddani zostali — mimo tego malarzy do płacenia pogłownego
i serwisów i podatków zmuszani bywają, choć są de jure eximowani.

1767 fer. 5a post fest. S. Agnethis. — Stanislaus Petulski
Dr Phil. et Prof. Univ. Crac. Sindicus nomine Universit.
Cracov. et Zamosc. protestatur contra Patres Societ.
Jesu Collegii Leopoliensis: quia ipsis nullum jus com=
petit ad fundatam in civitate Leopoliensi Academiam
quia privilegium fundationis Joannis Casimiri in
curia romana annulatum est; quia convicti sunt quod
in alienam messem non debent immitere falcem; quia
praetensae universitates Societatis Jesu Posnaniensis
et Leopoliensis sunt praejudiciosae Universitati Craco=
viensi; quia causa de hac re est remissa ad judicia
relationum et adhuc indecisa: nihilominus patres
Soc. Jes. Leopoli Universitatem aperuissent, sceptra
rectoralia multiplicassent, togis purpureis auro
intextis se ornassent, actus promotionis illegales
instituissent, contra legem in Constitutione Anni
1764, libris in Collegio Soc. Jes. Leopoli praelo man=
datis typis Academiae ~~[illegible]~~ inscribunt et
w Gazetach warszawskich Academiam Leopoliensem
impertinenter vocitant, togas et sceptra sumptuo=
se comparatas ad pseudo promotiones philosophicas incon=
venienter assumunt
(In actis castri cracov.)

1767 d. 19 Junii Cracoviae – Rajcy Krakowscy pozywają Aka=
demią Krakowską oraz malarzy Karola Więckowskiego, Mi=
kołaja i Walentego Janowskich, Andrzeja Komonieckiego,
Jana Naydersera przed sądy assessorskie Król. iż się wyłamu=
jąci malarze z pod władzy magistratu i podstępnie sobie
wyjednali r. 1746 od Króla przywilej pozwalający na przyłą=
czenie tych malarzy do akademii wbrew Ustawom cechu ma=
larskiego z r. 1490 co ubliża miastu p(Lib. Relat. 1767
Tom 200 pag. 1929)

Za Augusta III Jezuici we Lwowie opanowawszy Sierakowskiego arcybiskupa lwowskiego i mając
swoich spowiedników na dworze królewskim, umyślili akademią we Lwowie założyć, aby ta
erekcyja miała powód prawny wynaleźli w traktacie Hadziackim za Jana Kazmierza iż pozwolone
było dla krajów ruskich założyć 2 uniwersytety; jeden w Kijowie a drugi gdzie dogodnie
(właściwie było to dla dyzunitów) na mocy tego prawa wyszedł przywilej erekcyjny królewski
Z tego powodu wiele z obu stron wydano manifestów i pisemek. Przy otwarciu uniwersytetu we
Lwowie Podhajecki dyrektor szkoły akademickiej we Lwowie na zlecenie uniwersytetu jagiellońs-
kiego protestował publicznie; lecz za namową Jezuitów został zbitym i z kościoła wytrąconym.
a nawet z rozkazu Arcybiskupa wzięty jeszcze do więzienia. Sprawa miała się toczyć w Polsce i
w Rzymie nietylko z Jezuitami ale i z arcybiskupem zaciętym fanatykiem. — Głowiński sufragan
lwowski człek majętny w nieustannych kłótniach z arcybiskupem będący przedsięwziął wystawić Konwent
szlachecki we Lwowie; Jezuici postanowili Konwikt zamknąć i nową fundacyję zagarnąć. Konarski
złączył się z akademiją przeciw Jezuitom wydawał wiele pism pod imieniem akademików. Dwa lata
wlekła się sprawa, jezuici mieli skasowany przywilej. Jezuici trzymali się buli rzymskiej i
na sejmiki pisywali o pomoc. Wysłali akademicy Żołędziowskiego do rzymu który na korzyść
akademii skończył interes. Więcej jak lat 10 trwały spory w trybunałach rzymskich
o szkoły lwowskie wydano rewokująca bullę akademii lwowskiej nakazano zamknięcie
i skasowano stopnie doktorskie. Dekret rzymski był potwierdzeniem asesorskiego.
To się stało bo władza Jezuitów wtedy upadała.

Stan Oświecenia w Polsce w ostatnich latach panowania Augusta
III przez Ks. H. Kołłątaja. Tom I Poznań 1841.
str 202–211.

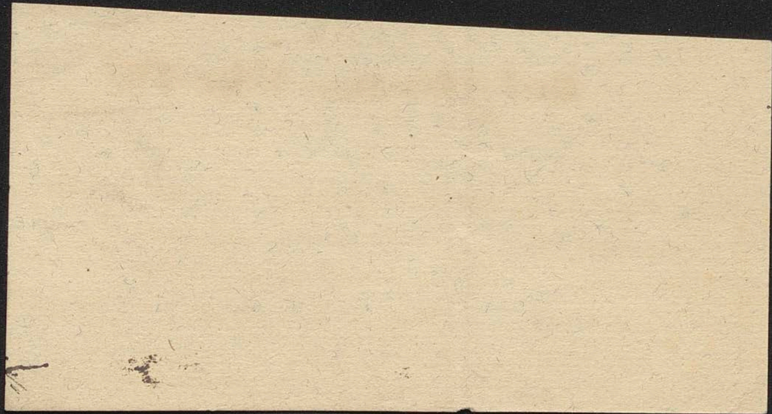
był Konwikt u Teatynów we Lwowie

Obraz Polaków T. XI.

57

p. 39 – 41. Tom I. (Athenaeum - Wilno 1841)
List Sokołowskiego do biskupa Kujawsk. w sprawie akademii Krak.

Strony tego ożenienia Kollegiatów z Jezuitami dobrze by je zawiesić do słuszniejszego czasu, wszakoż to nie ostateczny synod... Jabym ci wręcz nie rad widział dwie szkół w Krakowie... Takżebym rad Jezuity do Kościoła a żaki do szkoły pognał nie tylko tu u nas ale i wszędzie: bo inaczej ani nauki, ani też podobno pietas do swej perfekcyey nie przyjdzie."

Borniertheit, krótkie widzenie, nieznajomość ludzkiej natury

laxe u. schiefe Auffassung der Moral, Gewissenlosigkeit
[illegible] Unfreiheit

duch konserwatywny
który każdą konsekwencję w różnicy zdań, postępie ducha, rozwoju umiejętności zgóry za nic mo-
żliwą.. najgorszą trzyma

ślepa uległość ducha

zakon przez Lojolę i Laineza niewydał żadnego otwartej głowy

tresura powoli zabijająca przytępiająca ducha

An die Buchhandlung ....

in ....

Unterzeichneter abonnirt hiermit auf

.... Expl.: Annalen der Typographie

Preis viertelj

und bittet die Angabe seines

Carl B. Lorck

Severin Karvat soc. Jes. autor djeta Siradia trabeata
vide Kanon Andreas Lyricorum. Crac
1643. 8° Str. 202

59

60

Markiewicz Decima cleri Parisiis 1644 – Cracoviae 1647 $^{K.13}$ – [Cracoviae 1648. 4° K.22.

[Polona Decimarum pro Patribus Soc. Jesu et aliis Regularibus contra Libellum a R. Joanne Markewicio evulgatum Consultatio Romae ex typogr. Camerae Apost 1647. 4° K. 8 (autor Joannes Naldus przeciw drugiej Decimie 1647)

ostatni Nr. dziean. 218.

…atsbibliothek sich nur die erste Ausgabe
von Kochanowski's Aratus befindet die-
selbe hat folgenden Titel: M. T. . . . .
in 4to 23 unpaginierten Blättern (Sign. A–Fiij)

Hingegen fehlt die 2te Ausgabe: Cracoviae
ex officina Andreae Petricovii 1612. 4to 44 Sei-
ten. wie auch die polnische Übersetzung von
Joh. Kochanowski selbst besorgt: Feno-
mena Arata (ohne Ort und Jahreszahl) 4to
30 Seiten mit einer Tafel in fol. Holzschnitt.
die Gestirne (Himmelsglobus) darstellend
welche poln. Übersetzung sich auch in dem poln.
Sammelwerke: Jan Kochanowski. Kraków
1585 – 1639 und in allen späteren Ausgaben
des Joh. Kochanowski vorfindet.

61

Wielewicki S. J.

Cod. ms. (Bibl. Univ. Crac.).

(ważne źródło do historyi sporów Akademickich z Jezuitami).

62

<u>Bezim.</u>

Prawdziwy Summaryusz sprawy między OO. JJ. z Akademikami w Krakowie (b. m. i r.)

(z czasów Wład. IV).

Wstęp – Rozdziały

I) Szkoły, Uniwersytety – Najszlachetniejszym celem rozwoju każdego narodu jest oświata, która będąc dźwignią cywilizacyi przebija się wyraziśto w historyi ludzkości. Historia ta wewnętrzna każdego narodu ma na celu pokazać, jak z biegiem czasów idea cywilizacyjna postępowała i co jej stanowiło zaporę. Największą może rolę w tej mierze odgrywały szkoły. Młodzież albowiem zarodem jest przyszłego pokolenia, któremu szkoły udzielały potrzebnych zasobów i informacyj do dalszego rozwoju i kształcenia. Uniwersytety długi czas były organami zdania publicznego, były prawomocne instancyje spraw kościelnych, były przytułkiem oświeconych i lepiej myślących uczonych, były punktem wyjścia dla różnych zawodów potrzebnych w życiu; były podporą kraju, rządu, kościoła, umiejętności i sztuk. Uniwersytet Krakowski założony został w epoce gdy jeszcze w Polsce niebyło wyższego zakładu naukowego obejmującego różne gałęzie wiedzy ludzkiej. Skromny w swoich początkach, w krótkim czasie rozległej nabył sławy, protegowany od panujących.

II) Polityczne stanowisko Polski w czasie założenia Uniwersytetu

III) Stanowisko kościoła w owym czasie

IV) Stanowisko oświaty.

1. Odrodzenie się nauk. Szkoły – Po okropnych burzach przechodu narodów, które oświatę Greków i Rzymian przysypały i na nie: jakiś czas zagrzebły: odżyły znowu w Europie nauki w XIV wieku gdy uchodząc przed zaborczym orężem Muzułmanów uczeni greccy schroniwszy się do Włoch, zaszczepili tamże nauki, które wnet uwagę reszty Europy na się zwróciły (Renaissance) – Szkoły w Polsce dotąd istniejące, aczkolwiek nie można im odmówić zasług jakie położyły około oświaty, były niedostateczne i nieodpowiadały wymogom czasu. To też głównie spowodowało Kazimierza Wielkiego do założenia Wszechnicy.

Szkoły dzielono w owych czasach na klasztorne (claustrales) których zadaniem było kształcić młodzież zakonną i na świeckie przy kościołach i katedrach (scholae canonicae). Już na koncylium lateraneńskim r. 1215 nakazał Innocenty III, aby przy każdej szkole katedralnej uczył magister nauk wyzwolonych, a przy szkole metropolitalnej magister teologii, którym pozwolił w nagrodę za to zatrudnienie trzymać beneficya. Szkoły te dzielono na niższe (schola minor) w których uczono czytania, pisania, pierwszych zasad religii, psalmów, śpiewu kościelnego, rachuby czasu i początków gramatyki – oraz na szkoły wyższe czyli klasę wyższą (schola major) uczono trivium t. j. gramatyki retoryki i dyjalektyki ~~ooo~~ jako też quadrivium t. j. arytmetyki geometryi, muzyki, astronomii (przytem ~~nieco~~ klasyków, prawa i ojców kościelnych. Dozorem nad takową szkołą trudnił się przy każdej kollegiacie Scholasticus pod którym był nauczyciel (magister, rector puerorum) i jego pomocnicy (hipodidascali, locati, baccalaureis ~~oo~~ cantores). W szkołach tych po większej części udzielano tylko nauki elementarne: dla tego też ci którzy chcieli nabyć wyższych nauk, zmuszeni byli jeździć za granicę do ~~ooo~~ szkół sławniejszych w. p. w Paryżu.

2) Początek uniwersytetów. – Już w Grecyi za Solona ~~Kwitnęły~~ (liczne inne, przymian ~~późniéj~~ ~~nie~~ ~~zwane~~) szkoły filozoficzne, retorów i sofistów czyli tak zwane lycea. Gdy za czasów Teodozyjusza starszego szkoły te jako pogańskie zamknięto: utworzyły się na wzór takowych u Arabów wyższe szkoły filozoficzne i medyczne u Arabów w pierwszej połowie VIII wieku przez Kalifów protegowane w Bagdadzie, Bassora, w Egipcie i w Hiszpanii u Maurów, w których to szkołach dochowały się greckie pogańskie nauki filozoficzne i medyczne w tłomaczeniu arabskiem. Na wzór tych to maurytańskich wyższych szkół założył cesarz Fryderyk II r. 1224 w Neapolu Uniwersytet do którego sprowadził sławnych nauczycieli wyznaczywszy im pensyje hojne. Ogólne dążenie w średnich wiekach do stowarzyszeń

czyli Korporacyj, nadało temuż uniwersytetowi pewne formy. Taż tendencyja Korporacyjna była powodem, iż uczeni zebrawszy się na jedno miejsce jak n.p. w Salerno, Bononii, Paryżu zaczęli tworzyć uczone stowarzyszenia udzielając wszystkim bez różnicy swej nauki – i tym to sposobem powstały wyższe zakłady naukowe.

3) Uniwersytety jako zakłady Kościelne obdarzane przywilejami i protegowane przez papieżów – Uniwersytety zakładane w XIV i w XV wieku, winny głównie uposażenie swoje osobom duchownym, dla tego też tendencyja ich głównie była duchowna, i uważano je za instytuta Kościelne. Scholaris znaczył dawniej tyle co clericus. Papieże potwierdzali otwarcie uniwersytetów n.p. w Pradze Klemens VI r. 1365, w Wiedniu Urban V r. 1365 i Urban VI r. 1384, w Heidelbergu Urban VI r. 1385, w Kolonii Urban VI r. 1388, w Erfurcie tenże r. 1389, w Lipsku Alexander V r. 1409, w Freiburgu Kalixt III r. 1455, w Ingolstacie i Bazylei Pius II r. 1459. Papieże przytem wyznaczali Kanclerzy mających dozór nad urządzeniem statutów i promocyjami, wizytatorów, Konserwatorów i reformatorów. – Uniwersytety przez papieży potwierdzone uważane były jako autoryzowane instancyje Kościelne, dawały swe wota w krytycznych okolicznościach Kościoła, n.p. na soborach podnas[?] schizmy; jako Korporacyje duchowne zasiadały i miały głos na synodach dyecezalnych i prowincyonalnych oraz na sejmach; miały prerogatywę przytułku (jus asyli) prawo patronatu, cenzury Kościelnej Książek, i prawo karania swych członków. Przeto też członkowie uniwersytetu po największej części byli bezżenni i uważali się jako Korporacyją autonomiczną podległą samemu tylko Kościołowi: przeto też używali stroju duchownego i w życiu domowem zachowywali porządek Kościelny i zwyczaje Kleryckalne. Potwierdzenie papiezkie jako ważne, pozwalało członkom uniwersytetu posiadać prebendy zamiejscowe (Pierwszy Alexander III †1181 pozwolił nauczycielom posiadać duchowne beneficya)

4) Uniwersytety w Salerno, Bononii i Paryżu pierwsze – W

Salerno medycyny r. 1075, w Bononii dla prawa rzymskiego r. 1110, uprzywilejowany r. 1158, w Paryżu dla teologii i filozofii r. 1140 uprzywilejowany r. 1305 miał w pierwszych czasach sławnych na cały świat nauczycieli – Uniwersytety te najstarsze i najsławniejsze służyły przy urządzeniu za wzór późniejszym. Bononski był wzorem dla Włoch, Hiszpanii i Francyi; Paryski dla Anglii i Niemiec. Urządzenie bononskiego było republikanckie t. j. że studenci obierali urzędników*) – a w Paryżu arystokratyczne. Paryski uniwersytet dzielił się na 4 nacyje: francuską (honoranda) pikardyjską (fidelissima) normandską (veneranda) angielską a później niemiecką (constantissima). W Paryżu najwcześniej utworzyły się fakultety i stopnie akademickie które później i do innych uniwersytetów przeszły.

*) rektora, senat, syndyka, kasyera, pedelli

5) Uniwersytety we Włoszech i w Hiszpanii utworzone podług wzoru bonońskiego w Piacenza w XII w. potwierdzony od Innocentego IV r. 1243, Modena w XII w. Reggio w XII w. Padua r. 1228 utworzony gdy scholarowie wyszli z Bononii, Pisa r. 1339 potwierdzony od Klemensa VI r. 1344, Arezzo r. 1356, Ferrara r. 1391, Rzym r. 1303, Neapol r. 1224, Perugia 1307, Pavia 1361, Sienna 1320. – W Hiszpanii: Sevilla, Polentia przeniesiona r. 1200 do Salamanki; Lerida r. 1300, Valladolid r. 1346, Coimbra r. 1279.

6) Uniwersytety w reszcie Europy utworzone podług paryskiego: Bourges około r. 1204; Toulose 1229, Orleans w XIII w. Montpellier 1196, Avignon 1303, Rheims 1145, Anjou 1348, Lyon około 1300, Grenoble 1339 – W Anglii: Oxford sławne szkoły w IX w. z końcem XI w. w uniwersytet zamienione; Cambridge w XIII w. – W Szwecyi: Upsala 1477, Kopenhagen 1478, Kraków 1347 względniej 1364, Praga 1348 d. 6 Kwietnia otrzymała od cesarza Karola IV przywilej (podług Tomka założona 1363) a r. 1347 od Klemensa VI potwierdzona, na wzór paryskiej miała 4 nacyje: Czeską, Bawarską, Polską i Saską. – Wieden 1365 lepiej urządzona 1384; Erfurt 1392, Kolonia 1388, Ingolstad 1459, Heidelberg 1386, Lipsk

Teologię, Prawo i Medycynę zwano: Facultates superiores: ponieważ studenci wtedy tylko na takowe uczęszczać mogli, gdy na Wydziale artystów otrzymali znajomość języka łacińskiego i ogólne naukowe wykształcenie przygotowawcze. – Wydział filozoficzny zwał się pierwiastkowo: Facultas artium: dopiero w XVI wieku zaczęto go zwać Ordo philosophicus vel philosophorum.

14) Dziekani stali na czele każdego wydziału, mieli dodaną sobie radę z profesorów wydziału (Consilium facultatis), zwoływali posiedzenia, mieli u siebie pieczęć wydziałową, wydawali świadectwa (testimonia publica) uważali na wykłady, obyczaje i pilność studentów. Rada wydziałowa trudniła się sprawami examinacyjnemi, roztrząsała kwalifikacyję do stopni, obierała examinatorów, udzielała uczniom stypendia

15) Stopnie akademickie: Pierwszy: Baccalaureus służył za dowód iż promowowany o tyle obznajomił się z umiejętnościami iż mógł przejść do pewnego studium fachowego (podobnie jak dziś testimonium maturitatis – Drugi: Licentiatus był to właściwie doktor examinowany, który jeszcze nie odbył uroczystej promocyi. – Trzeci: Magister vel Doctor jeżeli publiczne miał odczyty zwał się magister regens vel actu regens vel lector (ordynaryjny Profesor) – Każdy który otrzymał stopień jaki miał już prawo do wykładów i odczytów i różnił się od ucznia suknią osobną ~~ga~~ długą fałdzistą (taberdus). Od XVI wieku na wydziale teologicznym, prawniczym i medycznym byli tylko Doctores, a na wydziale artystycznym Magistri.

Per actu regentem intelligimus eum, qui legit qualibet die legibili in scholis, in habitu et hora debita nisi legitimum habeat impedimentum. (Bulaeus Tom III p. 420)

16) Odczyty: – Przed wynalazkiem drukarstwa, książki były drogie i mało który student je posiadał: przeto też nauczyciel zmuszony był text odczytywać (pronuntiare) dyktować, nad textem robić wykłady, noty (glossae, commentarii). Zaprowadzono przetoż porządek odczytów i wyznaczano czas trwania każdego. – Już od najdawniejszych czasów używano podręcznych ksiąg w których ważniejsze miejsca textu w pewnym porządku ułożone były. Te podręczne księgi zwano Summae: Takiemi były: Summa Petri Lombardi (teologiczna) Decretum Gratiani ~~[illegible]~~ (rękopiśmienna księga

prawa kanonicznego ułożony z kanonów, uchwał koncyliów, papieskich
dekretów, Kodexu Teodozjusza, zbioru praw Justiniana, r. 1151 przez
mnicha Gratiany w Bononii, do czego późniejsi papieże robili dodatki
i odmiany) Summa Azonis, Regula Salernitana (medyczne), Summa
Thaddei, Summa Petri Hispani i. t. d. (ob Meiners III. 273) – Pierwot=
nie nie było programmu nauk, później dopiero pisane a w końcu
dopiero drukowane za Stanisława Augusta (Series-Ordo) – Jak długo
nauczyciele ordynaryjusze nie mieli wyznaczonej stałej pensyi, pobie=
rali od uczniów opłatę (Collectae – Salaria – Pastus – minervalia –
Honoraria – Collegiengeldern) od których tylko ubogich uwalniano
W Pradze każdy który miał dochodu więcej jak 12 dukatów nie należał do biednych.
Krakowski uniwersytet stanowił w tem względzie wyjątek: bo gdy
w Wiedniu i w Pradze zakazane było profesorom gratis wykładać;
Kazimierz Wielki i Jagiełło obmyślili stałe pensyje dla zwyczaj=
nych profesorów (ordynarii), który bezpłatnie wykładali i przez
późniejsze dotacyje liczba ich wzrosła; co też było przyczyną iż
uniwersytet z różnych stron licznie był uczęszczany więcej niż
inne. W Pradze i Wiedniu oznaczano wysokość tych honorariów,
aby nauczyciel uczniów nie zdzierał. W Pradze płacono za wykład
miesięczny zwykle 1 grosz. Ćwiczenia w dysputach które nauczyciel
z uczniami odbywał zwały się Exercitia (Disputirübungen) które się
różniły od dysput publicznych (Disputationes) jakie odbywali dla
przykładu sami nauczyciele, a którym się uczniowie tylko przy=
słuchiwali. Dysputy te były polem do popisywania się z znajomoś=
ciami dialektycznemi i lingwistycznemi – odbywano je w języku
łacińskim. – Najważniejszą i najuroczystszą była z nich: Disputatio
quodlibetaria odbywana raz w roku która zwykle kilka dni
trwała. Każdemu wolno było obierać sobie tezy które naprzód
przybijał: treścią ich były częstokroć śmieszne i przeciwne twier=
dzenia. Magister który odpowiadał zwał się Quodlibetarius, musiał
oponentom argumentować in utramque partem, t. j. każdego bronić
Dysputy quodlibetariae zaprowadzone w Paryżu r. 1250 za czasów
Albertus magnus, ustały w XVI wieku przy rozkwicie humanizmu.

7) Podział na nacyje był w Paryżu, Bononii, Padwie, Wiedniu, Pradze, Lipsku. Podział ten był nader szkodliwy jak to widzimy w Pradze gdzie r. 1409 tysiące uczniów i nauczycieli z powodu zatargów między narodowościami uniwersytet opuściły, i założenia uniwersytetu w Lipsku stały się powodem. – W później fundowanych uniwersytetach: Ingolstadzie, Tubindze niebyło podziału na nacyje tylko na fakultety.

8) Prerogatywy: Uwolnienie od podatków, powinności, myta, ceł i t.d. studentów i nauczycielów. Uwolnienie od zwykłych jurysdykcyj i podległość własnej jurysdykcyj (rektorowi) w sprawach dyscyplinarnych, cywilnych i kryminalnych stanowiło najważniejszą prerogatywę udzieloną uroczyście przez panującego lub papieża. Oznaką tej prerogatywy było berło jako znak godności noszone przed rektorem (sceptrum). Do prerogatyw należało także pozwolenie tworzenia sobie oddzielnych praw i statutów własnych dla dobrego porządku na wzór innych korporacyj – oraz bezpieczeństwo osób (Sicheres Geleit – salvus conductus) i ich rzeczy (wszystkie władze obowiązane były bronić) – prawo utrzymywania własnych przysięgłych bankierów (campsores, magni nuntii) co przy ówczesnym braku środków komunikacyjnych było bardzo potrzebne.

9) Rektor miał tytuł magnificus (podobnie jak senator państwa) i [przewodził] w zgromadzeniach senatu akademickiego [złożonego z Konsyliarzy] i w ogólnych zebraniach, był obieralny i miał często do pomocy prorektora. Rektor zapisywał uczniów (intitulare, immatriculare) do matrykuły (matricula) odbierał od nich przysięgę jeżeli mieli wiek dostateczny. W Paryżu pierwotnie co 4 lub 6 tygodni obierano nowego rektora, a od r. 1276 co 3 miesiące – W Padwie i w Włoskich Uniwersytetach trwał rektorat 1 rok w Pradze z początku 1 rok, później pół roku; w Wiedniu do r. 1385 rok a odtąd do r. 1629 pół roku, później znów rok; w Heidelbergu pół roku a od r. 1522 rok. Do immatrykulacyj wszyscy byli obowiązani, uczniowie, bedelle, księgarze i t.d. Od ucznia nie wymagano dowodów poprzednich nauk, tylko zaręczenia jednego z profesorów; również i wiek nie był przepisany, obok młodzików, byli ludzie dojrzałego wieku. Nie mający

lat dostatecznych nie składał przysięgi tylko sponsią. Również i czas do immatrykulacji nie był oznaczony. Przy immatrykulacji składano taxę, od której ubodzy byli wolni.
10) Urzędnicy: Syndyk miał sobie poruczone ~~[illegible]~~ załatwienie spraw z innemi juryzdykcyjami – Sekretarz spisywał protokuły posiedzeń i uchwały (conclusio) – Fiscus trudnił się kasowością.
– Bedelle (Bedellus od saskiego: Bidele, Büttel, woźny – także Sapiens) wykonywali roskazy rektorów, prokuratorów, dziekanów, trudnili się porządkiem przy obchodach, i przy uroczystych procesjach nieśli berła; mieli oni dochody z opłat przy promocyjach, cytacyjach, pensyi stałej nie mieli: byli to ludzie uczeni n. p. Profesz.
– Servitores (famuli, cursores) byli to częstokroć biedni studenci którzy usługiwali profesorom.
12) Przełożeni: Kanclerz (cancellarius) czuwał nad zachowaniem wszelkich praw uniwersytetu, potwierdzał stopnie akademickie ~~[illegible]~~ (po habilitacyi przez fakultety) w jego ręku spoczywała juryzdykcja kryminalna, czuwał on nad pilnością i dobremi obyczajami profesorów i uczniów. Ponieważ uniwersytety były zakładami kościelnemi więc papież udzielał to przełożeństwo biskupom miejscowym – Ponieważ kanclerz nie zawsze miał czas zajmować się swoim urzędem, poruczał go często podkanclerzemu (pro- vel vicecancellarius) do czego wybierał jednego z profesorów, który go zastępował.
– Konserwatorowie później przez papieża mianowani czuwali nad całością praw uniwersytetu.
13) Fakultety. – W ~~[illegible]~~ czasach dawnych dzielono wszelkie wyższe wiadomości na umiejętności (scientiae) do których należała teologia prawo kościelne i cywilne i medycyna – i na sztuki wyzwolone (artes) których było 7: z tych 3 były niższe (Trivium): Gramatyka, Retoryka, Muzyka – a 4 wyższe (Quadrivium): Dialektyka, Arytmetyka, Geometria, Astronomia, były to umiejętności pozwolone (licitae).
Później do wydziału artystycznego należały: Gramatyka, Retoryka, Dialektyka, Matematyka, Fizyka, Metafizyka i Moralna.

14) Depositio cornuum (Beania - Fuchsraufr) - nowo immatrykulo=
wany student zwał się Beanus (od bec jaune = Gelbschnabel) po na=
szemu fryc (Fuchs) i aby był do towarzystwa starszych studentów
przypuszczony, musiał być wprzódy frycowany (cornua deponere
podobnie jak dziki zwierz). Był to akt uroczysty studencki do czego
używano narzędzi: Serra, dolabra, bidens, dens, clava, novacula, pecten

Cum terebra tornus, cum lima malleus, incus
Rastraque cum rostris, cum furca et forcipe forpex.

(Ob. Tholuck pag. 203 - Meyer: Studentica, Leben und Sitten deut=
scher Studenten. Leipzig 1857. pag. 48). Pennalizmu czyli służebności
wymaganej od starszych studentów, nie było w Krakowie. Ceremonie
depozycyi oznaczały symbolicznie akt oczyszczenia ~~a~~ z brudów
niewykształcenia (Dinckel: De origine, causis, typo et ceremoniis
Depositionis. Erfordiae 1579)

15) Noszenie broni było pozwolone na uniwersytetach włoskich
- w Paryżu zaś i uniwersytetach niemieckich urządzonych podług te=
go wzoru zakazane, który to zakaz nie był ściśle zachowywany.
To dawało powód do różnych zdrożności i rozruchów, bijatyk
z oeklarzami, mieszczanami, szlachtą. Zdrożności (też nie trzeba kłaść
na karb niewykształcenia, lecz na karb charakteru owych wieków
od naszych znacznie różnych: w których się szorstkość i gburo=
watość przebijała. To co dla nas dziś obrzydliwe, niegodne i podłe
wówczas częstokroć żadnej ~~[illegible]~~ odrazy nie sprawiało i uwa=
żano to za naturalne. Szorstkość ta przebija się nawet w lepszych
naszych pisarzach Kochanowskim, Reju, Górnickim. A lubo z jednej
strony w życiu studentów ówczesnych przebija się szorstkość i gbu=
rowatość (obyczajów) towarzyska: tak z drugiej strony widzimy
w nim podziwienia godne uszanowanie naukowości. Już Melanch=
ton zarzucał w swych mowach akademicznych studentom: „iż podob=
„nie jak Centaury i Cyklopy szalejąc tłukli się po całych nocach po uli=
„cach, napełniając wszystko dzikiemi krzykami, napadając spokojnych
„i bezbronnych ludzi, rzucając na nich obelgi, kamienie i porywając
„się na nich z bronią, a nawet oblegając domy obywatelów, wybijając i
„siekąc okna i drzwi, budząc ze snu położnice, chorych i starców, sztur=
„mując i rozrzucając ~~budy~~ wozy na placach, wozy lub co im pod rękę popadło."

Obyczaje dzikie

Były wszędzie nawet tam gdzie nauki humanitarne wyżej postąpiły.

jeżeli się to działo na uniwersytecie luterskim w oświeconych krajach niemieckich, jakże mamy się dziwić u nas rozruchom? Do tego przyczyniało się i to że większa część szlachty kształciła się w domu prywatnie. Z końcem XVII wieku obyczaje studentów mniej już mają szorstkości. Nie powinniśmy się dziwić iż w latopismach znajdujemy częste wzmianki o podobnych bezprawiach albowiem „rysy i przymioty pochwały godne, ciche cnoty pilności „i dążenia naukowego nie dają pochopu do przechowania ich w „dziejach; podczas gdy występki, karygodne czyny pociągające „za sobą czynności i śledztwa urzędowe tym skrzętniej w annałach „uniwersyteckich uwieczniano." (Robert von Mohl: Geschichtliche Nachweisungen über die Sitten und das Betragen der Tübinger Studirenden während des XVI Jahrhunderts. – Zbytek w sukniach i stroju starano się częstokroć osobnemi przepisami określić.

16) Uczęszczanie na uniwersytety było pierwotnie liczniejsze – nie da się jednak ściśle oznaczyć.

17) [illegible] Contubernia. – Wielka liczba studentów przy braku mieszkań w mieście i przy wygórowanym czynszu mieszkalnym, dały powód do tak zwanych Konwiktów. Lubo w Krakowie mieszczanie przez submissią za Kazmierza W. zobowiązali się, nie przeciążać studentów wysokim czynszem mieszkalnym, mimo tego mieszkania były drogie. W tym celu wyznaczano co roku Komissie złożone z członków uniwersytetu i rady miejskiej, które taxowały czynsze mieszkań. Gdy jednakże mniej zamożnym i uboższym studentom trudno się było pomieścić: przetoż od XIII wieku fundowali Książęta, uniwersytety i bogatsze osoby we Włoszech, Francyi i Anglii zakłady, w których studenci bezpłatnie lub za mierną opłatą znajdowali przytułek i pożywienie. Drugą przyczyną było, iż miano na celu przy ogólnej niemoralności w wielkich miastach (Cf: Jacobus de Vitri cardinalis: Hist. occident. cap. 7 apud Meiners – o Paryżu) uchronić młodzież od zepsucia, ocalić ich cnotę i przez dozorowanie pilności czuwać nad ich wykształceniem. W Paryżu składał się cały uniwersytet z podobnych zakładów (collèges). – Collegia były zakłady fundowane dla pewnej liczby professorów i studentów. – Bursae były zakłady publiczne dla samych uczniów. Częstokroć i professorowie (n. p. Głogowczyk) otwierali

podobne konwikty, gdyż bez pozwolenia rektora niewolno było mieszkać gdzie indziej tylko in locis approbatis (Bursae vocabantur domus vel habitationes scholarium pauperum e diversis nationibus, qui e piis fundationum stipendiis sive in communitate, sive etiam seorsim alebantur — Bursa id est arca, gazophylacium. In bursis seu arcis reponebantur, quae ad scholasticorum, verbi gratia, alimoniam spectabant et quae in eum usum a viris piis erant legata. — Du Cange). Bursy otrzymywały nazwę od swych fundatorów lub od przeznaczenia. Do burs przyjmowano na pewien okres czasu. Bursy krakowskie były tak zwane Codriae (franc. Coterie, Armenhaus) gdzie albo bezpłatnie lub za małą opłatą przyjmowano. — W szkołach mieszkali także żacy. — Szpital żaków — Filadelfie i t.p. — Bursa węgierska tworzyła tak zwane Landmannschaft, Genossenschaft.

18) Nazwa najdawniejsza uniwersytetu była Schola, później Studium, Studium generale, później Universitas studii (selbständige zusammengesetzte Gilde von Lehrern und Lernenden) — Z końcem XV wieku zwano: Gymnasium (Lycaeum) a najpóźniej Academia, Szkoła główna, Wszechnica w XIX wieku.

1 tom 1815. XXI. 2. 100. β. ~~2~~ 3 tom 1822
2 " 1816 4 tom 1826 69

Uniwersytety: Paryż dla teologii i filozofii Bologna dla prawa, Salerno dla medycyny kwitły

najwięcej urządzano uniwersytetów podług Bologna waren vorzüglicher Rechtsschulen, Bologna war auch anfänglich auch nur Juristenschule – podobnie jak w Bologna studenci obierali rektorów – Uniwersytet w Bononii ~~XXII~~ w drugiej połowie XIV wieku dostał fakultet teologiczny [p. 163. Fr. Carl. v. Savigny: Geschichte des römischen Rechts im Mittelalter. Heidelberg 1822) na sposób paryskiego

Że dużo Polaków tu było świadczą statuta przed 1253 ułożone podług którego Poloni należeli do oddziału Ultramontani, były i tak zwane Collegia były tam już dla ubogich uczniów r. 1263

(Massarius kassyjer odpowiadał naszemu Campsorowi)

Collegium Collega major zwyczajni prof

Collega minor

Lectiones ordinariae najczęściej nieopłatne które über ein ordentliches Buch in der Regel: ordentliche (Digestum vetus, Vorlesungen gehalten wurden Decret i Decretalien

außerordentliche ~~Schola~~: Infortiatum, Digestum novum et volumen – w Bononii wybierano 2 rektorów, uczniowie ich obierali

W uniwersytecie paryskim dopiero 1363 fakultet teologiczny zaprowadzono

Paryzki uniwersytet różnił się od bonońskiego co do urządzenia miał 1 rektora

Collegium artistarum (Wydział filozofii) każde Kollegium miało swą bibliotekę

Studium generale dla różnicy od zwyczajnych szkół ~~Schola~~ Schola studium – Hochschule)

Papież udzielał tytuł studium generale i wyznaczał Kanclerza

Pandekta: 1) Digestum vetus od 1 Buch bis zum 2 Titel des 24 Buch (De Divortiis) (gebraucht)

2) Infortiatum od 3 tytułu księgi 24 (Soluto matrimonio) aż do końca 38 księgi) gebraucht nicht ganz

3) Digestum novum od 39 księgi do końca gebraucht

Infortiatum zowie się właściwie Zugabe, Zusatz, Verstärkung ponieważ tę część pandektów najpóźniej dodano w środek.

Codex Justiniana prawo

Institutiones

Authenticum, Julianus (są to novella, Glossy) dzieliły się na Extravagantes

Jus Canonicum zebrane przez Gratiana w XII wieku w Bologni zwano Decretum, Decretales, Canones

Lectura zwano uwagi noty, glossy objaśnienia

Vorlesungen waren wichtig weil man keine Bücher in solcher Menge besaß – die Wissenschaft vom Zuhören lernte und Mangel an Selbstbildungsmitteln

Stationarii księgarze którzy mieli zapas książek które prze: pisywali lub za zapłatą do prze pisywania udzielali

Quaternus Lage von 4 Blättern Viererbogen [?]

Uniwersytet praski dzieli się na 4 narody czeski, bawarski polski i saski

dom Jerusalem (Bartholomäusgasse Nr. 30). Altstadt

Od r. 1390-1408 Polaków w Pradze było 1/3 (do których liczono [?]

przez Króla czesk. Karola IV na co Klemens VI pozwolił 1347

Uniwersytet w Pradze założ. 1348 w Krakowie 1363

w Wiedniu 1365 Heidelbergu 1368, Kolonii 1388, Erfurcie 1392

70

Praski podupadł od r. 1390 wskutek rozruchów
był założony podług wzoru praskiego

R. 1409 z Praskiego uniwersytetu rozeszło się do 5000
z przyczyny o kłótni względem obioru rektora i narodowości
a r. 1416 Koncilium Konstancyjskie uniwersytet prask. na czas skasował

Magister Hieronim z Pragi bawił w Krakowie 1413
wysłany 1413 do Litwy też na naszy Jagiełły i Witolda w celu zawarcie unii
uwolnienie od cła studentów podobnie jak w Praskiem
mu się duchowieństwa grack.

gdzie się na Paryż i Bologne Karl IV powołuje

Jadwiga zakłada 1397 bursę (kollegium litewskie)
d. 10 listopada 1397. dla młodych Litwinów uczących
się teologii przy uniwersytecie w Pradze a pismem
z 20 czerwca 1397 uposażyła funduszem na dom mieszkalny i kapitałem na dobrach ziemskich lokowanym
w Czechach który 200 kop groszy rocznie rosił – na
utrzymanie owych teologów
za prokuratorów i pełnomocników do tego fundacji
obrała swego kapelana sławnego cystersa i kaznodzieję
Jana Sztiekna plebana przemankowskiego
Krzyża kramarza praskiego i Niepr mieszczana praskiego
aż do r. 1413 mieszkali w domie Jeruzalem na starem
mieście najętym od opata cystersów
potem ustało?

Domex Deje

71

(Gymnasii Altdorfiani)
A. 1609 był w Altdorfie w Uniwersytecie koło Norymbergi
rektorem: Adam a Sienno Sieniensky palatini:
des Podoliae.

pag 63. Baier J. J. Wahrhafte Beschreibung
der Nürnbergischen Universität-Stadt
Altdorf. Altdorf 1714. 4to

...par ... l'Arch...
...

...dition augmentée d'un
...t mis entièrement à jour

p. VIII. 864. A - H	8 ex.				
" 865-1924 I - Z					
...au Supplément. 104					
en 2 Vols.					

Acta nationis Germanicae Universitatis Bononiensis ex archetypis tabularii Malvezziani, iussu Instituti Germanici Savignyani ediderunt Ernestus Friedlaender et Carolus Malagola. Berolini, typis et impensis Georgii Reimeri 1887. 4to ppg. XXXIX. 503. 1 i 5 tabl. chromolitogr. (38 Mk)

Po zdobyciu Bononii przez Francuzów r. 1796, większa część tamtejszych aktów uniwersyteckich zaginęła. Jedną księgę aktów nacyi niemieckiej obejmującą: Statuta i przywileje, Matrykułę, Annales i Herby, kupił r. 1825 hrab. Józef Maria Malvezzi de' Medici w Bononii, i tę pozwolił hr. Jan Malvezzi senator z swej biblioteki ogłosić. (Ob. Arnold Luschin v. Ebengreuth: Quellen zur Geschichte deutscher Rechtshörer in Italien. I. w Sitzungsberichte der phil. hist. Klasse des K. Akademie d. Wissens. zu Wien. Bd. CXIII. Heft II pag. 745 – Sarti: Mauro De claris archigymnasii Bononiensis professoribus. Bononiae 1769. 1772 2 Vol. – Denifle H.: Die Universitaten des Mittelalters bis 1400. Berlin 1885. I.). Matrykuła nacyi niemieckiej sięga od r. 1289–1560.

(Ob. Pasquali Alidosi Nicolo: Li Dottori Forestieri che in Bologna hanno letto Teologia, Filosofia, Medicina et Arti liberali. Bologna Tebaldini 1623

Uniwersytet w Bononii powstał pierwotnie w XII wieku z szkoły prawa która się dzieliła na nacye, z których każda obierała sobie własnego rektora (Ob: Ettore Coppi: Le Università Italiane nel Medio Evo. Firenze 1880.). Dopiero w XIII wieku utworzono uniwersytet połączywszy razem pojedyncze szkoły, na 2 oddziały: I) Citramontanorum (włoskich), II) Ultramontanorum (cudzoziemców) = Jurisconsultorum;*) do tych 2 oddziałów prawniczych dodano później oddziały: III) Medicorum i IV) Artistarum. – Roku 1265 podzielony został Uniwersytet Bonoński na 3 oddziały czyli Nacye: I) Oddział składał się z 4 nacyi: Gallicorum, Hispanorum, Provincialium, Anglicorum. II) Oddział (Citramontani) składał się z 8 nacyi: Piccardorum, Burgundiensium, Pictaviensium, Turonum et Cenomanensium, Normannorum, Catellanorum, Ungarorum, Polonorum. III) Oddział składał się z 1 nacyi Teothonicorum do której należeli Svevi, Bavari, Saxones, Franci, Bohemi, Moravi, Silesii, Livonii, Lotharingi, Dani, Norvegi, Litwani. – Porządek wyboru rektora ten był, iż

*) było też równocześnie 2 rektorów dla wydziału legistów od r. 1564 jeden – wydziały zaś medyczny i artystyczny miały swoich rektorów

przez 4 lata obierano z oddziałów I i II na przemian rocznego rektora, a 5tego roku zaś z odziału III niemieckiego, i tak kolejno w tym samym porządku.

Roku 1306 była discordia nationis Theutonicae cum Polonis rozruchy, które za wdaniem się archidiaconi de Polonia (może Jarosław Bogoria Skotnicki ?)*) ugodzone zostały przez spisanie ugody i statutu. (pag. 59)

*) Może: Pontius Archidiaconus Albanensis Rector Citramontanorum 1306–1307 (?)

Anno 1492 a magnifico ac venerabili viro d. Johanne Salomonis de Cracovia Artium Doctore, clerico Cracoviensis diocesis (recepimus) 1 ducatum Ungericum, quem ex mera animi sui liberalitate in honorem gloriosissimae V. Mariae contribuit. (pag. 244) |: Ten Joannes Salomonis de Cracovia został w Krakowie Baccal. Art. r. 1488, mgr art. 1490, później był kanonikiem Katedr. Krak. +1528, brat jego podobno Nicolaus Salomonis został w Krakowie Baccal Art. 1488)

Anno 1496 (recepimus): a domino Nicolao Kopperlingk de Thorn 9 grossetos. (pag 248) |: Mikołaj Kopernik astronom wpisany w poczet uczniów nacyi niemieckiej w Bononii :|

Anno 1498 (recepimus): a domino Andrea Kopternick diocesis.... (brak) Bolognínos 32 (t.j. groszy bonońskich 32 czyli denarów których 12 szło na 1 solid) (pag. 252) |: brat Mikołaja Kopernika :|

Malagola Carlo: I Rettori nell'antico Studio e nella moderna Università di Bologna. Note storiche sul Rettorato e serie dei Rettori (Annuario della regia Università di Bologna. Anno scolastico 1887–1888. Bologna 1887. 8vo pag. 195–259)

Szkoły prawa (legistów) powstały w Bononii z końcem XII wieku i dzieliły się na różne gruppy podług narodowości słuchaczy. Szkołom tym nadał przywilej cesarz Fryderyk I (czyli raczej II) r. 1158 na sejmie w Roncaglia pozwalający na własną jurysdykcyą i obieranie rektorów. W XIII wieku podzielił się Uniwersytet na 2 oddziały: 1) Legisti Ultramontani (obcych nacyj), 2) Legisti Citramontani (nacyi włoskiej). Każdy z tych oddziałów od r. 1224 obierał sobie własnego rektora. R. 1316 utworzono nowy oddział 3) Medyków i Artystów który także obierał własnego rektora.
Szereg rektorów od r. 1244 zebrany przez Malagolę: Pierwszy: Joannes de Varanis 1244 Rector Ultramontanorum et Pataleo de Venetiis 1244 Rector Citramontanorum.

Rektorowie Polacy w Uniwersytecie bonońskim.

R. 1289 Joannes de Polonia Rector Ultramontanorum, Medicinae.
1348 Mr. Johannes de Pollonia Rector, Medicinae.
1395 D. Jacobus de Pollonia Rector Ultramontanorum.
1414 D. Miroslaus de Polonia Rector Ultramontanorum.
1447 D. Nicolaus Chebde de Niewiesch de Polonia Rector Ultramontanorum et Citramontanorum
1448 D. Johannes de Polonia Vicerector Ultramontanorum.
1458 D. Johannes de Apolonia vel Polonia Rector Ultramontanorum.
1459 D. Johannes de Polonia Rector Ultramontanorum
1462 D. Andreas de Opporow de Polonia Rector Ultramontanorum.
1465 D. Tomas de Polonia utriusque Universitatis Rector.
1466 D. Wladislaus de Polonia archidiaconus Pomeraniae, Wladislaviensis Canonicus, Rector Ultramontanorum.
1481 D. Mr. Georgius de Russia Artistarum et Medicorum Rector.
1482. D. Abraam de Polonia Ultramontanorum Rector.

Podług Statutów Uniwersytetu bońońskiego (z r. 1432) oznaką stroju rektora (pag. 207) był biret i kaptur (caputium sive capuceum); kaptur był podszyty futrem z popielic (de vario); z resztą nosili suknię zwierzchnią czyli płaszcz (tabardum) z sukna czarnego; pod tem nosili strój z czarnego sukna, jak inni studenci. Na miniaturze z r. 1476 rektor Legistów ma płaszcz z sukna czerwonego [: W Padwie r. 1463 nosił rektor płaszcz czerwony i kaptur (almutium) z popielic. Ob: Gloria: Monumenti della Universita di Padova. Venezia, Antonelli 1874 pag. 187. – J. Ph. Tomasini: Gymnasium Patavinum. Utini, ex typ. N. Schiratti 1654 cap. XX pag. 55. 56:]. R. 1601 nosił w Bononii rektor caputium z axamitu obramowane złotem. – R. 1803 nosił rektor i profesorowie strój czarny z wyłogami zielonemi, i łańcuch złoty (płaszcz, sutannę, kołnierz popielicowy i biret czworograniasty z białym kutasem – według ordynacji z r. 1811) Podług rozporządzenia z r. 1827 profesorowie wydziałów różnią się tylko biretami, jurydyczni noszą niebieskie, medyczni czerwone, filozofowie zielone, filologowie białe birety. – W najdawniejszych czasach nie było pewnego przepisu co do strojów akademickich.

Uniwersytet w Padwie od r. 1228 miał 4 rektorów: 1) dla nacyi francuskiej, angielskiej i normańskiej; 2) dla prowencalskiej, hiszpańskiej i katalońskiej; 3) dla włoskiej; 4) dla niemieckiej

W Bononii w muzeum archeologicznem przechowuje się (zburzonego kościółka Santa Maria della Pace – kamienna) płaskorzeźba znaleziona r. 1886 na Campo Santo. Przedstawia ona Madonę z dzieciątkiem przed którą z prawej i lewej stronie po 3 mężczyzn klęczy. Nad jednym napis: Jeroslaus de Polonia, a u spodu herb Bogoria. Ma to być zabytek z kaplicy expiacyjnej, którą miasto za rozkazem papieża Jana XXII postawiło za ścięcie studenta Anglika r. 1321 za rektorstwa Jarosława Skotnickiego. Osoby klęczące mają przedstawiać 3 studentów i 3 mieszczan na znak zgody. – Rektorstwo Jarosława w Bononii bardzo jest wątpliwe, może był tylko radcą nacyi polskiej (consiliarius) – albowiem w szeregu rektorów pod r. 1321 – 1322 wspomniani są rektorzy: Bartolomeus Lamberti de Cypro Canonicus Famagustae Rector Ultramontanorum et Bernardus Catenacius Canonicus S. Antonii de Placentia Citramontanorum Rector 1321 – 1322.

1475 Albertus de Bonacursis de Fano Scolarum Medicorum et Artistarum Rector

Podług artykułu Windakiewicza Stan.: Bolonia i Polska (w Przegląd polski Rok XXII Zeszyt X Kwiecień. Kraków 1888 Ogóln. Zbioru Tom 88 Nr. 262 str. 33) odczytał O. Denifle na powyższej tablicy expiacyjnej napisy w górze z prawej strony: „Petrus Revoru de Burgundia, Jaroslaus de Polonia „Rector Ultramontanor." – z lewej strony: „Rect. Citramontanor. Aynardus de Montebello, Jacobus de Longvilla de Janua." – na dole: „Anno Domini 1322 die II Marcii inceptum et ultimo Aprilis perfectum fuit pro reconciliacione studii huius ecclesie opus subregimine nobilium virorum Bartholomei de Cipro canonici Famagustani Ultramontanorum et Bernardi Catenacii canonici S. Antonii de Placentia Citramontanorum rectorum et sculptorum hic IIII „sapientium."

(Iscrizione già esistente nella Chiesa della Pace in Via S. Mamolo, ora nel Museo Archeol. di Bologna.)

/: Ghirardacci Cherubino: Historia di Bologna. Bologna, Rossi 1605 – 1669. :/

De claris Archigymnasii Bononiensis Professoribus a sec. XI usque ad sec. XIV. Tomus I Pars 1ma autore Mauro Fattorini - Pars 2a autore Sarti. Bononiae ex typogr. Laelii 1769 (w Części 2ej pag. 236-246 pomiędzy: „Scholares illustres" wymienieni:)
Anno 1269 Joannes archid. Polonus - Philippus Can. S. M. de Vratislavia de Polonia - Poricius de Urcio Polonus - Trajanus Can. Pranensis cum aliis Polonis.
Anno 1277 Domitianus Prepositus Cracoviensis - Inconstay fil. d. Sobeslay preposit. Gnesnen. Can. Pragen. - Johan. de Milone de Polon. - Johan Mustacho Can. Vratislavien. (Jan Muskata bisk. Krak. 1294 + 1320)
Anno 1280 Andreas de Polonia Can. Mesnen. fil. d. Bonanni militis de Polonia magna.
Anno 1282 Bonifacius qui dicitur Bonuslaus nepos d. episcopi Vratislaviensis (biskupem wrocławskim był wtedy Tomasz herbu Zaręba) - Vitus dictus Copasino de Polonia.
Anno 1285 Mag. Stephanus de Polonia
Anno 1286 Gualterius de Polonia.
Malagola Carlo: I Polacchi in Bologna. Bologna 188. przytacza z Matrykuł (Rotuli) następnych Profesorów i Uczniów. a) Profesorowie prawa (Decretorum) 1444-1445 Mikołaj z Polski leg. Volumina. - 1458-60 Jan z Polski Rektor Ultramontanów, leg. Decreta - 1462-1468 Andrzej z Polski Rektor Ultramontanów, leg. Decreta. - 1465-1466 Tomasz z Polski Rektor Ultramontanów, leg. Decretal. Digestum vetus (może

Tomasz z Strzępina bisk. Krak. 1454 + 1460) – 1466–1467 Władysław Archidyakon pomorski, kanon. włocław. Rektor Ultramontanów, leg. Decretalia. – 1482–1483 Abraham Rektor Ultramontanów, leg. Decretalia.
b) Repetitores Medicinae (Docenci): 1511 Mgr. Joannes d. 21 Martii – 1516 Mgr. Nicolaus Velicin Polonus. – 1567 Martinus Foxius – 1570 Stanislaus Grott – 1615 Gasparus de Polonia Scarmeriensis.
c) Professorowie Filozofii: 1514–1515 Jakób Marcin – 1652–1654 Joannes Hieronimus Szemet Polonus.
d) Professorowie Astronomii i Astrologii. 1448 Marcin z Polski (Martinus Rex de Żorawice alias de Przemislia, został Mgr. Phil. 1445 w Krakowie, po powrocie z Włoch był 1451 Prof. Medyc. i r. 1456 fundował katedrę astrologii) – 1454 Albertus de Cracovia Astronom. et mathem. – 1469–1470 Jacobus de Polonia – 1471–1475 Joannes Bossis, doktoryzował się w Krakowie r. 1495 (w Muczkowski: Statuta nec non liber promotionum. Crac. 1849 pag. 119 pod r. 1495 między promowanemi w filozof. przychodzi Johannes de Boszyn) – 1479–1480 Nicolaus de Kwiscin, także Nicolaus de Znoula Mariae wykładał astronomię i matematykę – 1503–1504 Martinus Rex Polonus. – 1506–1515 Mathias Sepravitius Bochnensis Polonus (professor anatomii) (r. 1471 został w Krakowie Dr. Phil: Mathias de Bochnia) – 1511 Mgr. Valentinus Sninius (wykładał medycynę i astrologię) – 1605 Christophorus Najmanus Polonus (Najmanowicz Krzysztof, wróciwszy 1609 z Bononii był Prof. Medycyny w Krakowie + 23 Decembr. 1651 w Krymie)
e) Profes. Retoryki: 1515–1516 Nicolaus Albini Polonus.
f) Studenci polscy: 1333–1370 Jeroslaus Skotnicki Dr. Praw kanon. i Rektor Uniwers. (Jarosław Skotnicki herbu Bogoria arcyb. gniezn. 1341 + 1376) – 1381 Stanislaus Polonus Dr. fextus – 1385 Henricus Polonus Dr. fextus. – 1388 Johannes de Brozinich vel Borsurecz Dr. fextus – 1401 Jacobus nobilis – 1413 venerab. Pietrus de Cracovia – 1415 Miroslaus de Polonia Rector Ultramontanorum – 1422 Albertus filius Nicolai Praepositus Posnan. et Philippus frater suus examinati sed laureati duobus annis post.

1423 Gerardus de Polonia. – 1443 Nicolaus filius Sdziolai de Mirgineingen de Polonia, canonicus ecl. ~~plt~~ poltaviensis. – 1443 Sigismundus filius Vincentii de Ghyslg decanus ecl. Plocensis. – 1445 Nicolaus Chbde Rector Ultramontanorum et Citramontanorum. – 1445 Joannes Vicerector Ultramontanor. – 1460 Lancislaus. – 1461 Martinus de Lupza canonicus Vilnensis – 1462 Andreas de Opporovn vel Opporozou (biskup przemysk. kujawsk. +1483 h. Sulima) – 1465 Tomas Rector Ultramontanor. legista. 1467 Vladislaus archidiaconus de Polonia, Rector duarum Universitatum. – 1471 Desilaus. – 1476 Joannes filius Jacobi – 1490 Joannes Ungurethys – 1490 Martinus Lucas [de dioec. plocensi Vilknovu vel Vilknovii de dioecesi plocensi. – 1490 Andreas Krzycki (herbu Kotwicz arcyb. gniezn. +1537.) – 1496 Ladislaus de Polonia et Petrus filius Salomonis de Cracovia laureati in jure canonico. – 1498 Paulus de Lutomirsko laur. in Jur. can. mortuus eodem anno, natus 28. – 1500 Pietrus filius Nicolai Thomicz clericus dioeces. posnan. (bisk. Krak. +1535) – 1504 Joannes Albi de Cracovia in Jur. can. Doctor – 1505 Bernardus Vapoulzkii filius Stanislai de Radochonycza cantor przemyslien. et can. cracovien. (Bernard Wapowski +1535) – 1496 Lucas de Polonia et Joannes Pietrus fil. Solomonis in Utroque jure (Jan Salomon Kanon. Krak +2 Febr. 1528.) – 1579 Mattheus Piscorevius. (Kanonik wileń. sekr. Król. autor 1574–1597) – 1583 Michael Sandomiriensis. – 1606 Stanislaus Wojenski. (Stanisław Wojenski herbu Zadora Kanonik Krak. bisk. Kamieniecki +1685) – 1611 Wilielmus Yemps Polonus Allemanorum praeses. – 1612 Georgius de Endriis. – 1615 Samuel Lasterz de Tuczno (Samuel Laszcz z Tuczap strażnik Koronny +1649 herbu Prawdzic) – 1623 Adamus de Warislice vel Varsice Varsaviensis – 1633 Joannes Carolus Noskowski – 1635 Mattheus Polonus – 1645 Joannes Stemet vel Szemet vel Szemiot herbu Łabędź z Litwy – 1666 Joannes Naruszewicz de stirpe Wadwicz – 1669 Samuel a Zborow comes in Ryth-

Nicolaus Chebdae de Niewiesz decanus posnan. Praepos. crusvic. Decret. D[r] 1448 (r. 1449 w Rzymie)

wianus de stirpe Jastrzembiec — 1681 Habraham Meynski, Guglielmus Fugger, Joannes Tarnassius, Albertus Galewski a Błociszewo, Stephanus Pac de stirpe Gozdawa — Basilius Jaunius Vilnensis Consiliarius nationis Sarmatarum vel Jaczynic de stirpe Odrowąż.

g) Na nauki humanitarne uczęszczali: 1497 Paulus Szydłowiecki (kustosz krak. + 1506) — 1499 Stanislaus Ostrowski. — 1509 Erasmus Vitellio Ciołek episcopus plocensis (rodem z Krakowa, bisk. płocki 1503 + 1522 herbu Sulima) — 1505 Joannes episcopus Posnaniensis (Jan Lubrański h. Godziemba 1497 + 1520) — 1535 Nicolaus Golcewski Polonus. — 1563–1584 Valentinus Kuczborski de stirpe Ogończyk (Walenty Kuczborski kanonik krak. warmińsk. włocław. + 1573 autor)

h) Z akt kryminalnych: 1289 d. 11 Maii Joannes de Polonia Rector scholarium Ultramontanorum, Medicinae et Philosoph. — 1348 d. 4 Maii Joannes Polonus Rector Ultramontanorum Artium et Medic. (Jan z Radlicy h. Korab Dr. med. kanclerz kor. bisk. krak. 1382 + 12 stycznia 1392) — 1498 Michael de Polonia laureatus hoc anno.

i) Z archiwum arcybiskupiego:
1511 Joannes Stunza Dr. Artium — 1518 Mgr. Sebastianus laureatus in Artibus, Consiliarius Universit. Bonon. Med. et Philos. — 1575 Stanislaus Niesvias Towsei (Nieswiarzowski) — 1575 Mathias Clodinius drukował 1574 w Bolonii mowę na śmierć Zygmunta Augusta (Kłodziński Maciej herbu Lada kanonik krak. wileń. żmudzki sekretarz krol. 1579 + 1616 autor) — 1591 Stanislaus Zayoza — 1638 Albertus — 1638 Christophorus Baldovinus Lomas de Tenczyn Ossoliński (herbu Topor starosta stobnicki + 1649) — 1638 Joannes Charbicki de Chente Polonus. — 1656 (?) Joannes Innocentius Petricius (+ 31 Maji 1641 — wrócił z Bononii 1620 autor) — 1415 Nicolaus de Błonie doctoratus a Stanislao de Petricovia autor gravissimorum operum theologicorum (Nicolaus Phalislai de Blonie inscr. in Metr. Crac. 1414 Mgr. Art. 1421) ∟ — 1422 Pietrus Bnyn Mgr. Art. in Univ. Crac. et episc. Posnan.

∟ Dr. Praw kanon., kanonik warszaw. pleban czerski kapelan Stan. Ciołka bisk. pozn. autor

Liber Statutorum almi Studii Bononiensis. Bononiae impressit Justinianus Leonardi Ruberiensis 1515.

2a. ed. Statuta et privilegia almae Universitatis Juristarum Gymnasii Bononiensis. Bononiae apud Alexandrum Benacium 1561.

Philosophiae et Medicinae Scholarum Bononiensis Gymnasii Statuta instaurata 1609. Bononiae apud Victorium Benatium 1612.

I Rotuli dei Lettori Legisti e Artisti dello Studio Bolognese dal 1384 al 1799 pubblicati dal Dottore Umberto Dallari Sotto Archivista nell' Archivio di Stato di Bologna. Volume I. Bologna, regia tipografia dei fratelli Merlani 1888. fol. ppg. XVI. 216.

Katalogi spisy profesorow od 1384-1513

1447 Ad lecturam Digesti veteris: Nicolaus Chebdae de Niewiesch Rector Ultramontanorum

1462 Ad lect. Decreti: Andreas de Polonia Rector Ultramontanor. (Andreas de Oporow) (sub Joannes de Polonia)

1465 Ad lect. Digesti veteris: Tomas de Polonia Utriusque Universit. Rector. (ze Strzepina ?)

1466 Ad lect. Decretalium: Wladislaus de Polonia Archidiaconus Pomeraniae, Wladislaviensis Canonicus, Rector Ultramontanorum.

1471 Ad lect. Astronomiae M. Joannes de Bossis Polonus

Statuti delle Università e dei Collegi dello Studio Bolognese pubblicati da Carlo Malagola Dottore Collegiato onorario della Facoltà Giuridica della R. Università e Direttore del Archivio di Stato di Bologna. Bologna Nicola Zanichelli 1888. fol. str. XXIV.

druk w 595 exemplarzach

są to statuta Wydziałów od r. 1317 - 1499.

Mauro Sarti: De claris Archigymnasii Bononiensis Professoribus a saec. XI usque ad saec XIV. Bononiae 1769.

Carlo Malagola: Monografie storiche sullo Studio Bolognese. Bologna, Nicola Zanichelli 1888.

Savioli Vittorio: Annali Bolognesi. Bassano 1795. 3 Vol.

Cherubino Ghirardacci: Historia di Bologna. Bologna ~~[illegible]~~ 1605

Acta nationis Germanicae Universitatis Bononiensis ed. Ern. Friedlaender et Car. Malagola. Berolini 1887. 4to

Nicolo Pasquali Alidosi: I dottori Bolognesi di Teologia, Filosofia e Medicina e d'Arti Liberali. Bologna 1623.

Doktorowie w Bononii 1498

1653 Scholc Dr. Med. i Prof w Zamościu
+ 6 Septemb.

1496 Petrus Salamonis de Cracovia Dr. Jur. in Bologni

1505 Bernardus Stanislai Wapowski de
Radochońce Canon Premisl et Cracov. " "

1567 Valentinus Rosarius Crac. Dioc " Juris Pontif. "

1511 Joannes Noscovius . . Dr. Med. "

1553 Stanislai Rosari " " "
1553 Valentini Rosanka " "
1516 Nicolaus de Wieliczka " "
Mr. Art Crac
" " Petrus Quitibertinus de Obornik
" " Johannes Benedicti de Czteslis
1545 Petrus Lozneriensis d. 8/9 1545
Albertus Sierper
Martinus Borucki
1556 d. 10/9. Paulus Novicampianus
1560 Laurentius Ponticius
1568 Martinus Fox
1591 Stanislaus Zawadzki (Picus młodszy)

Numerus Invent.	Litera	Nro
	Berger Adolph Franz.	Felix Fürst graphisches Berger. ppg. VIII
Dar J. Ch. Schindler.		/: Titel und ürig eingeb

78

Raymundus Parthenopeus z Neapolu
sprowadzony przed r. 1343 z Avenionu
do Polski przez Kazimierza Wielk.
do ułożenia statutu 1347.
był profesorem w Bononii

39
20
16
37
24
53
27
21
23
18

278

79

Valentinus 1512

w Bononii z Myszkowskim.

1512 episcopus Lucor. z Paweł Holszańskim Algimuntowiczem

1513 wrócił do Krakowa z bisk. tuckim w Wilnie

1517 ad ecclesiam in Gorky ~~Czarka~~ investitus sum

1499 acolitus

1509 ordinatus sum Vilnae

1518 przy biskupie w Wilnie

1524 Cracoviae fui

Format	Aut[...]
4to	(Redaktor[...]

Donadzki
x. M. A.

Tłumacz *(przerabiacz)*
(wydawca)

Dział	Umiejętność	Przedmiot

1596 d. 20 Junii Cracoviae. – Anna Austry:
aczka żona Zygmunta III króla polsk.
robi fundacyjny zapis na utrzymywanie
6 młodzieży z Polski i Szwecyi, którzyby
w Uniwersytecie jezuickim w Gracu kształ:
cili się w Retoryce, Filozofii lub Teologii.
(Quadrantinus Fabianus S. J. Speculum
pietatis ~~[illegible]~~ continens vitam Annae
Austriacae Poloniae reginae. Bruns:
bergae 1605. 4o. pag. 164)

Geschichte der Universität Heidelberg; nach handschriftlichen Quellen nebst den wichtigsten Urkunden von Johann Friedrich Hautz, nach dessen Tode herausgegeben von Dr. Karl Alexander Freiherrn v. Reichlin-Meldegg. Mannheim (J. Schneider) 1864. 8o

I Band (von 1386 bis 1556) LXVI. 477.

II " (von 1556 – 1803 und Urkunden) XVI. 506. 1.

(Uniwersytet w Heidelbergu r. 1706 oddany Jezuitom

Uniwersytety w starożytności, jako główne czynniki owczesnych umiejętności i jako oddzielne autonomiczne wielkiemi przywilejami obwarowane pierwotnie kościelne korporacyje, zajmowały nader ważne stanowisko w rozwoju cywilizacyi ludzkości: dzieje ich stoją w jak najściślejszym stosunku z dziejami oswiaty, cywilizacyj, kraju religii i Kościoła. W naszych czasach przyszliśmy do przekonania, iż przez dokładne obznajomienie się z przeszłością dopiero jesteśmy w stanie ocenić stanowisko missyą i zadanie narodu, i że cała nasza przyszłość po większej części zawisła od dobrze pojętej przeszłości kraju. Do tego przekonania przyszliśmy za pomocą historyi, do której rozświecenia w naszych czasach tak znaczne poczyniliśmy właśnie kroki: albowiem materyjał do dokładnego zbadania przeszłości narodu, nie spoczywa w ogólnych zarysach, ogólnikowych kompendiach historycznych, lub w nowem nicowaniu i przerabianiu oklepanych rzeczy; lecz ugruntownym i na pierwotnych autentycznych źródłach opartem

badaniu i roztrząsaniu pojedynczych szczegółów historycz=nych. W szeregu monografii nader pożądanych do zbadania należytego dziejów, mieszczą się także historie szkół i zakła=dów naukowych z których się oświata na kraj rozlewała. Jednym z najdawniejszych uniwersytetów w Polsce jest Wszech=nica Krakowska założona r. ~~1~~1364. Dotąd tylko ukazywały się pojedyncze materyjały jako to wiadomości o bursach, kollegiach, statuta pojedynczych wydziałów i przywileje: na historyj jednak całego zakładu dotąd zbywa. Z tego też powodu chcąc w części przynajmniej zaradzić brakowi i innych zachę=cić do podobnej pracy, starał się autor według dostępnych mu źródeł skreślić dzieje. Do tych źródeł należą rękopiśmienne Annales, Acta rectoralia, Matriculae, Statuta facultatum, Libri promotionum, Copiae privilegiorum i.t.d.

Rotulus id est scheda seu charta in speciem rotuli seu baculi ro=tundi convoluta (Du Cange) vel rotulae

I) Księga. Od początku i założenia uniwersytetu aż do jego reformy (Okres scholastyczny) 1346–1556

Rudolf Agricola (Kaufmann)

Aczkolwiek dochowane przywileje uniwersytetu z pewnością podają czas w którym uniwersytet założony otrzymał swe ~~pierwsze~~ ustawy i organizacyją: mimo tego dawni pisarze podają rozmaicie czas pierwszych początków uniwersytetu. Założenie uniwersytetu hejdelbergskiego podaje Serarius i Tritheim na r. 1339, Speser, Reusner, Panzirolus, Hottinger, Bertius, Münster i inni na r. 1346, Leodius na r. 1348, Paweł Lang na r. 1354, David Paraeus na r. 1355, Freher, Irenicus, Zeiler na r. 1376; przywilej erekcyjny Ruprechta I Kurfirszta d. 1 Octobra 1386 (Hautz I p. 111). To pocześci tem się tłomaczy iż zakłady takowe dłuższy czas poprzednio istniały nim otrzymały od Księcia lub papieża przywilej konfirmacyjny: a tradycyja ich istnie=nia była dawniejszą a niżeli piśmienne ustawy urządzające ich organizm. Zresztą podania ludzi, który bliższymi byli czasowi powstania, niż my, nie należy bezwzględnie odrzucać.

Kazimierz W. i Jagiełło lubo nie mieli naukowego ukształcenia: posiadali jednak w wysokim stopniu praktyczny zmysł dla wszystkiego co było dobre i pożyteczne – co stanowi największą cnotę i zaletę monarchy. Świadczą o tém jego urządzenia co do Dziesięcin, statut dla Żydów, dla Żup, statut wiślicki; fundacyje klasztorów, kościołów i licznych wsi. Fundacyje kościołów świadczą o jego bogobojności (lubo z razu zerwał z Bodzantą i kazał utopić Baryczkę); zaprzyjaźnił się z przyjaźnią naukowego cesarza Karola IV.

[Ustanowienie najwyższego trybunału magdeburg.]

Założenie uniwersytetu – sprowadzenie nauczycieli, ich pensyje – Organizacyja pierwotna – Otwarcie – Potwierdzenie papieskie – Wykłady – Immatrykulacyja – Depozycyja – Obiór rektora – Senat akademicki – Prawo wykładów i głosowania – Kanclerz, wicekanclerz – Konserwatorowie Pedelle – Sądownictwo, Carcer – Berta – Liczyci – Stopnie akademickie – najdawniejszy statut – Ferie – Fakulteta – Gmachy – Kościół – Szpital Przywileje papiezów, biskupów – Biblioteka – Kwitnący stan i uszczuplenie – Dochody – szturm na żydy – Udział uniwersytetu na soborach konstancyjskim i bazylejskim – Stosunek do Hussytów – Zarazy – Pożar – Professorowie mają sobie powierzone interessa publiczne, krajowe – Rozszerzenie nauki Lutra – Wierność dla papieża –

John Wycliffe +1387
Hieronim z Pragi
Jan Huss

Kalendarz: Gdy Koncylium lateraneńskie r. 1512 reformę kalendarza już na Koncylium bazylejskim (1439) rozpoczętą do skutku przyprowadzić chciało: zawezwało ono i Krakowski uniwersytet podobnie jak inne o zdanie w tej mierze – W XVI wieku [illegible] starania fakultetu artystów o wzrost literatury klasycznej – Zaprowadzenie katedry języka greckiego, hebrajskiego – Poprawa statutów – Przypuszczenie świeckich żonatych professorów (na medycynie i na prawie) – Koncylium trydenckie

Bulaeus, Arnold
Savigny, Grässe,
Meiners

Schreiber: Geschichte der Universität Freiburg
Bianco: Geschichte der Universität Cöln
Tomek: Geschichte der Prager Universität
Itter: De grad. acad.
Mederer: Annal. Ingolstad.
Krabbe: Gesch. der. Univ. Rostock

Uniwersytety niemieckie: Kolonia 1388, Erfurt 1392, Würzburg 1403, Leipzig 1409, Rostock 1419, Greifswalde 1456, Freiburg w Bryzgowii 1457, Bazylea 1460, Trier i Ingolstadt 1472, Moguncja i Tübingen 1477
Praga, Wieden, Heidelberg

Zinkernagel: Handbuch für Archivare
Mathaeus von Cracov. r. 1395 został sekretarzem palatgrafa Ruprechta II potem biskupem w Wormacji
Johan Van der Noyt z Brabancji
Vischer: Gesch: der Univers. ~~Basilea~~ Basel
Köpke R.: Gesch: der Univers: Berlin
Kampschulte: Gesch der Univ. Erfurt
Schreiber H: Gesch der Univ. Freiburg im Breisgau
Rössler E. F. " " " Göttingen
Kosegarten " " " Greifswalde
Klüpfel " " " Tübingen
Kink " " " Wien

Die Matrikel der Universität Heidelberg von 1386 bis 1662. Bearbeitet und herausgegeben von Gustav Toepke Doctor der Rechte. Ier Theil von 1386 bis 1553. Nebst einem Anhange enthaltend: I. Calendarium academicum vom Jahre 1387. II. Juramenta intitulandorum. III. Vermögensverzeichniss der Universität vom J. 1396. IV. Accessions Katalog der Universitätsbibliothek von 1396 bis 1432. Heidelberg (Selbstverlag des Herausgebers – in Commiss. Carl Winter's Universit. Buchhandl.) 1884. 8vo (50 Mk) st. LXXVI. 697. – II Theil (1886) von 1554 bis 1662. Nebst einem Anhange enthaltend: I. Matricula Universitatis 1663–1668. – II. Album Magistrorum Artium 1391–1620. III. Matricula alumnorum Juris 1527–1581. IV. Catalogus promotorum in Jure 1386–1581. V. Matricula studiosorum Theologiae 1556–1685. VI. Promotiones factae in facultate theologica 1404–1686. VII. Syllabus Rectorum Universitatis 1386–1668. 8° K. 1, st. 622.
(Regestra wyjdą w osobnej części)

1386 intitulati 181.

1387 Adam de Küsela in Polonia pauper.

1394 Magister Matheus de Cracovia, Sacrae Theologiae Professor. nihil fuit receptum ob reverentiam personae. (p. 59) /: Doctor in Sacra Theologia Pragensis

1396 d. 20 Decembris electus in Rectorem Matheus de Cracovia.

" intitulatus: Mgr Petrus de Brega Doctor Medicinae Paduanus et Mgr Art. Pragensis. (p. 63 et 6)

1398 (Com. aest.) Preczlaus de Slupcz regni Polonie canonicus Vladislafiensis d^t (dedit) (p. 67)

1404 (C. aest.) Nycolaus Ronenberch cler Vladiswaviensis dyoc. p(auper). (p. 94)

1405 (C. h.) Magister Jeronymus de Praga Parisiensis d^t (Combustus postea Constanciae in generali Concilio propter hereses.) (p. 100)

1406 (C. aest.) Nycolaus Swarzco de Gedanczig Wwzlaviensis dioc. p. (p. 101)
1407 in crastino S. Gereonis sociorumque eius (11 Octobr.) venerab. pater Matheus... episcopus Wormaciensis, consecravit addicionem cimiterii S. Petri... pro sepultura necessariam... Hic... Matheus de Cracovia natus erat Sacr. Theol. Professor egregius Regis Romanorumque confessor. (p. 105)

1425 (C. aest.) fr. Johannes de Castro ord. predicatorum de Dansick wlatislauiensis dyoc. (p. 166)
1492 (V Idus Julii) Fridericus Schylling de Cracovia.
1492 (C. hiem) Joannes Fyrdung de Haszfurt Herbipol. dioc. Artium Magister Lypsensis. (p. 403)
1493 (C. h.) Benedictus Sulteti de Gdano ex Prussia Wladislaviensis dioc. professus in Polplyn ordinis Cisterc. (p. 408)
1495 (C. aest.) Cristoferus Steffann de Gwidans Wladislaviensis dioc. (p. 415)
1515 (C. aest.) Heinricus Schlucker ex Cracovia eiusdem diocesis (p. 502)
1543 Georgius Judas de Conicz in Prussia dioc. Gnesnensis (p. 584)

Tom. II

1558 Reformatio Universitatis per Dnem Ottonem Henricum
1562 dom. Joannes Lazicki, Joannes et Jodocus Paczko nobiles 7/IV.
" Wenceslaus et Joannes fratres domini ab Ostrorog Poloni, Franciscus Gotzlaw de Nadarzycze praeceptor, Joannes Krzyskowski famulus,
– Stannislaus Zauatzki. 16/IX.
1563 Nicolaus Othmar Vratislaviensis. 28/V.
1564 Nicolaus Kula Polonus, Stanislaus Pharnouius Polonus 3/V.
– 1565 Paulus Leonboet Polonus Cracoviensis. 1/II.
" Nicolaus Rupnouius Polonus 14/V.
" Christophorus Zborowzki baro Polonus 18/XII.
– 1566 Stanislaus Lasocius Polonus 1/VII.
" Stanislaus Stadnicky, Gasparus Grasowsky 7/VIII
– " Alexander Prousky (Proński) baro ex Russia, Matthias Nywsky, Stanislaus Hosczyenyewsky, Jacobus Czyemynsky, Bartholomeus Hosleh. 7/X.
1567 Joannes Krotosky Wladislaviensis palatini filius, Sebastianus Barsky, Stanislaus Trlesky. 5/IV.
" Joannes Swidua Polonus dominus Schamotulij et Kazimiri, Daniel Printz Leobergensis, Joannes Lubouski, Joannes Kosinowski. 14/VI.
" Jacobus Grodziadowski et Joannes Mielienski Poloni. 22/VII
– " Valentinus Greff Schleisingensis, Dionysianus. 23/VIII.
" Baltasar Mlodnitius Polonus. 3/VIII
" Jeremias Woinowski Polonus. 22/XII.
– 1568 Joannes Crisanouius Polonus 15/IV.
– " Erasmus Eichler Cracauiensis ·/VII.
– " Johannes Jordan Cracoviensis ·/IX.
" Johannes Miskouius de Mirow, Johannes Balcerouius Lubliciensis et Casper Malinius Poloni. ·/IX.

1569 Nicolaus Miskausky a Myrau et Jacobus Charninus, Poloni. 14/III.
" Jacobus Sikorsky et Christophorus Pilczky. Poloni. 17/VI.
1570 Constantinus Ferberus Dantiscanus. 2/VI.
1571 Christophorus Schillingus Silesius. 1/X.
" Joannes Drohoiovski major et Joannes Drohoiovski minor, fratres patrue: les item Sbigneus Ossolintzki, et Hieronymus Ossolintzki frat: res germani, gente Poloni. 4/X.
" Magnificus, generosus et illustris d. Andreas de Wiecabork Zebrzydowski palatinides Brestensis cum 4 sibi adiunctis videlicet: Nicolao Rupnowski, Tobia Theodoro, Daniele Pazyczki, Jacobo Twardeczki. 29/XI.
1572 Andreas Osmolsky nobilis Polonus. 4/II
" Joannes et Andreas Leschynschy fratres (adiungunt) germani Poloni Comites, Maximilianus Slomosky praefectus eorum, Albertus Bresinius praeceptor, Matthias Zemetzky famulus. 4/XI.
1574 Martinus Tarnowski, Johannes Lasicius nobiles Poloni, [illegible] et Wenceslaus Waldenburg famulus eorum. 31/VIII.
1575 Jacobus Fabricius Dantiscanus, Gerhardus Brandis Dantiscanus. 4/V.
" Joannes Bargelius praeceptor, Joannes Myscovius a Myrow, Sigismundus Myscovius a Myrew, Paulus Gieraltovius a Glabowice, Paulus Pernusius Cracoviensis, Poloni. 24/X.
1577 Joachimus Krzyzanousky Cracoviensis. 11/VII.
1578 Johannes Schilling Cracoviensis Polonus. 28/I.
1584 Joannes Ribingi, Matthias Witoslerski, Vradislaus Grodtirchi, Matthias Ribingi.*) 9/X.
*) studiosus Theologiae 1584.
" Jacobus et Christophorus Sieniersky Poloni. 21/X.
1585 Semson Chlewietzky ex Sandomiriensi districtu Polonus nobilis. 4/II.
" magnificus et generosus Stanislaus Comes ab Ostrorog, dominus in Kosminieck et Richnow etc., Joannes Amplias eiusdem Comitis praeceptor, Raphael Nonowieisky famulus nobilis, Joannes Blotnizky, dominorum Chlewiciorum famulus, Poloni. 30/IX.

/: Acta Univ. XIII. 49 opowiadają pod r. 1586, iż hr. Ostrorog po wieczerzy wyszedłszy z domu nad rzekę Neker dla spaceru z swym nauczycielem domowym i jeszcze jednym szlachcicem polskim, spotkał na moście studenta Maurycego de Oeynhausen Westfalczyka, który go tak gwałtownie szturknął, iż się Ostrorog nato nie przewrócił. Zapytany od nauczyciela, coby miał za powód zaczepki, odrzekł Oeynhausen: nie mam sprawy z twym panem lecz z jego krajanami. Przyszło potem do zwady z obu stron tak iż dobyto mieczów i rozpoczęła się walka. Polacy wracający do domu obronili Ostroroga; lecz wypadli z gospody Koledzy Oeynhausena i rozpoczęła się walka na dobre, tak iż Polacy ledwie do domu uszli, gdzie się zamknęli przed szturmującymi.

D. 7 Marca 1586 rozsądzał Senat akademicki tę burdę i skazał Oeynhausena na 3 dni karceresu, z którego jednak takowego na prośby współuczniów wypuszczono, za zarzeczeniem iż Oeynhausen swej krzywdy dalej mścić się nie będzie. (II Tom. pag 121) :/

1585 dom. Andreas et Johannes fratres germani Miękisky, dom. Martinus Bromiewsky, Albertus Maximus Calissiensis Polonus, Andreas Komorowski, famulus Miękisky. 6/X.

" Conradus Ridt Posnaniensis, Christophorus Chelmsky ex districtu Cracoviensi. 6/X.

" Martinus Sienienskу Polonus. 6/XI.

1586 Albertus et Vladislaus Przyjemsky fratres Poloni, (Daniel Mikolaiewski Polonus) 13/VI.

" Andreas et Stanislaus Chlewiczky fratres nobiles Poloni, Vitus Granius Tyrolensis duorum Polonorum praeceptor, anno 1569 inscriptus, renovari nomen suum data fide petivit; Martinus Silniczky, Marianus Przileczky Poloni nobiles, iniurati ob aetatem, Nicolaus Rhenanus Silesius Boleslaviensis praeceptor istorum trium, Johannes Chenaniensis famulus ipsorum. 28/IX.

" Felix Slupecius de Conary, Vitus Wotrobka, Petrus Wolowicz palatinides Smolecensis, Stanislaus Skorulsky generosi domini Petri praeceptor, Adamus Strawinsky domini Petri famulus. 4/XI.

" Georgius Czoryllo de Storance (Czuryło ze Stojaniec) nobilis Polonus. 18/XI.

1587. Stanislaus Boianouski Polonus nobilis, Bonaventura Sobosczky Polonus nobilis iniuratus propter aetatem, Matthaeus Hermes Polonus. 12/IV.

" Stephanus et Johannes Loidz Borussi fratres. 14/VII.

1589 Adamus Bonnerus nobilis Polonus ex palatinatu Cracovien. 13/X.

" Joannes Tkunin baro a Dzikusky (Tyszkiewicz ?) supremi thesaurarii Mag. Ducatus Lith. filius, Lucas et Georgius Masalsky nobiles Lithuani; Joannes Marquardus Rigensis Livonus ipsorum famulus, Stanislaus Skorulsky Lithuanus baronis et nobilium praeceptor inscriptionem (ex a. 1586) repetivit. 18/X.

1591 Martinus Zieklinski a Zieklin Polonus 16/II (Uniwersytet pisze dn. 1 Marca i 1 Maja 1592 do ojca jego ad generosum d. Florianum Zieklinski, aby długi za syna zapłacił; d. 7 Marca 1593 z powodu długów uwięziony. :/

" Johannes et Nicolaus Hlebowicz in Dambrowna palatinidae Trocenses, Lithuani fratres, Jacobus Broniewski, Johannes Wiazowicz, Nicolaus Potoczki, Johannes Gadeczki. 5/VI.

" Stanislaus Paluski Polonus. 5/VIII.

1592 Samuel et Albertus Narassouitius fratres Lithuani; Johannes Sapieha, Jacobus et Vincentius Liscouitius Cracovienses, fratres Poloni, Adamus Bilicouitius Lithuanus. 12/VII.
" generos. d. Venceslaus Lesszczenski liber baro in Lessno et Goluchow, Joannes Amplias Ostrorogensis Polonus d. baronis praeceptor (inscriptionem renovavit), Sebastianus Broniewski Polonus, Gregorius Luszki Moscus. 13/VII.
" Fredericus Gutteter Cracoviensis Polonus. 29/VIII.
" Paulus Sczawinsky filius castellani Lenciciensis, Jacobus et Johannes Jasmaniczky fratres Poloni, Nicolaus Schillingk Cracoviensis. 7/X.
" Bartholomaeus Keckermann Dantiscanus Borussus. 22/X.
" Stanislaus Gelhorn Cracoviensis. 3/XI.
1593 Casparus Kempsky a Rahoszyn, Christophorus Strasz de Bialaczow equites Poloni. 29/V.
" Johannes Glinsky nobilis Polonus. 4/X.
" Stanislaus Zielinsky de Zielianka baro Polonus, Johannes Blothnizky praeceptor (jam anno 1585 inscriptus), Johannes Sobensky famulus. 13/X.
1594 Jeremias Dambrouius*) Cracoviensis Polonus, Ferdinandus Praetorius Cracoviensis Polonus.*) 22/II. *) stud. theolog. *) " "
" Joh. Callenbach Bipontinus. 2/II. (pag. 171)
" Nicolaus Niemscla Polonus, Stanislaus Laurentius Lancutensis Polonus, [illegible] Polonicarum ecclesiarum alumnus, studens theologiae. 9/V. *) stud. theol.
" Stanislaus Kirzynski a Siennau, Johannes Gilowski*) Sennouiensis. 22/V. —
" Anshelmus Gostomski de Lezenice nobilis Polonus, Christophorus Trzilathowski nobilis Polonus, Martinus Piseeius Silesius, Joannes Milicius injuratus propter aetatem. 3/VI.
" Martianus Gratianus Gertichen Polonus. ~~[illegible]~~ ex Majore Polonia, diaconus ecclesiae fratrum, studens theologiae. 29/VI.
1595 inclytus dominus Johannes Amor Tarlo de Szczekarzowice palatinides Lublinensis et capitaneus Pilsnensis Polonus, Johannes Gostawsky, Martinus Kreza iniuratus propter aetatem, Marianus Przyteczky renovavit juramentum ante praestitum, Poloni. 2/I.
1596 Bartolomeus Pascasius Lituanus. 21/VII. (Obiit peste in nosocomio academiae 7 Decembris 1596), ~~[illegible]~~ Balthasar Crosnewitzius Lituanus. 21/VII (magister artium 1600, discessit 27 maii 1600 Basileam hinc concedens – erat studiosus theologiae.)
" Stephanus Theökoli baro in Kesmark. 7/IX.
1598 Joannes Marcouizius Lituanus (studens theologiae). 4/V.
" David Keckermanus Dantiscanus in Octobri. – Severinus Conradius Lituanus, in Septembri
1599 Andreas Pauli Hamburgensis, 28/Septembris.

1599 Samuel Pabianovius Oleschnicensis Polonus. 18/X. (studens theologiae, inauguratus Verbi divini minister in Minore Polonia a Synodo Lublinensi commendatus, d. 5 Junii Academiam reliquit domum revocatus.)

– 1600. Albertus Liwnizkhi Oenipontanus Tyrolensis (?). 7/IV.

– " Stanislaus Zellenski de Zellanka, Nicolaus Ossolinski ab Ossolin nobiles Poloni, Stanislaus Gotembienski ephorus nobilium illorum. 27/VI.

" Stephanus de Grodno Grodzinski nobilis Polonus. 31/VII.

" Johannes Philippus Hosius Oppenheimius (inscriptus 1598). 14/VIII.

" Nicolaus Cracovius Pomeranus. 29/IX.

" Johannes et Nicolaus Potozki de Potock germani fratres nobiles Poloni, Johannes Polonoski, Nicolaus Macoviezki nobiles Poloni, Ferdinandus Praetorius Cracoviensis praedictorum 4 nobilium ephorus,*) repetit (jam a. 1593 inscriptus). 13/XI.

*) Kozensis Silesio-Polonus, stud. theol. 1600.

1601 Henricus Erasmus Calenbachius, Wertheimensis Francus. 2/II.

" Joannes Bogatko de Bogatki nobilis Lithuanus. 14/IV.

" Andreas Vandelovius vel Wandlovius Swidnicensis Polonus 28/V. (baccal. art. 1602 factus)

" Joannes et Andreas Firley domini de Dambrowica barones, Salomon Neugebauer Borussus, Petrus Meglevski, Jacobus Zarenski Poloni famuli illorum, Georgius Lemke Polonus et Christophorus Widemaier Silesius (Lemke i Widemaier byli sługami Firlejów i za zbrodnie przestępstwa wydaleni zostali r. 1604 z Heidelbergi), Thomas Petricius*), Paulus Kazanowski, Andreas Braniczki Poloni, Joannes Boguss de Ziemblicze nobilis Polonus, Petrus Szoman Polonus (ephorus domini Boguss), Georgius Buczinski, Paulus Mellner Poloni famuli. 2/VII.

*) (stud. theolog.)

" Jacobus Mochinger Torunensis Borussus. 23/X.

" Matthaeus Keckerman Dantiscanus alumnus domus (bursy) Sapientiae. 22/XI.

" Paulus Biruscovius Vilnensis Lithuanus (vel Boruscovius – a. 1602 discessit Basileam, acceptis 3 florenis pro viatico)

1602 Adrianus Pauli Dantiscanus Borussus (baccal. art. factus). 9/V.

" Julianus Poniathowski nobilis Polonus. 9/VIII. (d. 18 Septembr. 1602 praelectae literae commendatitiae ecclesiae Lanzuti in Polonia ad doctorem Tossanum f. Daniel Tossanus Mumpelgartensis S. Theol. Doct. et Prof. rector a. 1595 scriptae in quibus commendant generosum et nobilem Polonum Julianum Poniatowski, qui ob religionem orthodoxam in finibus regni Poloniae tutus contineri nequit. Decretum est, ut Polonus

ille invetur, quantum Academia possit, et commendet facultas theologica eum Principi nostro et peregrino principi Radziwil." (pag. 213). /: Był to Julian z Duchnik Poniatowski później pastor braci czeskich i ojciec sławnej Krystyny Poniatowskiej. :/ 86

1602 Samuel Leonharti Lituanus. 22/XI.
1603 Jacobus Kostecki Polonus. 6/I. (studens theologiae 1603-1604)
" Stanislaus Casimirus Polonus. 3/VI.
" Andreas Hermannus Polonus. 13/VI.
" Abrahamus et Christophorus Sieniutae domini in Lachowtze et Dedno, Andreas Grotkowski praeceptor baronum Siniutorum, Mathias Fedorowski et Stanislaus Kosminski nobiles Poloni generosorum famuli. 22/VI.
Joannes Paulus et Sigismundus ambo Dunikowsii barones de Brsko, domini in Pelkini, Malkowice, Kolczin etc. /: Tres barones Poloni Sieniuti et Dunikovius senior ob rixas in templo commissas mulctati 16 thaleris d. 24 Novembr. 1604:/, Stanislaus Sczepanowski de Bylin, Daniel Jezierski famulus, Alexander Jaskiewicz, Matthias Kruczinski, Martinus Lemka Lublinensis, Andreas Jezierski, Poloni. 24/VI.
" Petrus Sestrencius Lituanus 13/X. (Magister Art. 1607, studens theologiae)
D. 20 Decembris 1602 circa electionem novi Rectoris nonnulli voluerunt eligere aliquem extra Senatum academiae, vel Principem Lituanum Radziwil qui jam hic vivit, vel alterum ex baronibus Firleyum (Joannem vel Andream) studiosis, et illi adjungere prorectorem ex Senatu; tamen maiori parti placuit, id fieri non debere tum quod Princeps Radziwil non sit inscriptus matriculae Universitatis, tum quod Firlei extra Romanum Imperium sint nati. - R. 1603 d. 30 Grudnia chciano znowu jednego z Firlejów obrać Rektorem, lecz zaniechano „quia non certo constet de ipsorum illustri genere." (pag. 215)
1604 Stanislaus Piekarsky Frissynensis 5/IX et Petrus Piekarsky Lituanus (patruelis Stanislai). 12/XI.
1605 Adamus Pauli Mosbacensis. 4/II
" Joannes Malyszka nobilis Polonus a Mokratiza in Volinia 15/IX.
" Joannes Bialobrzeski Polonus 21/XI.
" Thomas Volanus Lithuanus, Joannes Voinovius Lithuanus. 23/XI.
" illustriss. Princeps Johannes Casimirus Bipontinus Comes Palatinus, Dux Bavariae, comes Veldentiae et Sponhemiae 3/XII depositis cornubus (Fuchsstrafe) per nobilem famulum. (r. 1606 obrany rektorem z dodaniem wicerektora)
1606 Joannes Welnerus Polonus Cracoviensis 19/III.
" Joannes Zenkenicz Polonus. 19/VI.
" Georgius Paulli Dantiscanus 4/XI.

1606 Franciscus Giless Polonus Warsaviensis 19/XI.
1607 Mathias Stanislaus a Drochoiow Drohoiowsky eques Polonus, Joannes et Franciscus Rilsky de Magno Rilsko equites Poloni fratres Germani, Joannes Bal de Hochow (Horzew), Mathias Zabarosky a Zabarosa, Samuel Wilicki equites Poloni. 21/VIII.
" Andreas Baielky de Buicely, Johannes Kroguletus, equites Poloni. 21/VIII.
" Marcus Sobezky de Sobezky Polonus. 8/XI. (studebat adhuc 1609 Heidelbergae et tum ejus famulus Christophorus Bartoschewski propter furtum in perpetuum relegatus est).
1608 Alexander Narustenvicius et frater ejus Georgius, generosi Poloni, filii magni Venatoris Poloniae, Reinoldus Eggerdes (Egird?) Polonus, Joannes Paprocius Polonus, Joannes Ulmanus Polonus. 22/III.
" Samuel Wlostowsky nobilis Polonus. 8/V.
1609 Alexander Myslouius Polonus (receptus in Collegium Casimirianum ad stipendium). 12/IX
" Joannes Stobaeus Marieburgensis Borussus. 15/IX.
" Simon Kusminius Lituanus 10/X
1611 Marcus Chyezky nobilis Polonus, Severinus Boner nobilis Polonus iniuratus per aetatem, Joannes Macovius Polonus ephorus, Joannes Secemenides Polonus, famulus iniuratus. 21/V.
" Andreas, Samuel et Alexander Przystanowsky fratres germani Poloni nobiles, Samuel Czaplinius Polonus ephorus. 2/VIII.
" Adamus a Sienno Sieniensky palatinides Podolsky iniuratus per aetatem, Stanislaus Rogolinsky ephorus, Mscislaus Pagowsky Polonus,
) studens theolog. Stephanus Chentius Polonus.) 7/IX.
" Felix Przytubski Polonus, Lucas Paskiewicz Lithuanus, nobiles, Johannes Rombuti Litvanus, Paulus Demetrij Litvanus. 24/IX
" Lucas Gornicki nobilis Polonus. 25/IX.
1612 Jacobus Duskouski Polonus. 1/IX.
1613 Zbigneus, Martianus, Joannes de Goray nobiles Poloni, Joannes Pauli Dantiscanus, Adamus Latyczynski Polonus. 25/X.
1614 Thomas Wegiersrius Polonus. 8/VI. (studens theologiae 1614–1616)
1615 Sigismundus Starnitzki nobilis Polonus, Nicolaus Wisotzki Polonus praeceptor (studens 1615–1619). 16/X.
1616 Salomon Pauli Gedans-Borussus. 3/IX.
" Simon Batkovius Lobsenensis Polonus. 2/XII.
1617 Joannes Rybinius Polonus. 6/I. (studens theologiae 1618)
" Zachaeus Kestnerus Cracovia-Polonus. 21/I

1617 Samuel Bal de Hoczew baro Polonus, Christophorus Jacobaeus Polonus praeceptor praedicti baronis, 30/IV (Dnia 1 Kwietnia 1618 odebrano od niego ucznia Samuela Bala, z powodu iż się z nim surowo obchodził i bił, Senat akademicki pisał z tego powodu do matki ucznia Elżbiety z Łabiszyna hrabiny Balowej.) (pag. 282)

" Albertus Nicclassius Polonus. 22/IX. (studens theologiae 1619)

" Hieronymus et Sandivogius de Broniewo Broniewsky, Johannes Bukowiecky Polonus (studebat adhuc 1619) 14/X.

" Lucas Erb Posnaniensis. 20/X.

" Georgius Preütte Danticanus. 12/XI.

1618 Stanislaus et Johannes Sbanskij de Sbanszin generosi fratres Poloni, Abrahamus Jezierski, Daniel Duraeus Poloni. 9/IV.

" Johannes Stephanus Grudzinski non juravit ob aetatem, Andreas Orlicz ab Adelsdorf, Stanislaus Gorski. 2/VI.

" Salomon Newgebawer Borussus a Cadano renovavit inscriptionem. 29/VI.

" Daniel Vetterus (Strejc) Leucopolites Moravus. 17/IX.

" Hector David Sicinski nobilis Lithuanus, Gregorius Zolok (ephorus ejus). 6/X.

" Lucas Vandlovius Dobrzancki Polonus. 19/X.

" Christophorus Schlieff Danticanus Borussus. 22/X.

" Michael Meier Lithuanus. 29/X.

1619 Benedictus, Stephanus et Marcus Chrzanstovii de Brzezie tres fratres germani nobiles Poloni. 6/IV.

" Johannes et Matthias Broniewski fratres germani nobiles Poloni. 26/V.

" Martinus Opitius Boleslaviensis Silesius. 17/VI.

" Johannes Karlowiczius Vilnensis Lithuanus. 22/VI.

" Samuel Bochwicius Polonus. 22/VI.

" Paulus Bochnius Polonus Podoliensis. 31/IX.

" Samuel Thomaszevius Lithvanus, Johannes Romanovius*) Polonus. 4/X. *) stud. theol. 1619–1621.

" Stanislaus, Petrus et Christophorus de Raysko Rayski fratres germani nobiles Poloni Lithuani, Paulus Melnowski Polonus, ephorus. 13/XII.

1621 Samuel Chaplinius Polonus Doctor Medicinae. 18/I.

1623 Dissipatio Universitatis ob tumultum bellicum.

1628 Professores ex Societate Jesu regendae Universitati constituuntur

1633 Suecicus exercitus Heidelbergam occupat.

1652 Restauratio Universitatis Heidelbergensis (znowu protestancki)

1656 Samuel Andreae et Abrahamus Andreae Danticani Borussi, theologiae studentes. 4/XII.

1659 Gedeon Alexander de Chalcz Chalecky marschalcus Lidensis, baro. 12/IX. (studebat adhuc 1661)

1660 Wenceslaus Dąbrowsky Polonus. 30/IV.

1661 Johannes Langnerus Lesna-Polonus. 5/III.

1663 Nicolaus Dzickowicz Oxa Polonus

1664. Andreas Snatzki nobilis Polonus (theol. stud.), Samuel Cedrouzki nobilis Polonus, Paulus Franczkiewicz Radziminski de Radzimin vexilliferides ducatus Novogrodensis, cubicularius regius Poloniae, Samuel Stephanus Polonus, Paulus de Rupniów Ujejski eques Polon. (theol. stud.), Andreas et Johannes de Rożyce Troyanowe Rozycki equites Poloni (theol. studentes)

1666 Johannes Henricus Sohr Polonus (theol. stud.), Josephus Starck Polonus.

1685 Johannes Surzeicki Lithuanus (studens theol.)

1666 Reinholdus Padi Dantiscanus gradum Doctoris Theol. assecutus est in Universitate Heidelbergensi.

Karłowicz Jan: Polacy na Wszechnicy Heidelberskiej w wiekach XV do XVII. (w Roczniki Towarzystwa Przyjaciół nauk Poznańskiego. Tom XV. Poznań 1887, str. 311-328) umieścił wypisy z powyższej Matrykuły wydanej przez G. Toepke, jednak dużo Polaków opuścił.

Album Studiosorum Academiae Lugduno Batavae 1575 – 1875. Accedunt nomina Curatorum et Professorum per eadem secula. Hagae Comitum, apud Martinum Nijhoff 1875. 4to maj. (typis L. Van Nifterik HZ.) Str. VIII. LXII. Kolumn 1–1440, Index str. 1441–1723.

(: Matrykuła Uniwersytetu w Leiden założonego r. 1575 przez Wilhelma I księcia Oranii i Nassowii, wydana z powodu 300letniej rocznicy, przez Wilhelma Du Rieu. Są tu nazwiska i imiona przeszło 70,000 słuchaczy tego holenderskiego uniwersytetu, którego pierwszym kuratorem był r. 1575 - 1604 Janus Dousa dominus a Noordwijck et Kattendyke. Sławniejszemi profesorami byli na wydziale teologicznym Freder. Spanhemius od 1642 + 1701; Jac. Triglandus od 1634; Jacob. Triglandus junior od 1690 + 1705 – na wydziale prawniczym: Corn. Grotius od 1576 + 1610 – na wydziale lekarskim: Jo. Heurnius od 1581 + 1601; Herm. Boerhaave od 1701 + 1738 – na wydziale filozoficznym: Rud. Snellius prof. matemat. od 1580 + 1613; Franc. Van Schooten prof. architektury wojsk. od 1615 + 1646; Jos. Just. Scaliger prof. literat. od 1593 + 1609; Jo. Meursius prof. literat. greck. od r. 1610 + 1639; Justus Lipsius prof. historyi od 1578 + 1606; Ger. Jo. Vossius prof. wymowy od 1622 + 1649; Dan. Heinsius prof. poetyki od 1602 + 1655; Marc. Zuer. Boxhorn prof. poetyki od 1632 + 1653; Jac. Gronovius prof. lit. greck. od 1679 + 1716; Petr. Burmannus prof. wymowy od 1696 i. t. d. :)

Z Polaków są tu zapisani:

Anno 1580 Henricus Foller Regiomontanus Borussus. Jurid.
1583 Joannes Houtsingus Dantiscanus. Jur.
" Stephanus Fabricius " "
1586 Oratius Achaulte Polonus. Literat.
1587 Gulielmus a Bueren Dantiscanus. Jurid.

An. 1595 Adrianus Van der Linde Dantiscanus, 14 ann. Liter.
" " Tidemannus Giesen Dantiscanus 19 a. Jur.
" " Joannes Van Linden Dantiscanus 18 a. Jur.
" " Jeremias Zaminski Polonus 14 a. Lit.
" 1596 Joannes Zusmanizki (Jakomanicki?) Polonus 16 a. Lit.
" " Mauritius Wideman Polonus 27 a. Lit.
" " Jaroslaus Socolinius Drucius Polonus 17 a. Jurid.
" 1597 Jacobus Zarmaniky Polonus 22 a. Lit.
" " Joannes Kobiletski Polonus 17 a. Lit.
" " Daniel Gozdius Polonus 17 a. Philos.
" " Joannes Gozdius " 15 a. "
" " Joannes Crokaer Polonus 20 a. Liter.
" " Abrahamus Godoius " 20 a. Phil.
" " Stanislaus Witham " 20 a. "
" " Andreas Godoius " 17 a. "
" " Stanislaus Jurgesith " 28 a. "
" " Joannes Snoupetski " 21 a Liter.
" 1599 Ernestus Dunhovius Livonus 18 a. Jurid.
" " Philippus Ferdinandus Polonus Neophyta.
" 1600 Egidius Hevelken Dantiscanus 18 a. Jurid.
" " Samuel Theodoretus Posnaniensis 24 a. Theol.
" " Stanislaus Rey Polonus 19 a. Phil.
" " Joannes Rey Polonus 18 a. Phil.
" " Andreas Rey Polonus 16 a. Phil.
" " Sigismundus Kersensteyn Borussus 18 a. Jur.
" 1601. Philippus Cliver Borussus 21 a. Jur.
" 1602 Joannes Zwenziski Polonus Leopoliensis 15 a. Lit.
" 1603 Hieronimus Bogus Polonus 21 a. Lit.
" " Eustachius Stanislauki Polonus.
" " Andreas Leskinski de Legno Palatinides Brestensis.
" 1604 Samuel Coretki (Korecki?) 16 a. Phil.
" " Carolus Coretki 12 a. Liter.
" " Albertus Skoricks (z Korca?) 31 a. Phil.
" " Martinus Kobiletki 24 a. Phil.
" " Demetrius Czerlinkonski 18 a. Lit.
" " Daniel Holub 16 a. Lit.

An. 1604 Matthaeus Radetius Danticanus 20a. Jur.
" 1605 Josephus Petkewitz Polonus 22 a. Phil.
" " Melchior Leendurf Borussus Regiomontanus 21 a. Phil.
" " Joannes Mazcinkieviz Lithuanus 22a. Phil. et Theol.
" " Abrahamus Sieniuta d. in Lachofce et Trudine 18 a. Phil.
" " Christophorus Sieniuta Polonus 16 a. Phil.
" " Joannes Groothofsky Polonus 24 a. Jur.
" " Andreas Lubienezki Polonus 15 a. Phil.
" " Philippus Cliverus ab Emsen Borussus 25 a. Phil.
" " Daniel Cliverus ab Emsen Borussus 22 a. Hist.
" 1606 Nicolaus a Potok Potoski Baro Polonus 19 a. Jur.
" " Stanislaus a Potok Potoski " " 17 a. "
" " Andreas Vandlovius Polonus 26 a. Minist. Verbi
" " Lucas Bochuitius Cracoviensis 36 a. Phil.
" " Abrahamus Mirinzki Baron. Potoskiorum famulus.
" " Johannes a Czeowits 20 a. Jur.
" " Christophorus Voiwada 25 a. Lit.
" " Otto ab Otman Silesius 22 a. Jurid.
" 1607 Joannes Friedwalt Elbingensis Borussus 21 a. Jurid.
" " Aegidius Hoevelke Dantisco-Borussus 25 a. Jurid.
" 1608 Stephanus Stoinsky Polonus 24 a. Jurid.
" 1609 Erasmus Pauli Norwegus 16 a. Art. lib.
" 1611 Philippus Cluverus 30 an. Hist. et Geogr.
" " Johannes Drohoiorosky a Drohojou 20 an. Phil.
" " Joannes Bal de Hoezeid (Hoczew?) 18 an. Phil.
" " Sigismundus Zidelius Rosamontanus Ephorus praecedentium.
" " Christophorus Jacobaeus 23 an. Phil.
" " Joannes Kxogulocsky 18 an.
" 1612 Wolfgangus Helzel a Sternstain Bohemus 19 an. Jur.
" " Wilhelmus " " " " 18 a. "
" " Johannes a Lehendorff Borussus 23 a. Jur.
" 1613 Christophorus Jacobaeus Polonus 24 a. Phil.
" 1614 Christianus Wessel Borussus 23 an. Phil.
" " Christophorus Henricus Polonus 20 a. Phil.
" " Petrus Henricus Polonus 18 a. Phil.
" 1615 Philippus Cluverus Borussus 37 a. Geogr.

Album studiosorum Academiae Lugduno Batavae 1585–1875. Hagae Comitum 1875. 4to

1600 Stanislaus 19 an., Joannes 18 an., Andreas 16 an. Reyowie Poloni

1603 Andreas Lesczynski Comes de Leszno Palatinides Bresflensis.

1604 Samuel 16 an. et Carolus 12 an. Korecki

1606 Nicolaus 19 an. et Stanislaus 17 an. a Potok Potocky Barones Poloni

Andreas Pandlovius 26 a. Polonus Minister Verbi

1605 Christophorus Sieniuta 16 a. Abrahamus Sieniuta in Lachowice 18 an.

" " Andreas Lubieniecki Polonus 15 an.

1608 Stephanus Stoinski 24 an.

1611 Johannes Drohojofsky a Drohojow 20 an.

Joannes Bal de Hoczew 18 an.

Sigismundus Zidelius Rosamontanus, Ephorus praecedent.

1616 Barones Zbigneus 20 an. et Joannes 19 an. de Goray Goraysey.

Baro Johannes Swatopelx de Zawada 22 an.

Joannes Pauli Dantiscanus eorum Ephorus 25 an.

Sbigneus Sienienski 18 a.

Johannes Morstinus a Raciborsko 23 a.

Christophorus Lubienicius a Lubieniec 18 a.

Jonas a Schlichting 24 an.

1625 Raphael 22 an. et Christophorus ~~an~~ 20 ann. Przi-
emsky fratres et Christophorus Biskopski
eorum praeceptor 25 an.

1629 Adamus Freitag Torunensis 21 an.

1630 Georgius Niemirycz Borusso-Polonus 16 an
et Andreas Rutkovius Polonus ejus Ephorus
27 an.

1631 Janussius Radziwil dux Birzarum,
Princeps - Alexander de Przypko-
vicz Przypkowski aulae Magister
i ochmistrz, pastor i 10 pacholąt.

1632 Andreas Wiszowaty 23 an.
Florianus 21 an. et Jacobus ~~[illegible]~~ 20 an.
Smogulecky
Nicolaus Przypkowski 20 an.
Joannes Zołkiewski 30 an.
Stephanus Branicki 30 an.

1633 d. 4 Aprilis Alexander Michael Comes in Wisnicz pala-
tinides Russ. et Georgius Sebastianus Lubo-
mirsky: - et Jacobus Piotrowski et Sebas-
tianus Kokvinski gubernatores, i 4 pacholąt
4 służących
Georgius Niemirycz subcamerarii ter. Kijov.
filius 21 an. et Andreas Rutkoviz ejus
praefectus 30 an.

1634 Stephanus Branicki 35 an.
Christophorus Lubomirski 25 an.

1635 Sbigneus et Henricus Firleyowie de Dambrowica palat. Sandomir.
Theodorus a Tarnow palat. Venden. 22 an.
Stanislaus de Brzezie Lanckoronski 16 a.
Andreas 21 a. et Christophorus 20 a. Mecinski
Johannes Petricius Pastor eorum 33 a.
Sigismundus Zaidlicius servus eorum 17 a.
Adamus Kazanowski 24 a.
Stephanus Wydrga 21 a.
1636 Theodorus Oginski ~~[illegible]~~ 20 a.
Stanislaus 17 a. et Alexander 15 a. a Stan: genberg Kostka ~~[illegible]~~ Comites, capit. Lipinens. et Cestlaus Casimiri Milorozki eques Ephorus illorum 25 a.
Petrus Sieniuta de Lachowic 20 a. et ejus famulus Johannes Czachovius 24 a.
Vladislaus z Lubienicz 22 an.
Andreas Przyiaski
Christophorus 22 a. et Henricus 21 a. fratres Spinek de Bytkow
1637 Andreas Slichting 15 a.
1638 Andreas Morst Polonus 18 a.
1639 Daniel Stemkowski castellanides braclav. 21 a.
Gabriel Lubieniecki 22 an.
Stanislaus 17 a. et Tobias 15 a. Morstin fratres

1640 d. 5 Nov. Alexander Koniecpolski 20 a.
Martinus de Czarnca Czarnecki 20 a.
Valerius Nicolaus Wilczogorski 20 a.
Johannes Rokosowski 20 a.
Stanislaus Stokowski 20 a.
1641 Joachimus Pastorius Silesius 30 a.
Christophorus Wylam 20 a.
Stanislaus Ciswicki castellanides Sremensis 22 a.
Joannes Nemoratus Polonus 22 a.
Albertus Opacki 21 a.
Stanislaus Wilkowsky 38 a.
Petrus Trzebiensky 22 a.
Andreas Slichtink. 20 a.
1642. Joannes Piaseczynski castelanides Kijov. 20 a.
Janussius Isidorus princeps Zaslaviae et Ostrogiae palatinides Kijov.
Andreas Lucas Fabricius Lublinensis 25 a.

94

Acta rectorum universitatis studii lipsiensis inde ab a. 1524 usque ad a. 1559 edidit Fridericus Zarncke. Lipsiae 1859. 4°.

1533 Johannes Bilonsky nobilis adolescens polonus coram rectore, decano et coram Jacobo ab Ostrorock Johanne Pompusky, Petro Wotha polonis nobilibus fassus est debitum 90 aureorum Mussero praeceptori suo et 4 flor. pro habitatione. Actum die Lunae post dominicam Quasimodo 1533. (pag. 57)

1537 d. 15 Decembr. Testamentum d. Doctoris Meiendorn ab Hirsperg Dri in facultate theol. lipsiensi et decani confirmatum per Leonardum Badehorns rectorem univ. lips. praesentibus testibus ibidem bonarum artium bacalaureis: Paulo Busino et Joanne Seclutiano Polono (pag. 113)

" " " Mr. Lucas David Prutenus

1538 Martinus Faerman Konitcus U.J. Dr. przedjedenastu laty zapisał 200 flor. pro studentes suae patriae ex Conitz lecz nikt nie zgłosił się tak, iż procenta urosły na 132 flor. – z początku opiekował się tym zapisem zmarły Georgius Bredekopff ex Conitz Dr. Theol. et Artium (p. 119)

1540 Uniwersytet w Lipsku był jeszcze katolicki, dor. 1541 wr. 1539 luteranizm w Lipsku zaprowadzono urzędownie

1543 Samuel polonus creatus Dr. Theol. (już luterski) p. 196.

1545 d. 28 Sept. Stanislaus et Albertus fratres barones a Czarnkaw Polon ex Palatinorum Posnaniensium jussi sunt dare publicum prandium facultatibus, si locum baronum et comitum post rectorem obtinere velint (p. 238)

1545 Nicolaus Sapei (Sapieha?) Polonus, capillis trahens per mensam Thomam Heinrich dedit poenam 1/2 fl. – Thomas Heinrich calamario in caput verberans Polonum ad sanguinis effusionem dedit poenam 1 flor. – Ten Nicolaus Sapei Polonus był pod dozorem swego nauczyciela Andreja Roth baccalaur. p. 287.

1545 Christophorus Jordan physicus accusatus a meretricibus ex lupanari (za długi za piwo) – Quatuor alii habitantes in principis collegio introduxerunt duo scorta in principis collegium. Deprehensi altero die exeuntibus scortis et convicti et confessi poenas dederunt juxta statutum singuli 3 flor. (i przez 3 dni siedzieli) (pag. 286): Scortatores.

1545 Matthias Schrynski Polonus zaskarżony od gospodarza swego Augustinus Volkumer, et raditus ex carcere civitatis, bo groził zabić gospodarza – pogodzono ich. (p. 290)

300

1554 d. 12 Octobr. Stephanus Wilkovski, Andreas Lubomeijski, Nicolaus Dunin Poloni.

1554 d. 4 Octobr. Rector Academiae Witenbergensis electus est Stanislaus comes in Gorca castellanus Brzestensis et capitaneus Bursensis.

1554 d. 12 Octobr. Sebastianus Lichtenhain Polonus „exclusus"

" " " " Christophorus et Martinus de Ostrorock Livovskij fratres Poloni

Eustachius Myanokowsky Polonus

Johannes Rambinsky Polonus

Casparus, Stanislaus et Mathias Jaskuletzky fratres Poloni.

1555 d. 2 Maji Petrus et Stephanus de Pothulycze palatinides bristenses

Petrus Zaremba, Jacobus Wygrowsky

" " d. 31 Maji Bartholomeus Orsowsky Polonus

Stanislaus Russieczky nob. Polonus (d 4 Junii relegatus ad octennium ideo, quod noctu post horam 10 stricto gladio in d. praeceptorem Phil. Melanchtonem impetum fecerat".

" " d. 21 Junii Stanislaus Volborianus, Matthaeus Dunikowsky Rutenus, Albertus et Philippus Zackrzewsky fratres,

Thomas Troiouscki et Johannes Jackmanicky Rutteni.

" d. 26 Octobr. Andreas Friezisky Polonus (p. 314)

1556 d. 10 April. Johannes Gorniski a Grrzanoro magnif. d. Petri Gorniski palatini ac vicegerentis ducatus Masoviae capitanei versamensis et czechanouiensis filius

Thomes Okun a Grodzisko magn. Petri Okun castellani Cirnensis capitanei rauensis filius

Johannes et Mihael Radzieioreski magn. Nicolai Radzieioreski a Radzierowicze castellani gostinensis filii

1555 in Aprili: Augusti:
" nus Brzezdrzykowsky,
" Johannes Zaporsky,
" Johannes Kosskowsky.
" Mathias Zochatzsky.

1555 d. 25 Aug. Valentinus Dersniack Rutenus.

1556 d. 9 Januar. Stanislaus Praedborius Conies-poliae et Christophorus Krecius. (p. 314)

Johannes Fesserus
Stanislaus Glinski
Seraphin Oborski
~~[illegible]~~
Johannes Grabski
Thomas Krziemienierowski
Balthasar Lender praeceptor (eorum)

1556 d. 14 Junii Stanislaus Barcki Polonus
" " 15 " Stanislaus Nowodworsky, Johannes Skoli: mowsky, Matthias Domaraczky Poloni.
" " 30 Julii Christophorus Werszheniczky, (f. 320) Balthasar Podlodokowsky, Johannes Gloskowsky, Fran: ciscus Zablozky Poloni.
25 Septembr. Christophorus Krayewsky Polonus
30 Septembr. Petrus et Johannes Walewsky fratres
15 Octobr. Johannes Szyethwiersky et Andreas Honarsky.
20 Octobr. Andreas Cziolek Nob. Polonus

1557 d. 19 Julii Sigismundus Boretzky nobilis

1558 d. 24 Junii Hieronymus Balinius, Johannes et Matheus Saluzius, Michael Paltzowius Poloni
d. 3 Julii Johannes Rizzitzky Polonus
d. 13 August. Stanislaus Czamansky Polonus - Laurentius Betzinius Polonus
1558 d. 9 Novembr. Johannes Gwiathkowsky Polonus
d 10 Novembr. Petrus Lassota nobilis Polonus
d. 29 Novembr. gen. Wenceslaus et Johannes domini in Ostrorog comites polonici
Andreas Baliczky nobilis Polonus minis: ter dominorum
Jacobus Zeroslawsky nobilis Polonus

1559 d. 6 Martii Franciscus Nimerus ex Thorna civitate Prussiae
7 April. Stanislaus Pzinsky, Lucas Tchorzensky et Johannes Hinek nobiles Poloni.
1559 d. 13 April. Nicolaus Siderus Vladislaviensis Polonus.
17 Maji Stanislaus Gomolonsky Polonus nobilis castellani Spiri: miriensis filius et Nicolaus Christoborsky Polonus nobilis notarii generalis terrae Siradiensis filius
Georgius Laurentii Cracoviensis
27 Maji Mathias Nibsky Polonus nobilis, Johannes Trzebowsky Polonus nobilis nepos d. Nicolai Trzebowsky subcamerarii S. M. Regis Poloniae, Stanislaus Sokolowsky.

1559 d. 21 Junii Stanislaus Lanskorunsky filius ill. baronis Hie-
ronymi Lanskorunsky capitanei Skalensis, Geor-
gius Niemsta nobilis Polonus, Balthasar Lies-
seswky Polonus, Johannes Krasowsky
Polonus nobilis, Stanislaus Zborbowsky
Polonus nobilis.

1559 d. 18 Julii Joannes Demetrius Solikovius nobilis Polonus. (pag. 363)

1559 d. 14 Octobr. Joachimus et Petrus Morsky Poloni
fratres nobiles.

16 Octobr. Thomas Schindel Posnaniensis.

18 Octobr. Michael Conarius et Johannes Baslovius
Poloni

8 Decembr. Nicolaus Koriznisky Polonus

20 Decembr. Stanislaus et Gabriel Balitzky fratres
Poloni

30 " Stanislaus et Johannes Koscielietz
fratres palatini siradienses, Valen-
tinus Kolutzky, Bartholomaeus
a Gembitze.

1560 d. 11 Januar: Johannes Ostrowsky et Nicolaus
Czarnothulsky Poloni nobiles.

14 Febr. Melchior Goderitz (Gedroje) Lithuanus
nobilis

24 Martii Michael a Sultzla et Felix Konarski
nobiles Pruteni.

30 Martii Christophorus Rey, Eustachius Czik,
Johannes Dambrosky nobiles Poloni.

Die urkundlichen Quellen zur Geschichte der Universität Leipzig in den ersten 150 Jahren ihres Bestehens von Friedrich Zarncke (aus: Abhandlungen der K. S. Ges. der Wissensch. III) 4to pag. 509–922
(: są tu wiadomości także o naszej Polskiej – i jej pracy :)

Uniwersytet lipski w XVI wieku podzielony był na 4 nacye: Polonica, Bavarica, Saxonica, Misnensis. — Nacyę polską stanowili Szlęzacy niemcy lub Luzacy, gdyż szlachcie Polskiej zbronione było uczęszczanie na uniwersytet lipski edyktem Zygmunta I.

p. 428. d. 21 Junii 1553 Erasmus Kirsten vratislaviensis

p. 437. d. 27 Octobris 1555 „Christianus Strobeck Saxo hora nona in suam habitationem se recipere volens in coemeterio divi Nicolai a tribus Polonis strictis gladiis insultatus et graviter sine omni culpa et provocatione vulneratus fuit. Et quamvis certo sciri non potuit qui fuerint, tamen cum Stenceslaus Warzky, Joannes Jordan et Barbazky Florian a multis cum armis ea nocte conspecti fuissent, illi tanquam suspecti delati sunt. Erat autem saltem Stenceslaus Warzky eo tempore inscriptus alii vero duo non dederant nomina sua academiae nostrae; quare Stenzeslaus solum aresto constringebatur, non autem reliqui, sed per notarium consuli hoc indicabatur et ut in illos animadverteret petebatur.

1555 Brixius Polonus na 10 lat relegowany

pag 440. d. 5 Decembris 1555 „Stenzeslaus Polonus conquerebatur de petulantia et injuria quorundam, offerens sequentes versus de Polonica natione conscriptos:

Ore tuo decerpe mihi de podice ficus
Atque mihi madidas linge, Polone, nates,

Haec quia conveniunt petulanti pharmaca linguae:
Obture jam linguam stercore more suum."
rogansque summopere, ut in illos animadvertere et
curare velit rector ne post haec talia fierent. Rector
recepit se hoc facturum, dummodo author indicare=
tur. Postulabat quoque rector ab ipso arma, quae su=
perioribus diebus gestasset. Sed non attulit. Ideoque
cum antea quoque citatus contumaciter emansisset
et contra prohibitionem sub poena relegationis rursus
arma portare ausus fuisset, ad consilium referen=
dum existimavit. Referebat autem ea postero die,
praemissa excusatione, quam admisit rector.
12. Decembris. M. Caspar Gesza significabat, Polonum
Stenzeslaum superiore nocte vel a Stolzenn vel
Uden vel Strobeck graviter vulneratum. Quare
statim singuli arrestati fuere. Et cum ex aliis
non multo post intelligerem Christianum Strobeck
ea quoque nocte a M. Geska vulnus accepisse,
is etiam arestatus est cum Stenzeslao Polono,
multarum turbarum actore.
d. 22 Stycznia 1556 peracto prandio aristotelico zaproszono
xięcia Lignickiego od nowych Magistrów uderzył
tam jednego z sług swych puharem złotym zrobił
się krzyk a Gesza wszystkich oprócz księcia nazwał
fungoset nebulones byli wtedy 2 hrabiów Latalskich
na owej uczcie. Geszka się na nich obruszył, że jego
Panów Latalskich lżył (bo był nauczycielem Latalskich)
d. 28 Stycznia 1556 relegowano Polonum Brictium na
10 lat a Stenceslaum Polonum na 2 lat "propter honestam
familiam et virtute clarum parentem".

D. 23 Martii Recepit rector literas ab oratoribus regis Poloniae
Mgr. Casparus Geskaw apelował do biskupa Merseburskiego bo go uniwersytet wsadził do kozy aż go ledwie młodzy hrabia Jerzy Latalski wyprosił – aż książę saski kazał go puścić – d. 22 Octobr. 1556 wyjechali La:talscy cum Geskaw – drugi był Jan Latalski starszy

d. 23 Junii 1557. Stanislaus Gostomski polonus cum famulo suo Stanislao Jarzina chodzi do akademii Vratislaviensis mr. Erasmus Kisstein (Polonus (1557

Acta rectorum Universitatis studii Lipsiensis inde ab a. 1524 usque ad a. 1559. edidit Fridericus Zarncke Lipsiae 1859. 4o.

1555 Alexander Alessius Scotus
1555 Egidius Morch Lipsensis
1556 Andreas Knauer Sonnebergensis
1556 Sigismundus Lauffer Glogoviensis
1557 Ernestus Bock Cellensis
1558 Hieronimus Linaus Lipsiensis
} rectores

Nacyja Polska w univers. lipskim miała pierwotne statuta z r. 1423, później inne z r. 1444 (Mscr. ~~...~~ papier. Bibl. Univers. Lips 176 fol. karta 207-221.) jest też a) Liber nationis polonicae ab a. 1557. ~~fol.~~ 4° perg. ffol. 224. obejmujący Statuta z r. 1557, Rachunki do r. 1647 w archiw. uniwersyt. b) Die Gerechtsame ~~und~~ Sitten der Polnischen Nation von Oberhofgerichtsrath Muller. Mscr. w arch. univ. lips.

101

1471 Diffidatio Sutorum adversus Universitatem Lipzensem 1471.

Ob: Zarncke Friedr. Die deutschen Universitäten im Mittelalter I.r Beitrag Leipzig 1857. 8.
strona 209.

102

Roman Sebastian Zaengerle benedyktyn
z Wiblingen pod Ulmem, w Tyńcu, pro:
fesor exegezy Nowego Testamentu
+ jako biskup w Seckau i Leoben.

Grzegorz Ziegler benedyktyn z Wiblingen
profesor historji kościelnej w Linz, od
1822 biskup tyniecki; a r. 1826 tarnowski
– r. 1827 w Linz + 1852 w Linz mając 82
lat

auf die bei **Breitkopf & Härtel** in Leipzi
Werken, und zwar

Auf das Ganze . . . .

Auf das Ganze . . .

Auf Serie

Auf Serie

ORT und DATUM:

103

Król Stefan Batory (wzywał i) traktował z sławnym professorem medycyny (w Padwie) Bernardinus Paternus aby przyjął professurę w Krakowie, lecz ten się wzbraniał (i + 1592) pag. 152 Jacobi Philippi Tomasini: Illustrium virorum elogia. Patavii 1630. 4to

Pappadopoli Tom I p. 333.

Hercules Saxonia urodz. w Padwie professor + 1607 mając 56 lat.

104

Bernardus Paternus Salonensis
prof. w Padwie † 1592 Stefan
Batory wzywa go do Polski.
p. 211 Castellanus Petrus: Vitae
illustrium Medicorum. Antverpiae
1618. 8°

105

Łopacki Jacek został Dr Med. w Padwie 1644.

Hiac. Aug (syn) " " " " 1711.

Format	Autor	Tyt… godło, edycya, miejsce druku… miejsce składu, ilość tomów, … rycin, mapp, tablic, pl… Stan egzemplarz…
8vo	(Redaktor)	
		Lit. Dzień trzeci 30… miejszego Króla… i narodu. (b. m. i r.)

106

Ferrari J. Bapt.
Vitae virorum illustrium
Seminarii Patavini
Patavii 1815.
pr. 448. 8°

Godność

Data	
2/III.	6

107

Acta et decreta praeclarae Artium Facultatis Parisiensis tam super revocatione Appellationis a Consti tutione S.D.N. Papae Clementis XI quae incipit Unigenitus die 5 Octobris 1718 ad futurum Generale Concilium interjectae, quam super obsequio eidem Constitutioni exhibendo. Parisiis apud Viduam R. Mazieres et J.B. Garnier Reginae Typogra, phos. 1739. 4to. Str. 60.

1465. XIV Calendas Junii, Pontificatus Anno I°; Romae —
Paulus II papa, ad petitionem Mathiae regis Hungariae permittit in aliqua ex civitatibus Hungariae erigere Studium generale cum quibuscunque facultatibus ad instar Studii Bononiensis cum facultate ad gradus promovendi. — Lubo ten przywilej dany d. undevicesima Maji 1465, lubo Maciej Korwin idąc za radą światłego Jana Vitez de Zredna arcybiskupa Strygońskiego, Uniwersytet (podług jednych w Budzie a podług drugich w Posonium —) w Posonium r. 1467 w Czerwcu założył, sprowadziwszy zdatnych professorów z zagranicy — wszelako dla braku dotacji uniwersytet ten małe ślady życia dawał i wkrótce podupadł zupełnie podobnie jak i owa Akademia (Studium generale) w Pięciu Kościołach (in civitate Quinqueecclesiensi) na której otwarcie Ludwikowi Andegaweńskiemu królowi węgierskiemu r. 1367 dał pozwolenie Urban V z wyjątkiem teologii.
(Ob: Katona Stephan: Historia critica regum Hungariae stirpis Mixtae. Tomulus VIII. Ordine XV. Colotzae 1792. 8° pag. 64.)

1420 Petrus de Eliaco (Pierre d'Ailly) episcopus cameracen: sis (Cambray) + 1420. 110

1410 Calend. Augusti. Bononiae – Jan XXIII pisze do Brandy biskupa placentyńskiego ~~legata~~ nuncjusza apost. w Węgrzech aby dał sprawę o za: mianie i miejscu gdzie ma być założone Studium generale litte: rarum in Hungaria, które król Zygmunt węgierski – jak się zdaje – na przekór Polsce chciał założyć, i o co pisał z prośbą o pozwo: lenie do papieża (Theiner Aug: Vetera monumenta historica Hungariam sacram illustrantia. Roma ~~[illegible]~~ 1860 Tom II pag. 184. No 343.)

Zabiegi Zygmun: ta króla węg. o zało: żenie uniwersytetu w Węgrzech.

1379 Joannes Stoebner de Cracovia
baccal. p. 190. determinavit a. 1380
pag. 191. (Liber Decanorum facul:
tatis philosophicae Universitatis
Pragensis ab Anno 1367 usque ad
annum 1585. Pragae 1830. 8o.
2 Vol.)

Hoffmann

Rzut oka na stan polityczny

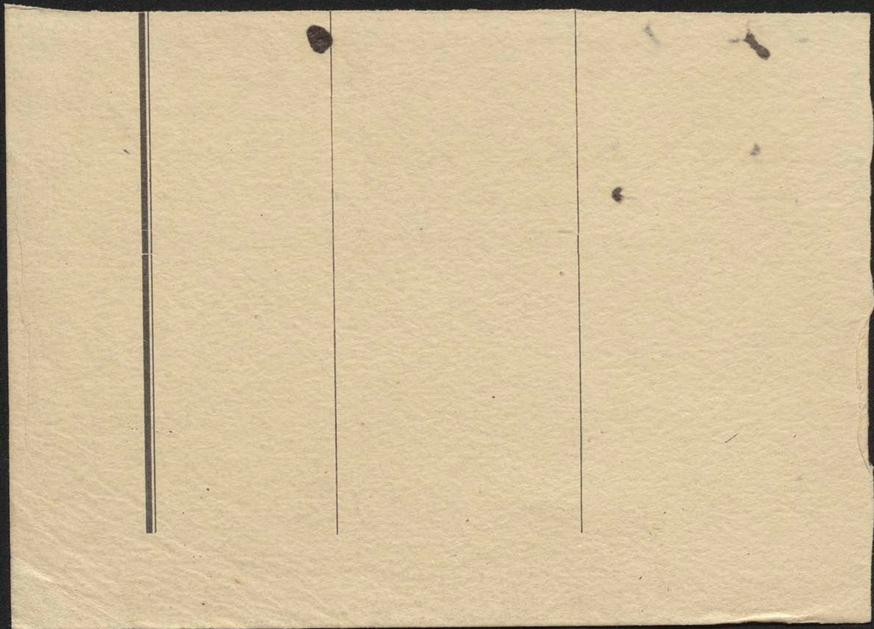
1831

S. Jan Nepomucen (podług Jul. Max. Schotky: Die Karolinische Zeit. Prag 1830, str. 3) z nazwą (mit dem unverbürgten Zunamen) Wasyl, urodził się w miasteczku Nepomuk (w Klattowskim obwodzie), r. 1320–1330 na miejscu gdzie dziś kościołek S. Jana Nep. stoi, kształcił się w szkołach miasta Zatec i na uniwersytecie praskim, gdzie został Dr Teol. i Magistrem Filozofii, spowiednik i Kanonik w Katedralnym kościele praskim. [illegible] Wacław IV Król czeski, za to że niechciał wyjawić grzechów jego żony Johanny kazał go d. 29 Kwiet. 1383 w [illegible] utopić w Mołdawie. — Podług Otto Abel: (Die Legende vom heiligen Johann von Nepomuk. Berlin 1855, 8v. str. 21) zwał się Welflin: „Johannes olim Welflini de Pomuk kanonik praski Dr Canon. żył 1372 – 1393. Podług legendy utopiony S. Jan Nepom. 20 Marca 1393. lecz Królowa Johanna umarła już 1386

Kanonizowany od Benedykta XIII d. 19 Marca 1729

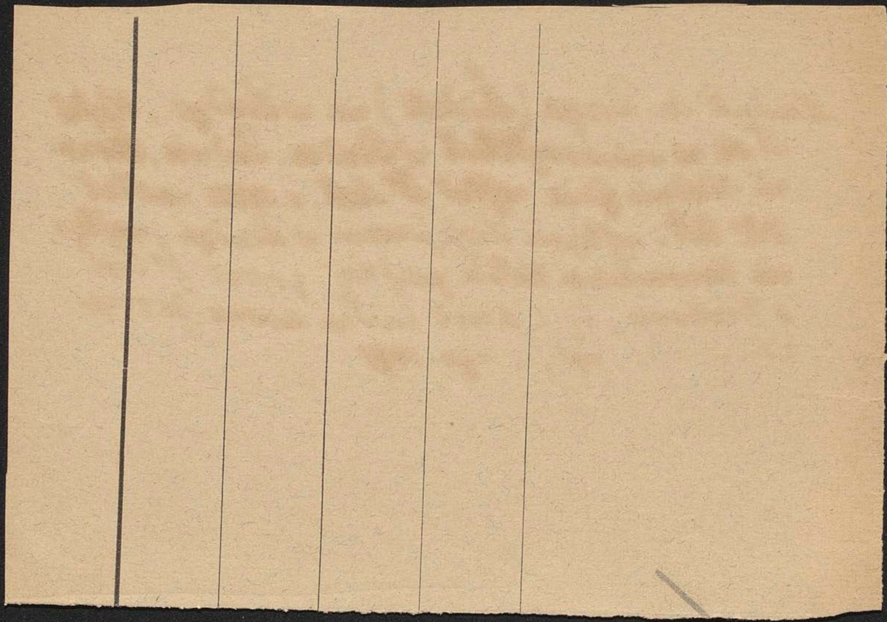
113

S. Jan Nepomucen ur. 1330 – 1331 w miasteczku Nepomuk czyli Pomuk w obwodzie Klatowskim – według podania zwał się Hassyl Mgr. Art: Dr. Prawa Kanon. w Uniwersyt. Praskiem, od 1375 Kanonik praski utopiony w Moldawie 1383 Kanonizowany r. 1729.

114

Paulus de Praga (Židek) ur. w Pradze, kształcił się na uniwersytetach w Pradze, Padwie, Bononii, Wiedniu gdzie został Dr. Teol., r. 1442 został Mgr. Art i następnie Professorem w Pradze, następnie Kanonikiem katedr. praskiej, został Dr. Teol. w Krakowie, od r. 1466 bawił na dworze Jerzego z Podiebradu, żył jeszcze 1481

A. 1609 d. 20 Febr. Varsaviae in comitiis 115
Regni – Sigismundus III Gabrielem
Prevancium Culmsae in Prussia natum
plebeis parentibus educatum in Scholis Soc. Jes.
et in Acad. Crac. ab olim regina Anna consorte
nostra ad educandos filios assumptum, qui deinde
sumptu regio per biennium theologiae studio Graecio
tractavit et Romae Theol. Dr. creatus est nobilitat
ei nomen Władysławski confert (Oryg. perg. pieczęć
oderwana z malowanym herbem biały orzeł skrzydło i ko-
rona złota w czerw. polu) Nr. 12,604 et ½)

primesin ie 23 aprile 815

No 15.

116

Conspectus historiae Universitatis Viennensis ex actis, veteribusque documentis ab a. 1465 usque ad a. 1565 continuatae Saeculum II. (autore Sebastiano Mitterdorffer Soc. Jes.) Viennae Austriae typis Mariae Theresiae Voigtin 1724. 8º str. 219. (Annales) (jest 3 tomy do r. 1700)

1501 Uniwersytet w Wittembergu przez Fryderyka I księcia saskiego założony, w którym uczyli Marcin Luter, Filip Melanchton.

1511 Koncylium (Sobor) w Pizie na d. 1 Października zapowiedziane, na które zwołano i Uniwersytety, rozpoczęte Nonis Novembris

1512. V Nonas Maji rozpoczęte Concilium generale Lateranense w Rzymie – ukończone r. 1517

1514 Wezwano uniwersytet wiedeński ad Rectificationem Calendarii super festo Paschatis.
autorowie ksiąg szkolnych: Henricus de Langstein ex Hassia, Henricus de Oyta Frisius (theologi), Georgius Peurbach, Joannes de Monteregio (mathematici), Georgius Trapezuntinus Peripatheticus, Joannes Camers (franciszkan) w uniw. wiedeńsk. Joannes Eckius w Ingolstadzie (+1543)

1542 w Uniwersytecie między uczniami zapisani: Krzysztof, Stanisław i Mikołaj Sobiescy z Polski.

1546 d. 30 marca z Ołomuńca wydanym rozkazem nakazał Ferdynand Król węgierski i czeski; cesarz wypędzić z uniwersytetu wiedeńskiego Franciszka Stankara włocha, profesora hebrajskiego języka jako poszlakowanego o różnowierstwo. (pag 171 – jest ten list po niemiecku). Stankar wyniosł się z Wiednia do Królewca do Prus, potem do Krakowa.

1546 Rozpoczęło się Koncylium w Trydencie Idibus Decembris – ukończone 1563 d. 3 Decembris; trwało za 3 papieży.

Schlikenrieder Chronologia dipl. Univ. Vindob.

Tilmez: Conspectus historiae Univ. Vien.

Diplomata, Bullae, Privilegia, Libertates, Immunitates, Constitutiones et Statuta celeberrimae et antiquissimae Universitatis Vindobonensis ab a. 1365 ad annum 1389. Editio tertia idiomate Latino et Teutonico. Viennae typis Joannis Thomae nobilis de Trattnern 1791. 4to str. 120/256. K. 12 (spis rektorow) i 3 tabl. ryt. (pieczęci)

Pierwszy raz wydane w Lambecii Commentarii Lib. II Vindobonae 1699.

Drugi raz: Vindobonae Pars I 1753, Pars II (Statuta) 1755 (Chronologia diplomatica)

Cursores = Scholares qui interpretationes S. Scripturae seu Bibliorum frequentabant: etiam qui totum cursum theologicum faciebant per 8 annos durantem.

Magistri Artium = Doctores graduati in Philosophia.

Stationarii = Librarii seu Bibliopolae

Magistri regentes = Doctores actu docentes sive Professores actuales.

Vesperiae = Disputationes vel collationes (lectiones) horis post meridiem habendae.

Aula = Auditorium.

Doctor Decretorum = Doctor Juris canonici

Legistae = Magistri juris civilis.

Sextus, Clementinae = Partes juris canonici.

Epomis = epitoga: philosophorum violacea vel caerulea, theologorum purpurea, medicorum nigra

S. Catharina = Patrona facultatis philosophicae.

Bursae = Domus vel habitationes scholarium pauperum.

determinare = defendere theses.

Licentiatus = gradus secundus in facultate cum licentia legendi extraordinarie (Candidatus)

Universitates: Heidelbergensis 1346, Pragensis 1361, Cracoviensis 1364, Viennensis 1365 Genevensis 1365, Coloniensis 1388, Erfordensis 1391, Lipsiensis 1408

Historia Universitatis Parisiensis authore Caesare Egassio Bulaeo. Parisiis 1665-1673 Tom I-VI. fol.
(autor du Boulay w T. III p. 562 mówi o nauczach; p. 685 o Aegidius Romanus, p. 711 Thomas de Aquino - w Tomie IV p. 961 Henricus de Hassia, p. 970 Joannes Duns Scotus, 979 Petrus Alliacensis - Tom V dzieje od r. 1400 p. 705 Scholastica contentio inter Nominales et Reales, p. 865 Illustres Academici -

Gustavi Georgii Zeltneri: Historia Crypto-Socinismi Altorfinae quondam Academiae infesti. Lipsiae 1729 4to (baltab.) (Szkoły w Altdorf pod Norymbergą otwarte 1575 r. 1623 zamienione w Uniwersytet.)

Geschichte der Kaiserlichen Universität zu Wien; nach den Quellen bearbeitet von Rudolf Kink. Wien (Verlag von Carl Gerold) 1854. 8o (12 fl. 8 W.)
I Band I Theil (Geschichtliche Darstellung der Entstehung und Entwicklung der Universität bis zur Neuzeit) str. XXIV. 636.
II Theil: (Urkundliche Beilagen) str. IV. 327.
II Band (Statutenbuch) str. VI. 624.

Wszystkich prawie uniwersytetów przed XIV wiekiem początek nie da się dokładnie wyśledzić: istniały one dawniej a niżeli ich ustawy spisano, które ich organizm uporządkowały i niżeli im nazwę Uniwersytetu nadano. Szkoły w Bononii, Paryżu, Oxfordzie które innym za wzór służyły, rozwijające się z czasem, były już dawniej uniwersytetami a niżeli je za takowe ogłoszono. Utworzenie uniwersytetu w Wiedniu Pradze i Krakowie nie ma tej epoki powolnego rozwoju, są one dziełem właściwego już w samem zakroju dobrze obmyślanego i uorganizowanego aktu. Królewskie przywileje erekcyjne, statuta organiczne, okazują, iż zaraz przy utworzeniu dobrze obmyślany był ich systemat. Przeto też urządzenia te prawie w zupełności z niektóremi dodatkami i zmianami co do czasu pozostały aż do końca XVIII wieku, za nim z rozbiorem kraju musiały się zmienić stosownie do biegu i wymagań czasu. Burze religijne i polityczne które wstrząsały nawą kraju całego kołatały także i o ściany Uniwersytetu, lecz nie zdołały nadwerężyć silnej budowy jego, dopokąd ostatnia nawałnica

która rozbiła statek ojczyzny, niezmieniła kierunku i planu takowego. Uniwersytet Krakowski jedynym prawie - prócz zakładów duchownych - jest pomnikiem, który z życiem swém przetrwał aż do naszych czasów. Sędziwa ta babka oświaty krajowéj r. 1864 święcić będzie swą letnią rocznicę. - Brak znajomości dziejów tego zakładu głównie wpłynął na jego ostateczne zmiany. Przy założe: niu samem miał uniwersytet świetniejsze od innych zadanie, rozlewać oświatę na kraje wschodnie i północne na któ: rych jeszcze zmrok oświaty spoczywał. Dla tego też Kaz: mierz wielki uchylił przy założeniu podział na nacyje chciał aby wszyscy zarówno korzystali. Ojczyzna nasza „w rozwoju dziejowém bogata w sławę i czyny, miała za. towarzyszkę wierną uniwersytet przez 5 wieków. Uniwer: sytet był ogniskiem, z którego się działacze na interessa Kościoła i kraju rozchodziły. Wszystkie dotychczas wiadomości są tylko ułomkowe. Chcąc przedstawić całość wypadło zebrać dyplomata i statuta. Zapisy Radymińskiego są w kształcie roczników dziejopisnych przyczém ich pisarz zaciągał do nich także fakta z dziejów ogólnych i pojedynczych kraju
Główne epoki
Założenie uniwersytetu: Już Lazius (Vienna Austriae. Ba: sileae 1564 Lib II cap. 5 pag 67. 70) silił się dowieść iż cesarz Fryderyk II r. 1237 uniwersytet wiedeński założył. Za nim poszedł i Bulaeus (Histor. univ. Paris. Tom III pag. 115) - lecz Fryderyk II mówi tylko o niższej szkole w Wiedniu r. 1237. Rudolf IV za zezwoleniem papieża Urbana V który wielkim był czcicielem i mecenasem nauk (i który na włas: ne koszta szkołę lekarską w Montpellier założył) zachęcony ochot: ném przyzwoleniem mieszczan wiedeńskich, założył przywilejem swym z d. 12 marca 1365 Uniwersytet w Wiedniu.

Uniwersytet w Heidelbergu założony 1386

Główne zasady przywileju erekcyjnego: 1) Utworzenie właściwej korporacyj uczniów i nauczycieli. 2) Zabezpieczenie co do pomieszczenia, mieszkań i czynszu 3) Podział na 4 oddziały czyli nacyje z których każda miała prokuratora; ci prokuratorzy obierali rektora 4) Wolność od myt i podatków. 5) Obwarowanie bezpieczeństwa osób i ich majątku 6) Jurysdykcya własna.

Papież Urban V dał przyzwolenie na otwarcie uniwersytetu w Wiedniu d. 18 Juni 1365 jednak bez wydziału teologicznego.

Bononia dostała pozwolenie dopiero (wydział teologiczny r. 1362 przez Innocentego VI; Padua [illegible] dopiero 1363 od Urbana V. Przyzwolenia na wydział teologiczny dla tego papieże skąpo udzielali ponieważ teologii w szkołach klasztornych i seminariach biskupich katedralnych uczono i ponieważ obawiano się scholastyki (Tzitz: studijn scholastik) która coraz bardziej górę brała aby się przy innych naukach i do teologii nie zakradła, czego smutnym przykładem był uniwersytet w Paryżu gdzie pomiędzy mistrzami teologii dostrzeżono zdania błędne nie raz. O ile papież Urban V na wydziały teologiczne dawał baczność, świadczy jego bulla wydana d. 11 Novembra do jenerałów zakonu mendykantów gdzie pisze: „Etsi sacrae theologiae studio..... sit ubivis „insistendum, in generalibus tamen studiis propter studentium „multitudinem et concursum circa ejus lecturam tanto diligen„tius decet attendi; quanto in eis ejusdem scientiae veritas „magis exquiritur, et si quae emergunt dubia, lucidius decla„rantur." (Bulaeus: Hist. univ. Paris. Tom IV. pag. 396)

aby teologia przy innych naukach nie zachwyciła obłędu

Inkorporacye beneficyów. —

Podobnie jak uniwersytet krakowski z powodu zamieszek za Ludwika i niebytności jego w kraju słabe dawał oznaki swego życia — tak też i uniwersytet wiedeński mało co był czynnym i wegetował ledwie aż dopiero r. 1380 Albrecht III Książę austriacki (z habsburski) wezwał doktorów z uniwersytetu paryskiego, zbudował oddzielne Kollegium zakupiwszy na to domy i od Urbana VI wyjednał r. 1384 d. 12 lutego bullę za zaprowadzenie [illegible] wydziału teologicznego (Kink. I. 1 pag. 18)

przyczem podobnie jak Jagiełło wydał nowy przywilej erekcyjny
r. 1384. – Uniwersytet dostał zupełną całość.

2) Stan uniwersytet i urządzenia statutowe: Do korporacyi uni-
wersytetu należeli uczniе, baccalaurei, licentiati, doctores, offi-
ciales, sługi. Uczniе każdy uczeń obowiązany był w przeciągu
miesiąca stawić się u rektora zapisać się w Album (matrykułę)
złożyć przysięgę iż się poddaje statutom, rektorowi, i że przez całe
życie będzie dbałym o dobro uniwersytetu. Przytem składał taxę
do skrzynki (cf wino, uwolnienie). Obowiązany był nosić strój duchowny
(tabardus z brunatnego lub czarnego sukna z kapturem i pasem); wszelkie
suknie, bramowania, rękawy rzezane, buty z dziubami, włosy trefione
były zakazane (to i synody zakazywały) jako niezgodne z nauką
wszelka światowa wystawność. Broń nosić było zakazane (mimo
tego były liczne bójki z ceklarzami rzemieślnikami). W miastach
było zasadą, iż gdy stróż na wieży dał znak trąbą i gdy zadzwo-
niono w dzwon miejski, winno panować w mieście spokój (Schaffen-
ruhr) i nikt bez latarki ~~nie~~ lub pochodni nie śmiał się wychylić
(post cornicinium et pyritegium - Feuerglocke) debet esse treuga
in civitate). Jeżeli student w nocy co zbroił zatrzymywali go ce-
klarze i nazajutrz go do rektora odstawiali. Zakazane były
gry hazardowe, uczęszczanie do miejsc podejrzanych, włóczenie się po
gospodach i piwnicach, wyprawianie muzyk i tańców. – Gdzie więcej
studentów razem mieszkało, tworzyli korporacyję pod własnym
dozorem zwaną bursa (bursa = zwała się pierwotnie opłata składana
na wspólną żywność czyli stół), później zwano tak domy w których
mieszkali. Bursy były urządzone na sposób klasztorów. Dozor
nad każdą miał senior obierany przez dziekanów i przez rektora po-
twierdzany ten uważał na naukę i dyscyplinę; powtarzał publiczne
prelekcyje i dysputował w wieczór. Zakupnem żywności trudnił się
prowizor, obiad i wieczerza były wspólne. Za głosem dzwonka bursacy
rano wstawali szli razem na mszę potem na wykłady poczynające się
od godziny – Bez pozwolenia nie wolno było wychodzić. – Czasami jednak
rewoltowali przeciw seniorom. Każda bursa miała swój własny statut
(Główną zasadą średnich wieków było iż dozwalano w właściwem zakresie
każdej korporacyi się rozwijać swobodnie; który to rozwój organiczny
stworzył niejeden zakład jakiego wiekom średnim nasz wiek oświecony
pozazdrościć może). Z tąd pochodziło iż uniwersytet niewchodząc w rzecz

rekomendacyja u profesora
iż są z dobrego łoża, i mają
potrzebne wykształcenie
do akademii.

czy słuszna lub niesłuszna zasłami, stawał w obronie swego członka bo był silny duch stowarzyszenia, który gotowy był na wszelkie poświęcenia i na poddanie się i ostrym przepisom. Uczeń dotąd był uczestnikiem Korporacyi, dopokąd uczęszczał na odczyty i dysputy. Wykluczenie (excommunicatio) z Korporacyi było największą karą. Mniejszemi karami były retardacyja na czas niejaki przy graduowaniu, suspensia, kary pieniężne, cielesna chłosta rzadko używana, więzienie (carcer) Po wykluczeniu podpadał student władzy miejskiej, grodzkiej lub duchownej: przeto też było najcięższą karą. – Każdy uczeń miał między profesorami swego protektora. – Między uczniami byli ludzie dojrzali z godnościami: biskupi, opaci, kanonicy, książęta. – Pod względem wstąpienia i wystąpienia z uniwersytetu była wszelka dowolność, każdy mógł się kiedy chciał wpisać i wystąpić. – Wybór nauk, czas trwania takowych i porządek niebyły ograniczane chyba dla tych co się o stopień akademiczny ubiegali.

Baccalarius był pierwszy stopień akademicznej promocyi. Jeżeli uczeń przez pewien okres czasu słuchał niektórych na wydziale przepisanych odczytów i pewną wyznaczoną ilość dysput odbył mógł się meldować do bakalaureatu. Wydział roztrząsał jego uzdatnienie (Zulassungsfähigkeit) i obierał 4 doktorów pod prezydencyją dziekana do examinu. Po odbytym examinie zostal zalecony wydziałowi do przyjęcia. Poczem bedel fakultetu z sceptrem (sceptrum, virga, baculus – stąd bacularius) na czele odprowadzał go w procesyi do uczty którą wyprawiał dla examinatorów i swych przyjaciół. Potem w pewnym czasie pod prezydencyją doktora obranego winien był mieć odczyt (Vortrag) na zadane pytanie (quaestio) – Bakałarz opłacał taxy od promocyi – był potem wyższym członkiem w hierarchii uniwersytetu – miał strój właściwy na głowie nosił quadratum zamiast biretu. Bakałarz był rodzajem adjunkta, miewał odczyty, dawał korepetycyje prywatne i odbywał dysputy z uczniami przynajmniej 2 razy w tydzień. W składzie uniwersytetu bakałarze byli bardzo potrzebni; oni dawali uczniom wstępne nauki pierwsze zasady logiki, uczyli w mowie łacińskiej i przygotowywali uczniów, aby mogli korzystać z wykładu profesorów który nie wdawali się w drobiazgową technikę nauki tylko w ogół przedmiotu. Profesorowie wysługiwali się bakałarzami, i im więcej ich było tym większa korzyść dla nauczycieli. Przy dysputach pod prezydencyją doktora, grali najważniejszą rolę.

Baccalaurei, a bacca laurea, qua coronari solebant, sunt dicti. (Listner Opusc. pag 663)
Baccalaureus est persona habens dignitatem bajulandi baculum, promoveri in magistrum (Itter pag. 14)
Kink I p. 42 wyprowadza od baculus stąd Bacularius, Baccalarius.

metoda nauczania

Przy dyspucie doktor wybierał z książki miejsce z którego utworzył
Quaestionem; tej rozwiązanie i wytłumaczenie zwało się Determinatio
Potem występowali Respondenci który się dzielili na Defendentów
i Opponentów, przyczem doktor praesidens ich poprawiał lub modero:
wał. Uczniowie tylko słuchali; a w prywatnych dysputach mieli
tylko udział. Dysputa kończyła się rekomendacyją prezesa i fakultetu.
Z bakałarzy tworzyli się prowizorowie burs, odpisywacze ksiąg (stacarii)
illuminatorowie, korepetytorowie. Za korepetycye płacono; jeżeli
bakałarz miał 5 uczniów płatnych, to [10] powinien ubogim pozwolić cho:
dzić na repetycye bezpłatnie. Bakałarze był to zakład pepinierów
(Pflanzschule) na profesorstwo, mieli dochody, i liczba ich była znaczna
mianowicie na wydziale artystycznym. Examina na bakałarzy odbywały
się 4 razy w roku, co suchedni.

Licentiati dicuntur quibus concessa est ab episcopo vel can: cellario, libertas seu missio ab onere dispu: tandi, scholas magis: trorum, actusque so: lemnes frequentandi, itemque licentia do: cendi seu extraordi: narie legendi (Bulaeus T. V pag 681)

Licentiaty. Examina na licentiata odbywały się raz do roku zaraz
po Nowym roku. Przed rozpoczęciem examinu prowadził dziekan (pro=
motor) kandydatów do kanclerza, prosząc aby im czas do examinu wyz:
naczył. Tu przysięgali kandydaci iż przez rok po otrzymaniu licentiatury
miewać będą wykłady, iż nie będą się ubiegać o licentiaturę na innem
uniwersytecie, iż bronić będą dogmatów wiary. Examin kandydata
odbywał się w przytomności wszystkich doktorów fakultetu. Po examinie
dawał promotor w kościele klęczącemu kandydatowi „licentiam legendi,
regendi, disputandi." Kandydat obierał sobie z doktorów opiekuna
który mu pomagał. Licentiatura dawała uzdatnienie we wszystkich
uniwersytetach katolickich wykładać po uzyskaniu licencyi czyli
pozwolenia fakultetu. Licentiat był niższym stopniem profesora
Licen=
nosił płaszcz doktorski (cappa - tabardum) jednak bez biretu.
ciat prawa, teologii, medycyny miewał odczyty za profesora.

Doctor, Magister. Akt doktoryzacyi odbywał się z wielką uroczystością
Doktorzy, licencyaci, bakałarze i uczniе odprowadzali doktoranda wśród
odgłosu trąb. Doktorand miał najprzód mowę na pochwałę fakultetu,
poczem składał przysięgę, dostawał biret i osculum pacis - poczem miał wykład
z katedry. - Doktor miał prawo nosić suknie jedwabiem podbite i futrem wy=
łożone. Magister i Doktor jest jedno i toż samo; lecz zwykle Artystów
zwano magistrami, a z innych wydziałów Doktorami. Dopiero za Austryi
rozróżniano (n. p. Magister Chirurgiae). Doktor miał obowiązek wykładać
przez rok przynajmniej. Profesorów który w wydziale stałe przedmioty w
pewnym porządku wykładali i z funduszów stałych płatni byli (salaria) zwano
ordinarie legentes (ordentliche) dla różnicy od nadzwyczajnych. Doktorzy który

Ferie były zwykle krótkie na końcu pół roczа (Commutatio) za to prócz niedzieli i świąt była znaczna liczba dies non legibiles.

z początkiem roku zapowiedzieli rozkład swych prelekcyj, zwano actu regentes, ponieważ przy [illegible] dysputach prezydowali i porządek w pomocniczych wykładach bakałarzy regulowali.
Officiales. Temi byli: notarius, Syndicus, Fiscus (czyli quaestor) Bibliothecarius. – Historiographus (r. 1587 utworzono go w Heidelbergu)
Servitores: Bedelli, Tertiani
Cives universitatis (Familia): Stationarii (księgarze) Scriptores, Illuminatores, Typographi, (Introligatores) Pictores, Campsores (vel Nuntii Magni)
Podział na nacye w uniwersytecie wiedeńskim: [illegible] Uniwersytet w Oxfordzie miał 2 nacye: borealis et australis. Paryski miał 4; Uniwersytet orleański założony r. 1305 miał początkowo 10 nacyj, potem 4; Praski miał 4 czeską, bawarską, polską i saską. Wiedeński 4. – Dzielono podług miejsca urodzenia; a podział miał na celu korporacyje
Uniwersytet był korporacyją, gminą trudniącą się nauką – W Krakowie lubo niebyło nacyj jednak Węgry, niemcy, Mazury tworzyli korporacyje i mieli osobne bursy.
Fakultety (Artes)
Uniwersytet (Studium generale privilegiatum). Język wykładowy był łaciński (rzadko używano do tłomaczenia, polskiego, jak świadczą glossy) jako ogólny naukowy w całem świecie podług [illegible] wyobrażenia ówczesnego. Język łaciński był językiem kościoła i rządu krajowego. największa wada było iż prawo krajowe było wykluczone.
Każdy wydział miał książki z dogmatami nieomylnemi. Zadaniem nauki było: ponere et determinare (ustanowić axiomata – definicie) repetere et resumere (wielać je w pamięć) arguere (dowody ich przytaczać) disputare (o nie walczyć). Głównie do tego pomagały logika i dyjalektyka. – nauczyciele zwyczajni wykładali zwykle po 4 godzin tygodniowo, lecz pilniej odbywał dysputy. – Co roku odbywała się raz Disputatio quodlibet z wydziału filozoficznego, przyczem okazywano biegłość, gotowość i postęp w nauce: każdemu wolno było zadać pytanie i najprzeczniejsze i takowe bronić. Zwyczaj ten później ustał z postępem nauk humanitarnych.

metoda nauki:
Metodyka nauk uniwersyteckich

W teologii głowną rolę grało objawienie; w Prawie: prawo kościel=ne (lex divina) i prawo rzymskie czyli cesarskie (lex humana) przesadzone z innych uniwersytetów; w Medycynie Hipokrat, Galen i Arabowie; w Filozofii Arystoteles - były wzorami, których komentowano i dopełniano, objaśniano. Dialektyka jako pasożyt rozrosła się na polu wszystkich umiejętności bujnie i przygłuszała takowe, zważając więcej na formę, zewnętrzność a niżeli na treść wewnętrzną. Pojęcia zeszły do form. Umiejętność sama się zawikłała w sieciach własnych powierzchownych formuł i kombinacyj - co zahamowało jej postęp od XII wieku aż do rozbudzenia się nauk humanitarnych. Filozofia scholastyczna jako gangrena zaczęła od XIII w. toczyć ciało nauk. Wynikiem scholastycznej filozofii były panegiryzm i polemika - studium historyczne zupełnie zaniedbano. Ta hypertrofia dyjalektyki sprawiła iż czepiając się lada słowa, lada partykuły nauka w postępie była zahamowaną. Temu rozwojowi pasożytnemu dyjalektyki właściwie Komisja edukacyjna koniec dopiero położyła. - Fakultet artystyczny t. j. filozoficzny służył jako szkoła przygotowawcza do innych fakultetów. - Każdy fakultet stanowił osobną korporacyją która ustanawiała porządek wykładów, honoraria dla nauczycieli, warunki do dostąpienia stopni akademickich, examinowała bakałarzy, licen=cjatów i promowowała doktorów, urządzała dysputy. - Do rek=tora należał tylko nadzór dotyczący karności (discypliny) i rządu (regimen) całej gminy, w które się fakultety nie mieszały. Na czele fakultetu stał dziekan obierany co pół roku, ten przyznał na głosy magistrów sprawy

Humaniści uważali najwięcej na styl i czystą łacinę - Scholastycy mało na ~~[illegible]~~ czystość zważali i mowę własno utworzonemi nowołacińskiemi barbaryzmami szpikowali.

Co kursu (commutatio) na sesyi układali magistrowie porządek w wykładach, czas w którym wykład miał być skończony, opłatę od wykładu (pastus, collecta, minerval - od których ubogich uwalniano). Ferie trwały od 13 lipca do 13 października, jednak i podczas feryj odbywano ćwiczenia i dysputy mniej ważnych przedmiotów.

Kink: Geschichte der kaiserlichen Universität zu Wien. Wien 1853.

Klüpfel: Geschichte und Beschreibung der Universität Tübingen. Tübingen 1849.

Mohl: Geschichtliche Nachweisungen über die Sitten und das Betragen der tübinger Studierenden während des XVI Jahrhunderts Tübingen 1840.

Tholuck: Das akademische Leben des XVII Jahrhunderts. Halle 1853–1854.

Scheidler: Deutscher Studentenspiegel. Jena 1844.

Meiners: Geschichte der Entstehung und Entwickelung der hohen Schulen. Göttingen 1802–1805. 8º 4 Bde

Albertrandy Jan. Ks.

Ex. 1. Panowanie Henryka Walezyusza i Stefana Batorego królów polskich; z rękopismów Alb. podług wydania Ż. Onacewicza; z dołączeniem pamiętników z historji Stefana Batorego dotyczących. Kraków (u Czecha) 1849. in-8°.

Złp. 15.

Uniwersytet w Wittenbergu założony r. 1502 przez Kurfirszta Fryderyka Saskiego [do którego celem dotacyi wcielił kanonije Kollegiaty zamkowej; albowiem wszelkie dawne Wszechnice dotowano kanonijami, probostwami altaryjami n.p. w Wiedniu (Aschbach: Geschichte der Wiener Universität) w Heidelbergu (Hautz: Geschichte der Universität Heidelberg, herausg. von Reichlin-Meldegg 1862) w Kolonii (v. Bianco: Die alte Universität Köln 1855) w Erfurcie, (Motschmann: Erfordia literata 1731) w Lipsku (ob: Zarncke 1857), Ingolstadzie (Mederer: Annales Ingolstadiensis Academiae 1782), Greifswaldzie (Kosegarten: Geschichte der Universität Greifswald. 1857.), Bazylei (W. Vischer: Geschichte der Universität Basel 1860), w Rostock (Krabbe: Die Universität Rostock im XV und XVI Jahrhundert 1854)†. Papieże zezwalali chętnie na podobne inkorporacyje, gdyż przez to zabezpieczali sobie wpływ swój na korporacyją naukową; zresztą od najdawniejszych czasów były kościół ~~nauki~~ w wyłącznem niemal posiadaniu nauk, o czem świadczą dawne szkoły kollegiackie i klasztorne. Przeto też uniwersytety pierwotne z powodu owej dotacyi mają głownie charakter kościelny, a sekularyzacyja która od najdawniejszych czasów we Włoszech górę brała – później znacznie u nas nastąpiła równie jak i emancypacyja z pod rządów kościelnych (która dopiero od utworzenia Komissyi edukacyjnej w Krakowie się poczęła)

[ob: Joh. Christ. Aug. Grohmann: Annalen der Universität zu Wittenberg 1801.] i C. E. Förstemann 1838 Liber decanorum fac. theol. acad. Viterberg. – Theod. Muther: Statuta facultatis jureconsultorum Vitebergens. 1858] Theod. Muther: Die Wittenberger Universitäts und Facultäts-Statuten. Halle 1867. 4º.)

† w Pradze (Tomek: Geschichte der Prager Universität. 1849) w Tübingen (A. F. Böck: Geschichte der Eberhard-Carls Universität zu Tübingen 1774] i Klüpfel: Geschichte der Universität Tübingen 1849)

O uniwersytetach włoskich ob: (v. Savigny: Geschichte des römischen Rechts im Mittelalter. 2e Ausgabe 1834. III Bd)
W XVI w. przyswojono sobie eleganckie wykształcenie i styl włoskich humanistów (przez podroże do Włoch)
Od kanclerza uniwersytetu szła apellacyja do Rzymu
Uniwersytety niemieckie i polskie nie były to Universitates scholarium jak we Włoszech, co stanowi ich charakter – lecz Universitates doctorum, magistrorum. Przeto też główny rozdział w statutach włoskich Universitates Scholarium: podział na nacyje, miał tylko miejsce w Pradze, Wiedniu i Lipsku – wszędzie więcej przeważał wzór uniwersytetu paryskiego a niżeli bolońskiego. – podział główny na fakultety, a nie na nacyje.
Za Kazimierza W. Scholares obierali własnego rektora (jak w Bolonii) poźniej tylko Scholarów przypuszczano do głosowaniu na rektora
Obowiązki rektora: dozor aby przywilejow i statutów uniwersytetu przestrzegano, zwoływanie i przewodniczenie senatowi uniwersytetu, załatwianie spraw bieżących jako to: intitulatura, czytanie statutów, publikacyja rozporządzeń, sygnatura pism urzędowych aktów i świadectw, przyjście gości, urządzanie uroczystości, mowy, wizytacyja kollegiów, pobieranie opłat intytulacyjnych i kar, juryzdykcyja i władza dyscyplinarna nad nauczycielami i scholarami wraz z senatem i dziekanami, z odwołaniem się do kanclerza.
Poetae laureati (podobni do doktorow) zaprowadził cesarz Fryderyk I nadając stopień doktorow we Włoszech.
Patronem fakultetu medyczn. SS. Kosmas i Damian
Tegni (Techne τέχνη) Galeni
Patronką artystów S. Katarzyna
Patron jurystów S. Iwo
Patron Teologów: S. Paweł (Conversio)

125

Album Academiae Vitebergensis ab A. Ch. 1502 usque ad A. 1560; ex autographo edidit Carolus Eduardus Foerstemann. Lipsiae sumtibus et typis Caroli Tauchnitii. 1841. 4º str. 373. (5 Thlr.)
(ob. tegoż Liber decanonorum facult. theol. Acad. Viteberg.)

Bibl. Univ. Crac. Philosoph. Pedagog. Nr 549.

Uniwersytet Witembergski otwarty d. 18 Octobr. 1502 (przeniesiony później do Halli), około r. 1521 sławny, iż w nim Marcin Luter, a potem Melanchton (+19 April. 1560*) uczyli. Z początku prawie całkiem nie było w nim Polaków prócz kilku z Gdańska, Pruss, Szląska i Węgier.

*) wezwany 1518 z akad. tubingskiej na profesora greck. języka, zreformował na klasyczne łacińskie piśmiennictwo

1517 Johannes Rhagius Esticampianus dioec. misn. Rhetor et poeta laur. Sacr. Liter. Dr profesor orat. d. 20 Octobr.
1518 fr. Martinus Luther S. Theol. Professor
" " Dominicus Sleupener canon. cathed. vratislav
" " Philippus Melancton Art. Mag. Dubingensis primus lector graecar. literar. (29 Aug.)
1519 Joannes Schlichting de Boberschitz nobilis dioec. posnan.
" " Balthasar Promnitz de Dessendorf nob. dioec. Vratisl. (Episcopus Vratisl.)
1520 Andreas Helis de Helis Cracovien. dioec.
" " Augustinus Wildmer de Gedano Cracovien. dioec.
" " Stanislaus Lobeda Grocholitzke dioec. gnesn.
" " Stanislaus Gutteter Cracovien. civitatis
" " Daniel Schilling Cracovien. civitatis
1525 Thomas et Jacobus Szobotzkij equites
1528 Pancratius Guttether de Cracovia
" " Wolfgangus Talhuser Posonien. dioc. strigonien. Mgr. Cracovien.
" " Johannes Guttheter Cracovien.
" " Albertus Brasiatoris Cracoviensis
1529 Stanislaus von Watt de Posen
1530 zaczynają liczniej Węgrzy uczęszczać
1531 Hieronymus Pysarsky Cracoviensis
1532 Joannes Nyemyczkowsky Polonus
" " Joannes Lakyenysky
1534 Albertus Michael Polonus

1518 zaprowadzono lectures liter. graec. et hebraic.

W całej matrykule nie ma zapisanego Stanisława Orzechowskiego — wątpić należy, aby podczas pobytu swego w Witenberdze w r. 1529 – 1532 był uczniem uniwersytetu — może się prywatnie uczył.

1535 Andreas Łatzkowski Polonus
" " Petrus Boyanowsky Polonus
1536 Matthias Godich de Kzina Poloniae
" " Stanislaus de Viltzschin nobilis Polonus.
" " Joannes et Andreas de Kossezielitz barones Poloniae (Kościeleccy?)
" " Nicolaus de Colluda nobilis Poloniae praeceptor baronum.
" " Joannes a Balin nobilis
" " Petrus de Bemboff baro Poloniae (Pempowski?)
" " Gabriel a Grabofelz Polonus nobilis (Grabowiecki?)
1537 Johannes a Pampow Polonus
" " Albertus Cosmin Polonus
" " Joannes Christoporinus Polonus
" " Johannes Lesnieuski Ruthenus
" " Stanislaus Mykitzki Ruthenus
" " Simon Handel Ruthenus
" " Petrus a Gorkha Polonus nobilis
" " Mathias a Krzneczgin Polonus nobilis
" " Stenizizlaus a Luthomirsch nobilis
" " Johannes Viseszki nobilis
" " Nathias Gerezgij Polonus nobilis
1538 Andreas Situs Cracoviensis
" " Nicolaus a Trzebochow Polonus
" " Martinus Meskonski ex Cracoviensi diocesi.
" " Albertus Vuidauiensis Sarmata gratis.
1538 Martinus Zoraunus } Poloni ex Russia.
" " Petrus Barzi
" " Stanislaus Lasocius
" " Johannes Leopoliensis
" " Augustinus Rotundus a Velun } Poloni
" " Nicolaus Zelensky
" " Andreas Barcius equestr. ord
1539 Bartholomeus Zelensky Polonus
" " Martinus Comnitski Posnaniensis
1540 Georgius Sablozius Lithuanus nobilis
" " Joannes et Stanislaus Golaski fratres Poloni nobiles

1541 D. Albertus Maschezeka Radolinensis Polonus
" " Stanislaus Bodenstein Posnensis
" " Georgius Haustintz Lituanus
" " Joannes Leopoldus Polonus
1541 Nicolaus Fridwald Elbingensis Prutenus
" " Albertus Chrzypsky Polonus
1542 d. 10 Januar. Martinus Zirenius Polonus
" " d. 31 Januar. Stephanus Lipsius Polonus
" " d. 1 Febr. Andreas P et Balthasar et Cassar Fratinus, Joannes, Andreas Jactorovius, Joannes Jaromirius, Nicolaus Hortensius Poloni.
" " d. 22 Martii Joachimus Cimmermann Cracoviensis
" " Eustachius Trepca Polonus (in Julio)
" " d. 20 Octob. Stanislaus Drogosofsky Polonus nobilis
Hieronymus Kringel Cracoviensis
" " d. 20 Novembr. Gregorius Butner Lituanus ex Kauen.
" " d. 14 December. Adamus Konavsky Polonus
" " " " " Albertus Sepychowofsky Polonus
1543 d. 4 April. Joannes Leporsky, Andreas Zaremba, Nicolaus Cziemynsky Poloni nobiles
" " mense Junio. gener. Wenceslaus et Albertus Czarnokowski ex palatinorum Posnaniensium familia
" " Nicolaus Smakofski nobilis
" " " " Stanislaus de Ende Posnaniensis
" " " September. Antonius Lonski et Franciscus Susski Poloni
1544 Cristinus Drosdovski Polonus eqv. or:
" " Stanislaus Rochotsztki Polonus eq: or:
" " Nicolaus Caldunca de Lubras
" " D. Abrahamus et Abrahamus de Stanski Poloni.
1544 mense Augusto: Andreas Tricesius Polonus (p. 215)
1545 Andreas Szmoszewsky Polonus nobilis
" " Sebastianus Schenius Polonus
" " Stanislaus Nyegolewsky Polonus
" " Andreas Vandtelius Polonus
1545 mense Octobri Melchior Pitius Cracoviensis
1546 Johannes Dietsnacius Polonus.

1545 d. 14 April. Stanislaus Schlupetzki Polonus nobilis.
" " " Johannes Cosnider Posnaniensis.
1545 d. 4 Mai. Ertmannus Copernicus Granseiensis (expost J. U. Dr. Prof. Francof.) (p. 223)
1547 d. 18 Maii Johannes Geschkau Gedanensis.

1548 w Letnim kursie 399, w zimowym 176
1548 Georgius Gnotzschenstzkii Polonus
1549 Joannes Bogus Polonus nobilis
" " Johannes Jerzikowschi Polonus
" " Johannes Postrokonski Polonus
1550 d. 2 Martii Stanislaus Warschewitzki (s. 253) } nobiles Poloni
" " " " " Stephanus Fredro }
" " " 17 maji Johannes Blasa Polonus nobilis (Ptaza)
" " " " " Martinus Czuricto Polonus nobilis
" " " 20 Julii Valentinus Jaruchowskij } Poloni
" " " " " Severinus Palijeczky }
" " " 22 Septembr. Johannes Niemoewskij } Poloni
" " " " " Albertus Przyborowskij }
" " " 26 " Laelius Sozinus Senensis Italus Mariani Socini Jurisconsulti filius
" " " 28 " Jacobus Gumowski
Martinus Zakrzewski
" " " 4 Octobr. Wenceslaus Zaremba Polonus nobilis
" " " 4 November. Wenceslaus Zaremba Polonus nobilis
1551 d. 14 Maji Stanislaus Gyeraltowsky nobilis Polonus
" " 2 Augusti Martinus Golthoffsky nobilis Polonus
" " 23 November. Johannes Swinski Polonus
1552 " 15 Januar. ~~Joh~~ Nicolaus Uhrowietzki Polonus
" " " 1 Aprilis Wenceslaus Agrippa Lituanus
" " " 16 Decembr. Joannes Cosmo ex ducatu Lithuaniae
1553 d. 13 Octobr. Martinus Krowitz Polonus.
1553 d 28. April. Valentinus Cosmas Brombergensis Polonus
" " d. 19 Septembr. Pangracius Golheith Vratislavien
" " " " " Erasmus et Petrus Guttheter Leopolienses
1554 d. 27 Januar. Basilius Drzewinski Rutenus
" " d. 10 Maji illustr. Stanislaus comes a Gorka
" " " " " Joannes Jordan Polonus
" " " 18 " Petrus Koschla Cracoviensis
" " " 19 " Adrianus Chelmiczki Alexander Mokranoski; Stanislaus Smoguletzki Poloni
" " " 15 Augusti Petrus Zabienski, Joannes Gagierettski Poloni.
" " " 1 Octobr. Joannes et Sigismundus Beningski fratres Poloni
" " " " " Lucas Stomanski Polonus
" " " 4 " Stanislaus Hrzalkowski Polonus

Album Academiae Vitebergensis ab a. Chr. 1502 usque ad a. 1560, ex autographo edidit Carolus Eduardus Foerstemann. Lipsiae 1841. 4to

Paedag. 459.

1520 Andreas Helis de Helis Cracov. dioec. d. 1 Maii
1528 Johannes Gutthetor Cracovien. 10 Decembr.
1529 Stanislaus de Watt de Posen. 13 Maii
1536 Joannes et Andreas barones de Koscielitz Poloni
1537 Petrus a Gorka nobilis Polonus
1538 Augustinus Rotundus a Velun
Nicolaus Melensky Polonus
1539 Bartholomeus Zelensky Polonus
1542 Hieronimus Krugel Cracoviensis
1543 Wenceslaus Czarnkowski
Albertus Czarnkowski
1543 Andreas Tricesius Polonus mense Augusto p. 215.
1545 Ertmannus Copernicus Granseiensis p. 223
(J. U. Dr. Profes. Francof.)
1545 Melchior Pirnis Cracoviensis (p. 228)
1546 Johannes Geschkau Gedanensis (p. 240)

1549 Stanislaus Warschewitzki } nobiles Poloni (p. 253)
Stephanus Fredro
d. 2 Martii

1550 Martinus Czurilo Polonus nobilis
d. 17 Maii.

Joannes Niemoiewski Polonus
22 Sept.

Laelius Sozinus Senensis Italus
(Mariani filius) p. 26 Sept.

1551 Nicolaus Uhrowietzki Polonus

1551 Wenceslaus Agrippa Lituanus
d. 1 Aprilis.

1553 Martinus Krowitz Polonus
d. 13 Octobr.

1554 Stanislaus Comes a Gorka 10 Maii
Joannes Jordan Polonus *) " "
Petrus Koschlea Cracoviensis 18 Maii

1554 Christophorus et Martinus de Ostrorog
Lwowsy fratres d. 12 Octobr.

1555 Petrus et Stephanus de Zothulisce pala-
tinides brestenses.
Thomas Droiouscky
Johannes Jazmanscky
Valentinus Dersniack Rutenus

1556 Johannes Gorniski a Byrzanowo
filius Petri palatini Masoviae, capit. var-
sav. ciechanov. d. 10 Febr.
Thomas Okun a Grodzisko filius Petri castel-
lani czrnensis, capit. radans.

*) A. 1554 mense Octobri
die Lucae Rector electus
Castellanus Brestensis et
Capitaneus Brzescensis.

1556 Johannes et Michael Radziejowski
Nicolai castellani Gostinensis filii.
" " Seraphin Oborski
" " Calixtus Honterus Coronensis
Transylvanus d. 11 April. (p. 316)
1556 Christophorus Varschenieczky } Poloni
Balthasar Podlodowsky } d. 30
Johannes Gloskowsky } Julii.
(p. 320)
1556 Andreas Cziolek nobilis Polonus
d. 20 Octobr.
1558 Wenzislaus et Joannes in Ostrorog
Comites (d. 29 Novembr.)
1559 Johannes Hinek nobilis Polonus
d. 3 Martii (p. 356)
1559 Stanislaus Sokolowski (d. 28 Maii)
(p. 361)
Johannes Demetrius Solikowius nobilis
Polonus d. 18 Julii (p. 363)
Melanthon Filippus venit in Vittebergam 1518
ex Academia Tubingensi + 1559.
1559 Stanislaus et Joannes Korzieletz fratres
Poloni Siradienses (30 Decembr.)
1560 Christophorus Rey } nobiles Poloni
Eustachius Czik } (d. 30 Maii)
Johannes Dambensky }

d/a
dira
Ca[illegible]
Capita

129

1502 d. 18 Octobr.
otwarcie Uniwersytetu
w Wittenbergu.
r. 1815 zniesiony i przy-
łączony do Halli

1531 otwarcie Uniwersytetu
w Halle nad Saalą
(Universitas Albertina)

130

Album Academiae Vitebergensis ab A. Ch. 1502 usque ad A. 1560. Ex Autographo edidit Carolus Eduardus Foerstemann. Lipsiae Sumpt. et typis Caroli Tauchnitii 1841. 4to
Pedagog. 459.

Album Studiosorum Academiae Lugduno Batavae 1575-1875 Accedunt nomina Curatorum et Professorum per eadem secula. Hagae Comitum, apud Martinum Nijhoff 1875. 4to
Pedagog. 438.

Zarncke Friedrich: Quellen zur Geschichte der Universität Leipzig. (Abhandlungen der Königl. Sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften

Zarncke: Urkundliche Quellen zur Geschichte der Universität Leipzig. (Berichte über die Verhandlungen der kön. sächs. Gesellsch. d. Wissenschaften, Philologisch-historische Classe I. 1849)

Renazzi Filippo: Storia dell' Università degli studi di Roma dal principio del sec. XIII–XVIII. Roma 1803. 4º 4 Tomi.

Scarabelli Luciano: Constitutioni, discipline e riforme dell' antico studio Bolognese. Piacenza 1876. 8.

Moriani Luigi: Notizie sulla Università di Siena. Siena 1873.

Memorie e documenti per la storia dell Università di Pavia. Pavia 1878. fol. 3 Tom.

Budinszky Alexander: Die Universität Paris und die Fremden an derselben im Mittelalter. Berlin 1876. 8º.

Crevier M.: Histoire de l'Université de Paris. Paris 1761. 8. 7 Vol.

Jourdan Car.: Index chronologicus chartarum pertinentium ad historiam Universitatis Parisiensis ab ejus originibus ad finem saec XVI. Paris 1862. fol.

Freninger Fr.: Matrikelbuch der Universität Ingolstadt Landshut, München 1472–1872. München 1872. 8º 2 Bd

Mederer Joan: Annales Ingolstadiensis Academiae ab a. 1472–1772. Ingolstadii 1782. 4º 2 Tomi

Bolletti Giuseppe: Dell' origine de progressi del' Instituto delle scienze di Bologna. Bologna 1751. 8º

Mazetti Serafino: Memorie storiche sulla Università di Bologna. Bologna 1840. 8º

Sarti: De claris archigymnasii Bononiensis Professoribus saec. XI usque XIV. Bononiae 1762. fol. 2 Tomi

Colle Francesco: Storia dello Studio di Padova. Padova 1824. 8º

Contarini Giambatt.: Notizie storiche circa li publici Professori nello Studio di Padova. Venezia 1769. 4º

Facciolati Jacobi: Fasti Gymnasii Patavini. Patavii 1757. 4º 2 Vol.

Papadopoli Nicolai: Historia Gymnasii Patavini Venetiis 1726. fol.

Patinus Carol.: Lycaeum Patavinum sive Icones et vitae Professorum. 1682. 4º

Tomasini Jacob. Phil: Illustrium virorum elogia iconibus exornata. Patavii 1630. 4º

Additamentum seu Statutorum almae Univers. Patav. Juristarum libri V. Patavii 1637. 4º 2 Exempl.

132

Hautz Joh. ~~[illegible]~~ Geschichte d. Universität Heidelberg. (v Reichlin-Meldegg.) Mannheim 1862. 8°. 2 Vol.

Bianco Fr: Versuch einer Geschichte der ehemaligen Universität in Köln. Köln 1833. 8°.

Kreussler Heinr: Geschichte der Universität Leipzig. Dessau 1810. 8°.

Richter Franz: Geschichte der Olmützer Universität Olmütz 1841. 8°.

Krabbe Otto: Universität Rostock im XV und XVI Jahrhund. Rostock 1854. 8°.

Bönicke Christian: Grundriss einer Geschichte der Universität zu Wirzburg. Würtzburg 1782. 4°.

Grohmann Joh.: Annalen der Universität zu Wittenberg. Meissen 1801. 8°.

Vischer Wilh: Geschichte der Universität Basel von 1460–1829. Basel 1860. 4°.

133

Coxe Leonard kształcił się na uniwersytetach w Oxford, Cambridge, Pradze, Paryżu, Krakowie

Bernhard Kalo mgr Univ. Paris i 1388 w Heidelberg ob. Szamotulski

Henricus de Oyta czyli Euta ze Fryzyi + 1397 kształcił się w Pradze i Paryżu

Matthaeus de Cracovia kształcił się w Pradze gdzie pod Henrykiem de Oyta został Magistrem 1367 – w Paryżu. – Ruprecht z Pfalcu sprowadził go do Heidelbergu – został kanclerzem Król i 1405 biskupem Wormacyi + 1410.

pag. 151 Budinszky Alexander Dr Die Universität Paris und die Fremden an derselben im Mittelalter. Berlin 1876. 8°. – twierdzi iż nie był Polakiem tylko Pomorzaninem

Murner Thomas ur. 1475 w Strasburgu + 1536

de Aquino Thomas dominikanin ur. 1227 + 1274 (Tomiści)

~~Duns~~ Duns Scotus franciszkan w Oxfordzie i Paryżu + 1308 w Kolonii Doctor subtilis (Skotyści)

Sandko Budek proboszcz s. Jerzego w Gnieźnie 1442 udał się z Krakowa do Paryża na Uniwersytet

Tranquillus Andronicus z Dalmacyi uczeń
Paryz. Uniwersyt. w Lipsku 1504 (Par-
thenius)

Szafter Piotr + 1792 córka za Badurskim
którego syn + 1792.

1289 Joannes de Polonia – Rector Ultramontanorum Medicinae

1338 Johannes de Polonia – Rector medicinae

1395 Jacobus de Pollonia Rector Ultramontanorum

1414 Miroslaus de Polonia Rector Ultramontanor.

1447 Nicolaus Chebde de Niewiesch de Polonia Rector Ultramontanor. et Citramontanor.

1448 Johannes de Polonia Vicerector Ultramont.

1458 Johannes de Apolonia Rector Ultramontanor.

1462 Andreas de Opporow de Polonia Rector Ultramontanor.

1465 Tomas de Polonia Rector utriusque

1466 Wladislaus de Polonie Archidiaconus Pomeraniae Wladislaviensis Canonicus Rector Ultramontanorum.

1482 Abraam de Polonia Ultramontanorum

1532 Petrus Garsias de Attodo provinciae Ghipuscoe Juristarum Rector

135

1481–1482 M. Georgius de Russia Artistarum et Medicorum Rector Ad Lecturam Medicinae

1482–1483. D. Abraam de Polonia Ultramontanorum Rector Ad Lecturam Decretalium.

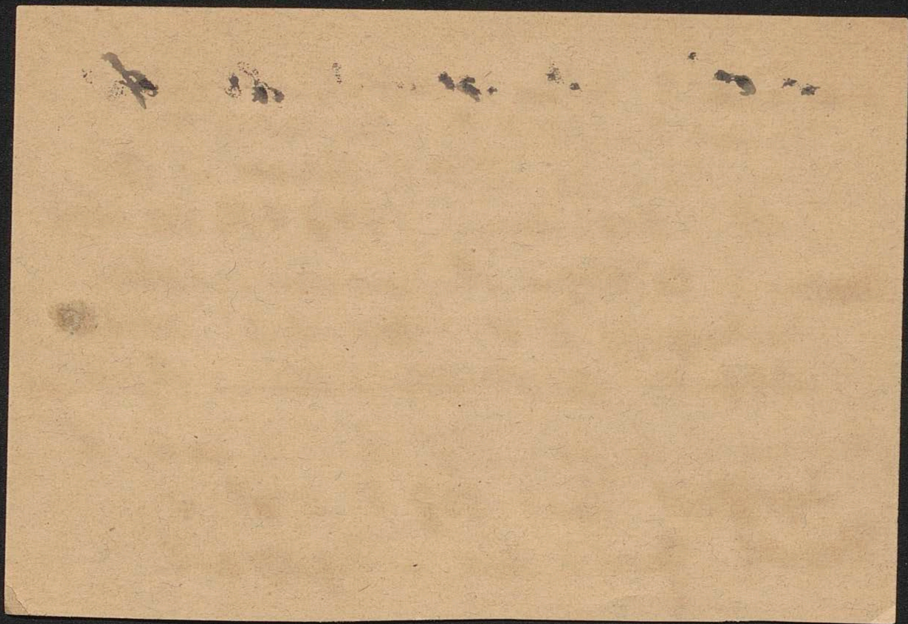
136

Friedländer E. Aeltere Universitätsmatrikeln. I. Univers. Frankfurt a. O. unter Mitwirkung von Dr. G. Liebe und Dr. E. Theuner. I Bd. (1506 – 1648) Leipzig 1887. 8. str. XVI. 1648.

Caesar J. Catalogus studiosorum scholae Marburgensis P. IV. (1605–1628) Marburg ~~1887 8. str. XV. 524 i 661~~ 4o str IV. 204

Verdière P. Soc. Jes: Hist de l'Univers. d'Ingolstadt. Paris 1887. 8. 2 Vol.

Prantl. Gesch d. Univ. v. Ingolstadt.

Anhalt: E. Dr. Die Universität
Ueberblick ihrer Geschichte
u. Darstellung ihrer gegenwärtigen
Aufgabe. Jena (Friedr. Mauke)
8r 11/4 Ngr.

niemiec.

Fleury C.

Fürtreffliche zwey Tracta
d. Christen.) Hol, nächst

138

Porzyna się traktat to jest nauka pospolita o puszczaniu krwie po polsku napisana przez mistrza Andrzeja z Kobyłina 1542

nr str. 190

Apostolicarum Pii
Libri qu
Nunc primum in lucē

139

Bebelii Henrici Justingensis: Opuscula nova et adolescentiae labores. Argentorati ex aedibus Matthiae Schürerij 1514. 4º. Neolatin. 850.

na przedostatniej karcie: Ex gymnasio Cracoviensi 1492:

Sarmata me vidit prima lusisse Camoena
Hoc praesens carmen, principiumque fuit.

na str. a iij H. Bebel Matthiae Schurerio olim conphilosopho suo in academia Cracoviensi apud Sarmatas

Hufte: De confessione monialis (pag. Ss iiij)
Fabula Blassicani (pag. Ss vj.)
De sacerdote et moniali (pag. Yy vij)

140

Pomponii Leti de Romanorum Magistratibus, sacerdotiis, Jurisperitorum legibus libellus. Cum nonnullis addicionibus ex Henrici Bebelij Justigenosis Poetae laureati commentariis (z drzeworytem na 1 tytule ś. Wojciech, ś. Stanisław herby Polski, Litwy, Węgier, Austrii, Grzyb. (b. m. i r.) 4to, K. 13 druk gocki.

141

Bedermann ed. Ciceronis Epistolae breviores.
Cracoviae ap. Joh. Haller. 1524. 4°

Ciceronis Marci Tullii Partitiones oratoriae.
Cracoviae per Flor. Unglerium s. a. 4°
ded. Francisco Bonar discipulo.. M.r Joannes
Solfa de Trebul (wychwala jego avunculum Praepositum ad S. Florianum et Rectorem Universit.)

z Krakowa Bernat

1) Obwieszczenie znanych niektórych przypadków złączenia dwóch planet górnych z tych. Kraków druk Wojciech Kobyliński 1596. 4to

2) Kalendarz za r. 1603. 1604. Kraków tamże 12°

3) Dziennik świąt dorocznych za r. 1612. 12° tamże

3) Przestroga pilna i każdemu stanowi potrzebna. Kraków tamże 1600. 4to

Białobrzeski Bł.

Irenaei Hyperaspistes Adversus praestigiatorem virulentum maledicumque hominem: de Raptu virgineo, non minus inepte quam impie philoso: phantem. (s. a) 8vo
K. 30 (Sign A – H 2.)

Censura Academiae Utopiensis de cuiusdam Morosophi ca: lumnioso scripto adversus Aretium Leucochtarum.
(s. a.) 8o K. 3.

Cwierszem leonizym ostra satyra przeciw Doktorowi – w obronie Białobrzeskiego
na końcu 10 wierszy przez G. S. (Gregorius Sanboritanus ?)

Białobrzeski pisał Censuram de raptu puellae

Brevis refutatio impudentis cuiusdem Rabulae calumnia: rum, quibus censuram, De Rap: tu puellae cum corpore in coelum Cracoviae nuper conficto, convellere conatus est. Ab Authore Censurae conscripta 1578. 8o – K. 49.

Maczyński

144

Bielawski Mathias 1596 Baccal. 1599 Mgr. Art. Coll. Min., 1608 Dr. Jur. et Prof. senior Bursae Jurist.

1) Rozsądek i przestroga z gwiazd i biegów niebieskich na r. p. 1605. 12º (Urywek z Kalendarza)

2) Quaestio ad c. ult. De Transact. a M. Mathia Bielawski Phil. Doct. et Prof., Thoma Jabłoński Art. Bacc., Joanne Schelicha de Rzuchow, Laurentio Matthaeidae Lesnicensi ad disput. pro assequenda prima in Juridic. Facult. laurea proposita, Praesidente Thoma Eustachio a Piątek J. U. Doct. et Prof. d. 27 Martii. Cracoviae, ap. vid. Jacobi Sibeneycher 1608. 4to.

145

Bieżanowski Stanisław Josephus:
1) Laurus Parnassia ad Laurum triumphalem seraphico sangvine emeritam P. Remigii Lizemski gratulationis ergo 4to K. 2½
w dziele: Lizemski Andreas Remigius: Laurus triumphalis sangvine Franciscanorum Provinciae Poloniae a Suecis, Cosacis et Hungaris recenter profuso emerita, historice adumbrata. Cracoviae, apud vid. et haer. Francisci Cezary 1660. 4to K. n. 17.

146

Stanisł. Józefa Bieżanowskiego oda na pochwałę Wespasiana Kochowskiego łacińska (w tegoż Kochowskiego dziele: Hypomnema reginarum Poloniae. Cracov. 1672. 4º gdzie też jest 5 epigramatów łacińskich Jana Gawińskiego.

Lapis testimonii Kochowskiego

147

Blasius fr. Eremita Paulinus in Conventu Cracov. 1536.

1) Salutares Pareneses de Epistolis et Evangeliis perannum occurrentibus. Cracoviae per Mathiam Scharffenberg 1536. 8o.

— 2a ed. .... iterum a multis mendis purgati. Cracoviae per Mathiam Scharffenberg 1542. 8o.

148

Pantheon Augustinianum sive Elogia virorum illustrium Ordinis Eremitarum S. P. Augustini, auctore F. Augustino Maria Arpe Genuensi. Genuae 1709. 4to

Hist. 1965.

p. 212 – 214.

Elogium LXVII [Boner]

Beati Isaiae Cracoviensis Theologi extatici et Mariani. 1471

Ex Pamphilo, Possevino, Crusenio ad ann. 1471.

Patavii operam navat 1422.

In Comitiis Bavariae praeest 1452.

de illo Bollandus, Torellus, Elsius, Martinus Baronius.

Brachucki Matthias Phil. Dr., Senior Scholae S. Floriani, poenitentiarius eccl. archipresbyteralis:

1) Testificatio votorum qua Andreae Jurkowski, Jur. Utr. Dris, Canon Colleg. SS. Omn. in Bleszow curato, cum ei doctoralis honoris lauream d. Carolus Marsen J. U. Doct. et Prof. eccl. S. Nicolai Praepositus, ritu solemni conferret... M. Brachucki applaudit 1782. D. 30 Novembr. Cracoviae Typis Seminarii episcopalis Academici. Fol. K. 4. (wierszem)

Jurkowski był gubernerem Józefa Wielopolskiego wojewodzica sandomir. starosty lanckorońskiego..

150

Bredekopf (Laticephalus) de Konitz Gregorius

1) Hesiodi Georgicorum liber per Nicolaum de Valle conversus e Graeco in Latinum. Cracoviae per Mathiam Scharffenberg. 1530 d. 30 m. Julii. 4º

151

Camelin Joannes: Quaestio medica de Arthri-
tide.... pro loco inter Med. Doctores et Professores
in Univ. Crac. obtinendo... ad disputandum propo-
sita A. 1749 d. 2 Decembr. Cracoviae typ. Univ.
fol. K. 2.

Broniowski

152

Proverbia Salomonis per Jo. Campensem iuxta Hebraicam veritatem Paraphrasticos latinitate donata. Adiectae sunt precationes aliquot quae in psalterio non habentur, ex variis scripturae locis, iussu D. Dantisci depromptae. Venundantur a Floriano Unglerio (1534) 8°.
K. n. 65 ded. Petro Tomitio episcopo Crac. Vicecancellario.. Joannes Campensis Cracoviae 19 Februarii 1534.
mówi że przez 2 lata bawił u Dantyszka
– że w Akademii Krak. sprowadzony przez Tomickiego wykłada listy S. Pawła

Sign. A – Kiij.

153

1581. Augustini Donii Consentini Medici et Philosophi De natura hominis libri duo: In quibus, discussa tum medicorum, tum philosophorum antea probatissimorum caligine, tandem quid sit homo, naturali ratione ostenditur. Ad Stephanum Sereniss. Regem Poloniae. Basileae apud Frobenium 1581. 4to str. 123. 1.

W dedykacyj mówi do Króla Stefana: „Fertur enim, te ... excultum habere animum iis studiis, quae praecipue decent virum principem, quippe studiis literarum: et eorum amore undique accersere viros doctos, honorifice excipere: instaurare gymnasium magnificum Cracoviae." Do tego dodaje na boku współczesny (podobno Stanisław Zawadzki Picus) rękopiśmienny przypis: „Volebat novam condere Academiam, ad instar Collegii Cameracensis in Academia Parisiensi, in quo docent Regii professores; verum obstitit Hosius Cardinalis apud Summum Pontificem."

Creizenach Wilhelm Michael Anton
geboren zu Frankfurt a. Main am
4 Juni 1851 als ältester Sohn des Theodor
Adolf Creizenach und dessen Ehefrau
Luise Amalie geborne Flersheim —
edukował się w Hassel'sches Erziehungs=
institut, od r. 1862 uczęszczał do kwarty
w Gimnazyum Frankfurckiem gdzie 1870
odbył examin dojrzałości. Przez 2 lat
kształcił się w Göttingen, od r. 1872 w
Lipsku kształcił się w językach germańskich
i romańskich. r. 1875 został Dr. Fil. w Lipsku.

1) Judas Ischarioth in Legende und
Sage des Mittelalters. Inauguraldisserta:
tion. Halle a. S. 1875 str. 31.

Cynerski Joannes Rachtamovius

Michaelis Wudae Hendecasyllabi Bethlehemici. Cracoviae in off. typogr. Christophori Schedelii 1641. 8o. ~~K. 1, K. 11 ded. textu Dr.~~

ded. Marco et Joanni Sobiesciis ad felix novi anni auspicium ..... M. Jo. Cynerski Rachtamovius Coll. Maj. Eloquentiae Profess. (prozą)

(Poez 1094.)

jest tu wiersz Dezyderego Lubomirskiego stud. eloquent. na herb Sobieskich

K. 4. (tyt i ded.) K. 8 (Nythetikon ad Marcum et Joannem Sobiescios - wierszem Rachtamowicza) K. ~~2~~ 28

Współuczniowie wymienieni w dedykacji Hieronymus Sieniawski, Paulus et Joannes Potoccii palatinidae bracławien., Alexander Donhoph palatinides siradien., Stanislaus Koniecpolski castellanides siradien., Joannes et Nicolaus Ostrorogii pocillatoridae Supr. Regni, Joannes Dębinski vexilliferides cracov., Albertus Roxicki castellanides polanecen., Albertus Pariz, Constantinus Pariz castellanid. circens., Lanckoronski castellanides woynicen., Szuminski castellanides Ripnicen., Casimirus Brodecki capit. jaslen. Joannes Gninski, Albertus Opacki, Sigismundus Cizowski, Constantinus Oborski vexilliferid. circens., Lezinscius, Rzeszowski, Czarnecki, Gidzinski, Gorajski, Petrus et Sta

./.

nislaus Działyński, Thomas et Michael Chmieccy, Stephanus, Martinus et Samuel Leduchowscy, Paulus et Thomas ~~[illegible]~~ Ołtarzewscy, ~~Stanisl~~ et Vladislaus Drohojowscy, Alexander et Nicolaus Lisowscii, Casimirus et Martinus Crasicii capitaneidae dolinen. Hieronymus et Vladislaus Komarowii, Constantinus Rajecki, Joannes Kopeć, Desiderius ~~[illegible]~~ Lubomirski, Nicolaus Stadnicki, Jacobus et Joannes Verdae Capitaneidae Mysticenses, Marcus et Joannes Sobeskii Palatinidae Belzenses, capitaneidae Krasnostavenses. /: Marek był już wtedy Capitaneus Javorov. :/

e Collegio Majori pervigilio Purificationis Mariae 1641.

chodzili jeszcze Szumińscy, Makowieccy, Stępowscy, Boguccy,

(Wuda był obu pisarzem)

156

<u>Ćwikliński</u> Joannes. Baccal. art. in Univ. Crac. 1609.

1) Xenium reverendo ac magnific. d. d. Roicho Zardecki praeposito ac officiali Tarnovien. etc. observantiae et gratitudinis ergo oblatum. Cracoviae in off. Nicolai Szarffenberger (1609) 4to. k. 6. (wierszem)

157

Dachnowski Symfonie anielskie obacz Poety.

Enchiridion impedimentorum quae iuxta Canonicas constitutiones in matrimonijs contingunt ad iudicum et confessorum faciliorem cognitionem auctore Gregorio de Shamotuli Canonum doctore ordinario, lectore ecclesieque Cracouiensis penitentiario, non minus lucide quam succincte congestorum et decisorum 8º tytuł w obwodce (wdanek w bibl. Krak. dedykacyjo druk italika: Rev. Joanni Choienski J. U. Doct. Praeposito Posnanien. et Archidiacono Cracouien. Regio Secretario... Gregorius de Schamotuli (druk 1526). Cum anno superiore

2ª ed. Enchiridion .... Tetrasticon Ad Lectorem eiusdem D. Gregorii .... Impressum Cracouiae per Florianum Unglerium e directo Minoris Collegii Anno D. 1529. 8º. k. 2. i kartlicz. 63 i tablica genealogii in 4to druk gotyka w 2 szpalty

AD [illegible]

III c [illegible]

Secundum leges municipales in Regno Polonice adulter vel adultera de adulterio convicta criminaliter flagellatur ad statuam in medio urbis et tandem ex urbe cum face relegatur

autor r. 1525 został kanonikiem poznańs. r. 1529 pisze że przed 3 laty dał do drukowania to dzieło którego cały nakład podczas pożaru Krakowa się spalił się u drukarza

d. 14 April. 1529 to pisze

dzieło dobre

Festgegang zur Leyer der Reformation / d. Gedächtnisfeier ... Gemeinde A. C. zu ... October 1817.

ux do kollegium

158

Joannes Dobrzy
centi bernardyn kr
1481 - 1503 + 1507
Opusculum de arte
memorativa
ex Vitreatoris Zaspitzki

napełnia trzodę otuchą —
nańców, sceny sądowe i bo-
yni i oprawcy polecają się
dowców — Minh-Menh szla-
upokorzenie swoje mści się

biskupa administr. w Nang-
od powstańców — apostol-
kul i kartaczy wyświadczane
chrzest 250 żołnierzy ran-
skich chrześcian.
Brouilon, Jezuity. Ojcowie
i do Kiang-nan — ich usiło-
vem — religia postępuje pod
missyonarzy, pobożności ne-

administ. apost. w Pekingu.
Chang-Hai — przesądy rządu
ądane gwarancye za chrze-
czyny jego przeszłych powo-

159

Franciscides Joannes Pilsnensis
In exequiis Bernardi Maciejowski
Cardinalis archiep. Gnesn. Epos
consolatorium Sebastiano Petricio
Pilsnens. Med. Doct. oblatum
Cracoviae 1608. str. 10.

Popiél Paweł.

List otwarty do Stanisława Tarnowskiego

Kraków

1882

— 8°

1r. str. 8. –

2r. " 7. –

Histor.

D. G. 160

In Serenissimi Sigismundi III Regis Poloniae designati Adventu Cracoviam Basilius Golinius. Cracoviae ex officina Lazari 1588. 4to K. 12. poezye

ded. Alberto Baranowski episc praemisl patrono suo B. Golinius

Jacobus de Paradiso de Clusa, Jacobus Carthusiensis, Jacobus Polonus, Jacobus Junterbuck, Jacobus de Gruitrode de Gruitro ur. 1385, mając 20 lat wstąpił do Cystersów w Paradyżu, kształcił się w Krakowie gdzie został Dr. Teol. przebywszy lat 40 u Cystersów został, został Kartuzem w Erfurcie gdzie + 1465 czyli 1472
pisał wiele teologicznych dzieł
Lavacrum conscientiae Colonia 1501. 4º

Jocher Gelehrtenlexicon III p. 1808
artykuł T. Fa. Not. R. Św. A.

(W. d. A.)

Trithemius De scriptoribus ecclesiasticis
Fabricii Bibliotheca latina medii aevi
Motschmann Erfordia litterata
Andreae Bibliotheca belgica
Swertii Athenae belgicae
Starovolscii Scriptorum cat

Witte diarium biographicum.

1527 in vigilia S. Mathiae

ordo

Judiciorum

Civitatum Prussiae

apud Judicium scabinorum

1a instantia a qua si

excedit valor 50 marc.

apellatur ad Capitaneum

2a instantia

tribunal regium

si valor [illegible]

fiat apellatio [illegible]

nostra [illegible]

Ephemeris Joannis Caffman bonarum Artium Magistri Canonici Sandomirien., nec non Minoris Collegii artistarum studii Cracovien. Collegiati, Ad A. D. 1532 pro longitudine meridiani Cracovien. per tabulas (ut vocant) Resolutas, in commune usum omnium Astronomie studiosorum supputata.

8º Kart. 15.

ded. Rever. Stanislao Borek Juris Pontificii Doct. Custodi Sandomir. nec non Cracov. Posnan. Vratislavien. Canonico, suo Moecenati... Jo: annes Caffman. ... Cracovie ex edibus Collegii minoris Artist. d. 16 Octobr. 1521.

Ephemeris Anno Christi 1534 Stoeflerini 8º Kart 13.
Ephemeris Anno Christi 1535 Stoeflerini: 8º. Kart 12.
Ephemeris Anno Christi 1536 Stoeflerini. 8º Kart 14.
(obce Kalendarze)

Usus almanach seu Ephemeridum interpretatio.
(na końcu) Impressum per Florianum Unglerium Anno gratie 1532. 8º. Kart 52. (Sign A-K.)
(są tu drzeworyt. tablice anatomiczne do puszczania krwi i stawiania baniek)

1365 in vigilia Pentecostes: Gerardus abbas de Andrzeow

(1229) Aprilis III Nonas Junii, Pontificatus A^o 2do Gregorius IX Papa significat quod Stepzanus filius quondam Stephani villas Crassina, Dambe et Racowo contulit monasterio de Andreiow. pag. 36 et 45.

163

(Fliseus)

Clobucius Joannes regius Prof
Mgr Art 1590, Baccal. 1587, Decanus 1599 prof. hist. eloquen.
Coll. min.

Ad ill. Petrum Tylicki episcopum Crac.
Oratio. Cracoviae, in offic. Simonis Kempinii
1607. 4to K. 16. (przy wstąpieniu na biskup
kraków.)

Kolacki Adamus Baccal. Art. in Univ. Crac.
1604. 8

1) Sertum Apollinis eruditione morumque
praestantia XIII ornatissimis juvenibus dum in
alma Acad. Crac. solenni ritu Art. et Phil.
Baccalaurei renuntiarentur, contextum.
A. D. 1604 Nonis Octobris. 4to K. 4. (wierszem.)

Imiona promowanych: 1) Joannes Lorencowic (ze
Lwowa) 2) Andreas Chawlos (z Warszawy) 3) Fran-
ciscus Alexandrowicz (z Warszawy). 4) Nicolaus Erler
(z Warszawy). 5) Christophorus Rudowski (z Krakowa)
6) Andreas Ciermiński (z Warszawy) 7) Joannes Stepha-
nus Praedkor. 8) Nicolaus Daniecki. 9) Mathias
Pramusovius (z Ligszkowic). 10) Joannes Kolaczkowski
11) Albertus Radlicius (z Jędrzejowa) 12) Mathias Ko-
walski. 13) Andreas Scrinensis.

(8. 12. 13 brakuje w Muczkowskiego
Liber promotionum str. 261.)

165

Epistola Joannis Cosmii Concionatoris S. R. M. ad Ministros verbi Dei, omneque adeo genus Sacerdotum, ut se se et in minis-terio praedicationis sinceros et in vitae officiis probos ac imitatione dignos praebeant... Cracoviae ex suburbanis hortis D. Hechler Calen. Junii 1549. 12mo Kart. 51. (Sign A - M iiij)
Ded. Samueli Macieiovio episcopo Crac. Cancella-rio Regni... Joannes Cosmius. Cracoviae ex suburbanis hortis domini Hechlar 24 Maij 1549.

„Si Evangelium lingua sua loqui sciret, queri sane de omnibus, potissimum vero de nobis ini-quis et malae vitae concionatoribus posset... Quum verbum Evangelii, quod in pectore ferre, mo-ribusque repraesentare deberemus, in summis tantummodo labris, ceu suaviolum quoddam gestamus et nihil in venas, nil in neruos, nil denique in corpus succumque eius trans-mittimus.....

„Rursus qui vitam, qui mores nostros praes-sius inspiciat, reperiet nostris in moribus im-pios Nerones, crudeles Caligulas, et plusquam Caligulas, qui assumpto sanctitatis nomine in verbum purum Christi saevimus, reperiet molles Massylienses aut Sardanapalos, effoe-minatos Heliogabalos, incestuosas Cleopatras, adulteros Salustios, libidinosos Aiaces aut Clodios, lascivas Semiramides, sacrilegos Caccos, et plane Caccos, qui omnis generis opes in spe-luncam latronum versis vestigiis, ne quis plagii scelus cognosceret, trahimus: reperiet magis vinolentos quam Vitelios, magis edaces quam Milones, et quid non? . . . .
Vult nos Deus eminere in specula, sed non pompis, non cathedris, non ambitione, non prensatione, non tyrannide, non Sacerdotiorum pluralitate, non opum amplitudine, non Regum aut Principum favore; sed facibus vitae ac verbi, sed lucernarum nostrarum splendore, sed speculis lucubrationum nostrarum pro salute errantium, sed vigiliarum cura ac solici-tudine, sed morum doctrinae ac virtutum dignitate

„Orate etiam Dominum pro hijs studiosis adolescentibus, qui sinistris quibusdam fatis, et in perniciem nostram strenue conspirantibus, studiorum suorum penates sacrosanctos nuper reliquerunt. Utinam vestra consolatione ac patrociniis tanto tolerabiliorem hanc exilii crucem in innocentia sua experiantur, quanto a culpa remotiores non tam hunc ostracismum vi propter aliquod scelus suum accepisse, quam sibi propter suas iniurias, mutuumque consensum ultro indixisse videntur. Deus omnipotens studia eorum peregrina foelicitate absolvat (quum aliter esse non potuit) quorum hic domi pulcherrima specimina iecerant....... Satis est illos hoc suo exilio detrimentoque illam cantilenam toti orbi, Regnoque potissimum Poloniae cecinisse: Discite justitiam moniti, et pro lucro suum ostracismum reputare possent, si id omnibus persuaserint, quod Deus opt. max. nobis per Mosen reliquit: Quod iustum est, iuste omnibus exequere. (Deu. 6)

„Rursus qui vitam, qui mores

167

Krótka informatia o Swejwoli Studentów Akademiey Krakowskiey przez Sebastiana Koszuckiego Art. et Phil. Bakalarza teyże Akademiey. R. P. 1632. 4to

Kart 11.

2a ed. Kart 12.

Kładzie winę na szkoły drugie Jezuickie

168

(Prof. Uniw. Krak., ur. 1786, +

KRZYŻANOWSKI Adam ~~(urodz.~~ 1847). O granicach niepodległości Sądownictwa i odpowiedzialności Sędziego, przez ..... O. P. D. Dziekana i Prof. w Wydziale Prawa, Członka Towarzystwa nauk. krak. w 4ce, str. 15. + 18 (Kraków), (Odbitka z Rozmaitości naukowych Krak. 1831, Nr. III.)

— Positiones ex universo jure, quas Exantlatis praevie tribus rigorosis examinibus publice defendendas suscepit. Cracoviae, Gröbel, 1804, w 4ce, kart 3.

— Rekurs z strony Jana Mieroszewskiego przeciwko Skarbowi miasta Krakowa. Kraków, 1840, fol., str. 12.

— O prawnej subrogacyi przez spłacenie wierzyciela wyższy stopień hipoteki mającego, z artykułu 1251, Ustępu I. (Kraków, w 8ce, str. 24. (Bez osobn. tyt. Odbitka). + [Kodeksu cywiln. , 1844)

— Wywód rekursu z strony Alfreda i Artura hr. Potockich przeciwko Moritzowi Samelsonowi. Kraków, d. 6 Października, 1826, fol., str. 26. +

— Uciążliwości z strony Załuskiej i Skorupkowej przeciw Skarbowi miasta Krakowa. Kraków, 1840, fol., str. 11.

— Wywód sprawy wraz z Konkluzyą z strony Sukces. J. K. Nawrowskiego przeciw WW. Kaj. i Mag. Florkiewiczom i Odpowiedź na tę skargę. Kraków, 1840, fol., str. 12.

KRZYŻANOWSKI Adam i RZESIŃSKI J. H. S. Sprawa Sukcessorów ś. p. Jana K. Nawrowskiego przeciw Kaj. i Mag. Florkiewiczom. Zeszyt II, obejmujący: 1) Wyrok Trybunału I. Instancyi; 2) Wywód uciążliwości przed Sąd appellacyjny. Kraków, druk J. Czecha, 1840, fol., str. 29. +

KRZYŻANOWSKI Adam i SŁOTWIŃSKI Feliks. Wywód uciążliwości ze strony J. Mieroszewskiego i Mieroszowskich przeciw Hallerom. Kraków, 1845, fol., str. 5.

169

De philosophiae laudibus Oratio, in qua singularum artium fere liberalium, laus et decorum continetur et utilitas a doctissimorum sententiis philosophorum, non abhorrens, eme, lege, et adfiere

(na Końcu)

Impressum Cracoviae per Mathiam Scharffenberg, Anno 1537.

4º Kart 8.

ded. rev. Mario a Turri Veneto Theol. Doct., Poloniae Boemiaeque Regnorum Ministro Generali; Bonae Reginae Pol. Consiliario, Coenobii divi Francisci Crac. Antesignano, Patrono... M. Georgius Libanus Legnicensis Presbyter.. Cracoviae 1537.

wstępna lekcja do wykładów Aristotelis Oeconomicorum – Turri odbudował klasztor i kościół franciszkanów

Początek: De philosophiae laudibus Oratio dicta Cracoviae a M. Georgio Libano Legnicense, cum Aristotelis Oeconomicorum libros eiusdem negotii studiosis, publicae praelegeret.

.... „Erant profecto plures, qui in hoc celeberrimo Gymnasio nostro, huius professionis, doctissimi viri.

In sponsalibus Illustrissimi Principis Joachimi Brandeburgen. Dei gratia, totius Marchiae D. Sacri Romani Imperij electoris etc. ducis, cum Serenissima Principe, virgine Hedvige Invictissimi Sigismundi Regis Poloniae natu maiore filia, genialem (sic) transiret in thalamum Oratio habita Cracoviae per M. Georgium Libanum Legnicensem, Praesentibus aliquot Reverendis patribus Episcopis, Magistratibus item et doctissimorum virorum magna assidente corona.
(na końcu) Excusum Cracoviae a Floriano Unglerio, Anno 1535.
8°. Kart 20 ded. Joachimo Marchioni Brandeburgensi.... M. Georgius Libanus Legnicensis. Cracoviae 1535
(w dziele 3 herby drzeworytowane)

na końcu po mowie: Magnifico ac praestantissimo d. Ulrico Croato J. U. Dri in Austria in arce Leyben residenti... M. Georgius Libanus Legnicensis. Opisuje wśród prozą poetyczną zaślubiny Joachima z Jadwigą w Krakowie. Wjazd Joachima z bratem młodszym Janem do Krakowa odbył się pridie decollationis S. Joannis Bapt. w towarzystwie 2 książąt Anhalt i 350 zbrojnych oraz 12 powozów z których 6 pozłacane wśród muzyki strzałów nazajutrz turnieje w zamku i w mieście. Opisuje dary bogate Jana Zapolii Króla węgiel. fraucymer Królewny złożony z 18 dziewic – Pisze że przed 5 laty idąc do miejsca umęczenia S. Floriana (St Pölten?) w Austryi bawił u Ulrycha Croata i jego żony Sydonii przez 2 dni, w klasztorze S. Floriana gościł 12 dni u opata Piotra.) Cracoviae pridie Nativitatis Mariae 1535.

De sacro connubio in eodem consessu sic praefatus est ingenuus puer Joannes Valassius. (mowa krótka) – na końcu spis gości towarzyszących Joachimowi: Joannes et Volfgangus de Anhalt fratres, Joannes de Schwarcz, Ernestus de Stuburgk, Johannes de Parbi nomine episcopi Maguntinensis, Wolfgangus de Verm, Episcopus Libusiensis, Erhardus de Zagem, Franciscus de Rotenberg

171

Défait de l'observation astronomique du passage de Venus par le disque du soleil, faite à Varsovie sur la terasse de la biblio. theque publique de Zaluski le 6 Juin 1761 par le Pere Luskina de la Comp. de Jesus.

172

Liber XVII pag. 174. Epist. V Joan. Manard. in academiae medicorum Cracoviensium. Examinatus quaedam a medicis nonnullis scripta pro Reverend. D. Cracoviensi episcopo. — Ex Ferraria XII Calend. Martias 1532. olezenia swem broni

Liber XIX. pag. 190. Epist IV. Pro reverendiss. D. Cracoviensi episcopo febre terciana laborante. Ex Ferraria VI Juni 1535.

Liber XX. pag. 194. Epist I. Ad Rever. Cracoviensem episcopum pro reliquiis morbis ejus profligandis et victus ratione instituenda... Ex Ferraria VII Calend. Novembr. 1535. — Liber XX. p. 198 Epist II Ad eundem pro cura non-nullarum novarum affectionum ipsum molestantium.. Ex Ferraria IV Idus octobr. 1535.

obejmuje: De bonitate et malitia actuum humanorum – De voluntario et involuntario – De peccatis et vitiis – De legibus – De gratia dei – De virtutibus theologicis. de fide, de spe et de charitate. —

~~c) Pars tertia 4º (ibidem) podobno nie wyszła tylko trzecia~~ ~~w Katalogu~~

Joan. Manardi Ferrariensis medici: Epistolarum medicinalium liber XIV pag. 244. Epist 4. Pro reverendiss Cracov. episcopo imbecillitate ventriculi et omnium principaliorum membrorum laborante (nowi że ta choroba skutkiem atrocis Morbi gallici et leczenia cum hydrargyro. Ferrariae VII Idus Febr. 1532 przeciw używaniu merkuriuszu pisze

./.

173

Stanislai Marennii (Carmina collegae major. graeca et latina (8vo Mspt.) Carmina funebralia, votiva etc.

In obitum Joannis Leopoliensis Collegae Major. Concionatoris B. M. V. in circulo + 8 Aprilis 1572. pag. 157.

In funere Gregorii Samborii + 27 Febr. 1573. (poetae laureati, Canonici S. Flor.

In obitum Stanislai Grzebskii Collegae

In imaginem M. Gregorii Sambor. 1573. p. 172.

In obitum Balthasaris Bathorij nepotis Stephani regis 10 d. Maji 1577 inter natandum submersi.

174

Markiewicz Joannes Canonicus Varmien. Casimiriae ad Cracoviam S. Jacobi Praepositus, S. R. M. Secret. J. U. Dr.

Speculum zeli pro Clero in materia Decimarum adversus Polonam Societatem Jesu, per Replicationem titulo Canonicam a rev. Joanne Markiewicz, pessimis ad Exemplar Malitiae lucubrati, ill. Joanni Markiewicz Can. Varm. ab Adamo Niesielski; S. R. E. Presbytero dedicatum (~~b. m. i r.~~) 4to (Sign A–J. Końca brak)

odpowiedź na Defensio Cleri Jana Markiewicza Eilsbergae evulgata

1646 – potem zaldus – wydane po r. 1650.

175

(Marycki) Maricius Simon
Pilsnensis urodził się r. 1515 w
Pilźnie w Akad. Krak. r. 1535
został Bacal. a r. 1539 Mgr. Art., kosztem
Kmity Piotr wojewody Krak wyjechał do
Padwy gdzie otrzymał tytuł Dra praw
Wróciwszy do Kraju był naprzód
Collega major, zrezygnowawszy professury
przeniósł się do Torunia gdzie się ożenił
i był sekretarzem Jana Lubodziejskiego
bisk. chełmsk. Nabywszy wieś Chlebodzieje
otrzymał indygenat pruski, poseł na sejm
lubelski r. 1569 niektórzy mylnie jego
rok śmierci 1559 podają. Pisał się Chlebo-
dziejskim

1) Demosthenis de pace oratio graece et latine
Cracoviae, Ungler 1546. 8o.
2) Demosthenis pro libertate Rhodiorum ora-
tio graece et latine. Cracoviae, Mat. Schar-
fenberg 1547. 8o.
3) In M. Tullii Ciceronis pro Publio Quinto
Orationem annotationes. Cracoviae 1547. 8o.

4) In M. Tullii Ciceronis ad Quintum Fratrem Dialogos III de Oratore annotationes. Cracoviae 1548. 8vo

5) De scholis seu academiis libri II. Cracoviae 1551. 8vo

176

Judicium Cracoviense Magistri Michaelis de vratislavia Congestum in preclaro studio Cracoviensi ad annum 1495. 40

Judicium ~~Magistri~~ Nicolai de Tobsckow. Ex celeberrimo Cracoviensi studio editum ad annum Domini 1512

40.

177

Historia delle due Sarmatie di Mat=theo di Michovio, Dottor Fisico, et Canonico Cracoviese, Tradotta per il Signore Annibal Maggi. Con la tavola delle cose notabili.
In Vinegià appresso Gabriel Giolito de' Ferrari 1562. 8º. (Cicori Thomaso
k. 6 (tytuł i dedyk. Al' Signor [illegible] Severino
Porcacchi.) k. 9 (Tavola - index) k. 1 (Ai lettori Thomaso Porcacchi), p. 1-132 (text)

Murner Tomasz z zakonu Bernardynów Dr Theol., Licentiatus Juris ur. 1475 w Strasburgu w Grudniu, kształcił się na uniwersytetach w Paryżu, był profesorem w Freiburgu, w Krakowie gdzie został Baccal. Theologiae, w Bazylei, Strasburgu + około r. 1537 (Ob. Waldau G. E.: Nachrichten von Thomas Murners Leben und Schriften. Nürnberg 1775. 8vo — Lessing-Strobel.)

1) Logica memorativa Chartiludium logice sive totius dialectice memoria: et novus Petri Hyspani textus emendatus: cum iucundo pictasmatis exercitio. Argentorati, per Jo. Grüninger 1509. 4to
(na końcu jest Testimonium magistrale Cracoviensium) (nauka logiki za pomocą kart do grania)

2) Ludus studentum Friburgensium. Francphordiae, Beatus Murner imprimebat 1511. 4to 4 ark.
(nauka prozodyi za pomocą warcabnicy i szachów)

3) Chartiludium. Argentinae impressum per Johannem Prüs impensis Johannis Knoblauch 1518. 4to (30 ark.)

Chodowiecki Dániel

w Uniwersytecie Krak

179

(Doktor filozofii i medycyny
wykształcon[y] w Uni[wersytecie] (wileńskim?)
~~zostawszy~~ był ~~potem~~ od roku
1671 ~~obowa~~ ~~w Akademii~~
~~Zamojskiej obowiązki~~ fizyki
profesorem matematyki
i Astronomii, ~~do r. 1699~~ oraz
Kilkakrotnie rektorem
Akademii Zamojskiej;
Zmarł r. 1699 d. 20 Września
wsławiwszy się wydawnictwem
swych Kalendarzy od r. 1675
–1698 w których także swe
utwory poetyczne zamieszczał.

Stanisław Jan Niewieski herbu
Nowina autor powyższego Opisania
umieszczonego w Kalendarzu zamojskim
na rok 1685

Popiołek Josephus wydał:

1) Panegyris in laudem DD. Thomae et Bonaventurae.

2) Panegyris Vladislao Radomicki in ingressu ad Palat. Posnan. – Joanni Tarło ad episc. Posnan – Joanni Radomicki ad Generalem Capit. Majoris Polon. et in obitum ejusdem.

3) Panegyris ill. e Wielopolscius marchioni Myszkowski supr. Stabuli Regni Praefecto pro ingressu ad Castr. Crac. Praefecturam.

4) Panegyris pro funere Joannis III regis.

5) Theses publicae ex Universa Philosophia Ded. Joanni Wielopolski Pincernae Regni

6) Disputationes Publicae theol.

84

ak. 12 4 R-M 52

180

Nowy i stary Kalendarz na Rok P. 1687. przez Michała Krzysztofa Ryxa Nauk wyzwol. i Filoz w Akad. Krak Dr. i Prof. Kraków w druk. Mikołaja Alexandra Schedla. 4°

(Znaki oracKie o odmianie powietrza)

oprawy	kupnem od	obowiązkowo
	zmianą z	darem

Wartość egzemplarza		za		Cena księgarska dzieła	
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.

Hard III 27. 9 – 25 181

Pauli Voladimiri Cracoviens Decret. Doct. Custodis et Canon. Crac. Acad. Crac. Rectoris Regis Polon. ad Constantiense Concilium Legati Demonstratio Conuferit de Prussia seu Ordini Teutonico opposita in: fideles armis et bello non esse ad Christianam fidem convertendos nec eorum bona invadenda aut illo nomine occupanda in Const. Concilio in solenni Congregatione A. 1415 d. 6 Jul. publice proposita.

2/7 120 5/9 20 4/5 9/51

aufzug ~~de~~ der Konigl poln.
Beschwerden über die Creutz=
Herren auf dem Concilio zu
Costnitz (Preussische Sammlung
aller bisher ungedruckten
Urkunden. Danzig 1748 I
Band. 4tes Stück p 207 - 236
v. 1414. Hardt IV p. 39. 164
1) ob es Recht sei zur verpflanzung
des Religion Krieges
De potestate papae et imperatoris
respectu infidelium

182

Pauli Crosnensis Rutheni: De inferorum vastatione et triumpho Christi – przy końcu w dziele: Penitentionarius de confessione Jesuida Hieronymi (Paduani). Cracoviae per Florianum Unglerium et Wolfgangum Lern 1514. 4°

u ł rok, drukarz, nakładca, voluminów, stronnic, kart, nów. — Rytownik.	Liczba		
	w Katalogu		Szafy
	Inwentarza	*Materyi*	
– i Boga Chrystusa.		~~Teol. 6016~~	

L. Annei Senecae Tragoe- 183
dia sexta, quae Troas
inscribitur, ex Avantii anno-
tationibus castigatissime im-
(marginu)
pressa. Impressum Viennae
Pannoniae per Hieronymum
Victorem et Joannem Singre-
nium Die 25 Maij Anno
1513. 4º K. 22

Pauli Crosnensis Rutheni
Ad Lectorem (wiersz)

184

Podgorski Samuel Joannes Bacal. 1685
Dr. Phil 1688, Coll. min. 1694, Prof. Reg. 1704,
–1711.
Cognomen: Submontanorum Lechice preme
significatum, Fine Polonorum Laudens
Cognomen habebis
Dr. Phil. Prof Tylicianus, Bacal. Theol.
Canon Sandomir. et S. Annae

* Auditor virtutis et gloriae Joannes Gry=
mecki Phil. Doct. J. U. Prof. ecclesiarum
cathedralis Posnan. et Collegiatae Cassovien.
Canonicus.... sub tempus Inferiarum
Laureatarum in eccl. Collegiata S. Annae
piis eius manibus persolutarum.. lugubri
penna demonstratus. A. 1712 d. 28
Januarii. Cracoviae, typis Francisci [illegible]
Cezary. fol. K. 6 styl. lapid.

Theses de cerebro humano... Dániel Pyrnesius Cracoviensis Polonus respondere conabitur. XIII Sept. Basileae typis Opor. 1586. 4° K. 4. został w Bazylei Dr med. pod Mikołajem Stupanem

De calore innato (Quaestio) a Matthia Woniejski pro prima in fac. med. laurea. Cracov. 1612. 4° K. 4°

De venae sectione (Quaestio) a M. Woniejski pro secunda laurea. Crac. 1613. 4°

De pleuritide (Quaestio) a M. Woniejski pro loco in med. facultate. Crac. 1613. 4° K. 5.

Diem natalem regis... Friderici Guilelmi III die 3 Aug. Oratione et renuntiatione victorum in certaminibus litterariis solenni celebrandum mandato Universitatis litterarum Vratislaviensis indicit Fridericus Ritschelius Phil. D. et P. P. O.
Praecedit: Meletii De natura hominis Commentarius e Codice Cracoviensi edi coeptus.
- Vratislaviae 1836. 4to pp. 32.

po grecku niebył wydany tylko Nicolaus Petreius Corcyraeus wydał tłomaczenie łacin. Venetiis (1552)
jeden znany Mscr. w bibl. Bodleja a 3 w Wiedniu których opis podał Ludw. Bachmann 1832 w Rostoch
i Kodex w München a i w Krakowie nieznane Bachmannowi
przepisał Schugt dla Dawida Schultz w Wrocławiu przed 20 laty - tu 1/4
Πονημα 'εν Συνοψει περι φυσεως 'ανθρωπου.

Gram

Kalendarz i Praktyka na r. 1590 przez Andrze-
ja Rymszę Litwina 187

188

Samboritanus Gregor. Vigilantius. Collmin
1564.

1) Divi Stanislai Costuli Poloni vita. Excusum Crac. apud Stanisl. Scharffenberg 1570 nunc recusum in off. Andreae Petricovii 1634. 8o. K. 4 str. 23. Poez 2244.

2) Polymnia Crac in off. Matthiae Virzbieta, Mense Majo 1564. 8o. K. 1 str. 32. Poez. 975
(z autografem.)

3) Theoresis secunda seu Parentes. Cracoviae XVI Cal. Martii 1569. 12o. K. 4. Poez. 3387.

189

Szygielski S.

1)* Dar serdeczny z skarbnice Pisma S. wybrany a P. Najświętszej przy jej cudownym obrazie Tuchowskim nabożnie ofiarowany. Kraków w dr. u dziedziców Krzysztofa Schedla 1670. 4⁰ Pocz 1293.

190

Ephemerides anni 1512 per Magistrum Stanislaum Cracoviensem ad meridianum ejusdem urbis diligenter supputatae. Cracoviae ex off. Joannis Haller 1512, 4°

Matemat 501.

Data	Nazwisko pożyczającego:
14/6 89	Isidor Schamrott
	Nazwisko ręczyciela:

Tytuł dzieła.

Schakspeara

Kamica 10 2l

Dellaqua: Della congregazione e scuola di bombardieri fundata nella citta di Varsovia dal re di Polonia. Zamosi 1622 typ. acad.

Kazanie przy chrzcinach Gryseldy Konstancyey Thomasza Zamoyskiego corki p. x. Melchiora Stephanidesa. Zamosc 1624 druk Simon Nizolius

X. Melch. Stephanidesa Kazanie zalobne przy obchodzie pamięci Jana Kar. Chodkiewicza. wdruk Akad. Zamojsk. 1624. 4o

Constitut. dioecesana synodi Chelmensis ab Mathia Lubienski ep. chelm. habitae Crasnostaviae 1624 d. 18 Junii – Zamosi: 1627. 4o

Synodus dioecesana Luceoriensis Zamoscia M. Lenscius excud 1607. 4o

Constitutiones dioecesanae synodi Chelmensis Georgio Zamoyski ep. praesidente Nonis Julii 1604 Crasnostavi. Zamosii 1604. 4o
jest tu mowa Melchiora Stefanidesa.

Quaestio de sponsalibus et matrimonio ab Jll. Bened. Zelechowski J.U.D. Andreae Abek Leopol. Phil. Doct. ~~[illegible] ad disput.~~ pro solemni inauguratione in Doctorem J.U. publ. ad disput. proposita. Zamosii 1644. In off. Acad. Zamosi. 4o

Synodus dioecesana Chelmensis sub Christoph. Andr. Szemb. epise Chelmensi Crasnostaviae celebrata 1717. Zam. typ. Univ. fol.

Reformaci Zamość f. 1690 Tomasz Zaboklicki kanon. krak. i Marcin Zamojski Mikoł. Brzeżanski

Bonifratry fund. xc. Mikołaj Swirski

Franciszkanki

Bazylianie f. ~~1~~ 1589 Zamojski Jan

192

Francisci Stancari Mantuani
Ebreae grammaticae institutio
Basileae excudebat Jac. Parcus
1547. V. 3d. Apr. 8° k. 8 str. 270.1

rabiacz)
a)

ć	Przedmiot

Szuberski Martinus Franciscus (Secundae Laur. Candidatus

1) Croesus felicior sapientiae et virtutum thesauris d. Esaias Boner suae festivitatis die in basilica ord. Eremitarum S. Augustini Casimiriae panegyrico plausu promulgatus, A. 1723 d. 8 Febr. Cracoviae typ. Univ. fol. 5 ark.
ded. Joanni Lochocki capit. Krzeczov.

Sleszkowski Sebastyan: 194

1) Ostrzeżenia i leczenia morowego powietrza. Kalisz 1623. 4º

2) Jasne dowody, że nietylko duszę ale i ciało w niebezpieczeństwo wydają, którzy Żydów... 1623. 4º

– toż. Jasne dowody o doktorach żydowskich b.m. 1649. 4º

Smeszkowicz Laurent: Ode ad d.
Andream Kazmierz ill. Laurentii Gębicki
archiep. gnesn. pharmacopaeum cum 195
Nicolaum Kazmierz ejusdem filium
Art. Mag. et Phil. Doct. renuntiaret
conscripta. Cracoviae in off. Math.
Andr. 1622. fol 4to K. 4.

Smieszkowicz Laurentius Collega Minor Orator Filiuanus jest jego wiersz na pochwałę Pawła Łukalinski kanonika lateran. w dziele: Genealogia sacri et apostolici ordinis Canonicorum regularium S. Augustini ex Congregatione Lateranensi S. Salvatoris contexta olim a Joanne de Nigra Valle, nunc vero in lucem edita studio Pauli Łukalii Cracoviae, in off. Math. Andreovienzis 1619. 4o jest tu: 4 wiersz Stanisl. Seraphin Jagodinski. Łukal dedykował Mikołajowi Wolskiemu kasztelanowi witebskiemu.

Świątkowski

197

Monitor somnians seu Somnium praesentem Reipublicae Polonae statum referens similque ejusdem melioris reddendi consilium exhibens. 1770. 4to. s. 20 (bez miejsca)

(: pismo to wydał Marcin Świątkowski
Ob. Historische Lob-Schrift des Reichsfreyh. v. Wolff. Beylagen pag. 92. Beylage ⊙ 3.
– jest to przerobienie Apokalipsy Orze-chowskiego, Rozdział 1 i ostatni opuszczone. :)

Remedium 1529 (Swidziński) 198

Das Remediū:/ Undt Hulff vnd/ trost,∫ fur dye Erschrecklichenn,/ vnd beuor, bey vns deutschen, vn/er:horten schnellen tödtlichenn Kranck/heit, dye Engelischenn Schweys=/sucht genanndt, dar vor vnns/ Gott der Almechtige gene=/diglich, bewarenn wölle. [flourish] 8° min. Kart 4.

Zacrypa: Ein warhafftig (vyli str. 7) remedium Vor die erschreckliche Kranckheit, die Engelysche schweyßsucht genant (radzi robienie (octu) płynu z ruty, włoskich orzechów 20 i ¼ funt fig dygerowanych w kwarcie octu winnego.) Gegeben zu Pariss, Von einem gelertem doctor. Im Jare 1529.

Chorego należy dobrze przykryć aby się przy ponie nie zaziębił i nie zasnął ~~[illegible]~~ do 24go: dzin, poczem choroba ustaje, trwając 4 dni — Na Końcu rok 1529

Ob. Solfa Joannes Benedictus: De morbo anglico. Crac. Victor 1529
" " Regimen de novo invandito morbo Crac. Victor 1529 (Dzik)

199

Toński Joan: De cometa dogma mathematicum cometographo anni proxime elapsi 1652 apprime necessarium. Cracoviae apud Lucam Kupisz 1653. 12° K. 1 ff 22.

1931.

2439

Zygmunt III=ci, ry
berga.

Wr. [illegible]

Vetter Aloizy Fryderyk urodzony 28 Sierp. 1765 w Karsbergu w Karyntyi, został Dr. Med. w Wiedniu, od r. 1803 mianowany Professorem Anatomii i Fizyologii w Krakowskiem Uniwersytecie. Umarł w Wiedniu 10 pazdziern 1806

Wydał:

1) Anatomisches Lehrbuch. Wien 1788–1789. 8vo 4 Theile 2a E. 1803–1812.

2) Erklärung der Physiologie. Wien 1794. 8vo 2 Bände 2 E. 1805.

3) De plica semilunari in cordis humani atrio sinistro nuperrime detecta, oratio. Cracoviae 1804. 8vo tož po polsku.

Portret jego sztychow.: Alois Rudolph Vetter Professor der Anatomie zu Krakau – gemalt von Joseph Kappeler, gestochen von David Weiss 1803 8vo

Voigt Mikołaj Wacław ur. w Friedland w Czechach r. 1765, kształcił się w Pradze, gdzie r. 1798 był professorem gimnazyalnym w Pradze. R. 1804 mianowany professorem filozofii przy uniwersytecie krakowskim, gdzie od r. 1807–1809 także po śmierci Speisera pełnił urząd bibliotekarza uniwersyteckiego. R. 1809 został professorem filozofii przy Uniwersytecie lwowskim, a od r. 1813 Bibliotekarzem liceum ołomunieckiego i dyrektorem wydziału filozoficznego. Umarł w Ołomuńcu d. 24 września 1830. Pomiędzy dziełami jego w niemieckim języku wydał także

1) Die Art wie die studirende Jugend aus der Philosophie geprüft und classificirt zu werden pflegt. Lemberg 1811. 8vo.

2) Geschichte der Universität Krakau (w Intelligenzblätter der „Haller allgemeinen Litteratur-Zeitung 1806 Nr. 109–112) – także w Intelligenzblätter der „Neuen Annalen der Litteratur des österreichischen Kaiserthums. 1807 Mai, Juni.)

Rhetorica Institutio IV. Libris comprehensa
Praeceptis brevibus instructa, facili
methodo disposita, exemplis illustrata
pro usu Academicae Juventutis in alma Studii Universitate Cracov. accommodata.
Cracoviae Typ. Collegii majoris Univers.
1752. 8. 34. VI. 90.

Editio secunda. Kart 2. str. 256.

Przedmowa: Martinus Waleszyński S. Theol. Doct et Prof. Collegii
major Univ. Crac. Rector ... dat. Cracoviae V Idus Julii 1722.
(wtedy wyszła pierwsza edycya?)

Węclewski Zygmunt ur. 1 Maja 1824 w Międzyrzeczu w W X Pozn. skończył gimn. w Poznaniu 1845, w Wrocławiu 1848 złożył examin pro facultate docendi i został profes gimnaz. w Poznaniu, 1863 powołany do Warszawy; r. 1863 został Dr. fil pisał rozprawę De Sophoclis Oedipo Rege; żąda podwyższenia pensyi do 2go decennium i pensyi 1470 złr.
r. 1862 był dla Krakowa przedstawiony Wydał słownik tłom. Eschyla, Sofokl. Euripid. Arystofan. z Klemensem Janickim

22/10

Brand. jako sprawozdawca Komis.
Mal.
Krem
Dr. F. Karl.

Akta wydziału fil. No 30 z r. 1869/70

Jan Wojciech Kętrzyński ur. 11 Lipca 1838

Carmen continens laudes S. Nicolai Mirinensis episcopi. Cracoviae A. D. 1601. 4to.
K. 8

ded. Rev. Stanislao Wężyk Widawski Widavio in terra Siradiensi haeredi, Canonic Leopol. Wladislavien. Parocho dignissimo in patria
(Kształcił się pare lat w Akademii Krak. potem w Padewskiej i Rzymskiej — od Arcybiskupa lwow. poseł do Klemensa VIII. 3 razy był Judex tribunalis Regni. Pol. a spirituali ordine)

na karcie 7ej drzeworyt popiersie Polaka z butawą w czapce — (u gory herb Wąż mający w pysku jabłko) za stole zegar i książki

na karcie 8ej Generosi Petri Widawski F. in Vidaua aetatis suae 38 Anno Christi 1601 vera effigies

2 Epigrammata: M. Joannes Musonius Widaviensis (autor)

Widawski Piotr Wężyk napisał: 1) Exorbitancya przez W. Wę. 2a ed. Lekarstwo na uzdrowienie Rzeczypospolitej 1603. (przedruk w Niesiotowskim Otia)
2) Traktat Chrześciański. Kalisz 1612. wierszem
3) Aquila Aquilonis 1601 wierszem

Musonius wydał:

Prognosticon solis et lunae eclipsium. Obwieszczenie skutków z trojga zaćmień, dwóch miesiąca, a słońca jednego, które r. 1598 przypadają. Kraków.

Przemowa

Do Czytelnika

Czytelniku, jeślić się tu widzi ...
błędził? Zdrów bądź.

Pandecta successionum: hoc est libellus totam continens doctrinam de successionibus et potissimum ab intestato. Cum novis Alberti Costhensis Juris Pontificii Baccalaurij ~~ab~~ additionibus.

Excussum apud candidam Cracoviam per Florianum Unglerium 1524. 4o Kart 26 (K.2. K.1–24)

ded. Andreae Cricio episc. premisl

... albertus Costhensis. Cracoviae ultima ~~Martii~~ 1524

Petri Risinii Octastichon

Lilia aurea Petri Risinii ad Lectorem

In stema Cricii Stanislai Hosii Hexastichon.

Costhen de / Albertus Baccalaur. ~~Decr~~ 1487 Bacal. Art.

Ephemerides 531

1740 d. 11 Junii, Vschovae. – August III król daje Drukarni Jezuickiej w Warszawie przywilej na przedruk Zalaszowski Nicolai Jus Regni Poloniae – (które dzieło wg. dali 1741 -1742 przedrukowawszy z Edycyi zr. 1699 Poznańskiej w 2 tomach) – pod karą 1000 czerw. zł. wzg. na innych przedrukowaczy.

Nr. 3536.

Przedruk

Jus Regni Poloniae. Liber I Titulus 1. 2. pag. 1–8 (Sign. A – A4) (poprawiony co do stylu przedruk Zalaszowskiego)

Syntagmatis Juris universi Regni Poloniae. Liber I Titulus I-V (praeliminaris: De etymologia et definitione Juris etc.) – Pars I Titulus I–XII (de Rege) – Pars II Titulus I–X (De personis ecclesiasticis...) – Liber II. Pars I Titulus I–IV (De Senatoribus) pag 1–752. (Sign. A – Bbbbb 4) niecałe.

Nr. 3326

Żorawski Nicolaus in Acad. Crac. Phil. Doct. et Prof. 1632.

1) Μαρκȣ Τυλλιου Κικερωνος ὁ ὑπερ τȣ Αρχίȣ Ποιητȣ Λογος – M. T. Ciceronis pro Archia poeta oratio ex latino sermone in graecum a M. Nicolao Żorawski translata. Cracoviae ap. Franciscum Caesari 1638. 8° str. 62.
Ded. Dominico Duci in Zasław Ostrogski Comiti in Jarosław
(na końcu Ojcze nasz w djalektach pospolitym greckim, atyckim, doryckim, eolskim, nowogreckim.
– pisze że ma przygotowane tłomaczenie Cicerona de lege Manlia, Laelius sive de amicitia, De officiis – pisze iż 1636 (?) d. 28 Oktobra miał mieć mowę po grecku na soborze ruskim zwołanym przez Andrzeja Prochnickiego arcyb. lwow. i Melchiora Stefanidesa – lecz ten sobor nie przyszedł do skutku.

208

Kalendarz na rok 1651 Adama Rózgi, Mateusza Orlińskiego, Damiana Pajęckiego, Sebastiana Stryjewicza, Macieja Kaźmierza Trotera, Mikołaja Żorawskiego.

209

Legendae Sanctorum Adalberti, Stanislai, Floriani indyti Regni Poloniae Patronorum. Impr. Cracoviae opera et impensis Joannis Halbr. 1517. 4to K. n. 16.

210

Vita B. Joannis Canti carmine in pergamino

Carmine ne sileas mecum mea tibia laudes..

- - - - - .et ossa sepulcro

Oratio

Cf. Tabula cubitis 1½
1473 d. 4 Decembris

Sernicki
Mihal B. Joannis a Trzciana Vita 1544
edit 1609.

M.

Reverendiss. Petro Tomitio episcopo Cracov. et Regni Pol. Vicecancellario, Studiosorum Mecaenati benignissimo Ma. Framonius bene agere (powinszowanie biskupstwa)

Ad Imperatores Christianos adhortatio Con. Tur. (contra Turcos)

Ad Quirites Romanos De virtute reduce.

4to 2 Karty Aij i Aiij. (wierszem)

Teatr Nowodwor 212

Error naturae humanae. Schol. gramat. 1696. d. 11 Januar. Crac. 4°

213

Ostatni Sejm Rzeczyposp. Kraków 1827
Stanisław Wodzicki

następnie 1833 d. 21 Sierp.
(~~Józef Haller~~) Kasper Wielogłowski

Dyaryusz Sejmu 1833
d. 9 wrzesn. 1833
pag 118 Posiedzenie 14 (opuszczono w druku
debatę o zniesioną katedrę literatury polskiej
i oddalenie Pawła Czajkowskiego, którą
bronią deput. Zapalski i Machszewski
przeciw delegow. Senatorowi Józefowi
Haller

sejm przy zamkniętych drzwiach

Dyaryusz Sejmu 1837/8 d. 28 Grudnia
1837

Przezdziecki Alek.

Schleisheim pałac elektorów bawarskich pod Monachium

Kraków

1881

Geogr.

891

2919

4109 Straż

910

Prace naukowe Professorów Uniwersyt. Krak.

Fierich Edward: O ważności zobowiązania wekslowego (Czasopismo praw. 1863 p. 433–471)
Powszechny Kodex handlowy. Lwów 1869.
Dunajewski Julian: Ziemia i kredyt. (Czasop. prawn. 1864.)
Burzyński Piotr: Wykład prawa cywilnego francusk. Kraków 1852 Tom I.
Prawo polskie prywatne. Kraków 1867–1871. 2 tomy.
Rozprawy w Dziennik literack., Czasop. praw. Krak., Prawnik lwow.
Heyzmann Udalryk:

Nr. Fasc...................................

Liczba z roku

Teichmann Ludwik

1) Das Saugadersystem vom anatomischen Standpunkte. Leipzig (W. Engelmann) 1861. 4° mit 18 Kupfertafeln.

2) Über Krystallisation der organischen Bestandtheile des Blutes (Henle Zeitschrift für rationelle Medizin. III Bd. p. 375. (1853)

3) Über das Haematin (Dieselbe. VIII Bd. p. 141)

4) Zur Lehre von den Ganglien. Inaugural-Dissertation. Göttingen 1856, mit 1 Kupfertafel.

5) Badania anatomiczne w przedmiocie objętości komórek sercowych. (Rocz. Tow. nauk. Krak. Tom XXXI.)

6) Historya zakładu anatomiczno-patologicznego (Zakłady naukowe 1864)

7) Kilka słów o wartości niektórych nowszych badań chłonic w powszechności; tudzież o naczyniach limfatycznych krtani. (Roczn. Tow. nauk. Kr. T. XLII)

8) Die Lymphgefässe des Kehlkopfes, mit 1 Tafel (Luschka H. v. Der Kehlkopf des Menschen Tübingen 1871)

Dunajewski Julian

Ziemia i kredyt (Czasop. pośw. prawu i umiejętnościom polit. 1864)

Walewski Antoni.

1) De la diplomatie vis-à-vis les puissances.
Paris 1848-1849. 2 Vol.

2) Pogląd na sprawę Polski ze stanowiska historyi i monarchii. Lwów 1848-1849. 8º 3 Zesz.

3) Geschichte Leopolds I und der heiligen Ligue. Krakau 1857-1858. 8º 2 Bde (vom royalist. aristokrat. ultramontanen Standpunkte) – II Abtheilung I Band. Krakau 1861.

4) Historya wyzwolenia Polski za panowania Jana Kazimierza. Kraków 1866-1868. 2 Tomy.

5) Historya wyzwolonej Rzeczypospolitej wpadającej pod jarzmo domowe za panowania Jana Kazimierza. Kraków 1870-1871. 8º 2 Tomy.

Kuczyński Stefan Ludwik.

1

Axak Gabriel generos. Philos. Auditor: Aristae logicae in fertilissimo Lycaei Sarmatici agro collectae et ad discutiendum propositae. A. 1645 d. 21 Sept. Cracoviae in off. Christoph. Schedelii. 4º K. 14 ded. Joanni Zamojski Kalusien. capitaneo... G. Akxak (tezy filoz)

Bandorkowic Joannes Mgr: 1) Quaestio de actione coeli in haec inferiora in Acad. Crac. ad disputandum proposita, m. Martio d. 23. A. 1621 Cracoviae ex off. typogr. Franc. Cesarii. 4º K. 8 (astrolog.)
2) Quaestio de luminis profusione ad disputand. proposita in m. Augusto d. 22. A. 1626 Cracoviae ex off. typogr. Franc. Caesarii. 4º K. 8. (z Optyki gdy został Ordinarius Astronomiae Prof.) – na odwr. tyt herb Sreniawa z dewizą: Candide et fortiter. – ded. Sebastiano Lubomirski capitaneo Sandecens fautori. (pewnie swemu elewowi?)

Białkowski Andreas Mgr et Phil. Dr: Quaestio metaphysica de principio individuationis in Acad. Crac. ad disputand. proposita A. 1643 m. Julio d. 23. Cracoviae in off. Christoph. Schedelii. 4º K. 8

Borowski Zbigneus Phil. Studiosus: Eptaphyllon physicae specialis, diacriticae et syncriticae quod in Acad. Crac. publicae disputationis fortunae fuit objectum A. 1634 Januarii. Crac. typis Mathiae Andreovien. 4º K. 20 (tezy) ded. Adriano a Dąbrowica Broniewski eris crac. Magno Procur. capit. niepolom herbu Lewart... autor kształcił się kosztem Zbigniewa Gorajskiego

Chronicz Bernardus Bernardinus Phil. Doct. et Prof. cursus Vladislav.: Quaestio physica de tempe=ramento mixti publice ad disputand. proposita A. 1658 d. 22 Junii Cracoviae in off. typo. viduae et haeredum Francisci Caesarii. 4º K. 8. ded. Francisco Rolinski Phil. et Med. (et Prof.) (Doct.) consuli Crac. Rectori uni=versit. (herbu Róża) (mowi że Rolinski został Dr Med. w Padwie gdzie się kształcił pod Licetus i Sylvaticus i gdzie praktykował w szpitalu S. Franciszka – został świeżo rekto=rem po dwóroczne przerwie nauk dla Szwedów)

Chrząnowski Simon Joannes Phil. Auditor: Quaestio physica ex 8 Libris Aristot. de Physico auditu de=cerpta publice ad disputand. propos. m. Januar. 1635. Cracoviae ex off. typogr. Franc. Caesarii. 4º K. 10 ded. Stanislao Witowski castel. brzeziner. capit. bochner.

Dambrowski Petrus Phil. Dr: Quaestio de natura ventorum publ. ad disput. prop. A. 1623 m. mart. 27. Cracoviae in offic. typogr. Mathiae Andreovien. 4º K. 7. ded. Joanni Foxio archidiac. crac. (miał w herbie który tu na odwrocie 2 Kosy (X))

Dziedzicki Nicolaus Cantius Phil. Dr et Prof.: Dissertatio ethica de virtutibus pro loco in minori Artistarum Colle=gio publicae disputationi A. 1773 d. 18 m. Septembris ex=posita. (b. m.) 4º K. 14.

Brzeziński Bonaventura, canonic. eccl. colleg. Szamotulien. auditor Academiae Posnaniensis: 1) Quaestio ex Institutionibus Juris Canonici de jure personarum et de Sacramento Ordinis publice ad disputandum prop. A. 1677 d. 15 Novembr. in aula Acad. Posnan. Posnaniae in typogr. Alberti Reguli Włodniewicz. 4to K. 4. ded. Joanni Casimiro de Bnin Opaleński abbati Bledzev.

Wierzański Thomas dioec. Kamenecens. Min. Ord. Clericus Auditor Jurisprud: Conclusiones juridicae Sexto Decretalium Bonifacii Papae VIII. De regulis Juris conformes. (Defendentur Cracoviae sub assistentia Francisci Antonii Cwierzowic U. Jur. Prof. respondente Thoma Wierzański A. 1764 d. 27 Junii) 4to K. 4.

r. 1778 Żarnice (Odra) (Morbilli) – Ospice (x. Haw Gotwald 1778)

Bielawski Mathias: Quaestio ad c. ult. De Transact. et l. 3. et 4. C. Ex quib. caus. infam. irr. a M. Mathia Bielawski Phil. Doct. et Prof. Thoma Jabłoński Art. et Phil. Bacc. Joanne Schelicha de Rzuchau, Laurentio Matthaeide Lesnicensi publice ad disputandum pro assequenda prima in Juridica Facultate laurea proposita... d. 27 Martii. Cracoviae apud Viduam Jacobi Sibeneycher 1608. 4to K. 4. ded. Stanislao Sieciński cracov. posnan. poltov. praeposito S. R. M. Secr. ... M. Mathias Bielawski Phil. Doct. et in Acad. Crac. Prof. J. U. C.

Gargas Christophorus Phil et J. U. D.: Quaestio De eo quod interest, desumpta ex l. unica C. de Sententiis quae pro eo, quod interest proferuntur; per Chr. Gargas P. et J. U. D. in gratiam eorum, qui recenter ad jus et jurisp. se contulerunt in lucem exposita. Cracoviae Basilius Skalski impressit. 1607. 4to K. 30 ded. Mathiae Pstrokoński Episc. premisl. ... C. Gargas (rozpiewa o procentach)

Radgoski de Radgoscz Joannes Baptista Phil. Dr. Jurisprudentiae Candidatus:
1) Quaestio De commodato d. 10 Julii ad disputandum proposita in Coll. Jurisc. Cracoviae in offic. Basilii Skalski 1609. 4to K. 4. ded. Stanislao Sutowski abbati tinecens.

Scheliha de Rzuchau Joannes nobilis Jur. Utr. in Acad. Crac. Studiosus: 1) Quaestio juridica de assasinio sive imperato homicidio, quam.... publice ad disputandum proponet... d. Martii 17. Cracoviae in off. Nicolai Lobii 1608. 4to K. 24. ded. Joanni Sitsch episc. vratislav.... J. Scheliha (rozprawa) na końcu drzeworyt. herb Szeliha t. j. księżyc w tarczy a nad hełmem 3 strusie pióra

Sobieniowski Josephus Phil. Baccal: Resolutiones dubiorum per regulas Juris canonici et civilis ad disputandum in colleg. juridico Univ. Crac. propositae A. 1777. d. 17 Aprilis. 4to K. 6. ded. Josepho Sobieniowski mercatori cracov. patri

Uranowicz Simon generos. Jurisprud. auditor: Dissertatio ex processu juris de judiciis et personis defens. in Collegio-Jurisconsultorum sub assistentia Andreae Lipiewicz U. J. Dr. et Prof. A. 1763 d. 17 Martii. (Cracoviae) 4to K. 4.

Carmen gratulatorium continens breve encomium Alberti a Lasko .... scriptum a Daniele Rechnio tyropolitano Anno 1581.

Cynerski Joan. Rachtamowicz viensis. Dolor amicus in obitum nobilis et generosi Gasp. Siemek mathematicae, philos., juris prudentiae peritissimi. Cracoviae 4º 2 Ark. in Off Franc. Caesarii
Chodynicki III. 106. – Encyklop XXIII 419.–20.

Collega minor ordin. eloquen. pr. in publico moerentium amicorum luctu fusus

Dzików. Ossol.

Reguła S. Salwatora (i S. Brygity). Kraków 1673. 4to z tytułem sztychow.

Herrcius Paulus: Calendarium na r. 1630.
Csepreg. 1630. 8vo

Bandorkowicz Joannes Phil. Dr et Prof.
Calendarium na r. 1635. Csepreg 1635. 8vo

Zorawski Nicolaus Phil. Dr Calendarium
na r. 1638. Tejfalu 1638. 8vo

Torski Joannes Phil. Dr. Kalendariom na
r. 1639. Bécs 1639. 8vo
— toż na r. 1642. Bécs 1639. 8vo
— toż na r. 1643. Bécs 1639. 8vo

Zablonski Nicolaus Mathematicus Cracoviensis.
Krakai Kalendariom na r. 1645. Bécs 1645. 8vo
— — toż na r. 1646. Bécs 1646. 8vo
— — toż na r. 1647. Bécs 1647. 8vo
— — " 1648. Bécs. 1648. 8vo

Treter Casimirus Mathias Dr. Phil.: Kalendariom
na r. 1657. Bécs. 1657. 8vo
ded. Władysławowi Rakoczemu na Saroszu.

Zablonski Nicolaus r. 1655 został Mr Art
pożniej Rządzcem był.

222

Latoszyński Jan

Joannis de Latossyn Decret. Doct. Cantoris Oppathoviensis et Canonici Cracov. commissarii et executoris plenariae indulgentiae contra perfidos Turcos et Tartaros concessae constituti specialiter et deputati Facultas absolvendi in casibus conscientiae reservatis clericus sui concessa. Cum forma absolutionis. ~~Cel~~ s. l. et a. fol. k. 1 (Norimbergae ap. Ant. Koburger 1489. (39 wierszy druk.)

Wresnanus Bart. In natalem diem Joannis Comitis a Tarnow carmen. Cracoviae, Sibeneypher 1614. 4to k. 10.

Bibliotheca Slavica III Catalogue 53 de la librairie de L. Rosenthal a Munich. Troisième partie: La Pologne et la Lithuanie. München 1894. 8o. str. 129 (2203 Nrów)

223

Wiciński Albertus U. J. Dr. et Prof.

Syntagma juris universi Poloniae
(cf. Załaszowski)

Singulariora Processus judiciarii primae instantiae.

De privilegiis et ~~im~~munitatibus universis. Cracoviae.

<u>Opec Balthasar</u> Academicus Cracov.

Vita J. C. id est via Salutis. 4o.
Vilnae 1704
(Jabłonowski: Museum 17~~4~~2)

224

Jacobus de Iczlsza : Judicium 1512.

Jacobus de Gostynin: Theoreumata Autoris causarum David Judaei cum annotationibus Cracoviis Haller 1507. 4° Kart 66

Jacobi de Valentia episcopi Christopolitani Theologicalis quaestio universalis edit per Gregorium Stawisinum. Crac. Math. Scharffenberg 1538. 8°

Philaenare | Simonis Simonidae | ad | Adamum Hieronymum | Sieniavium. | Samosci | Anno Domini M.DC. 4to K. 6 (druk Kurpa – początek: Sieniavi, quando fama te pulcherrima....

—

Epithalamion de nuptiis ill. et magnif. d. Alexandri Myszkowski de Myrow, et Elisae, filiae illustris Christophori Komorowski de Komorow, Comitis Liptoviae, Araviaeque, Domini in Zywiec, Castellani Sandecen. etc. a Joanne Ostrowski. Crac. in officina Jac. Sibeneycher Anno 1598. 8vo K. 7. (wiersz)

—

Talassio generosis et nobilibus novis sponsis Jacobo Cimermano Consuli Cracoviensi et Dorotheae Zawacka Likusowna virgini pudicissimae, conscriptus a Petro Mucharsky, Art. lib. Magistro, Phil. Doct. Scholae Omn. Sanctor. Seniore. Cracoviae, apud haeredes Jacobi Sibeneycheri. (1615.) 4° K. 8 (Końca brak – wierszem)

—

Gregorovius Sigismundus (Radomscensis Prof. Novodvorscianus, Senior Contub. Philosophor.) Quaestio de natura coeli in Acad. Crac. disputationi publicae proposita A. 1621 d. Martii 19. Cracoviae in off. typogr. Franc. Caesarii. 4to K. 6. ded. Andreae Lipski episcopo luceorien. Gregorovius.